

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕТЕКТИВ

Віталій ЛЕУС

**ГНІЗДО БАНДИТА,
АБО НИТКИ ОДНОГО КЛУБКА
ЧЕРНЯХІВСЬК НЕ ВІДПОВІДАЄ
АЛЬФА І ОМЕГА**

Повісті
том 2

Ніжин
Видавництво “Аспект-Поліграф”
2006

ББК 84 (4 Укр = Укр) 6 - 444

Л 52

Серія заснована в 2006 році

Редактор

Сергій Дзюба

Леус В.М.

Л 52. Український детектив. (Гніздо бандита, або Нитки одного клубка. Черняхівськ не відповідає. Альфа і омега). Ніжин. ТОВ “Видавництво “Аспект - Поліграф”, 2006. – 184 с.

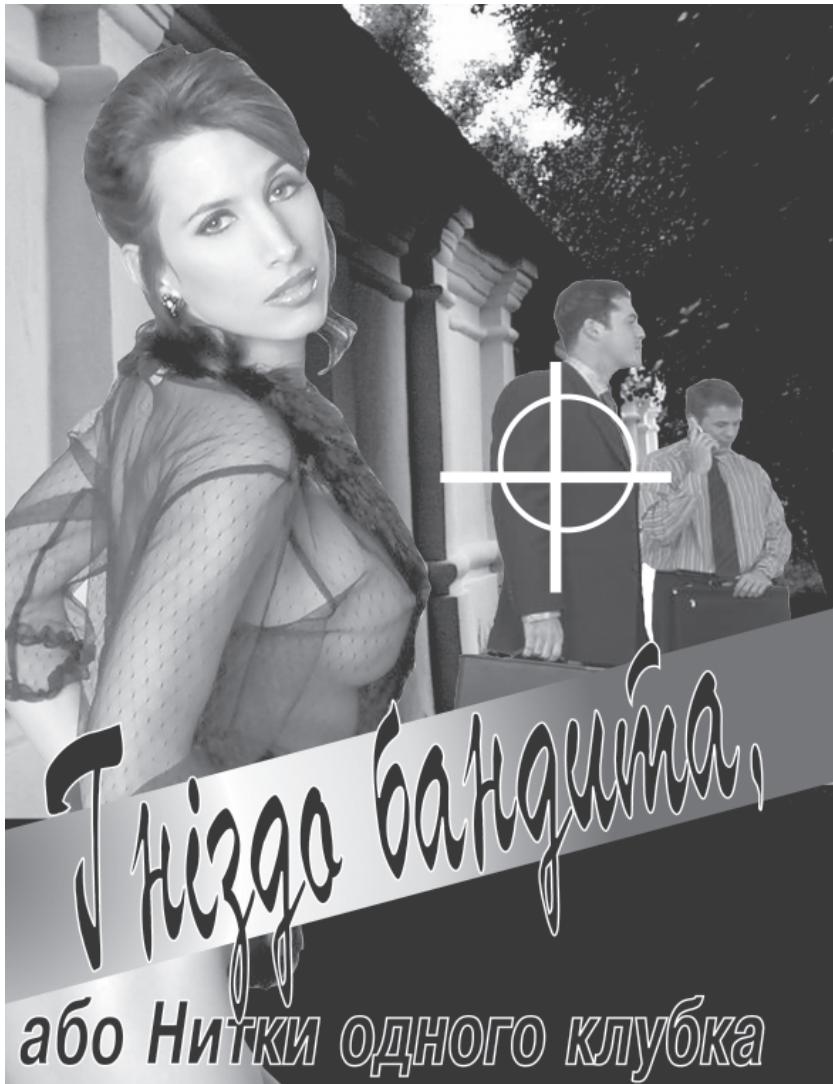
ISBN

До другого тому вибраних детективних творів Віталія Леуса увійшли три повісті - «Гніздо бандита, або Нитки одного гнізда», «Черняхівськ не відповідає», «Альфа і омега». Хвацько закручені пригодницькі сюжети тримають читачів в напрузі. Клубок злочинів нитка за ниткою розмотують працівники правоохоронних органів. Ці твори свого часу виходили окремими книгами і дістали схвальну оцінку серед читацького загалу.

ББК 84 (4 Укр = Укр) 6 - 444

ISBN

© Віталій Леус, 2006

Жізде бачачий
або Нитки одного клубка

ЗАМІСТЬ ПРОЛОГУ

Подружжя Бортників - Іван Лаврентійович та Ольга Свиридівна на пенсію вийшли водночас. За іронією долі вони народилися одного дня, 20 листопада, але лише з різницею у п'ять років. Дружині виповнилося п'ятдесят п'ять, а чоловікові - шістдесят. Колись на роботі обох шанували: вона - штукатур, він - муляр. Ударники соціалістичного змагання, фото роками висіло на Дошці пошани. Профспілкові відпустки проводили в безкоштовних туристичних поїздках за маршрутом «Голубої Десни». Тепер все змінилося. І за старими та добрими часами Іван Лаврентійович та Ольга Свиридівна лише шкодували і сумно зітхали. Будівництво у Черняхівську практично згорнулося. Вони ледь-ледь дотягли до пенсії, а, оформившись, придбали в Баклановій Муравейці стареньку, але ще міцненьку хату і вирішили мешкати саме там. Садиба одразу припала до смаку - дерев'яний будинок, хлів, погріб, город тридцять соток, а головне - до села було підведено природний газ. Не треба ламати голову, як заготовити на зиму оті капосні дрова.

Іван Лаврентійович поїхав до села у п'ятницю, повіз задаток - тисячу доларів. Ольга Свиридівна прокинулася напрочуд рано. Не спалося. Чомусь так тривожно було на душі. Переживала за чоловіка. «Не дай Боже, що сталося? Хоч би долари ніхто не витягнув». Отак з думками про нову оселю та злощасні долари вона з годину переверталася з боку на бік, доки знову не задрімала. Прокинулася і різко зістрибнула з ліжка - хоч би не проспати. О пів на сьому відправляється поїзд. Зиркнула на годинник: о пів на шосту. До відправлення залишається ціла година. «Часу небагато, але встигну», - подумала Ольга Свиридівна і почала збиратися. Ліжко не застилала - тільки розправила ковдру. Усе за неї завше робив чоловік. Ось і розбалував. Умилася, почала одягатися. До ліфчика запхала тисячу доларів, ретельно застібнула, перевірила, чи надійні гудзики. Рівно о шостій вийшла з дому. Тролейбуси ще тільки-но починали ходити. Аби не ризикувати запізнитися, вирішила йти пішки - достеменно знала: двадцять хвилин стачить, щоб дістатися до вокзалу. Дивись, можливо на якісь зупинці і підбере тролейбус.

Жінка подолала половину шляху, як раптом дорогу перегородили троє підлітків. Власне, і не підлітки, а так собі, діти. Одному, найстаршому, вона б дала років з чотирнадцять, а тим двом і того менше.

- Тьотя, ша! Мовчечки, зрозуміла? Десять карбованців на лапу і без фокусів! - сказав найменший.

Ольга Свиридівна немов отетеріла. У неї нараз забракло слів, усередині все похололо і ніби обірвалося. Перше, що голкою шпигонуло у мозку - тисяча доларів у ліфчику. «А що, як здогадаються сукіні діти?.. Втім,

чому це раптом злякалася обпісяніх шакалят? - Нараз мозок осяяла інша думка, - та я ж за словом до кишені ніколи не лізла».

- Та які в мене гроши! Схаменіться! - обурено вигукнула Ольга Свиридівна. Настільки це було природно, що вона аж сама подивувалася.

- Невже ти не бачиш: я - пенсіонерка!

- А в сумці? Що у вашій сумці? - зрадливим голосом запитав молокосос.

- На, дивись! - Ольга Свиридівна розкрила порожню валізу, в якій, окрім гребінця та хустини, не було нічого. - У село за продуктами їду.

Шкет, звісна річ, був ще недосвідчений і нараз змінив гнів на милість. Дитячим наївно-зрадливим голосом запитав:

- Ну що, і оце двох гривень немас?

- Я тобі людським язиком сказала: пенсіонерка я. Затямив? У мене - жодної копійки. У тролейбусі і поїзді їжджу безкоштовно.

Звідки було знати юним і недосвідченим грабіжникам, що у ліфчику незнайомої жінки, яку так і не вдалося пограбувати, лежали долари.

Тієї миті Ольга Свиридівна і подумати не могла, що з цього шмаркатого, розгубленого і наївного шкета з часом виросте затяжий бандюга, який протягом кількох років триматиме в напрузі трьохсоттисячне місто, який своїми зухвалими, дикими і несподіваними випадами наводитиме жах на тисячі людей, за яким тривалий час полюватиме міліція, але буде безсилою будь-що вдіяти. Звали шкета Борис Чвертковий, а по-вуличному Боб.

I. ЗБОЧЕНЕЦЬ

Бобу страшенно пощастило. Коли йому виповнилося двадцять років, у спадок від дідуся і бабусі дісталася двокімнатна квартира в самісінькому центрі Черняхівська і триповерхова дача з гаражем та автомашиною в приміській зоні. Позбавившись батьківської опіки, Боб вирішив негайно одружитися - до представниць слабкої статі у нього був особливий потяг. Знайшлася і дівчина - сільська, правда, але красива, покірна і роботяща на імення Катя. На Першотравневі свята Катя поїхала до своїх батьків садити город. Боб також був не проти поїхати, але його недолюблювала теща, і він вирішив за краще залишитися вдома. Пройшовся по телевізійних каналах - нудота, обзвонив своїх приятелів - нікого вдома не виявилося: один поїхав на дачу, інший маєнув у село, третій - на риболовлю. Сходив до пивного бару, осушив три кухлі пива. Підігрітий настрій дещо поліпшився: на вулиці його увагу привернула ставна, красива дівчина з хлопцем-підлітком, певне, братом. Боб зупинився, немов прилип до смоли. Першим завів розмову. З'ясувалось, Оксанка і Василько поспішали на риболовлю.

- О-о-о! То ви рибалки, значить?! - захоплено вигукнув Боб. - Знаєте, я також грішу цим. Гайда до мене, ось зараз я переодягнуся, візьму

рибалське причандалля і махнемо всі разом. Я на Десні такі місця знаю, тільки вудку встигай витягати.

Василько і Оксанка охоче піднялися на другий поверх, де мешкав їхній новий знайомий. Та коли за спинами холодно і безжалісно клацнув замок, зрозуміли: потрапили до халепи. Однак відступати було нікуди. Господар нараз ніби переродився. Куди й поділася його увага та люб'язність.

- Ти сюди! - павукуватим пальцем показав хлопчині на кухню. - Сиди і нікуди не виходь. Я лікар. Тим часом огляну твою сестричку. Щось не дуже вона мені подобається.

Коли зайдли до кімнати, Боб наказав Оксані роздягтися. Забачивши у вікні знайомого хлопчину, Оксана хутенько підійшла і стала гукати на допомогу, однак господар грубо відштовхнув. Потім дістав складаний ножик, гостре лезо підніс до оголеної шиї. Дівчина перелякалася і заплакала.

- Роздягайся! - пролунав владний голос.

За хвилину дівчина стояла оголена перед знахабнілим злочинцем. Боб запросив до кімнати Василька. Забачивши голу-голісіньку сестричку, братикові зробилося ніяково. Дівчина тим часом хутенько зодяглася. Боб продовжував цинічно знущатися. Умова була занадто простою. Якщо Василько роздягне Оксанку, він їх з миром відпустить. Хлопчик, тамуючи душевний біль, заплакав. Оксанка на правах старшої заспокоїла братика і наказала виконати прохання. Боб знущався над дітьми з особливим цинізмом. Він наказав Оксані «подякувати» братикові за те, що той її роздягнув. Вона повинна дозволити йому доторкнутися до інтимних місць на її тілі. Після цього на замовлення Боба Оксана влаштувала справжнісіньке «шоу» - вона позувала у різних видах, демонструючи статеві органи, зодягалася і роздягалась, виконувала гімнастичні вправи - шлагат, місток, справляла на унітазі природну необхідність. Такі знущання тривали упродовж кількох годин. Під вечір, як спорожнів дитячий майданчик, негідник відпустив малолітніх заручників.

Кілька годин працівникам органів внутрішніх справ довелося «штурмувати» квартиру Боба, яка цього разу перетворилася неначе на фортецю. Нарешті вдалося до неї проникнути. Однак господар не по-гостинному зустрів співробітників міліції. Він кинувся із сокирою на міліціонера. Завдав двох ударів - по голові і ногах. На більше сил не стачило - правоохоронці оволоділи ситуацією.

Боба судили і дали йому строк - один рік, але відсидів він кілька місяців як вийшла амністія, знову вийшов на волю. Боб на цьому ґрунті уже давно був не в ладах із законом. Спочатку його засудили за спокусу малолітніх, а через два роки за розбещення знову сів на лаву підсудних. Ще через два - за носіння холодної зброї довелося нести суверій звіт перед Фемідою.

Дружина не розуміла: що з ним відбувається. Вдома - зразковий сім'янин, чуйний, уважний, коректний. Ніяких випадків, пов'язаних з

роздадами психіки, за ним не помічала.

Потім з Бобом трапилася драматична пригода, яка круто змінила його подальше життя. Було Боб причастився до чарки - мало не кожного дня повертається додому п'яний, квартира перетворилася на перевалочну базу - то в ній комп'ютери, то запчастини до автомашин, то килими, то імпортні шмотки. Та не якісь там з секонд хенд, а нові. Дружина перелякалася не на жарт - спакувала валізи і поїхала до своїх батьків, які мешкали у селі під Носівкою.

Боб деякий час переживав, мучився: ну де ще дурнішу знайдеш? А то якось напився і по дорозі додому заснув у кучугурі снігу. А мороз вдарив градусів отак під двадцять. Йому зробилося кепсько, а невзабарі ампутували обидві ноги. Інший впав би у розпач. Боб з перших днів приготувався і до такого життя, почав жити на підсосі, в кримінальному світі вважається на подачках. Роздобув інвалідний візок, начитався літератури про Афганістан. Навіть бувалий у бувальнях афганець, розмовляючи з Бобом, абсолютно не міг запідозрити, що того й ноги не було на розпеченні афганській землі. Часті перехожі, особливо сердобольні жінки, у скриньку кидали монети. Увечері Боб робив підрахунки: непогано, вистачало і на їду, і на випивку.

Була у Боба ще одна слабкість: окрім жінок, він дуже кохався в детективній літературі. Перечитав Агату Крісті, Джона Чейза, Жоржа Сіменона. Вечорами не міг відірвати погляду від телевізора - поряд з іноземними детективами телеканали заполонила російська телепродукція. Одним з найулюбленіших героїв був Віктор Петрович Антибіотик з «Бандитського Петербурга». Він плакав щирими непідробленими слезами, коли з Антибіотиком розправилися так же жорстоко, як і він сам свого часу розправлявся зі своїми жертвами. «Це ж треба, у такому поважному віці отакі справи вершити! - Боб всерйоз сприймав художній твір, - низенький, інтелігентний, а бач, як круто бере. М-да, так-так, - Боб тараїв по бильцю візка, - а чому він так не може, як Антибіотик. Втім, можна й спробувати. Здається, все пливе в руки - триповерхова дача, машина, а братва завше знайдеться. Тільки розкручуй. З головою, звичайно».

Так Боб, лежачи в інвалідній колясці, розмірковував, доки не задрімав. Прокинувся від дотику холодної руки. Злегенька розплющив очі. Молодик у чорній дутій болоньєвій куртці, чорних джинсах і білих кросівках знімав з нього годинник.

- А-а-а, попався, голубчик! - Боб схопив незнайомця правицею.

Овальне обличчя з перебитим носом від несподіванки застигло, товсті губи ніби аж посиніли, рот перекосився.

- Відпусти, - прогугняв незнайомець.

- А дружити будемо?..

- Будемо.

- Тільки соняшника мого не чіпай. Згода?

Злодій щойно повернувся із зони і достеменно знав: соняшник у злодійських колах - золотий годинник.

- За що підхопив фару?

- Чувіх в основному шворив. Попався на одній шалашовці.

Боб пожвавився: його тема.

- Велосипед замочували, - неохоче почав незнайомець. - За сто гривень сторгувалася. З ресторану «Людмила» вийшли готовенькі. Братва в один бік, я - в інший. Іду собі, щось так насвистую, раптом по дорозі Сніжана. Теличка, що треба. Взяли вина, пішли в якийсь двір. Вмазали під грибком, вона також під кайфом була. Я до неї, вона - ні в яку. Каже: «Пісяти хочу». «Іди, кажу, пісяй, тільки трусики не зодягай». Пішла сучка і як у воду канула. Тоді мене така злість розібрала. Пішов до неї додому, я знов, де живе. По дорозі ще скляночку вина пропустив і мене понесло.

...Оля лаштувалася відпочивати. Неподалік у ліжку мирно спала трирічна племінниця. Її мама, сестра Олі Сніжана, сказала, що йде на побачення і попросила сестричку подивитися за доночкою. Раптом у двері подзвонили. Оля невимовно зраділа, певне, повернулася Сніжана. Водночас інший здогад пронизав думку: у неї є ключі, чому б це вона дзвонила. Значить, хтось інший. Але хто?

- Сніжана вдома? Відчиніть! - цієї миті за дверима пролунав настирливий голос.

Оля відчула: людина, якій належав голос, була страшенно п'яною.

- Відчиніть! - незнайомець прокричав удруге і затарабавши у двері спочатку ногами, а потім і руками. - А то я підніму на ноги всіх сусідів.

Оля з переляку відчинила двері. Перед нею стояв п'янний молодик, зодягнений у чорне суконне пальто, темно-сині джинси. З-під чорної в'язаної шапочки вибивалося жорстке темно-русяве волосся. Зеленаві очі, схоже, роздягали її догола.

- Я вам ясно сказала: Сніжани немає вдома. Ви п'яні, йдіть додому і добре проспіться! - Оля перед самісінським носом зухвалого незнайомця збиралася грюкнути дверима, як той схопив її за шию і витягнув на площацю.

Надалі події розвивалися з калейдоскопічною швидкістю. Спочатку незнайомець ударив дівчину кулаком в обличчя, мовляв, ось тобі за брехливу сестру, яка побігла пісяти. Зрештою, затиснув обидві руки за її головою. Оля відбивалася, як тільки могла. Та Васька Карп, так було звати незнайомця, знову завдав удару. Цього разу по сідниці. Дівчина, зрештою, вирвалася і гайнула до квартири, в якій, здається, сплакнула племінниця. Цієї секунди Васька Карп підставив ногу і двері не зачинилися. Тоді Оля подзвонила сусідці, з надією, що та викличе міліцію. Але Васька Карп затулив їй рот і потягнув за сміттєпровод. Дівчина несамовито закричала.

- Заткнись! - гаркнув Карп і знову завдав кількох ударів.

Порхнули на цементну підлогу ґудзики. Карп зірвав блузку, ліфчик. Трусики розлетілися на дрібнесенькі клаптики. Васька, схоже, озвірів. Навіть оголений вигляд не охолодив його запал, навпаки у ньому прокинулися звірині інстинкти. Він знову кілька разів вдарив у тулуб і голову, зрештою кинув дівчину на бетонну підлогу. Лежачих не прийнято бити. Та цього святого правила для Васьки Карпа не існувало - він кілька разів вдарив дівчину головою об підлогу і почав г'валтувати...

- Десятку впаяли. Тягнув лямку від дзвінка і до дзвінка.

- Куди зараз?

- А нікуди. Поки тягнув строк, дружина заміж вийшла. Щоправда, в Брусилові бабуся проживає. Інколи нагодує, напоїть, а взимку я в ній на печі відлежуюсь. Матері не потрібний. Вона зі своїм співмешканцем мені братика нажили.

- Машину водити вмієш?

- Не те слово. Розберу до гвинтика і складу.

- Такі мені потрібні. Віднині житимеш у мене. Завтра переселяємось на дачу. Ти мені будеш ніби за брата. Мене також чувіха залишила. Воно, знаєш, з ними тяжко. А без них важче. Отже, даю тобі перше завдання: завтра до нашого табору ти повинен доставити теличку. Таку, знаєш, красуню-діваху, щоб наче аж електроствром прошивала.

- Буде зроблено, - спокійно мовив Карп.

Минулу ніч Васька Карп очував на вокзалі. Слово за словом перекинувся з незнайомкою - середнього зросту, чорнява, сірі очі, на щічках ямки. Правда, зодягнута як бомжиха. Та то не біда, зодягти можна. Втекла з дому. Випили пива, потім вийшли до привокзального парку, там кілька годин кохалися. Вся - порив, шквал, вітер. Звісно, цього Васька Карп Бобу говорити не буде. Ось якби тільки хтось її не підхопив.

II. ІНЦЕСТ

Все розпочалося відтоді, як Валерії виповнилося десять років. Мами вдома не було - перебувала у пологовому будинку. Батько, як і завжди, додому повернувся напідпитку.

- Добрий день, мої лисички!

- Добрий вечір, татусю! - навперебій загукали доњки. - І де це ти забарився?

- Я маму провідував. Вона мені повідала приємну новину - сьогодні прокинулася, а в розчинену кватирку лелека з кошиком у дзьобику залетів. Мама подивилася в той кошик, а там, ой леле, малесенька-малесенька дівчинка. Ваша сестричка.

- А нам можна маму провідати?

- Зачекайте трохи. До неї поки що нікого не пускають. Ваша мама ще слабенька. Ось піддужчає, додому заберемо, отоді й познайомитеся зі своєю сестричкою, мамі допомагатимете няньчати.

Від батька неприємно тхнуло вином і тютюном. Жорстке неголене обличчя, здається, вже кілька днів не знало ні води, ні мила. Але доночі вибачали батькові - головне, у них є сестричка.

Посеред ночі Валерія прокинулася від того, що її ніби щось давило. Зі сну ніяк не могла второпати, що це воно так на неї навалилося. Та коли на собі відчула батькові руки, почала голосно плакати, просила не чіпати. Валерія нараз пригадала батькові залияння - якось мама пішла на город, а він нумо її цілувати в ніжки, животик.

- Не чіпай, бо мамі розкажу.

- Не смій, а то уб'ю! - по-змійному прошипів батько.

Про те, що трапилося тієї жахливої ночі, вона ніде, ніколи і нікому не розповідала. Страшенно боялася батька, найбільше - неслави. Не дай Бог, ще дізнаються її подруги, однокласники, вчителі. Намагалася витруїти, викинути з голови, забути, як страшний сон. Гадала, подібного більше ніколи не трапиться. Однак батько на цьому не заспокоївся. Мало не щотижня він продовжував глумитися над доночкою. Не допомагали ні сльози, ні вмовляння, ні прохання. Надалі, забачивши п'яного батька, Валерія знаходила прихисток у сусідів. Можна було попросити захисту у мами, але вона так і не стала доночиною порадницею: почести не очувала вдома, а коли заявлялась, то здебільшого підшофе. А щоб не «заважала» батькові з доночкою займатися інтимом, прив'язував її ланцюгом до радіатора опалення.

Якось батько з Валерією гостювали у Черняхівську в бабусі. Батько до того знахабнів, що навіть у гостях ліг до Валерії у ліжко і почав її домагатись. Бабуся, яка стала мимовільним свідком, очам своїм не повірила. Коли після розгубленості прийшла певність, почала сварити, потім розповіла своїй родичці, яка згодом зателефонувала матері Валерії. Після тривалого терпіння, - протверезівші, мати все ж таки звернулася із заявою до райвідділу міліції.

Батька засудили, дали дванадцять років, мати вдруге вийшла за місцевого п'яничку. Вже другого вечора, після того як розпили не одну пляшку, мати заснула, а новоспечений вітчим поліз на Валерію. Отут дівчина не витримала. Кинула все і поїхала до Черняхівська. Бабуся за цей час померла, останнім прихистком Валерії став залізничний вокзал. Учора вона познайомилася з Ваською Карпом і з першого разу віддалася. День розкидав їх по різних точках. Валерія пішла по місту шукати пляшки, а Васька подався на ринок в надії щось у когось поцуਪити. Увечері домовилися зустрітися.

Валерія з мішком і палицею - виламала з лози - пішла понад Стрижнем.

Тут вона нараз здибала іншу шукачку пляшок і дістала прочухана. Пошкодувала, що поряд не було Васьки. Той би, не роздумуючи, відмолотив стару бабу. Згодом пішла по магазинах, в яких продавали пиво в пляшках. Тут же в залі були обладнані столи. Вона стояла в очікуванні, поки клієнти не спорожнять тару. За одну вже було узялась, як невідь де взялася стара, патлата, пропахла експериментами, відьма:

- Ишь какая! - насмішкувато вигукнула. - Прыткая какая. Ты откуль такая взялась. Ану мотай атседова!

І знову Валерія пошкодувала, що поряд не було Васьки. Трохи пощастило біля міського стадіону. Тут відбувався футбольний матч і народу була сила-сильна. Пляшок вистачало на всіх бомжів. Два десятка перепало і їй. Весь день проникав по ринку і Васька. На душі було сумно і кепсько. Світливий образ Валерії весь час стояв перед очима. «Гм... Дивно», - відзначив сам про себе. - «Такого ніколи не було. Певне, закохався». Але цієї миті перед зором постала рожевощока, пишногруда молодиця. Дістала з сумки гаманця, розрахувалася з продавщицею. У гаманці погляд Васьки вихопив образ красивого мужчина, певне, чоловіка. «Чхати мені на нього», - подумав Васька і продовживав пильно стежити за жертвою. Жінка клацнула гаманцем, підвела гордо голову, недбало кинула гаманець до сумки і незалежною ходою попрошкувала у бік м'ясного павільйону. Все інше було справою техніки. Через хвилину жінка, певне, щось у когось придбала, збиралася розрахуватися, кинулась до гаманця, а того вже й духу не було. Вона наробыла лементу мало не на весь ринок. Васька тим часом побіг до вбиральні, витяг гроші, а гаманець кинув до відра, в якому лежало сміття.

- Привіт! - радо вигукнув Васька, забачивши у кутку сумну і пригнічену Валерію.

Дівчина так зраділа з'яві Васьки, що хутко підвелася, обняла його довкруж шиї і міцно поцілуvala u вуста. Люди потайки косували погляди на щасливу закохану пару і трішки, певне, заздрили.

З-під болоньєвої куртки виднівся старий в'язаний светр, на голові - беретка вишневого кольору. Тугі коліна яскраво окреслювалися і збуджували Ваську.

- Ну як? Розповідай!

- А ніяк, - розчаровано зітхнула Валерія, - подлубалася в кишенні, дістала гривню та ще кілька жовтих монет. Гривень зо дві буде.

- Нічого. Переживемо. За першим разом карасика впіймав, а за другим, - усміхнувся Васька, - ціла щука у руки пішла. Нехай не буде гавою. Дивись, - Васька розтулив долоню і Валерія побачила паперові купюри.

- Ого! - радісно вигукнула.

- Гаразд, ходімо вечеряті.

Взяли ковбасу, смажену рибу, якісь салати. Таких Валерія ще ніколи і

не їла. Та, власне, де б вона їх їла. П'яна мати уміла лише картоплі насмажити та борщу наварити. Борщ також не завжди вдавався, інколи такий був недобрий, хоч на собак вилий.

- Вино яке будемо пити: міцне, сухе?

Валерія у вині не розбиралася, а тому мовила:

- Давай такого, щоб у голові закрутилося.

Після вечері Васька з Валерією знову брели у привокзальний сквер, довго не могли знайти вільну лавочку, на багатьох з них то сиділи, то кохалися, аж, зрештою, на одній місці звільнилося. Опісля знову зайшли до залу чекання, сіли на тверду лаву, котра злегенька віддавала холодом, притулились одне до одного, зігрілися і міцно заснули.

Уранці знову ж у тому привокзальному буфеті поснідали - з'їли бутерброди, булочки з маслом, випили по склянці кави.

- Ну що, до вечора, - першою озвалася Валерія.

- Слухай мене уважно, - Васька Карп став серйозний-серйозний, - про те що ми з тобою жили, нікому ні слова. Зрозуміла? Учора я познайомився з одним корешком. Чисто випадково. Лежав в інвалідній колясці, спав. На руці зблискував класний годинник. Ледь не поцупив, схопив за руку в останній момент. Розговорилися. Живе шикарно. Має квартиру, дачу, автомашину. Зaproшуває до себе. Я сказав, що не сам, а з чувіхом. Каже, давай її сюда! Ти красива, йому маєш сподобатися. Одна біда - у нього немає ніг, відморозив. Якщо до тебе залицятиметься - не відштовхуй. Сприймай його таким, який він є. Іншого випадку у нас не буде. Досить шаманити. Головне - де буде жити. При цьому запевнив, мовляв, робота знайдеться обом. А кохатися будемо у нього. Так що поїхали.

Валерія була приємно вражена. Щойно в її житті були магазини, кущі пустирів, порожні пляшки, з перепитими обличчями, в засаленому одязі, пропахлі сечею бомжі, а тут раптом маєш...

- Поїхали! - вона радо вигукнула і ніжно притиснулась до міцного Васьчиного плеча.

- Молоді люди, ви не скажете, де тут туалет?..

Валерія розплющила очі. Ліворуч стояв дідусь у злегка поношенні куртці чорно-зеленого кольору. На овальному обличчі вирізнявся великий, продовгуватий ніс, кінчик якого був зігнутий донизу. З-під широких брів зиркали допитливі очі.

- ...Це я тут у будинок відпочинку приїхав. Звиняйте, по-маленьковому запраглось.

- Платний, - озвався Васька, - по коридору наліво, а якщо безплатний, вийдете на вулицю, повернете направо. Там стоїть такий продовгуватий склад.

- Не знаю, як вам і дякувати, - дідусь зблиснув коронкою з білого металу.

- Ви ще тут трохи посидите?

- Так, ми чекаємо поїзда на Прилуки. Ще годину сидітимемо.
- Ось і добре, приглянете за моїм чемоданом.
- Лише тут Васька і Валерія перевели погляд на величезну валізу.
- Та ви тут, дідуся, півгардероба везете, - усміхнулась Валерія.
- Ми у селі кабанчика закололи, - дідусь перейшов на довірливий тон.
- А тут, у Черняхівську, і син, і невістка, і внучка. Якраз нагода трапилася і їм гостинчика завезу. Баба наче й клала небагато, а воно, бач, і чималенько вийшло.
- Ну йдіть, дідуся, не хвилюйтесь. Ми за вашим чемоданом подивимось.

Небавом Васька озирнувся, дідусь саме виходив на привокзальне подвір'я.

- Ходімо й ми, - взяв до рук чемодан. - Ох, і великий, нам би з тобою тижнів на два вистачило.

Проводячи не одну ніч на вокзалі, Васька Карп досить вдало опанував не один вид шахрайства. Скажімо, пасажир хоче до камери схову прилаштувати валізу. Набирає відповідний код, ставить речі, кидає монету, а дверці не зачиняються. Вічко зіпсоване. Він ставить речі до сусіднього вічка. І знову набирає той же код, кидає монету. О-о-о! Тут спрацювало. Як тільки пасажир залишив вокзал чи присів на холодну лаву і солодко задрімав, Васька - він уже тонко вивчив психологію пасажирів, - підходить до «зламаного» вічка, дивиться на код і спокійно набирає аналогічний код на дверцях сусіднього вічка.

Умів Васька розіграти і виставу, яка носить назву «робота на довір'ї». Скажімо, поряд з ним сідає молода красива дама з товстелезною валізою. Невзабарі він заводить з нею розмову про се, про те, зрештою стиха запитує: «А чи не змогли би ви подивитись за моїм рюкзаком?» «О, чому б і ні. Звичайно подивлюся. Я тут до вечора сидітиму». Васька вийде на перон, покурить. Повернувшись, знову сідає біля дами і заводить якусь пустопорожню розмову. А через годину дама довірливо просить уже Ваську подивитись за її речами. «Без проблем! - вигукує, - ви можете спокійно ходити стільки, скільки вам потрібно.»

Як тільки випадкова супутниця зникала за дверима буфету, Васька забирає свій рюкзак, а в придачу ще й валізу довірливої супутниці і кивав п'ятами.

До тролейбуса, який мав іти за одинадцятим маршрутом, вони влетіли, немов метеори. Квитків не брали, Васька сказав, що в них проїзні. Кондуктор - молода дівчина - повірила їм на слово. Через кілька зупинок до них присіпалися контролери - два молоді хлопці. «Або виходьте, або ми вас оштрафуємо». На зупинці вийшли, сіли до іншого тролейбуса. Вирішили не ризикувати, взяли квитки. Через кілька зупинок знову перевірка. Знову ті ж два браві молодики. «А, старі знайомі? Якщо і цього

разу без квитків, викличемо міліцію». Хлопці весело переглянулися - таки не даром вони роблять свою справу.

До квартири, в якій мешкав Боб, зайдли о пів на десяту.

- Це нікуди не годиться! - вигукнув Боб. - Я дуже пунктуальна людина. Сказано на дев'яту, значить, потрібно о дев'ятій і ні на хвилину пізніше. Я вас зачекався. Почав нервувати.

Тут важливо додати, що Боб в принципі був терплячою людиною, але коли терпіння лопалося, то він наразі ставав ексцентричним, легко виходив з себе, його гнів не знав меж. У такі хвилини краще бути від нього подалі. Загалом небагатослівний, в момент захоплення ставав красномовним, невідь-де бралися у нього слова, летіли, немов водопад з камінням. Ще він був авторитарним, не любив ніяких заперечень. Слово, мовлене ним, повинно бути останнім.

Коли Боб перевів погляд на Валерію - великі бліскучі очі, калинові вуста - бантиком, рожеві щічки - нараз обм'як. За благеньким одягом приховувалася ставна, миловидна дівчина. До того ж молода.

«М-да, шедевральна чувіха», - подумав Борис Чвертковий і запитав:

- Скільки тобі?

- Шістнадцять, - сміливо відказала дівчина.

- Підійди до мене, - наказав Боб.

Валерія підійшла. Боб взяв її за гарячу руку, нараз йому зробилося жарко, так неначе притулився до розпеченої сковороди.

- Віднині і назавжди ти будеш моєю. У радості і в горі. Ти будеш покірною і слухняною, виконуватимеш все, що я наказуватиму. Купатимешся в розкошах і дякуватимеш за ту мить, коли зі мною познайомилася. Згодा?

- Так.

- Коли перечитимеш, не слухатимешся, насміхатимешся, чинитимеш мені недобре, тобі також буде погано, а коли ще й зраджуватимеш, на тебе чекає страшна кара - впритул до смерті. Зрозуміла? - з вузького монгольського розрізу очей яструбиним полиском змигнули діткливі очі.

- Зрозуміла, - стиха мовила у відповідь.

Коли Валерія вперше глянула на безпомічну людину, яка без ніг сиділа на інвалідному візку, у неї виникла відраза. Боже, як можна кохати таку людину: пестити, обнімати, цілувати. І що найогидніше - кохатися. Після цих слів вона дещо інакше подивилася на Боба: широкі, міцні вилици, рівне масивне підборіддя, ніс приплюснутий, біля лівого ока - сліди пігментації. Та голос - чіпкий, владний. Говорить - наче дрова рубає. Валерія зрозуміла: за отим безпорадним, на перший погляд, шматком м'яса приховується людина сильної волі.

- Віднині житимемо на дачі. Зараз нам потрібно спакувати речі.

Васька з Валерією почали складати до валізи одяг Боба.

Коли все було приготовлено, вони викотили на вулицю візок. Потім

підвели Боба і занесли до салону автомашини на заднє сидіння. Поряд сіла Валерія. За кермом був Васька Карп.

- З Богом! - мовив Боб, і автомашина виришила у дорогу.

За Черняхівськом праворуч, на пагорбі, невзабарі з'явився дачний масив. Сучасні дво-триповерхові котеджі з балконами приємно вражали. Вони скоро нагадували міське селище.

- Направо, - командував Боб, - ось цію вулицею в самий кінець. Потім наліво. Так, так, ще трохи. Ага, стоп, приїхали!

Перед ними красувався білий, викладений з силікатної цегли будинок. Великі широкі вікна, двері пофарбовані в колір під горіх. Боб дістав ключ, подав Васьці. Той відімкнув двері, і вони удвох занесли Боба до приміщення. Кілька сучасних кімнат - дві оббиті дошками стилізованими під солому, одна обклеєна шпалерами. На всю стіну фотошпалера: гори, поодинокі ялини, гірська ріка. Краєвид був мальовничий, але чужинський. В одній з кімнат стояв гарнітур, щоправда, не модний, не сучасний, але вигляд мав ще цілком пристойний. Кухня аж ніскілечки не відрізнялася від міської, навпаки, простора, з дубовим посередині столом, обіч дерев'яні саморобні лави.

Боб запропонував відзначити приїзд. Розпорядився, аби Валерія насмажила картоплі. Дівчина що-що, а смажити картоплю достоту вміла. Бо мама було з татом, як зап'ять, то якби не вона, сестрички б з голоду померли. Спочатку вона нарізала сала, поставила на маленький вогонь, потім взялася чистити і кришти картоплю. Невдовзі смачний запах вже витав по кухні. Боб тільки злегенька ніс почісував. Ось він підіїхав до старовинного буфета, одним порухом відчинив дверцята, дістав пляшку горілки і чарки. Так майстерно і швидко їздив коляскою по кімнаті, що складалося враження, буцім на ній їздить все життя. Боб налив собі і Валерії по чарці. Васьці - мінеральної «Остреч».

III. ВЕСІЛЬНА СУКНЯ

- Сьогодні в тебе, - Боб пильним поглядом глянув на Ваську, який знічено опустив голову, - перша операція. Ризикувати не будемо.

Васька Карп пригадав курйозну історію, коли він у Прилуках возив одного начальника - єрея за національністю. Обоє добряче начаркувалися. Раптом їх зупинили даішники. Коли Васька Карп відчинив дверцята, даішник аж носом закрутів: «Як ви сміли у нетверезому стані сідати за кермо»? Тоді, недовго думаючи, Васька напівбернувся до свого начальника: «Я ж тобі казав, жид пархатий, не пий, мене оштрафують». Даішник усміхнувся, погортав документи і додав: «Закусувати треба». Начальник був не менше здивований: «Я хоч і єрей, і хитрий від природи за натурою, але так би не викрутися».

Валерія сміється, жарт сподобався. Боб одверто милюється дівчиною - славна!

- Значить, так, - Боб після сніданку дістав газету «Черняхівські оголошення». - Є в мене тут одна адреска. Якась бабуля шиє і продає весільні сукні. Отже, ви, - Боб неначе наскрізь просвердлив Валерію і Ваську, - наречений і наречена. Вам потрібна весільна сукня. Мешкає вона на проспекті Перемоги, 12. Це неподалік Танка, ви вже знаєте. Сьогодні знайомитеся з обстановкою і замовляєте сукню, кинемо їй чернушку.

За кілька хвилин Васька з Валерією сіли до автомашини. «Москвич», щоправда, був старенький, добре зношений і підтоптаний. Трохи похурчавши, зрештою завівся і плавно рушив з місця. Валерія почувалася мало не на сьому небі. Це ж треба: учора бомж, збирала пляшки по вулицях, спала на вокзалі, у тролейбусі їхала «зайцем», її контролери навіть вигнали на зупинці, сьогодні вона роз'їжджає містом.

Будинок за номером дванадцять знайшли одразу. Це була п'ятиповерхова споруда, зведена з червоної цегли, так звана «хрущовка». Швидко зорієнтувалися - якщо квартира 35, значить, має бути в другому під'їзді. Піднялися по східниках на четвертий поверх. Поштові скриньки побиті, стіни обписані, обдряпані, білий тиньк уже не те що пожовтів, навіть аж почорнів. Певне, тут щодо ремонту ні в кого голова не боліла. Валерія натиснула на червону кнопку. У передпокої мелодійно пролунав дзвінок.

- Вам кого? - пролунало з протилежного боку.

- Ми за оголошенням, - озвався Васька Карп, - нам потрібна весільна сукня.

- Якщо весільна сукня, тоді до нас, - весело озвався старечий голос, - потім донеслося шарудіння і металеве брякання.

Окинувши поглядом молоду симпатичну пару, бабуся весело сказала:

- Заходьте! Гостям ми завжди раді.

Васька і Валерія зайдли до залу.

- О-о-о! Та у вас тут гости, - намагаючись приховати невдоволення, вигукнув Васька.

- Не гости, а моя донька, - уточнила старенька. - Вона в мене у Полікомбанку працює, а це, було, захворіла - грип підхопила. Ну, нічого, завтра вже, слава Богу, на роботу виходить.

- Мамо, ну, мамо..., - стенула плечима донька. - Ну кому це потрібно? Ой, не мама в мене, а справжнісінський гучномовець. Про все розповість кому треба, кому й не треба.

- Та нічого, нічого..., - намагалася помирити Валерія. - Ми, жінки, всі такі.

- Значить, вам весільну сукню, - старенька продовжувала щебетати. - Гаразд, роздягайтесь, - кинула погляд на Валерію, - зараз ми влаштуємо

примірочку. Втім, у мене є кілька на вибір. Заходьте ось до спальні, приміряйте.

- Ця вузька, ця широка, а ця взагалі нікудишня, - Валерія мовила розчаровано. - Будемо замовляти.

Бабуся зробила заміри, записала на аркушу.

- Як швидко вам потрібно?

- Та знаєте, бабусю, - озвався Васька, - нам нетерпеливиться. У неділю весілля.

- Ой, Боженьки, - вигукнула бабуся. - У мене ж троє замовлень. І всі на суботу. Коли ж це я встигну?

- А скільки коштує ваша сукня?

- П'ятдесят долларів.

- Гаразд, бабусю, ми в п'ятницю привозимо шістдесят баксів і забираємо весільну сукню. Це достеменно. Чернушки не кидаємо.

- Ну, добре, дітки. Вважайте сторгувалися. Ніч не спатиму, а замовлення виконаю. Я ще ніколи нікого не підводила.

Надійшла п'ятниця. Аби не ризикувати, Боб зателефонував бабусі по мобільному телефону.

- Квартира Старченко?

- Так.

- Це Софія?

- Ні, це Клавдія Іванівна, Софія уже пішла на роботу. А це з Полікомбанку?

- Ні, це ваші замовники. Значить, ви самі вдома?

- Сама, сама. Доњка на роботі, внук у дитсадочку, зять у відрядженні, - відзвітувалася бабуся.

«Ось і добре, - подумав Боб, - головне, щоб ніяких свідків».

- Бабуся вдома сама. Їдьте, - відключивши мобільник, мовив Боб.

Невзабарі Васька з Валерією вже були біля знайомого будинку. Другий підїзд, четвертий поверх, збігли, немов злетіли на крилах. Валерія знову натиснула на червону кнопку.

- Хто там?

- Ми замовляли весільну сукню.

- Це ви щойно телефонували?

- Так, ми.

- Заходьте, мої дорогенky.

Коли Васька і Валерія переступили поріг оселі, на якусь мить розгубилися - у квартирі було молоде подружжя, а в їхніх кишенах не те, що долара, жодного цента бракувало.

- Проходьте, проходьте, - весело щебетала бабуся. - У мене тут саме одна молода пара - також у суботу весілля. Зараз я їх відпушу і тоді вже вами займуся. Присядьте на диван. Аби не нудьгували, я телевізор увімкну.

Бабуся натиснула на кнопки, і на екрані змигнули кадри якогось сексуального фільму.

- Ой, - наразі зашарілася, - зараз уже таке показують, таке..., з дітьми і дивитись соромно.

Васька і Валерія переглянулися - це треба отак в халепу вскочити! Молода пара з цікавістю розглядала Ваську і Валерію, певне, вони обоє сподобались, мовляв, справжня пара.

За хвилину молодята, отримавши сукню, розплатилися і пішли. Залишилися втігох. Бабуся відчинила шафу, дістала весільну сукню, що висіла на плічках, злегенька розправила:

- Гарна ж, правда? Дві ночі не спала.

- Вибачте, а від вас можна зателефонувати? - чесно запитав Васька.

- А чому б і ні? Дзвоніть. Телефон у передпокої.

Валерія вийшла телефонувати.

У кімнаті залишилися двоє - бабуся і Васька Карп. Вона на якусь мить повернулася до нього спиною, і цього було досить - Васька вихопив ніж-тесак, який утримувався під курткою, і з усієї сили вдарив у спину з протилежного від серця боку. Вона наразі різко повернулася і несподівано зробила крок йому назустріч. Васька не розгубився - завдав їй ще кількох ударів. Коли неживе тіло опустилось на підлогу, Валерія про всякий випадок дістала скотч, заклеїла вуста, аби не кричала.

- М-да, шкваркнули ми її наглухо, - мовила Валерія.

- Забираємося швиденько і рухаємо колесами, - Васька знервовано витирав об ганчірку закривавлений ніж.

До валізи полетіли сукні, годинники. У серванті в коробці лежали акуратно складені долари. Васька хутенько вийняв їх і переклав до кишени. У шухляді помітив посвідчення учасника бойових дій, орденську книжку, орден Вітчизняної війни. Зараз такий час, все можна продати.

- О-о-о! Чудово! - радо вигукнула Валерія, відчинивши дверцята бару.

- Це буде для зняття стресу: кон'як, горілка, шампанське.

Вони вже збиралися виходити, як у двері раптово і наполегливо подзвонили. Васька занімів, прикладав палець до вуст. Підійшов обережно до дверей, подивився у вічко. Перед ними стояла молода пара - певне, прийшли за весільною сукнею.

Обіпершись об стіну, Васька занімів.

- Дивно, - пролунало за дверима. - Ще й казала: приходьте на десяту, - мовив чоловічий голос.

- Страх, як не люблю необов'язкових людей, - додав жіночий. - Наче така самостійна й серйозна.

- Гаразд, - додав чоловічий голос. - Зараз замовляємо кафе, потім приїдемо. Можливо на ринок пішла.

Васька Карп підійшов до жертви, нашупав пульс: «Царство небесне,

бабусю. Не ображайтесь. Побачимося на тому світі».

Коли на східниках затихли кроки, Васька дав знак Валерії: «Ходімо!».

IV. «ГРОШІ! ЦЕ - ПОГРАБУВАННЯ!»

Минуло кілька місяців... Боб проводив щось на зразок літучки.

- На сьогодні маємо не лише пістолети, а й автомати. Ми являємо грізну силу. Наші суперники відтак не лише нас поважатимуть, а й рахуватимуться. У разі необхідності дістанемо й кулемети. Утім, - Боб на якусь долю секунди задумався, - кулемет, про всякий випадок, потрібно - таки дістати. Без зброї сьогодні жити не можна. Пам'ятаєте, в одному з колгоспів є навіть справжнісінька гармата.

Васька Карп, Іван Чухня і Валерія сиділи, незмігно слухаючи свого шефа.

- На операцію сьогодні виходите втрьох. Бензину вистачить до автозаправки. Там заправитесь і рушаєте на Коти. Беремо приватний магазин «Рута». Ти, Валеріє, стаєш на шухері. Нікого не впускаєш і не випускаєш. Для тебе вистачить і пістолета. Керівником операції назначаю Ваську Карпа. Береш автомат і стаєш головною фігурою. Ти, Іване, виступаєш у ролі асистента. Запам'ятайте: на операцію одна-две хвилини. Бліскавичний напад, психологічний прес - побільше крику, один-два постріли у підлогу або стелю. І продавців, і покупців потрібно миттєво шокувати, аби в них колінця затремтіли. Потім гроші на бочку і змотуємо вудочки. Всім зрозуміло?

- Так, шеф! Зрозуміло, як в ясний Божий день, - мовив Іван Чухня.

- Після магазину «Рута» аптека №35 по Рокоссовського. Успіху! - Боб по черзі потиснув руки. - Ви у мене хлопці шансові!

Іван Чухня цього разу сів за кермо, позаду Васька і Валерія. Під Черняхівськом вони швидко заправили автомашину і поїхали у напрямку Котів. Вечоріло. Місто зусибіч огортали сутінки. Деінде світили ліхтарі. Проїхали вулицею Шевченка, за Красним мостом повернули праворуч - вулицею Свердлова виїхали на вулицю Леніна. Ліворуч до театру поспішали перші відвідувачі.

- Зараз ми їм влаштуємо театр, - процідив крізь зуби Іван Чухня.

- Обережно, ми ледь не зіткнулися, - Васька Карп стрімко подався вперед, після того, як Іван різко загальмував.

- Козьол, блін, - вилаявся Іван.

Вони ще трохи покружляли містом. Одразу за заводом «Жовтневий молот» у п'ятиповерховому будинку містився приватний магазин «Рута».

- Он, сволочі, повідкривали скільки. Майже весь перший поверх викупили. Кровососи засрані, - люто вилаявся Васька і звернувся до Чухні: - Дай чиркалки, цигарку закурю.

Раніше не престижно було жити на перших поверхах. Квартири давали тільки бідним, алкоголікам, розлученим, матерям-одиначкам. Чухня пішов на обгін «Мерседеса».

- Тепер ці нещасні хоч на старість матимуть копійку. Мій приятель-чорнобилець ніде не працює, жінка прибиральницею в ЖЕКу, троє діток-підлітків. Трикімнатну квартиру продали за двадцять тисяч доларів, а купили таку ж за дев'ять. Правда, на чотирнадцятому поверсі. Нічого. Ліфт ходить. Тепер хоч на ліки буде. Там кожного року на одні ліки тисячу треба, - мовив Іван Чухня.

- А моїй знайомій, - продовжував Васька, - за двокімнатну пропонують двадцять тисяч баксів. Так ще, сука, і задом виляє. Покупець, правда, хоч і жидок, та наш, черняхівський, в Америці живе. Бізнесом хоче тут займатися. А вона ціну набиває, двадцять п'ять, каже, гони. Квартира в центрі. Там уже всі викупили. Залишилася тільки одна.

- Нехай набиває, - іронічно усміхнулася Валерія. - То наша клієнтка. Адресу знаєш?

- А чому б і ні. Вулиця Леніна, будинок 130, квартира 115.

- Стоп, приїхали! - озирнувся довкруж Іван Чухня.

Вони ще з хвилину сиділи в автомобіні, уважно спостерігаючи за вхідними дверима - вийшли молодий чоловік, бабуся і жінка середніх років. Проте за цей час до магазину не зйшов ніхто. Васька Карп, Іван Чухня та Валерія зодягли чорні шапки з прорізами для очей, на руки натягли чорні рукавички, взяли до рук зброю.

- Марш! - скомандував Чухня.

Почергово забігли до магазину, Валерія стрибала, немов кішка. Вона одразу зайняла місце біля дверей.

- Спокійно! Це - пограбування! - гортанно вигукнув Іван Чухня. - Гроші на стіл!

Жінка з п'ятирічною дівчинкою кинулася до вхідних дверей. Та в останню мить дорогу їм перегородила Валерія. Вона була в джинсах, шкіряній куртці, масці на обличчі і з пістолетом. Васька заміливався: ну справжня тобі комікарша. Ніхто б не зміг подумати, що за цим одягом приховується дівчисько. Валерія схопила дівчинку за руку. Жінка несамовито заверещала:

- Пустіть! Я вас ради Бога прошу: пустіть - вона ж перелякається.

Валерія відпустила дівчинку. Доњка притулилася до материного подолу і стиха заплакала.

- Це пограбування! - цього разу уже вигукнув Васька Карп. - Гроші!

- Ще чого придумав. Та ви, лишень, подивітесь на нього. Ану геть звідси, харцизи! - продавиця, яка сиділа за касою, войовниче вигукнула.

Іван Чухня натиснув на гашетку. Різкий постріл нараз змінив ситуацію. Розпашіла касирка, яка донедавна почувала себе мало не героєм, нараз зблідла, заніміла, немов води у рот набрала. Васька Карп забіг їй за спину.

Іван Чухня почав висовувати шухляди. Швидким поруком дістав гроші і пожбурив до кишени.

- Братва. Чухраємо!

Всі троє, як залетіли несподіваним диким вітром, так же хутко і зникли. Автомашина різко рвонула з місця. Васька Карп почав лічити гроші.

- Скільки чистогану? - поцікавився Іван Чухня.

- Дрібниці. Гривень з п'ятсот буде.

- Певне, нещодавно інкасатори були.

- Та ні. Хріновий виторг. У людей грошей немає. Їм хоч би на жратву було. Ото відкривають всілякі магазинчики, кафе, більядри... Думають озолотяться. Хрін в с... Поки людям не дадуть нормальної зарплати, старикам - пенсії, студентам - стипендії, не буде нічого. Самі, шалави, понаживалися.

- Вони ніколи не понаживаються. Комуністи, так ті хоч совість мали.

Самі їли і нам давали. А ці ж ковтають, як у прірву. Нічого, братва, ми їм рокіровочку будемо робити.

- Таку собі санобробку. А ця аптека державна?

- Приватна. У Черняхівську державна аптека одна - на Красній площі.

Година «пік» в аптесі випадала між сімнадцятою і вісімнадцятою. Робочий день на Черняхівському радіоприладному закінчувався о сімнадцятій. Тисячі людей прошкували повз аптеку, багато не проходило мимо. Після вісімнадцятої потік відвідувачів почав катастрофічно зменшуватися. Ось і зараз було всього три відвідувачі - забіг один крутий у вишневому костюмі, попрохав імпортні презервативи, дідусь узяв щось від аденою, скаржився, вже кілька років страждає захворюванням передміхурової залози.

- Ми щойно одержали новий препарат. Уритрон називається, - аптекарка взяла до рук коробочку з капсулами.

- Як? Як ви сказали?.. - дідусь переминався на ногах.

- Уритрон, дідуся.

- Знову хімія клятуща.

- Цього разу ні. Препарат виготовлено з коріння кропиви. Він поліпшує обмін речовин в клітинах простати, збільшує обсяг і приток сечі, скорочує частоту сечовипускання... Ви часто бігаєте до туалету?

- Ой, доню, соромно і говорити, - харкнув дідусь і витер сивеньку борідку, - бігаю через кожні сорок хвилин. Мені вже перед своїми аж незручно.

- Отож-то й воно.

Зайшла, похитуючись, бабуся з палицею.

- Мені б щось од діабету.

- Ви не пам'ятаєте, у вас багато цукру в крові?

- Щось шість чи сім.

- То це ви, так би мовити, початківець. Надійшов наш новий український

препарат фітодіабетин. Ага, так що ж тут записано в інструкції? Значить, основу препарату складає інсулін, який є природним регулятором цукру.

Забачивши трьох озброєних у чорних масках, зеленаві очі аптекарки округлились, пігулки випорснули з рук, вона несамовито заверещала.

- Мовчи! А то буду стріляти! - зле кинув Іван Чухня і напівобернувся до Васька Карпа. - Вигрібай гроші!

Руки в касирки тремтіли, ящички ніяк не хотіли висуватися.

- Ану швидше! Коли не хочеш своїх дітей залишити сиротами.

Васька Карп широкою порепаною долонею вигріб гроші, кинув до глибокої кишені, і вони всі утрьох зникли. Уже в автомашині перерахували купюри. Було небагато - двісті двадцять три гривні.

- М-да, блін, чи варто нам було ризикувати заради такого дріб'язку, - процідив крізь зуби Васька і в його чорних очах застигла задума.

- Не бзди! - гаркнув Іван Чухня, - курс тримаємо на Полікомбанк! Там уже точно розживемося.

Коли вони втрьох влетіли до тамбуру, прибиральниця - невисока на зріст, розповніла бабуся - саме мила підлогу.

- Ану, бабо, віdstупи! - Чухня штовхнув у плече.

Прибиральниця саме думала про доњку, чоловік у якої пиячив, про онуків хворих, заражених чорнобильським лихом, і тому спочатку не надала особливого значення словам. Та коли озирнулася і забачила трьох у чорних масках з прорізами для очей, аж присіла від несподіванки.

- Руки на стіл! Викладайте гроші!

Чорне дуло, немов п'явка, вплилося в обличчя касирки Лариси Інтули. Вона підсвідомо розуміла, оте дуло кожної секунди могло плюннути дев'ятьма грамами свинцю. Однак витримка і холоднокровність не зрадили Ларисі - вона в останню секунду встигла непомітно натиснути на кнопку тривоги.

- Гроші! Це пограбування! Єдрі вашу в корінь! - гаркнув Іван Чухня.

- У вас залишаються лічені секунди. В протилежному випадку відкриємо вогонь! - додав Васька Карп.

Нерви, напружені до неможливого, не витримали - обидві касирки Лариса Інтула і Ольга Олександренко впали на підлогу. Охоронець Вадим Шарахиський стрімко кинувся до сусідньої кімнати. Там містився пульт сигналізації.

- Ти куди? Всім залишатися на місцях! - Чухня випустив коротку автоматну чергу.

Шарахиський відчув, як обтекло праву руку, тоді він лівою відчинив двері, натиснув на замок, язичок нараз висунувся. Коли переступив поріг, відчув, як за ним клацнув замок. Віднайшов у собі сили, аби натиснути на кнопку, і важко опустився на стілець. Пекло в руці, боліло нижче пояса. «Втім, нічого, - втішав сам себе, - головне, що живий і встиг подати сигнал

до міліції». З хвилини на хвилину мали прибути оперативники.

- Гроши! Негайно гроши! - зло крикнув Чухня, але обидві касирки незмігно лежали на підлозі.

- Той гад, певне, ментам дав знати! - висловив здогад Васька Карп і кивнув рукою. - Рвемо кіті!

- Ми все одно перестріляємо.

У салоні автомашини вони перевели подих і познімали маски.

- М-да, блін, не чекали на таке. Перепаде нам од шефа, - обізвався Васька. - Ідрі його в дишло!

Валерія намагалася втішити:

- Не переймайтесь. Я вговорю шефа.

Васька кисло усміхнувся. Йому стало не по собі від думки, що вночі Валерію обніматимиме і домагатиметься кохання той обрубок, але сказав інше:

- Перепаде, це точно.

- Нічого, братва, - заспокоював Іван Чухня. - Попереду «Валентина».

Там уже ми не повинні допустити проколу. Бо й справді шеф не помилує.

Приватний магазин «Валентина» містився у напівпідвальному приміщенні на одній з центральних вулиць міста. Донедавна у ньому продавали продукти - вино, горілку, м'ясо, сир, ковбаси. Підприємливі ділки, які викупили цей магазин, вирішили діяти інакше. У першому залі ухвалили залишити все, як і було - вино-горілчані вироби, другий - переобладнали під коштовності - вироби із золота і срібла.

Покупців у залі було не особливо. Люди місяцями не отримували зарплату - про ювелірні магазини і мови не було. Неподалік юнак і дівчина довго і ретельно оглядали обручки.

- Подайте, будь ласка, ось цю.

Юнак вибрав одразу. Дівчині підійшла лише за третім разом.

Вони заплатили гроши в касу, подали чек, отримали обручки і направилися до дверей. У цей час до магазину зайшли двоє юнаків і попрохали пару пляшок пива. Касирка вибила чек і тільки-но взялася за пляшку, як до залу влетіли троє в масках.

- Всім - на підлогу! - кулі затанцювали по стелі.

Один покупець впав долілиць. Інший, певне, був у полоні Бахуса і виконувати наказ аж ніяк не збирався. Тоді Чухня опустив автомат і вистрілив у ногу - чоловік упав плиском.

- Гроши!

- Гроши... гроши! - схвильовано мовила продавщиця, - гроші у нас у другому залі.

Вона непомітно натиснула кнопку виклику.

- Всім залишатися на місцях!

Валерія, картиною розставивши ноги, стояла у дверях. Дві жінки

спускалися до підвальчика, але, зачувши постріли, позадкували назад. Охоронець, який перебував на рубежі двох залів, встиг зробити два кроки вперед, як його поклала на холодну підлогу коротка автоматна черга.

- Касу! Кому кажу: відчиняй касу!

Касирка усвідомлювала: сигнал з пульта тривоги надійшов до міліції. З хвилину на хвилину мали прибути оперативники. Вона нарочито свідомо зволікала час.

- Касу! Швидше!

- Бачите, ящики чомусь не відчиняються, - із зрадливими нотками в голосі мовила.

Васька Карп швидко вигріб гроші. Іван Чухня підбіг до широкої заскленої вітрини, під якою лежали коштовності.

- Золото, срібло. Негайно!

- Вітрини у нас замикаються. Ключ знаходиться у сейфі, він стоїть у підсобці, - сказала продавщиця.

- Негайно бери ключ. Та хутчіше повертайся. Якщо з'являться менти, я вас усіх перестріляю, як рудих котів.

Іра Латухно принесла ключ, відкрила вітрину. Бандит ткнув пальцем у рукавичці на вироби. Вона діставала з-під вітрини діаманти.

- А це що? - Васька Карп показав на сережки та обручки.

Іра в душі усміхнулась: ох, і спеціаліст. Простофіля якийсь. Розуму і на квит немає. А ось нахабства - хоч відбирай.

- Куди вам?

Бандит схопив целофановий пакет.

- Кидай сюди!

Однією рукою тримав автомат, іншою вигрібав у пакет коштовності. Здається, все. Час виходити. Чухня дав знак рукою - Карп і Валерія хутко вибігли з магазину.

За кілька хвилин дісталися до свого гнізда.

- ...Шеф, «Столичної», - надсадно видавив з грудей Іван Чухня. - Трохи чекалдикну, нерви заспокою.

Боб усміхнувся, підійхав до бару, дістав пляшку «Столичної», три склянки, коробку цукерок.

Іван схопив пляшку, нервовим порухом відкрутив гвинт, перехилив, не ковтаючи, голосно крякнув, витер вуста рукавом, дістав цукерку. Хвилину сидів незворушно, зрештою мовив:

- Шеф, вибач, тремтить кожен нерв. Дозволь уколотися.

Боб кинув поглядом на Валерію, мовляв, допоможи йому.

Валерія без усіяких курсів та навчань одразу навчилася робити ін'єкції. Виходило в неї так професійно, що інколи Боб просто дивувався, здається, Валерія скільки живе, стільки й робить їх.

Оговтавшись, Іван розповів, як пройшов рейд, де і скільки взяли,

зізнався і про прокол у філії Полікомбанку.

- Всипати б усім по м'якому місцю, та, на ваше щастя, «Валентина» компенсувала. На перший раз прощаю. Зараз можете прийняти холодний душ, перекусити і залягти. Як піскарі в мулі. На кілька днів. А там дасть Бог день, з'явиться і нова тема.

V. ПРАВООХОРОНЦІ РОЗГУБЛЕНІ

- Такого ще не було, - начальник карного розшуку обласного управління внутрішніх справ підполковник Арсірій запалив цигарку. - Приватний магазин, аптека, філія Полікомбанку.

- Розперезалася наволоч, - тяжко зітхнув Богдан Стоколос. - Певне, настав їхній час.

- Настав, Богдане, настав, - Арсірій затягнувся цигаркою. - Нічого не вдієш, їм грабувати, а нам ловити грабіжників. Готуй постанову про порушення кримінальної справи і приймай до свого провадження. Зараз ми створимо слідчо-оперативну групу. Так-так... Що треба зробити на перших порах? На мою думку, оперативним шляхом слід встановити свідків та очевидців злочину. Перевірити на причетність до скoenня злочину осіб, раніше засуджених за скoenня аналогічних злочинів. Слід обстежити будинки, опитати мешканців. Відпрацювати на причетність до скoenня злочину алкоголіків та наркоманів, а також осіб, які перебувають під адміннаглядом, допитати посадових осіб, визначити розмір спричинених матеріальних збитків, вирішити питання цивільного позову, - Арсірій перевів подих, задумався, зрештою продовжив. - Крім цього, слід провести балістичну експертизу - з якого типу, калібр та зброй були відстріляні гільзи та кулі, визначити: чи з однієї й тієї ж зброй були зроблені постріли в Полікомбанку. Цій операції ми дамо кодову назву «Спіраль».

У цю мить пролунав телефонний дзвінок.

- Так, слухаю. Уже виїхали?

Поклав трубку на важелі, дістав нову цигарку, почав розминати.

- Поки ми з тобою, Богдане, розмовляли, троє нальотчиків увірвалися до магазину «Валентина» і вигребли всі коштовності, які були на вітрині. Оперативники вже виїхали. Зараз поїдемо і ми з тобою.

Коли Арсірій і Стоколос прибули на місце події, тут були працівники служби охорони. Продавці все ще перебували в шоці. Розмова явно не клеїлася. Все ж вдалося дізнатися: той, хто влетів першим, а це, швидше за все, був отаман, тримав у руках автомат з коротким стволом і пристебнутим магазином. Був він зодянений у світло-зелену куртку, чорні штани, на голові спортивна шапка-маска без прорізу для очей, на руках чорні рукавички. Середньої статури, на зріст 185-190 сантиметрів. Другий трохи нижчий, так сантиметрів на десять, середньої будови тіла, маска

чорного кольору з прорізом для очей, в чорних рукавичках і темній куртці. Третій, який стояв на дверях, - також був середнього зросту в коричневій куртці, джинсах, рукавичках і масці.

Продавщиці Ірині Шматоваленко, яка стояла неподалік цього бандита, здалося, що очі в нього були з довгими, як у дівчини, віями. «Можливо, це була саме дівчина, - жінка висловила здогад. На вигляд ім усім років по вісімнадцять-дводцять і не більше».

Минув тиждень. Тиждень у напружених копітках пошуках. Інспектор карного розшуку в особливо важливих справах Богдан Стоколос доповідав підполковнику Арсірю про хід операції «Спіраль».

- Ми досить оперативно опрацювали вулиці Свердлова, Східночеську, проспект Жовтневої Революції, Фрунзе. Оглянули майже всі підвали, гаражі і горища. На жаль, поки що безрезультатно. Провели обшуки у десяти громадян, навіть у тих, які утримували притони - також безрезультатно. Щоправда, у двох, Стародубця і Максимчука, вилучили зброю - обріз ствола до двострільної мисливської рушниці, заготовки для ножа і пістолета, самодільну шкіряну кобуру. Однак ці люди до розбійного нападу на «Валентину» абсолютно не мають ніякого відношення. Матеріали обшуку ми виділили окремо. У нас є дані, бандитів поставав зброяю такий собі Широкан. Зараз він заарештований і утримується в СІЗО. Відпрацьовуємо версію про причетність Широкана до збуту зброї.

- На яку суму викрали коштовностей?

- Сума солідна, товариш підполковнику. Десь близько дводцяти тисяч. Це були загалом вироби 585-ої проби, виготовлені на заводах Львова, Києва, Харкова.

- Що засвідчила балістична експертиза?

- Відстріляні гільзи є частинами пістолетних патронів калібру 7,62-7,63 мм, виготовленими в Чехословаччині. Постріли виконані також з чехословацького пістолету CZ-52. Способом накладання масштабних фотознімків на гільзах була встановлена відповідність за всіма загальними формами: розмір, місце розташування слідів. Отже, сумнівів немає: і у «Валентині» і у Полікомбанку побували одні й ті ж бандити.

- Хто проводив експертизу?

- Капітан міліції Ігор Романов, освіта вища, технічна, і капітан міліції Микола Максименко, за освітою юрист. Крім цього, має спеціальну підготовку.

- Так, спеціалісти висококваліфіковані. З їхньою думкою не погодитись не можна.

VI. АРСЛАН ШУКАЄ ПРИТУЛОК

Сизокрила весна цього року завітала у придеснянські краї напрочуд

рано. З кожним відірваним листком календаря сонце припікало майже по-літньому. Сніги нараз зістарилися, потъмяніли, стали, немов вата, почорніли і небавом зійшли водою. Ось тільки крига на Десні ще не скресла. Товстим панциром застигла німотно. Щоправда, попід берегами вже утворилися струмочки. З кожним днем вони ширшали, срібна вода гострим язичком підмивала ніздрюватий лід. Наташі, Марійці і Оленці страх як праглося побачити льдохід, саме ту мить, коли він зароджується, коли довкруж все наповнюється дивним і незрозумілим гулом, коли тріскається крига, викрещуючи срібні іскри. Цього дня їм страшенно пощастило. Зоддалеки наслухали тріск. Спершу один, потім другий, третій... Так, неначе потріскували розсохлі столітні дуби, потім, немов вискнули гальма, забряжчали буфери потяга, пролунав скрегіт металу, згодом помітили, як крига скресла. Скільки вони милувалися цим видовищем, уже достеменно й не сказати. Крижини, неначе зірвавши з ланцюга, летіли, немов навіжені, вдаряючись одна об одну, викрещували міряди бризок, змітали на своєму шляху дрібніші, а меншенькі наразі розчинялися у розбурханих хвилях. Радісні, збуджені дівчата полишали Вал.

- Привіт, чорнява! - несподівано пролунало поряд.

Дівчата, зачувші веселий, задерикуватий молодий голос, немов за помахом чарівної палички, напівбернулися. Той, що вигукнув, радісно змахнув рукою Наташі і на засмаглому неслов'янському обличчі ластівкою змигнула білозуба усмішка. Марійка і Оленка були русяви, в Наташі по плечах розбіглося волосся кольору розквітлого соняха. Зрозуміло, привіт було адресовано їй і тільки. У відповідь невимушено усміхнулася:

- Привіт, білявий.

Солдатик усміхнувся: молодчина, гумор достоту розуміє. У нього волосся було чорне, як вугілля. Ось так і познайомилися Наташа і Арслан, який родом був з Кавказу, а ніс службу у її Черняхівську. Зустрічалися нечасто. Це коли там у солдата випаде звільнення у місто. Цього року Наталя закінчувала середню школу, а Арслан мав демобілізуватися з лав Радянської Армії. Наталі з Арсланом було страшенно цікаво. Схоже, годинами б вона його слухала й слухала. Арслан розповідав, що його бабуся вийшла заміж, коли виповнилося лише дванадцять років. У них, на Кавказі, мовляв, всі рівні - там ніколи не було ні багатих, ні бідних. Ніколи не було панів, як ото в них, на Україні. Коли народжується хлопчик, його бере на виховання інша родина. Діти, а тим паче мужчини, ніколи не скаржаться, не плачуть, не хникають як тут, у вас. Якось він потрапив до шпиталю, недугу виганяли не лише пігулками, а й ін'єкціями. Деякі соромилися. Боялися, мало свідомість не втрачали, а він, Арслан, хоч би що. У них, на Кавказі, скажітися було за великий сором. Вони, кавказці, за характером стійкі, мужні, невибагливі, щоправда, легко впадають у гнів, але при цьому уміють зберегти внутрішнє самовладання. А ще честолюбні,

свого завжди добиваються. Енергійні, легко збуджуються, інколи уперті до незмоги, різкі, але чесні, емоційні, рішучі. На них завжди можна покластися. Однак свавільні до інших людей. Була в них одна негативна риса, котра значно пізніше зіграла негативну роль у подружньому житті Наталі. А поки що, як мовиться, всі кози в золоті - Арслан і Наталя кохають одне одного до безтями. Він уже написав листа додому, в якому попрохав дозволу повернутися з нареченою. Батьки підтримали намір сина. Нарешті настав день, коли Арслан міг зітхнути полегшено: все - армії каюк! Тиждень жив у Наталії в Черняхівську, влаштували маленьке весілля, згодом поїхали на Кавказ.

Тут весілля справляли кілька днів - доки гості чотири п'ятсотлітрові бочки вина не випили. Воно вистоювалося двадцять два роки. Наташа також спробувала: вино солодке, п'янке і тягуче, немов мед. Скуштувала і яблук, посаджених у день народження Арслана. ЇЇ приємно вразила традиція: народжується хлопчик - висаджується двадцять фруктових дерев, а коли дівчинка - десять. Що неприємно вразило Наталю: за весільний стіл спочатку сіли чоловіки, жінки їх обслуговували. А коли чоловіки випили, закусили і пішли перекурити, за стіл сіли жінки.

Їй, українській дівчині, було важко вживатися у традиції, звичаї та обряди цього гордого, волелюбного і, як її здалося, дикого народу. Тут у них були свої, неписані закони на зразок: серед вовків жити, по-вовчому вити. Моральні принципи, які вони сповідували, були своєрідні і прості як ясний день: тобі плюнули в обличчя, плюнь і ти. Тебе образили, ображай і ти. Тебе б'ють, бий і ти. Тебе вбивають, хапайся за ніж і ти. До міліції звертатися не прийнято засміють, мовляв, педераст. Всі позови вирішували не суди і радянські закони, а сивочолі, сивобороді аксакали на раді старійшин. Якось демобілізувався з лав армії сусідський хлопчина Ахмет. Прийшли його однолітки, набрали вина, м'яса і поїхали в гори. Смажили шашлики, пили вино, грали на гармонії, співали, танцювали. Небавом затіяли бійку. Чукаство миттєво перетворилося на кашу чи якесь місиво. Хто кого і куди бив, було незрозуміло. Усі попадали на землю. Згодом підвелися. Тільки один, Ахмет, залишився на землі... «Ахмет, вставай і зодягай свої чузи, а то простудишся», «Ахмет, земля ще холодна». «Ахмет, прокидайся, досить вдавати з себе дурника».

Юнак і не збирався вставати. Коли перевернули долілиць, в потилиці зяла кров'яниста рана. Як і сто років тому, зібралася рада старійшин. Зійшлося чоловік сімдесят-вісімдесят. За віком старезні, а виглядають молодо. Наші, бач, п'ють до безтями, старіють дочасно, а ці вип'ють грамів сто, ну від сили двісті і досить. Старійшини покарали вбивцю в такий спосіб: зобов'язали негайно покинути Кавказ строком на 25 років і протягом цього періоду не з'являтися. Маєш право повернутися лише у точно визначений день. Але, якщо порушиш святий присуд, винесений аксакалами, і

повернешся хоч на один день раніше, на тебе чекає неминуча смерть.

А то ще був якийсь дикий і безрозсудний випадок. Наталя уже ходила вагітною і страшенно боялася: не дай Бог, що трапиться з її дитиною. Якийсь Абдула викрадав дітей - вимагав викуп у розмірі двадцяти тисяч доларів. Коли відмовляли, жертву різав на шматки, складав у мішок і приносив до квартири. Якось в одній родині пропала донька. Батьки відмовили у викупі, натомість звернулися до міліції. Годині о третій годині у квартирі пролунав дзвінок. Батьки невимовно зраділи: можливо, донька повернулася. Вийшли на площадку. На ній не було нікого: але перед дверима стояв мішок. Розгорнули. Перед очима відкрилася жаска картина - в мішку лежала донька, порубана на шматки. Рада старійшин і цього нелюда вигнала на двадцять п'ять років. Щоправда, батькам від цього легше не стало.

Наталя познайомилася і заприятлювала з молодим подружжям з Вінниччини. Якось неподалік Мангарського моста купалися в Тереку. Надворі повітря плюс 45 градусів за Цельсієм, а вода в гірському Тереку ледь сягала 7 градусів. Після шашликів і вина молодики стрімголов кинулися у Терек. Небавом одному з них стало злецьки і він почав тонути. На допомогу кинувся українець Микола. Йому якимсь дивом вдалося схопити за волосся плавця-невдаху і витягти на берег. Горець, який прийшов до певності, настільки був вдячний, що небавом запропонував йому одружитися на своїй сестрі. Молодий чоловік був явно спантелічений: як же одружуватися? У нього є дружина і діти. Але достеменно знов зустрівся і неписані правила цього дикого краю. Якщо відмовишся, отримуй ніж у спину, в кращому разі продадуть у рабство. Микола спочатку ніби погодився, а потім з дружиною і дітьми непомітно виїхали додому, на Україну.

Наталя, немов електроstrom, з часом пропускала через себе їхні хороші і погані традиції. Мешкали вони в гірському селищі. В обов'язки Наталі входило приготувати сніданок, нагодувати мужчин - чоловіка, двох його братів - гордих та своєрідних гірських орлів - та свекра. Поснідавши, чоловіки брали знаряддя і йшли в гори, обробляти ниву. Жінки у них на полі не працювали, а тому Наталя залишалася вдома: прала білизну, прибирала в оселі, готовала обід. Щоб на душі не так було досадно, вона мала право увімкнути магнітофон, послухати пісні, а чи крадькома переглянути телевізійну передачу. Однак, як тільки на екрані з'являвся поцілунок, Наталя повинна була тут же увімкнути телевізор. Навіть тоді, коли в кімнаті, окрім неї, не було нікого. Традиції, які своїм корінням пролягли у сиву давнину, досить міцні і живучі. Їх дотримуються усі...

Наталю приємно вразив і такий факт: дівчина повинна утримувати цнотливість до свого заміжжя. А якщо не втрималася і втратила добродетель, її ж рідня влаштує дівчині «страшний суд». Старі горці не знали, що згідно з відкриттям медиків, жінки, які живуть статевим життям,

змінюють інформацію генів, себто діти, народжені у повторному шлюбі, несуть у собі генетичні ознаки першого чоловіка. Не знали, але турбувалися про живу кров. Жорстоко відплачували не тільки своїй донощі, а й її спокусників. Батьки і брати збещеної могли його вбити. За проституцію і говорити не доводилося. Якщо нею і займалися, то лише сироти та дитбудинківські. Торгувати своїм тілом було гірше смерті.

Тільки з цією не могла змирітися. Під обід чоловіки поверталися додому. Причому, поверталися не всі, а поодинці. Скажімо, сьогодні першим повернувся брат чоловіка. Як тільки переступив поріг, зістрибував на неї, завтра чоловік першим прийшов, той лягає у її ліжко, а на післезавтра першим прийшов свекор - і перед ним розставляє ноги.

Попервах для Наталі це було дуже страшно. Вона повідала Арслану. «Такий у нас закон, - понуривши голову, суворо мовив. - Від кого б ти не завагітніла, все одно наш рід. Як у вас на Україні кажуть: хто б не стрібав, а телятко наше». Рік терпіла отаку наругу. Згодом в її мозок, немов вістючик, проникла думка: втекти додому. Що б там не було - тільки втекти і - край. У родині здогадалися, посилили жорсткий контроль. Коли всі йшли на поле, вдома хтось один залишався. Однак з часом якимсь дивом вдалося вислизнути з будинку. Тут саме точилася війна, йшли бої. Автомашину, в якій вона їхала, обстріляли. Наталя дивом залишилася живою. Коли повернулася додому, глянула у люстерко і жахнулася: кілька волосинок були сіві. Згодом народила сина. Назвала по-нашому, по-українському, Миколою. Кажуть, час - найкращий лікар. Відійшла, відтанула Наталя, біль почав притлумлюватися.

І раптом, на її нещастя, з'явився Арслан - обличчя заросле, погляд занепокоєний, очі стривожені. Повідав, на раді старійшин йому винесено родове прокляття і він більше не має права залишатися в селищі. В протилежному разі його вб'ють. Довелося виїжджати. Якийсь тиждень валявся без діла, згодом почав влаштовуватися на роботу. Але до Черняхівська прибув страшенно невдало. Після розвалу Союзу РСР згорталося виробництво, людей виганяли прямо на вулиці. Спорожніли цехи на виробничому об'єднанні «Хімволокно», камвольно-суконному комбінаті, радіоприладному заводі, заводі автозапчастин. У Арслана були золоті руки - він усе умів робити: пилити, стругати, класти кладку, штукатурити. Поїхав по селах, можливо, комусь би грубку виклав чи оселю збудував - так майже ніхто не будувався. Заробітки, якщо й траплялися, то чисто випадкові. Люди платили мало, деякі пропонували сільгосп продукти - картоплю, буряки, молоко, сир, сметану. Одна вдова, в якої виклав грубку, запропонувала розрахуватися натурою. Кілька ночей провів у неї Арслан.

Постійна невлаштованість, низький заробіток - все це розлютило Арслана. Повернувшись до Черняхівська, він замкнувся у собі, почав мало говорити, здебільшого віднікувався, згодом дійшло, що Наталя і

слова від нього не могла добитися. Коли намагалася з ним заговорити, наразі ставав грубим і дратівливим. Вечорами кудись зникав, потім почав повертатися з якимсь барахлом - магнітофон, телевізор, а один раз і комп'ютер притарабанив. Іншого разу валізу продуктів приніс - ковбаси, консерви, пряники, цукор, макарони. Наталя намагалася з'ясувати, звідки все це, мовляв? Арслан різко, безцеремонно обірвав та ще й обляяв. Цього разу Арслан залишив будинок, в якому він мешкав з Наталією на околиці Черняхівська, на світанку.

Достеменно знав: найкраще зайти до магазину після дев'ятої ранку, коли всі селяни порозбігаються на роботу і у залі буде порожньо. До Кархівки дістався ранковим автобусом. Годинник показував на дев'яту ранку. Вийшов з салону автобуса, походив сільським парком, зайшов до вбиральні, покурив. Все йшло, як передбачалося: п'янички вже похмелілися і почали розходитися, люди розбрелися по роботах, діти сіли за парті.

Коли Арслан зайшов до продовольчого магазину, продавщиця дещо підозрілим поглядом окинула незнайому постать - продовгуватий з горбинкою ніс, чорні кущуваті брови, таке ж чорне волосся. Спочатку вона подумала, що на незнайомцеві чорна шапка. Та коли уважно роздивилася, усміхнулася про себе: це ж треба! Припухлі повіки, великі бліскучі очі, на підборідді залишок шраму, певне, колись ударили. Відзначила про себе: «Не місцевий. Та й обличчя якесь ніби не наше, а кавказьке».

- Ви щось хотіли? - Оксана, так було звати продавщицю, першою звернулася до незнайомого покупця.

- Пажалуйста, пачку сигарет і мороженое.

«Дивно, - подумала про себе, - ох, і смаки: цигарки і морозиво. Втім, можливо, на вулиці на нього чекає супутниця. Та, врешті-решт, яке мені до нього діло. Мені аби виручка».

- Візьміть, - Оксана ще раз коротким вивчаючим поглядом окинула постать незнайомця і поклала на прилавок замовлений товар.

Однак той не поспішав розраховуватися і це ще більше насторожило продавщицю.

- Ви ще щось хотіли придбати? - запитала Оксана, аби виграти час, дивись, можливо зайде до продмагу якийсь п'яничка.

Німа сцена тривала кілька секунд. Раптом незнайомець вихопив з кишені куртки ніж, який своїм зовнішнім виглядом нагадував медичний скальпель, тільки трохи більший за розмірами.

- Деньги! Мне нужны деньги! И немедля!

Продавець дісталася з шухляди десять гривень і тремтячими пальцями подала грабіжнику, при цьому видавила з себе:

- Ось і всі гроши. Більше немає.

У цей час у підсобному приміщенні пролунав телефонний дзвінок. «Ось

і добре, - Оксана подумала про себе, - поговорю по телефону і вийду на подвір'я через двері з протилежного боку».

Але трапилося несподіване. Арслан, тримаючи у руці ніж, ішов поряд з нею.

- Слухаю. - Оксана зняла слухавку.

Поговорити не вдалося. Незнайомець вирвав з рук слухавку і завдав у груди два ножові удари.

- Не вбивайте! - схопившись рукою за груди, у розпачі вигукнула жінка.

- Я вас одне прошу: не вбивайте. Забирайте гроші, продукти і все, що бачите, тільки не вбивайте. У мене на руках двоє малолітніх діток.

Молода кавказька кров нуртувала і кипіла. У душі Арслана перемішалося все: гнів і ненависть. До всього і до всіх. Він не розумів, що творив. Завдав ножових ударів по голові, в намаганні перерізати горло, але Оксана якимсь дивом зуміла захиститися, в результаті чого удар припав на руку. Коли розлючений Арслан вдруге намагався полоснути по горлі, Оксана вкусила його за пальці. Ніж несподівано випав на підлогу. Продавщиця оволоділа ним і пожбурила кудись подалі. Арслан хижим поглядом довкруж обдивився, та ножа ніде не було. Тоді він схопив совок, який стояв неподалік умивальника, і почав бити нещасну по голові.

- Допоможіть! - зі слізами на очах вигукнула вона. - Я вас благаю. Допоможіть.

Оксана плакала, кричала, благала, кликала на допомогу, можливо, десь і озветься мужня людина. Та на допомогу ніхто не прийшов. Жінка кілька разів втрачала свідомість. Коли отямилась, краєчком ока помітила, нападник вийшов. Закусуючи до крові вуста, підвелася і подибуляла на подвір'я. Свіже повітря запаморочливо вдарило в обличчя, і Оксана наразі втратила свідомість.

Арслану страшенно пощастило - свідками цієї трагедії були двоє сільчан, але обое злякалися і допомогти потерпілій не зважилися. Марія Колошенко саме зайшла до магазину і наслухала, як з підсобного приміщення долинав стогін. Злякавшись, Марія побігла до сусідки, звідки удвох зателефонували до сільради та на поштове відділення. Однак телефон не відповідав. Вони нічого не могли придумати, як з вікна оселі спостерігати за магазином. Бачив поранену продавщицю Й Іван Притула, який саме проходив мимо.

- Допоможіть, дядю Іван.

Дядько злякався, пригнув голову і шмигнув додому. Все ж у нього стачило мужності дорогою забігти до сільської ради.

Арслан з десяткою в кишенні та двома сумками продуктів пізно ввечері повернувся додому. За парканом загавкав пес, та, впізнавши нового господаря, підібгав хвіст, радісно заскавучав. Арслан відірвав шматковбаси. Пес з жадобою накинувся на несподівану вечерю.

В оселі неприродно яскраво палахкотіло світло. То було в одній кімнаті горить, ну, там ще на кухні... А це раптом в усьому будинку так яскраво зоріло світло - неначе на пожежу. Наразі його пройняло дивне передчуття, так ніби щось стримувало. Арслан насторожився, прислухався. «Невже вирахували?» - неждана думка полоснула гострим лезом. Стиха прочинив вхідні двері, навшпиньки зайшов до коридору.

- Панимаєш, - наслухав гортанну мову, в якій наразі вловив знайомі нотки, - он падлец. Он изнасиловав маю дівушку. Ми ево должны убить. Панимаєш? У нас такий закон. Гавари, где он.

Арслан зблід: Абдула, достеменно Абдула. I тут його знайшов.

- Я ж вам сказала, - спокійно мовила Наталя, - Арслана зараз вдома немає. Він сьогодні рано піднявся, випив чаю і кудись поїхав.

- Куды паїхав? - не вгавала все та ж гортанна мова.

- Не знаю.

- На роботу?

- Він у мене безробітний. З роботою у нашому місті велики проблеми - Арслан уже тривалий час не може влаштуватися на роботу.

- Гавари чесно. Не скривай. Ми ево под землей найдем и прикончим. «Кровная месть» - так это у нас называется.

Більше Арслан не став слухати. Різко повернувшись, навшпиньки вийшов до коридору, залишив на веранді валізи. Трохи з продуктів встиг запахти до кишені.

Ночував на вокзалі. Згодом, коли помітив на парканах повідомлення міліції з його фотороботом, вимушений був переховуватися у шахтах.

До Боба Арслан потрапив за таких обставин. Боб дав завдання Ваську Карпу та Івану Чухні обстежити ринок, вивчити все детально, аби зайнятися там ракетом. Вони все зробили, як і належало. Як раптом стали свідками такої сцени. Молодий чоловік кавказької національності, як смола, причепився до нашого брата-українця.

- Слюшай, я к тебе второй раз прихожу. Ты мне отказываешь. Пайдем пагаварим.

- Ну пішли, - невизначено стенув плечима брат-українець.

Васька моргнув Івану, мовляв, пішли, побачимо, що буде далі. Кавказець сходами спустився до підвальну. Двері були зчинені, та й іти далі не було сенсу.

- Слюшай, шарпак, я предупреждал. Палучи! Ты это заслужыл! - кавказець з усього розмаху вдарив бідолаху в сонячне сплетіння.

Реакція була настільки швидка і несподівана, а удар таким точним, що бідолаха впав, немов мішок з піском.

- Запомни! С этаво момента я включаю счетчик. За каждый день у тебя растет пять процентов. Я к тебе приду через неделю. Если ты мне не заплотишь, я отрежу тебе голову и буду играть, как футбольным мячом на

Красной площиади.

Кавказець сплюнув, розстебнув ширінку і помочився на ледь живе тіло.

... Арслан справив на Боба приємне враження.

- Мы, горцы, - тримав у руках кухоль з вином, - гордые, независимые и жесткие люди. У нас глаз за глаз, зуб за зуб, кровь за кровь. Но, тем не менее, мы честные и справедливые. Вы к нам с добром, мы к вам с добром вдвойне. Мы, например, вот такие. Вы у нас заняли десять тысяч баксов, атдавать не надо. Будете атдавать, мы абицимся на всю жизнь. Но если, скажем, кому-то из нас понадобится десять тысяч, вы нам поможете безо всяких разговоров. Ну, это надо много рассказывать. Боб, - Арслан спрямував погляд на Бориса Чверткового, - я хочу исполнить наш древний обычай и породниться с тобой навсегда.

- Я буду радий, Арслан, - охоче усміхнувся Боб. - Ти класний хлопець. Я буду з тобою назавжди.

Арслан взяв ніж, швидко черкнув по руці, кров бризнула на шашлик. Валерія скрикнула від несподіванки, долонею затулила рот. Арслан піdnis кухоль. Червона кров скrapувала у кришталевий кухоль, наполовину наповнений вином. Потім Арслан такий надріз зробив на руці Бориса Чверткового, піdnis кухоль. Обидві крові змішалися. Арслан ще трохи долив вина, піdnis Борису, ковтнув сам, зрештою, пустив по колу.

- Атныне и навсегда, Боб, мы с тобой кровные братья, - Арслан обійняв Бориса Чверткового і поцілував.

VII. НАЛІТ НА ПРИЛУЖЖЯ

- Цю тему запропонував Михайло Масло. Молодчина. Якщо операція пройде успішно, отримаєш преміальні. Нашу, черняхівську міліцію, ми вже поставили не те що на ноги, на голови, - Борис Чвертковий усміхнувся, - підкотив візок близче. - Сьогодні наш головний удар буде спрямований по Прилужжю. Це місто ще за радянських часів зажило слави бандитського. Будемо сподіватися, місцеві менти все спишуть на місцевих бандитів. Ім і в голову не прийде, що це справа рук зальотників. Маємо зробити «ревізію» в касі НГДУ «Черняхівськнафтогаз». Там свого часу працював наш вірний товариш і соратник Масло. Він знає всі ходи і виходи. Після операції прямуєте на залізничний вокзал, берете таксі до Ніжина. За Прилужжям робите «мокруху». Таксиста, самі знаєте куди. На операцію виїжджають Михайло Масло, Ваня Чухня і Слава Чернишов.

Слава - новачок. Потрапив до Боба просто випадково. Після невдалого нападу на автофургон КСП «Птахофабрика прилузька» йому потрібно було змінити місцепроживання, сховати кінці у воду. Це трапилося за таких обставин. Слава і його приятель - Генка Силенок та Михайло Масло давно облюбували автофургон, який возив до Києва продавати курей. Вони знали:

автофургон повертається зі столиці пізно увечері, водій завозить касирку з грошима додому, а потім іде в гараж. Так було і цього разу. Автомашина пізнього вечора зупинилася біля будинку, в якому жила касирка. Вона придбала лоток з яйцями і попрохала водія подати. Як тільки той заліз у фургон, прозвучав голос: «Це - пограбування! Гроші!»

Обернувшись, касирка і водій оставпіли - перед ними стояли троє у масках. Двоє з них тримали в руках револьвер і обріз. «Гроші!» - Гена Силенок розмахував збрєю. «Фігу тобі, а не гроші!» - гнівно вигукнула жінка.

Водій не розгубився. Він зістрибнув на землю і почав чинити опір. Касирка, скориставшись моментом, побігла до під'їзду будинку, аби покликати людей на допомогу. За нею побіг Слава Чернишов. Водій перегородив їйому дорогу, а коли той почав відступати, почав переслідувати. Міша Масло наклав у штані і взагалі утік. Силенок помітивши, що водій ось-ось схопить Славку, вистрілив з нагана. Водій впав на землю. Поки вони з ним розбиралися, касирка встигла обдзвонити всі квартири. То в одній, то в іншій спалахувало світло, люди вижній білизні вискакували на подвір'я. Хтось впізнав Чернишова, незважаючи, що той був у масці. «Слава! - вигукнув чоловік. - Слава! Та це ж ти!»

... Слава середньої конституції, овальне обличчя, зросту - вимахав десь під сто вісімдесят сантиметрів, світлі очі, продовгуватий ніс з рівною спинкою, брови широкі, підняті до скронь, темні, вуха притиснуті, на вузеньке із залисинами чоло спадає пряме світле волосся. На зап'ястку лівої руки у Слави було п'ять крапок, трохи вище виднілася свастика, на зап'ястку лівої - малюнок жінки у формі запізничниці. На правій руці пов'язка зі свастикою на плечі. З-під розстебнутого ґудзика на грудях проглядався малюнок з п'ятьма куполами та хрестами і напис: «Гітлер». За характером - замкнутий, неговіркий, не дуже довіряв людям, особливо незнайомим. Однаке з Борисом Чвертковим знайшов спільну мову одразу. А ще був твердий, упертий, завше наполягав на своєму, намагався підкорити собі оточуючих. Про себе дуже високої думки. Він - і більше ніхто!

Михайло Масло, Іван Чухня і Слава Чернишов виїхали приміським поїздом Черняхівськ-Гребінка о 17.25. До Прилужжя з Черняхівська чотири години їзди. Хлопці запропонували гру в карти, щоправда, ніхто з пасажирів їхню пропозицію не підтримав, вони втрьох кілька разів врізалися в «дурня». Один раз був розіграш: а то весь час у дурнях Іван Чухня. Це, зрештою, набридло (в картах він шансоньєтка), почав позіхати, почухав за вухом і запропонував трохи передрімати. Відпочинок тим більше був потрібний, оскільки на них чекала така важлива операція. У Прилужжя прибули о десятій вечора. Таксі вирішили не брати, аби не було зайніх свідків. Михайло і Слава дорогу знали напрочуд блискуче. Невзабарі вони дісталися подвір'я НГДУ «Черняхівськнафтогаз». Непомітно наблизилися

до огорожі. Обдивилися довкруж - ніде нікого. Зодягли вовняні шапочки з прорізами для очей, на руки натягли гумові рукавички. Годинник показував 23 години 15 хвилин. Сімдесятитисячне місто лаштувалося на відпочинок. Один за одним у вікнах квартир згасали вогні, порожніли вулиці, парки і сквери.

Вартові саме збиралися оглянути подвір'я, як несподівано вискнули двері. У чорній пітьмі на ультрамариновому тлі неба, розцяцькованому іскристими зорями, стояли двоє у чорних масках. Один з нападників у руках тримав гумовий шланг з гайками на обох кінцях, інший - пістолет.

- На підлогу! - владно пролунав голос.

- І тихо. Без фокусів! - з натиском на останньому складі промовив інший.

Хlopці цього не чекали. Охоронці з першої хвилини продемонстрували бійцівський характер - вони навідріз відмовилися виконувати наказ. Тоді Чернишов ногою ударив в обличчя одного з охоронців. Масло, утримуючи в руках шланг, відсунув засув на вхідних дверях, через які вихором влетів Іван Чухня. Вони втрьох зв'язали охоронцям руки, скотчем заляпили очі. Михайло Масло відключив сигналізацію. З допомогою ломика зірвали навісні замки з металевих ящиків, в яких утримувалося зварювальне обладнання. Швидко збігли на другий поверх. Михайло Масло у пітьмі орієнтувався напрочуд вдало. Тут він працював зварником і достеменно знов розташування кабінетів. Знав також, що цього дня на підприємство привезли зарплату. Одного не міг знати, касирка, аби не ризикувати, забрала додому невиплачені кошти. Згідно із законом вона цього не мала робити.

Михайло вирізав замок на вхідних дверях до каси, потім з допомогою зварювального апарату відчинили сейф. Чернишов у піТЬмі почав махати рукою. Пальці намацали щось кругле, певне, була печатка, потім - щось м'яке і мокре, мабуть натрапив на штемпельну подушку. Але де ж гроші? Скільки не мацев, грошей не було.

- Ти що, гад пархатий, нас спеціально сюди привіз, аби тухлим ментам закласти? - Чухня напівбернувся до Михайла.

- Клянуся мамою своєю і дітьми ненародженими, сьогодні зарплата.

- Так куди ж вона поділася? Туфтиш, гад?

- Оцього вже не знаю. Можливо роздали.

- Це мала втіха. Треба рвати кігті.

На вікні Чернишов забачив магнітофон, на столі поряд з імпортним телефоном лежав калькулятор.

- Дрібниці, та згодиться. Шкода, комп'ютера немає.

- Є й комп'ютер. Сам бачив у кабінеті начальника. Та ми, братва, в цйтності. Ніколи розбиратися. Погнали!

На привокзальній площі стояло одне-однісіньке таксі. Коли наблизилися, помітили, водій злегенька дрімав за кермом.

- До Ніжина, браток, підкинеш, - затарабавив у бічне вікно Чухня.

Поряд з водієм сів Михайло. Чухня та Чернишов примостилися позаду. Автомашина рушила з місця і покотила вулицями заснуого старовинного містечка.

- І де ви нам на радість взялися? - Чухня окинув поглядом водія і про себе подумав: «шибздик якийсь, а не чоловік. Нічого, з таким легше справитись».

- Підвозив одну компанію. Від поїзда відстала. Збігали на вокзал, остограмилися, а поїзд тю-тю. Стояв оце годин зо дві. Ну, думаю, ще хвилиночку почекаю і поїду. А тут раптом ви...

- Анекдотик на вашу тему можна? - обізвався Чернишов.

- А чому б і ні, - весело додав водій. - Жінок немає. Можна розповідати.

- Аварія на повороті. Один водій кричить іншому: «Ти, що, зараза, поворот не включив?». А він на те: «Так я завжди тут повертаю».

Водій засміявся щиро і непідроблено. Чухня безтурботно дивився у вікно, за яким змигували будинки нічного міста до сьогодні йому незнаного. Михайло Масло навпаки - з інтересом розглядав, відзначав якусь новинку - там прибудували, там пофарбували, там щось будуватимуть. Ось неподалік цього перехрестя дали йому по зубах, а он в тому кафе він виставив вікно, а он той кіоск пограбував. Михайло свій бізнес розпочинав з крадіжок у школах, гаражах, приватних будинках. Разом з однолітками крав усе, що потрапляло під руку: холодильник, газову плиту, телефонний апарат, кип'ятильник, тарілки, ложки, миски і навіть електролампочки викручував у під'їздах.

Місто лишилося позаду. На трасі - порожньо.

«Саме час», - подумав Чернишов, який всю дорогу мовчав, причаївшись позаду.

Ось він стиха, непомітно витягнув обріз, блискавично приставив до потилиці. Водій спокійно керманив автомашину, навіть подумати не міг про смертельну небезпеку, яка нависла над ним. Чернишов натиснув на гашетку. Один за одним пролунали два постріли. Машину кинуло вбік. Михайло Масло встиг вирівняти хід, потім зупинити. Вони вийняли неживе тіло водія і поклали до багажника. На їхнє щастя, багажник був вільний. За кермо сів Михайло. Небавом звернули наліво. Дорога вела до якогось села. Обіч виднілася лісосмуга. Проїхавши з кілометр, вони зупинилися, витягли з багажника мертвого водія. У багажнику лежала маленька копаниця.

- Ти, бач, - іронізував Чернишов, - так ніби знав, що пригодиться.

Викопали яму, кинули тіло.

- Звиняй, браток, не по-християнськи якось, - Михайло почав засипати тіло.

- Йому вже все одно, - додав Іван Чухня, - поспішаймо!

Виїхавши на трасу, Михайло Масло взяв курс на Ніжин. Змігнули перші

будівлі, завод, автозаправка. Обіч виднівся магазин «Павільйон».

- Братва, зайдемо, овочів перехватимо?

Автомашина зупинилася неподалік магазину. Хлопці швидко зодягли спортивні маски-шапки, з прорізами для очей. Слава Чернишов різко розчинив двері і, вигукуючи кожний своє, братва з гиком влетіла до магазину.

- Спокійно! Це пограбування! - Чернишов вистрілив у стелю.

Дві бабусі аж присіли з переляку. Продавець, яка стояла за прилавком і витирала трилітрову банку з томатним соком, наразі зблідла, руки нервово затремтіли. Банка з гуркотом впала на цементну підлогу. Миловидна дівчина ні жива - ні мертвa сиділа за касовим апаратом.

- Гроши! Це пограбування!

Чухня висунув шухляду. Там лежало кілька зіjmаканих гривень.

- Жлоби! - Масло, схопивши касовий апарат, пожбурив у перелякану дівчину.

При в'їзді до Черняхівська автомашину зупинили на посту ДАІ. Михайло подав документи загиблого. «Чорт візьми, і чого я не подивився хоч я його звати?» Побоювання були марні. Даішник, молодий, ще не досвідчений хлопчина формально подивився на права, навіщось окинув поглядом салон і повернув документи. Автомашина подолала заснule місто і невзабарі заховалася у бандитському гнізді.

VIII. ФІРМА «РОЗСЛАБСЯ»

- Слюшай, Боб, - ранком наступного дня Арслан звернувся до Бориса Чверткового, - у меня есть идея. Разреши ознакомить.

- Валяй Арслан. Дуже цікаво.

- Мы atkryvаем фирму под названием «Расслабься». То есть наши девушки будут делать массаж багатым людям, но, панимаешь, Боб, это только так для видимости или, проще говоря, для дураков. Тебе скажу откровенно, наши девушки под видом массажа будут оказывать интимные услуги. Понятно, да?

- Молодчина, Арслан. Ідею вловив. Геніально.

- М-да, услуги будут надавать по желанию клиента: или дома, или на выезде, возможно на частных квартирах, в гостинницах. Для начала я сочиню маленькое объявление и напечатаем во всех черняховских газетах.

- Арслан, я вдячний долі, що ми з тобою зустрілися! - Боб під'їхав до бару, дістав «Деснянські зорі» і налив по чарчинці. - За наш майбутній бізнес.

Через тиждень всі черняхівські газети опублікували оголошення. Газета «Первые руки» примудрилася опублікувати навіть аж двічі. Крім цього, оголошення, набрані і віддруковані на комп'ютері жирним шрифтом, розклейли по усьому місту. Було вирішено: диспетчером назначити Валерію.

Вона відповідатиме на дзвінки, записуватиме адреси клієнтів, а також вестиме облік скільки обслужено за добу клієнтів. Визначили таксу: одна година - 60 гривень, дві - 100, ніч - триста. Двадцять дівчат виявили бажання працювати у такий спосіб. Це були учениці старших класів, студентки, молоді жінки із малозабезпечених родин. Знайшлося і кілька малоліток - дівчатка по дванадцять-тринацять років. Вирішили - ці коштуватимуть значно дорожче.

Нарешті прозвучали перші дзвінки.

- Алло? Це фірма «Розслабся»?

- Так.

- Ви масажуєте? - хіхінуло на протилежному кінці дроту.

- Так, Вам нададуть кваліфіковані послуги молоді дівчата. Ваша адреса?

Другий дзвінок явно спантеличив Валерію. Спочатку вона розгубилася, не знала, що й сказати, згодом прийшла до певності, зібралася з думками і ледь стрималася, щоб не розсміятися.

- Алло? Це фірма «Розслабся»?

- Так, фірма. Говоріть, що ви хочете?

- Алло, я вас не чую. Говоріть сильніше. Я трохи недочуваю.

- Слухаємо вас. Говоріть.

- Скажіть, у вас роблять масаж?

- Так, у нас.

- А не могли б мені помасажувати праву ногу. Щось останнім часом так рознемоглася, - в телефонній трубці щось сипіло і сичало, здавалося у роті абонента не було половини зубів.

- А скільки вам років?

- Сімдесят вісім.

- ?!

- Вибачте... - після невеликої паузи відповіла Валерія, - ми надаємо послуги чоловікам до шістдесяти років.

- Що? Що ви сказали? Говоріть голосніше. Я погано чую...

Першою на виїзд поїхала Лаванда, вісімнадцятирічна дівчина. Середнього зросту, дещо розпovніла, блондинка. Але попка і ніжки справляли приємне враження. Перед цим Арслан ознайомив усіх повій з книжкою Олександра Нежданова «Популярная сексология», в якій було опубліковано триста корисних порад.

«Формы удовлетворения полового желания весьма разнообразны. Здесь нет объективных границ и рамок. Степень свободы в интимных отношениях определяется глубиной их взаимного чувства и желания каждого доставить радость друг другу», - процитував Арслан.

Потім він ознайомив дівчат з основними позами, системою шіацу, системою хатха-йоги, тактикою інтимної близькості, акцентував увагу на особливостях жіночого оргазму. Теорію підкріплювали на практиці. Спочатку

в інтимну близькість вступав Борис Чвертковий, потім Арслан.

Ось знову пролунав телефонний дзвінок.

- Я пенсіонер, - долинуло з протилежного кінця, - маю букет всіляких хвороб.

- Гадаємо, за допомогою наших масажисток ви їх позбудетеся. - Валерія на оптимістичній ноті розпочала розмову.

- Скажіть чесно, а інтимний масаж ви надаєте?

- З цього б ви й починали. Надаємо. До речі, скільки вам років?

- Сорок вісім. Я полковник у відставці. Афганець і чорнобилець. Між іншим, для цих категорій у вас немає скидок?

- На жаль, ні.

- В такому випадку мене влаштує година. Учора я якраз пенсію отримав.

- Гаразд, - резюмувала Валерія. - Ваша адреса? Так... Зараз виїжджає.

Під вечір телефон не змовкав. Телефонували старі і молоді, заможні і бідні, розлучені й одружені, «бойовики» та імпотенти.

- А що, коли у мене бракує умов. В однокімнатній квартирі мешкаю з дружиною і двома дітьми.

- В такому разі зніміть квартиру чи готель.

- Скажіть, а секс з презервативами чи без?

- Мені під вісімдесят. Я повний імпотент. Скажіть, а може приїхати дівчина поласкати, погладити, поцілувати.

- Може! - упевнено відповідала Валерія, - тільки б ваші гроші.

На виклик виїжджали дівчата по кілька разів. У деяких випадках додому не заїжджали, по радіотелефону Валерія передавала адреси і дівчата негайно їхали на виклик. Іван Чухня та Васька Карп намотали по місту сотні кілометрів. Звісна річ, вони не встигали і довелося задіяти таксі.

Цього разу телефонний дзвінок надійшов від Ромашки.

- Я щойно повернулася від клієнта, - ображено схлипнула, - виявляється у квартирі на мене чекали три амбали. Вони мені влаштували швецький бутерброд.

- Що це таке, Соню?

- Гвалтували водночас утрьох - оральний, вагінний і анальний секс. Скажіть. Як мені бути?

- Чекай-чекай, я зараз пораджуся з шефом. До речі, адресу запам'ятала.

- Саврасова, 3, квартира 89.

- Соню, ти мене чуєш? Значить так, я щойно розмовляла з шефом, ми будемо вживати заходів. Зараз туди виїжджає спеціальна бригада. А ти заспокойся, не переживай. Люди, які тебе образили, будуть суверо покарані.

Шеф викликав Арслана, Славку Чернишова і Ваську Карпа.

- Дзвонила одна наша чувіха - Ромашка. На виклику її з'галтували. Це, звичайно, нікуди не годиться. Ми повинні гарантувати безпеку. По

радіотелефону я щойно викликав Ваську. Він буде з хвилину на хвилину. Їх там троє. Гадаю, справитеся?

- Шеф! Не переймайся. Буде зроблено! - відповів Чернишов.

Невзабарі бригада уже була біля зазначеної квартири. Арслан натиснув кнопку дзвінка і дав знак Чернишову підійти ближче.

- Хто там? - за дверима пролунав пропитий голос.

- Ми з міськенерго. Треба лічильник подивитися.

- Ми справно платимо.

- Відчиніть негайно! - наполягав на своєму Чернишов. - В протилежному випадку ми будемо змушені відрізати світло.

- Ходять тут всякі. Світло вони відріжуть.. Ні хрін робити вам.

Як тільки відчинилися двері, Арслан близнув в обличчя з газового балончика. Амбал, так метрів під два, з чорною, немов у священика, бородою, вдихнувши на повні груди «черемуху», опустився на підлогу. За столом сиділо двоє - скуйовджені чуприни, очі позапливали жиром, в руках тримали склянки з чемергесом.

- Хто господар?

- Ну, скажімо, я. Чо' надо? - обізвався той, що був у червоно-чорно-блій картатій сорочці.

Інший взяв пляшку, налив у склянку.

- Сто грамів питимеш, міськівітло?

- Ми з фірми «Розслабся», - сказав Васька Карп. - Дівчинку викликали?

- Так, - усміхнувся у жовті гnilі зуби, той, що був у майці. - Гарна дівчинка. Класна. Правда ж, Гено?

- Ви абишли таку красиву дзвінку, - додав Арслан. - Ай-я-я-й. Как нехарашибо, может извинились бы?

- Перед ким вибачатися? Ги-ги-ги! Перед проститутками?

- Как? Что ты сказал?! Павтары! - розлютився Арслан і, не дочекавшись відповіді, з усього розмаху вдарив у сонячне сплетіння.

- На, сука, одержуй! - Васька Карп схопив пляшку і втелющив по голові другого амбала.

Той, якого бив Арслан, підвів голову, різко замахав нею і кинувся на Арслана. Тоді Чернишов ударив його нижче пояса - у те місце, звідки ніжки виростають. Амбал голосно крикнув, схопився руками за пах, затремтів і поволеньки опустився на підлогу. Чернишов у передпокої гамселив ногами того, в якого Арслан близнув газовим балончиком.

Били нещадно, лише лунали глухі протяжні стогони.

- Братва, відходимо! - скомандував Карп.

- Имейте в виду, - сказав настанок Арслан, - заложите ментам, - всех перережем. Найдем и под землей.

...Рівно опівночі зателефонували.

- Фірма «Розслабся»? У нас в гостях перебуває швед містер Свенсон.

Так, молодий бізнесмен. Він виявив бажання, аби зробили йому інтимний масаж.

- Чекайте, чекайте, я зараз повідомлю шефа.

Боб був приємно здивований:

- Виходимо на міжнародну арену? Що ж, похвально-похвально. Тут ми не можемо вдарити в грязь обличчям. Значить так, посилаємо п'ятьох - Мальвіну, Дамський вальс, Снігуроньку, Красуню і Дзвіночок. А там нехай вибирає сам.

Коли прибули до готелю «Придеснянський», внизу чекав молодий бізнесмен з дружиною шведа. З п'ятьох шведка Марта відібрала двох - Мальвіну і Снігуроньку. Коли піднялися в номер, з'ясувалося, швед так начаркувався, що заснув, навіть не роздягнувшись. Дівчата обережно розв'язали галстук, скинули сорочку, потім зняли штані. Ось містер уже був голий-голісінський, в чому мама народила.

- Гаразд, ми зробимо інакше, - сказала Мальвіна, - нехай він лежить на спині, а я ляжу на нього.

За секунду містер Свенсон розплющив очі, переляканим поглядом черкнув по стелі, а усвідомивши в чому справа, міцно обійняв Мальвіну і спражко припав до вуст. Схоже, через хвилину у містера був оргазм, він вищав і кричав, немов недорізаний кабан.

- Ось і добре, - сказала Мальвіна. - А тепер на добранич.

Містер Свенсон виявився справжнім джентльменом. Він дістав з кишені портмоне і подав п'ятсот доларів.

Справи пішли настільки успішно, що вже через кілька місяців на рахунку фірми лежали значні суми. Боб задоволено тер руки. Та ось одного чудового дня на фірмі пролунав тривожний дзвінок.

- Я у вашій фірмі замовляв масажистку. Вона назвалася, здається Мальвіною. Така красива дівчина, тіло біле, немов сніг, гіперсексуальна, словом, класна дівчинка. Ми з нею гарно розважалися. Та біда в іншому - я вирішив одружитися з дівчиною, яку давно кохаю. На її прохання ми пройшли тест на СНІД. У мене виявили наявність антитіл. Після Мальвіни у мене ні з ким не було інтиму. Навіть зі своєю нареченою. Вона у Києві захищала дипломну роботу. Я на вашу фірму подаю у суд.

- А ви робили повторний аналіз? - поцікавилася Валерія. - Інколи бувають такі аналізи після того, як людина, скажімо, перехворіє на грип.

- Так, робив. Наявність антитіл підтвердилася.

- Гаразд. Чекайте. Я пораджуся.

- Що робити, Боб? - схвильовано запитала Валерія. - Наш клієнт заразився СНІДом. Швидше всього від Мальвіни. А та, очевидно, від шведа.

- М-да, пікантна ситуація, - Боб затараabantив пальцем по столу. - Він сам живе?

- Так, сам.

- Передай йому, нехай цю інформацію ніде і нікому не розголошує. Ми його будемо постійно підтримувати. Зараз же для лікування привеземо тисячу баксів.

Через хвилину шеф викликав Чухню і Карпа.

- Наша фірма повинна високо тримати свою марку. Ніяких компрометуючих даних. Прямо зараз відправляйтесь на Різницьку, 8, квартира 49, там замочите клієнта, який заразився СНІДом від нашої Мальвіни. Коли повернетесь, займетесь Мальвіною. Її доведеться вивезти до лісу під приводом збирати ягоди і там замочите. Про те, що Мальвіна хвора на СНІД, ніхто, навіть з наших, не повинен знати.

Через годину Чухня і Карп повернулися.

- Замочили? - перше, що запитав шеф.

- Без питань, - усміхнувся Чухня.

- Спочатку ми дали йому тисячу зелененьких, - продовжував Карп. - Почував себе мало не на сьомому небі. Правда, спершу не повірив. Рахувати почав, гад повзучий. Потім повернувся і пішов до серванту, аби скhovati.

- Тут я йому в чердак і шваркнув, - додав Чухня. - Постріл, шеф, був настільки точний, що він і не писнув.

- Бакси всі забрали?

- Ось вони, шеф, - Васька Карп поклав на стіл тугий пакунок.

Мальвіна потрапила сюди за таких обставин. Статеве життя розпочала досить рано - ще чорнилкою сусідський Андрій взяв її за шоколадку. У шістнадцять років народила. Донька підростала, пішла до школи. Достеменно вона повторила мамин шлях - трахатися почала з десяти років. Наразі дочасно набрала жіночих форм - тугими кавунчиками випнулися груди, розповніла. Згодом почала прогулювати уроки, не очувала вдома, на зауваження мами і бабусі не реагувала. Якось Мальвіна поцікавилася, мовляв, чому до школи не ходиш? У відповідь донька зухвало вигукнула: «А ти пригадай, яка сама була? Яблуко від яблуні...». Мальвіна не стерпіла, саме прасувала їй трусики. Не довго думаючи, праску жбурнула прямо в обличчя. Удар припав у скроню. Він був настільки точним і сильним, певне, у нього Мальвіна вклала всю злість, що донька замертво упала на підлогу. Мальвіна спокійно пішла до сусідів, викликала «швидку допомогу», поклала до валізи найнеобхідніші на перших порах речі і зникла. Зникла назавжди. Міліція довго її розшукувала, публікувала фотознімки у місцевій пресі, та марно. На своє щастя чи нещастя, вона знайшла прихисток у Бориса Чверткового.

До кабінету Боба зайшла миловидна з пухкими щічками жінка. Боб подивився на неї і його аж пересмикнуло. Як він на неї не поліз. Щоправда, в інтимі був кілька разів, вона ще не встигла підчепити отієї болячки.

- Слухай, Мальвіно, наші дівчата, поки ти була на виклику, поїхали до лісу за ягодами. Сідаєш у машину, - кинув поглядом на Карпа і Чухню, - поїдеш і ти. Назбираємо ягід, законсервуємо на зиму. У нашій роботі - вітаміни - найперша справа.

...Сосни підступали зусибіч. Дорога була піщаною, колеса «Мерседеса» м'яко котилися по піску. Ліворуч показалися кущі, а за ними зблиснуло озерце. «Місця кращого і не знайти» - подумав Карп.

Іван Чухня зупинив автомашину, всі вийшли. В обличчя вдарило свіже, духмяне, настояне на травах і ягодах, повітря.

- Боже, яка краса! - вигукнула Мальвіна і, взявши поліетиленове, кольору малини, відерце, попрямувала до кущів ожини, - а ми живемо в якісся круговерті і навіть не підозрюємо, що краса - поряд.

- Куди ж це дівчата наші поділися? - подивувався Карп. - Певне, по лісу розбрелися.

- Агов, дівчатонька-а-а-а! - голосно вигукнув Чухня.

- ...а-а-а - луна відгукнулася по обох боках і розчинилася в кущах.

Чухня витягнув з-за пазухи пістолет, прицілився і вистрілив. Мальвіна зойкнула, напівбернулася, округленими від жаху очима подивилася на Карпа і Чухню, ноги підкосилися і впала пластом на кущ ожини. Чухня з Карпом вийняли камінь з багажника, мотузкою прив'язали до шиї, потім взяли за плечі, ноги, розгойдали і кинули до озера. Пролунав гулкий сплеск. Жаби, які сиділи в прибережних кущах, стрибнули у воду, труп бовтнувся і назавше сковансько на мулькому дні. Посередині утворилося коло, з кожною секундою воно ширшало, а згодом і зовсім розчинилося. Настала тиша.

- Спи спокійно, дорога Мальвіно, - Карп сполоснув руки у чистій воді.

- Царство тобі небесне, шалашовка, - перехрестився Іван Чухня.

IX. ВИЙТИ ЗАМІЖ ЗА АМЕРИКАНЦЯ

Увечері Арслан запропонував Борису Чвертковому нову ідею.

- Слушай, дарагой, наши дэвушки - самые красивые в мире. Таких нигде нет. Даже у нас, на Кавказе. Какие личика, а какие ножки, как будто колонны с мрамора выточенные. Да, ножки - это ваша национальная гордость. На рынке секс-бизнеса им просто цены нет. Предлагаю установить связи с иностранцами на поставку дешевого сексуального мяса. За одну телку мы будем иметь тысячу баксов.

- Так, Арслан. Ідею вловив. Я давно над цим задумувався. Є в мене за кордоном надійні люди - однокласники. Як ти вважаєш, де шукатимемо товар?

- Спочатку пройдемо по барах, ресторанах, всяких забігайлівках, вокзалах.

- Гаразд, Арслан, - сьогодні ж виходьте з Карпом.

- Шеф, вместо меня пусть пойдет кто-то другой. Мне надо пересидеть. Кровная месть, сам понимаешь.

Через кілька днів провідні черняхівські газети опублікували оголошення? «Увага! 25 липня близько 11.00 в озері Млиновиця було віднайдено труп молодої жінки віком 25-35 років з каменем на шиї. Була зодягнена у світлу блузку, коричневу спідницю, середньої статури. На обличчі сліди пігментації. Прохання до громадян, яким що-небудь відомо про осіб, причетних до скончання цього жахливого злочину, або місце їх знаходження: проявіть громадянську свідомість і допоможіть міліції у розкритті цього злочину».

Боб усміхнувся презирливо і кинув газету:

- Мальвіна. Ха-ха-ха! Громадянську свідомість проявити. Хрін в жопу! - він скрутів дулю і показав комусь у зашторене вікно.

Було вирішено: з дівчатами знайомитимуться Карп і Слава Чернишов. Хлопці прийняли душ, переодяглися, освіжилися дезодорантом, взяли гроши і поїхали до міста. Ресторан вибирали не з дорогих - сюди переважно ходять люди середнього достатку, трапляється, забігають і чувіхи, аби на дурницю напитися і досхочу потрахатись. Людей у залі обмаль.

- Давай сядемо біля входу, - Слава Чернишов доторкнувся стільця. - Тут кращий огляд.

- Чекай, чекай, он бачиш, біля того віконця дві чувіхи. Схоже, нас чекають. І мордашки так собі, нічого.

- Ти ба, - подивувався Слава. - Я спочатку й не примітив.

- Нічого дивного. Ти ж у нас низькорослий.

- Дівчата, у вас вільно?

- Так, - мовили в унісон, випускаючи дим.

- Будемо знайомі.

- Ірина.

- Василь.

- Марина.

- В'ячеслав.

- Дуже приємно.

- Ви не заперечуєте проти спільнога застілля?

- Звичайно, ні. Ради Бога.

- В такому разі за знайомство дві коняку і дві шампанського, - Карп наказав молодому манірно ввічливому офіціантові. - А на закуску... Так, так. Що ми візьмемо на закуску. О-о-о, це ми доручимо нашим дамам, побачимо, які у них смаки.

- Так, про смаки не сперечаються, - Ірина виголосила класичну фразу і довгим нафарбованим нігтем почала водити по написах - салат-олів'є, солянку, відбивну, рагу, шашлики, кока-колу, пепсі.

- Ні, вже краще замість отієї отрави візьмемо нашого «Живчика», -

підказала Марина.

- Резонно, - кивнув головою Карп і додав: - пару пачок «Кемела», вибачте, - нагнувшись до дівчат, - що дами бажають курити?

- «Прилуцькі особливі», - усміхнулася Марина.

- Ну ви й молодці, - подивований мовив Слава Чернишов, - підтримуємо, значить, нашого товаровиробника.

Поки офіціант виконував замовлення, хлопці близче познайомилися з дівчатами. Виявляється, вони подружки, навчалися у технологічному, обидві народилися в один день - сьомого лютого, обидві однакові зростом, обидві з Подусівки, обох вигнали з третього курсу, мовляв, батькам нічим було платити. Васька Карп був більше, ніж упевнений: вигнали їх, звісна річ, за інше. Втім, вони саме такі були й потрібні. Васька і Славко представилися менеджерами однієї з шлюбних американських фірм, котра так і називається «Вийти заміж за американця». Менеджери обережно поцікавилися, чи, бува, не хотіли б вони надалі зв'язати свою долю з такою багатою і процвітаючою країною, як Америка. На що дівчата ствердно відповіли: «Так!».

- У такому випадку, - продовжив Васька Карп, - ви повинні оформити іноземні паспорти і мати триста доларів США. Це перша половина, другу оплатить сама фірма.

Потім пили шампанське та коньяк, закушували, танцювали. Дівчата повідомили свої домашні адреси і запевнили, при першій можливості абсолютно згодні вийти заміж за американців.

За кілька годин хлопці порозвозили по домівках дівчат, домовившись при цьому, що, можливо, їхні подруги також виявлять бажання скористатися послугами цієї фірми, тепло попрощалися, так ніби були знайомі все життя. А за годину по цьому доповідали своєму шефу.

- Скільки грошей витратили? - поцікавився Боб.

- Десять гривень п'ятсот.

- Гроші невеликі, але якщо так будемо розкидатися, вилетимо в трубу.

- Да, шеф, правду гаваришь, - додав Арслан. - Давайте ми пайдем другим путем.

- Яким же, Арслан?

- Давайте через областную печать обратимся к дівушкам Черняховска и области с предложением выйти замуж за американца. Думаю некоторые должны клюнуть.

Через тиждень черняхівські газети зарясніли оголошеннями: «Фірма «Вийти заміж за американця» не лише познайомить з молодими багатими бізнесменами, а й сприятиме в одруженні. Бажаючі повинні звернутися за телефоном: 87-65-43. У разі виклику на співбесіду при собі мати іноземний паспорт і 300 долларів США».

Через місяць Васьці Карпу і Славі Чернишову вдалося зібрати групу з

тридцяти жінок. Зав'язували розмову у чергах, громадському транспорті, на пляжах, в кіноконцертних залах, театрі та кіно. Місцем збору став готель «Градецький», потім, як стемніло, їх доставили до резиденції Боба. Приймав Боб у напівпідвальному приміщенні. Коли він в'їхав до залу на інвалідній колясці, тридцять пар очей зустріло його насторожено, з недовір'ям та неприязнню. Спочатку він познайомився в загальному плані, а потім мав конкретну розмову з кожною жінкою.

Уважно обdivлявся, відзначаючи про себе, хлопці постаралися на славу: дівки були, як на підбір: красиві, здорові.

- Скажи мені, коли відбулася дефлорація?

- Як? Як? - зніяковіла дівчина, котра навіть не підозрювала про існування цього слова.

- Ну коли порвала свою дівочу пліву? - прийшов на допомогу Чернишов.

- А щоб зрозуміліше було, - усміхнувся Васька Карп, - скажи, коли тобі збрили целку?

- У вісім років, - дівчина зашарилася. - Я поїхала з мамою до села під час літніх канікул. Отам все і трапилося: сусідський Гриць мене піддурив.

- Чому все-таки вирішила вийти заміж за іноземця?

- У нашому місті заміж не вийти ніколи. Тут, як мовиться, мене кожна собака знає. Аби вийти заміж, потрібно звідси дратати. Та куди сьогодні поїдеш, а головне - з чим?

- На венеричні хвороби не хворіла?

- Бог милував.

Одна, друга, третя... I так всі тридцять. Співбесіда тривала близько двох годин. Поки з однією розмовляли, інші, у чеканні черги, не сумували: пили каву, дивилися еротичне відео, слухали музику. Та ось співбесіду було закінчено і до залу знову в'їхав Боб.

Він усміхненим поглядом окинув дівчат, злегенька хитнув головою:

- Співбесіду пройшли всі. Я вас вітаю і поздоровляю. Незабаром ви станете громадянками Сполучених Штатів Америки. Кожній через систему Інтернет ми підшукали судженого. А зараз через годину... - Боб подивився на швейцарський годинник - зараз десята, через годину автобус доставить усіх вас до аеропорту в Борисполі. Я ще раз вітаю і бажаю щасливого польоту.

Боб під'їхав до крайнього столика, за яким сиділа середнього зросту білява з пухкенькими губками і щічками дівчина. Звати її Сніжана Руденко.

- А вас я попрошу пройти зі мною.

X. ТРАНСПЛАНТАЦІЯ ОРГАНІВ

Цього разу ідею підкинув Васька Карп.

- Шеф, зараз багато говорять і пишуть про трансплантацію. Багаті,

безнадійно хворі, яким потрібна трансплантація органів, можуть зробити операцію за кордоном. Тут без проблем. Гірше - небагатим, безнадійно хворим. Тут або помирає, або ставай у чергу і очікуй, коли хтось вскочить до халепи. А допоки чекатимеш тієї черги і сам ноги випростаєш.

- Зрозуміло, Карп, - ваяль близче.

- Так ось, шеф, є пропозиція налагодити новий вид бізнесу, пов'язаного з трансплантацією органів. Я вже розмовляв з цього приводу зі своїм другом Адамом Аникейчиком.

... Уже з юних літ життя Адама не пролягло вздовж прямої магістралі, а йшло крутими тернистими шляхами. Хоч і хлопець був не з дурників, а ось не щастило і - квит. До ветеринарного технікуму вступив одразу після закінчення восьмирічки. Навчання йшло успішно, або, як нині мовиться, без проблем. Заковика полягала в іншому - батьки мешкали аж на Західній Україні, зв'язку з рідним домом, по суті, не було ніякого. Ті діти, які були з довкружніх сіл, їздили додому на вихідні, а потім поверталися з повними баулами продуктів - пиріжки, сир, сметана, масло, яйця, м'ясо в банках. Словом, чого тільки не привозили, коли батьки і роботящи, і не з ледачих, і не з п'янічок.

Адам Аникейчик разом зі своїм приятелем Костею Нечупарним тільки сплину ковтали, коли ровесники за склянкою п'ятдесятиградусної самогонки уминали смачні наїдки. Дещо, немов собакам, перепадало й Адаму з Костею - пиріжки розчавлені, надтріснуті яйця, молоко, яке почало сикати. Хлопці терпіли-терпіли таку нужду, зрештою почали думати, яким би його промислом зайнятися, аби доточувати смішну стипендію. І надумали. У суботу, коли більшість студентів роз'їжджалася по домівках, вони ловили в райцентрі бродячих собак: вбивали, здирали шкуру, шили шапки і продавали. Хтось з них умів робити одне, хтось інше. Спочатку цими кустарними виробами торгували в райцентрі, потім у Черняхівську, та ось і Києва дісталися. Шапки з собак тільки-но входили в моду. І попит на них був величезний. Якось, коли здирали шкуру з четвероногої жертви, до кімнати спочатку постукали, а потім зі словами «Разрешите?» увійшла фіфочка: носик кирпатий, вуста нафарбовані, оченята, мов дві ягідки терну. Певне, багата, бо комір був з норки.

- У мене пропав песик. Мені сказали, ніби ви впіймали мою Каштанку. Поверніть, у противному разі я вимушена буду скаржитися в органи внутрішніх справ.

Костя саме здирає шкуру з собаки. Руки по лікті в крові. Подивився на неї так спокійно, стенув плечима:

- Якщо це ваша Каштанка, забирайте.

Адам скосував на Костю іронічно-усміхнений погляд.

Жінка напівбернулася і, забачивши незвичайну картину, скопилася за голову, закричала пробі і кулею шмигнула в коридор.

- А-а-а, - долинуло звідтіль.

На нещастья, це була дружина секретаря райкому партії, обох витурили із зоотехнікуму. Дороги розійшлися. Куди подівся Костя - Адам не знов. Йому вдалося заочно здобути середню освіту, потім закінчити медінститут. Під час навчання опанував ще один фах - навчився робити аборти. Від дівчат-студенток віdboю не було. Продовжував цим займатися і в Черняхівську, куди прибув після вузу. Це ремесло Адаму подобалося страшенно: по-перше свіжа копійка, по-друге кілька днів живеш з невдахою. Все це він ретельно занотовував до своєї записної книжки. За десять років їх назбиралося аж 3635. Погорів на наступному. Єдина донька одного боса завагітніла у вісімнадцять. Аби не дізнався рідний батечко, їй і порадили звернутися до Адама Аникейчика. Все було, як і завше. Спочатку Адам з Жанною цілісінку ніч кохалися, а наступного дня він робив аборт. Щось там не додивився, як нещасна стекла кров'ю. Дивитися б Адамові на небо в клітинку, якби не Іван Чухня - той привіз його в гніздо Боба.

- Я вже розмовляв з Адамом, він згодний на нас працювати. Крім того, західняк, має зв'язки з львівськими колегами. Ті трансплантовані органи переправляють за кордон. Має зв'язки і з київськими лікарями, які використовують трансплантанти.

- Ану давай його сюди.

Увійшов Адам - тонкий, худорлявий. Типовий західняк. У темно-синіх спортивних штанях, темно-коричневих старого зразка мокасинах. За характером - обачний, з хитринкою, яку не завжди вдавалося приховати. Такі люди досить часто є ініціаторами конфліктів у колективі. Дешо замкнутий, не дуже довіряв людям.

- Васька розповідав, можеш зайнятися трансплантацією.

- Можу. Я за фахом медик.

- З розцінками знайомий?

- Так. Одна нирка - п'ять тисяч баксів. Знаєте, скільки бомжів на вокзалах? До речі, попередньо я розмовляв з кількома своїми колегами. Вони готові мене підтримати.

Для початку вирішили клонути на повій, яких густенько на автомобільній трасі. Війхали одразу. За кермом Іван Чухня, поряд Слава Чернишов. Але їм не пощастило. Траплялися одинокі жінки, просилися підвезти то до одного, то до іншого населеного пункту.

Перед в'їздом до міста на узбіччі стояла молода красива шалавочка, років шістнадцяти - міні-спідничка, наляті ноги, зачіска під хлопчика. Раптом помах руки. «Ця, певне, іде в місто», - подумав про себе Васька і пригальмував.

- До «Градецького» підкинете? - зуби білі-білі, немов вимащені крейдою.

- Сідайте, - Васько прочинив дверцята.

Дівчина кізкою стрибнула до салону, зруечно вмостилася.

Запахло дезодорантами, парфумами. Васьці явно сподобалася. Щось у неї було трохи від Валерії. Йому хотілося задушити красуню в обіймах і поцілунках, але наказ шефа був однозначний: доставляти живими і здоровими. Коли перевів погляд на овальні коліна, які раптово оголилися мало не до пупка, схоже, бажання подвоїлося удвічі.

- Ви така красуня. Певне, знімаєтесь у кліпах і відеороликах?

- Ха-ха-ха! - на вустах змигнула красива усмішка. - Ну ви мене розсмішили. Та в яких там кліпах! Я навіть толком не знаю, що воно таке.

- О-о-о, цю прогалину можна негайно усунути, - усміхнувся Васька.

Його мужній профіль, який різьбився на фоні скла, також сподобався дівчині. Нормальної довжини тонка шия засвідчувала гармонійну елегантність розуму і тіла. Широкі плечі говорили про здоров'я і силу. Саме такого, красивого, з мужніми, вольовими рисами обличчя вона хотіла бачити свого обранця.

- Справа в тому, що я менеджер з реклами і бізнесу обласного телебачення. Отож вважайте вам пощастило. Ми оголосили конкурс...

- То що, можливо, я перемогла? - в блакитних, як небо, очах - дитинна наївність.

- Вважайте, що так...

- Тоді мені нічого іхати до «Градецького».

- Я також так думаю. Зараз ми поїдемо на нашу приміську дачу. Зробимо кілька проб.

- І що, можливо, покажете по телебаченню?

- Звичайно, покажемо. На всю область.

- От чудасія! - радо вигукнула наївна дівчина. - Я про таке навіть подумати не могла. Відтак я втру на дівчатам.

Автомашина м'яко зупинилася біля високого дощаного паркану з колючим дротом. За ним одразу загавкали собаки. Краєчком ока помітила вершечок красивої двоповерхової споруди. Васька натиснув на кнопку дзвінка, назвався. Металеві ворота безшумно розчинилися, і машина заїхала на територію. Дівчину, а звати її було Ельвіра, приємно вразив красивий будинок - справжнісінський тобі замок. Довкруж було чисто і охайнно - травичка коротко підстрижена, полум'яніли квіти. Біля воріт, крізь які вони щойно в'їхали, виднілася будка охоронця, біля неї на сонці солодко спала півтораметрова вівчарка. Васька Карп запропонував прямувати за ним. Вони спустилися до напівпідвального приміщення. На радісний подив Ельвіри, будинок складався з трьох поверхів, один з яких був під землею. Вони зайдли до невеликої, але ошатної кімнати. Під ногами слався м'який ворсистий килим, стіни оббиті коштовною матерією.

- Добрий вечір, - пролунало поряд.

Дівчина озирнулася. Поряд з нею стояв чоловік з відеокамерою. Це був Слава Чернишов.

- Добрий вечір, - весело озвалася Ельвіра.

- Ваше обличчя настільки приємне і симпатичне, що обійдемося без гриму.

Ельвіра посміхнулася. Вона почувала себе мало не на сьому момент небі. Бач, яка шляхетність, вишуканість, культура. Це не те, що якісь шмакодявки трахають її за десять гривень на гориці.

- Прошу сідайте до фотеля. Ось вам текст, прочитайте, будь-ласка, - Слава Чернишов подав їй папірець.

Ельвіра пробігла поглядом текст. Це був уривок з якогось оповідання, набраний на комп'ютері.

- Прошу дивитись в об'єктив. Так, трохи голову вище. Випрямтесь. Сядьте пряміше. Спину не згинайте. Ви не на шкільному уроці.

Ельвіра зробила так, як їй веліли, і почала читати.

- Так, гаразд. Чудово, - Васька не зводив очей. - Складається враження, що ви не один рік пропрацювали на телебаченні.

Потім Чернишов продемонстрував щойно зроблений запис. Настільки було вражаюче, що навіть Васька зі Славком подивувалися: і справді отакі таланти пропадають. Треба б їй працювати на телебаченні.

Відчинилися двері. До кімнати зайшла молода, вродлива жінка. Це була Валерія. На овальній, розмальованій квітами таці, принесла пляшку коньяку, каву і цукерки.

- Дебют удався, - радо вигукнув Васька. - Давайте разом відзначимо.

- Він і справді був вдалим, - додав Слава Чернишов і почав відкорковувати коньяк.

Ельвіра пила маленькими ковтками, закушувала цукерками з коньяком. Все здавалося неначе уві сні. Після чарчини Слава запропонував відвідати сауну. Коли Ельвіра роздяглась, Чернишов звернув увагу: тіло в дівчини біле-біле, мов гриб. Він не втримався і вступив в інтимну близькість. Після сауни вони голими-голісінськими купалися у басейні. Світла з прозеленюю водою обдавала їхні тіла теплою шовковою хвилею.

- Ти рада? - Чернишов цілував у мокрі вуста.

- Чудово! - мовила у відповідь Ельвіра. - Я ще й досі не вірю, що все це відбувається зі мною. Мені здається, я живу в ілюзорному світі або у казці, або уві сні. Ой, - вигукнула Ельвіра, коли Слава укусив за вуста.

- Боляче?

- Трішки.

- От бачиш, ти живеш в реальному світі, а не в казці.

Ельвіра розсміялася.

- Зара з тобою пройдемо невеличке медичне обстеження. Нам зміряють тиск. Цікаво, як він реагує на коньяк та сауну.

Ельвіра зайшла до кабінету і зупинилася вражена. Це ж треба таке: поліклініка - не поліклініка, лабораторія - не лабораторія.

- Лягайте ось сюди, - молодий симпатичний лікар, а це був Адам Аникейчик у білому, як сніг, халаті, показав на канапу, заслану білосніжним простирадлом, - тільки спочатку роздягніться. Одяг, будь ласка, на вішалку.

Ельвіра зняла з себе нехитрий одяг - блузочку, спідничку, сандалі і лягла на канапу.

- Тут болить?

- Ні.

- А тут.

- Також ні.

- На що скаржитеся.

- Дякувати Богу, скаржитись ні на що.

- Ось і добре, - спокійно мовив Адам Аникейчик і почав вмикати медичну апаратуру з безліччю всіляких дротиків і датчиків.

- Після цієї процедури, - мовив лікар, - вам захочеться спати, але ви не хвилюйтеся. Це не страшно. Всього на кілька хвилин.

Медсестра зробила ін'єкцію з пневматичного циліндра.

Дівчина нараз знепритомніла.

- Все готово, - спокійно сказав Аникейчик, - можна приступати.

До кімнати зайшли ще двоє у білих халатах.

Донор на диво виявився дуже щедрим. В Ельвіри взяли легені, серце, нирки, кістковий мозок і рогівки очей.

Після цього Слава Чернишов з Ваською Карпом віднесли все, що залишилося від Ельвіри, до маленького приземкуватого будиночку, в глибині дачного масиву. Це був міні-морг. Тут вони облили тіло бензином, спалили, а попіл розвіяли.

Наступного дня привезли бомжа. Цього разу донор виявився не дуже вдалим. окрім органів ушкоджені: нирки вкриті кістою, печінка вражена цирозом. Певне, бідолаха пив, що під руки траплялося.

Шеф категорично розпорядився бомжів більше не брати. В основному орієнтувалися на шалав і на молодих людей, які самотньо прошкували вулицями. Під різними приводами їх запрошували до автомашини, а коли ті відмовлялися, до салону затягували силою. Потрапило кілька підлітків, які замість навчання в школі бродили безлюдними парками.

XI. ПЕРШЕ ЗАВДАННЯ КІЛЕРА

У Боба була одна слабкість. Він полюбляв слухати радіо, дивитися телевізійні передачі, особливо закордонні, читати бульварні газети, журнали. З газет він і дізнавався, що наймані вбивці поділяються на п'ять категорій - колишні службовці внутрішніх органів і силових структур, колишні морські піхотинці, десантники, бійці спеціального призначення, колишні спортсмени, безробітні, які заплуталися у численних боргах, і злочинці,

котрі перебувають у розшуку. Ім уже нічого втрачати - їм потрібні гроші, аби вижити. Боб уже давненько плекав мрію: зного оточення виростити справжнього кілера. Та такого, щоб замовляли. І не тільки в нашій державі, а й за кордоном. Ну, скажімо, телефонують йому з Штатів, мовляв, так і так, надішліть соловейка. А наступного тижня уже з Палестини телефонують чи з Ізраїлем. Правда, у тій Палестині і своїх камікадзе вистачає. Боб наказав Арслану, аби той завів на кожного досьє. Так, скажімо, як це в кожній солідній установі. В комп'ютері виготовили і спеціальний бланк. Прізвище, ім'я та по батькові, фото, рік і місце народження, характер, смаки, уподобання тощо.

Коли все це Арслан підготував, Боб довго і ретельно вивчав. Бач!.. Генка Силенок, виявляється, десантник. А він і не знав. Займався у секціях прикладних видів спорту. Вразливе місце - боїться вужів. Ха-ха-ха! Ну це пусте. В Середню Азію ми його відправляти не збираємося. Народився під знаком Водолія. Люди складні, але від народження наділені мудрістю, здебільшого мовчазні. Вони часто грубуваті, енергійні, гонористі. Так-так. Слава Чернишов морський десантник, пройшов бойове хрещення у гарячих точках. Такий теж підіде.

За кілька хвилин Боб викликав Генку Силенка та Славу Чернишова на конфіденційну розмову.

За японським гороскопом, Чернишов - самовпевнений, знає собі ціну. Хоче бути в центрі уваги. Дуже незалежний, рідко прислухається до порад. «Нічого, в мене прислухатиметься», - гадкував про себе Боб.

- Будемо опановувати нову професію, - твердо сказав Боб.

- Яку, шеф? - майже в один голос запитали Силенок і Чернишов.

- Кілера.

- Ух ти! - вихопилося в Чернишова.

- Шеф, нам би трохи потренуватися.

- За цим справа не стане. Спочатку на бомжах відновите фізичні кондиції. Ну, скажімо, займетесь з ними боксом. Потім ми їх випускаємо. Вони йдуть собі цією стежиною у бік лісу - кинув погляд на вікно, - ви з вікна другого поверху стріляєте.

- Шеф, приймається! - радо вигукнув Силенок.

- Коли приступаємо до тренування? - поцікавився Слава Чернишов.

- Часу гаяти не будемо. Приступаємо одразу після нашої розмови. Двох бомжів уже вчора наші хлопці доставили. Спочатку помили отих чумарних чуханів, потім підхарчуввали. Вони чекають на вас у спортивному залі.

Силенок і Чернишов спустилися до підвальному. Тут уже і справді сиділи середнього віку люди з перепитими зіжмаканими обличчями. Хлопці уявляли побачити на обличчях густу щетину. Однак їх уже поголили і помили. Один був у тенісці в дрібну смужку, синіх спортивних штанях з білими смужками по боках, інший в тенісці у червоно-синю смужку, на ногах коричневі

шкарпетки і стоптані капці.

- Привіт, хлопці! - весело вигукнули.

- Здрастуйте, - бомжі мовили в унісон насторожено і недовірливо.

- Ви нас, певне, зачекалися. Чи не так? Діла у нас, діла... як, може, по грамульці?

- Не завадило б.

- Давайте спочатку трохи займемося боксом, а вже потім по трудах, - розважливо мовив Силенок і, звертаючись до клишоногого, додав. Ти ставай он у той куток, а ти, - зміряв поглядом високого худорлявого, - у той.

З одним боксував Олег, з іншим - Славко. Збоку це було жалюгідне видовище. Бокс скорше нагадував бій двох вгодованих бугаїв із в'язнями концтаборів. Бомжі ніякого уявлення про бокс і в помині не мали. Вони бігали, мов кури в огорожі. Удари завдавалися їм в груди і скроні, ніс і підборіддя. Обидва заюрились кров'ю, але трималися, згодом по черзі попадали на підлогу. Принесли води, бризнули на обличчя і груди. Вони обидва нервово тріпнули головами, тяжко охаючи, опираючись руками об цементну підлогу, підвелися.

- Ну як, хлопчики, бокс? - запитав Силенок.

- Гаразд, - махнув рукою Чернишов, - зараз ми насмажимо шашликів, вип'ємо по грамульці, трохи підріпимося, а вже потім і в бокс. Правда ж, козарлюги?

- Еге! - пожавішали бомжі.

Вийшли на подвір'я.

- Значить, так, хлопці, - розпорядився Чернишов, - ви беріть сокиру і он тією стежиною прямуйте до лісу. Ми зараз беремо шашлики, спиртне, а ви тим часом нарubaєте дров, розкладете багаття...

Бомжі вийшли за паркан і полем попленталися у бік лісу, Силенок і Чернишов піднялися східниками на другий поверх, відчинили вікна і взяли на приціл кудлаті голови.

- Не поспішаймо. Це в нас тренування. Нехай відійдуть на сотню метрів.

Кілери застигли, немов закам'яніли.

- Постріл! - владно мовив Чернишов, і обидва вистрілили.

Бомжі блискавично впали на землю. Коли кілери наблизилися до небіжчиків, було помітно: постріли виконано дуже влучно - обидві кулі засіли в потилицях. Цілий тиждень Силенок і Чернишов тренувалися на бомжах. Кожного дня по два чоловіки вони відправляли «рубати» дрова на шашлики. Через тиждень їх обох викликав Боб.

- Набили руку?

- Так точно, шеф!

- За цей час ми отримали важливі завдання. Ти, Олег, - Боб звернувся до Силенка, - їдеш у Харків, а ти, Славко, - повернув погляд до Чернишова,

- виришаєш до Дніпропетровська. Ось конкретні адреси, там вас чекатимуть посередники. Замовлення ми не знаємо... Та, власне, нам і не потрібно знати. Головне - обіцяють по п'ятдесят тисяч баксів за кожну голову. Розкриття вбивства на замовлення - всього 35 відсотків. Більше, ніж упевнений: ви не потрапите до цих відсотків. Я гарантую. Але якщо трапиться непоправне, беріть все на себе. Самі знаєте: додому вороття немає. Про всякий випадок потрібно буде з собою взяти ніж. Коли пістолет дасть осічку, ви добиваєте жертву ножем. Ну, з Богом! М-да, у вас з'являється шалені гроші. З'явиться можливість виїхати за кордон і розпочати життя спочатку.

...Два молоді кремезні хлопці в костюмах, білих сорочках і краватках зустріли Генку Силенка в аеропорту, як тільки приземлився літак, що здійснював рейс за маршрутом Київ-Дніпропетровськ-Харків. Наступного дня його відвезли до будинку, в якому мешкав об'єкт. Ця людина кожного дня поверталася додому рівно о восьмій. Водій зупиняв автомашину біля під'їзду, без всякого супроводу і охорони замовлений піднімався на третій поверх. Ліфтом не користувався. Чернишов протягом чотирьох днів зустрічався зі своєю майбутньою жертвою - чоловіком середнього зросту, чорнявим, трохи старшим середнього віку, в окулярах. Це був директор українсько-італійського спільнотого підприємства. Він встиг примітити Генку і подумав, що це новий мешканець їхнього під'їзду, навіть почав вітатися. І ось нарешті настав той вечір. Рівно о восьмій срібляста «Вольво» підкотила до під'їзду. Директор спокійно вийшов з машини, мовив своєму водію «на добранич», спрямував ходу до будинку. На першому поверсі були житлові квартири. Тут свого часу мешкали люди, народжували дітей і йшли на той світ. Тепер квартири викупили бізнесмени, повідкривали магазини. Георгій Чапцов розмінювався на магазини не став, справа його просувалася, як ніколи, успішно. Ось тільки нещодавно одна заковика вийшла - посварився з Максимом Грабарем. Якось так все по дурниці вийшло. Потрібно буде запросити до ресторану, випити по чарчині, помиритися. Ми ж, зрештою, люди. Ось він піднявся на другий поверх. Водночас з третього спускався Генка Силенок. Між другим і третім поверхами вони зустрілися.

Георгій Чапцов привітався першим.

- Доброго вечора, - мовив у відповідь Силенок. - Ви не скажете, котра година.

Об'єкт опустив голову, з рукава піджака вийняв руку.

- П'ять хвилин на...

Силенок хутко вийняв з кишені пістолет, натиснув на гашетку. Жертва впала на східинки, з голови бризнула кров.

Силенок спокійно вийшов з будинку. На його, щастя поблизу не було нікого. Він повернув за ріг будинку і так само спокійно сів до салону

«Мерседеса».

... В'ячеслава Чернишова поселили в кімнаті навпроти будинку, в якому мешкала жертва. Це була середнього зросту, тлуста людина, з сивиною на скронях. Увечері, повернувшись з роботи, чоловік виносив на балкон своє одряхле тіло і починав палити. В'ячеслав також кілька днів вивчав обстановку. Роковим для нього днем мала бути п'ятниця, 13-те число. Цього вечора майбутня жертва не зрадила своїм звичкам. Бізнесмен, повернувшись додому, переодягнувся в піжаму, повечеряв і вийшов на балкон покурити. Ось він дістав цигарку, припалив від запальнички. Зіперся ліктями на перила. Внизу, в ящику, полум'яніли квіти. Серед них помітив бур'янину, перегнувся, взявся за стебло. У цю мить пролунав постріл. Жертва з сьомого поверху полетіла донизу.

Чернишов також спокійно залишив своє лігво. Коли вийшов на подвір'я, біля потерпілого уже зібралися люди, хтось кинувся викликати машину «швидкої допомоги». Інший підійшов, обдивився довкруж і розважливо мовив: «Йому «швидка» вже не потрібна. Викликайте міліцію.» Чернишов також підійшов, мовчки, співчутливо похитав головою і пішов геть.

- Убили! Ореста Герасимовича убили! - жіночий крик прачем удариився в спину.

Але Чернишов уже був далеко.

Обидва кілери через кілька днів благополучно дісталися Черняхівська і прибули до свого гнізда.

- Вітаю! - Боб по черзі потиснув руки. - А тепер давайте вип'ємо за нашу перемогу. Закусите і відпочивайте. «Залягайте на дно» до наступного виклику.

XII. ОФІС У КВАРТИРІ... БОМЖА

Боб вже давненько виношував мрію відкрити офіс у центральній частині міста. Можливо, це буде по проспекту Перемоги. «Ні, - заперечив сам собі, - радше по проспекту Миру». Проспект Перемоги хоч і вважається центральним, все ж головною вулицею міста є проспект Миру. Він пролягає через увесь Черняхівськ зі сходу на захід десь так кілометрів на десять. Спочатку Боб збирався викупити трикімнатну квартиру, та Арслан випередив його думки.

- Слушай, шеф, зачем терять лишние десять тысяч долларов, когда мы ее даром взьмем.

- Це не Арслан, а золотий скарб, - усміхнувся Боб. - Значить, є ідея. Гаразд, давай, вкладай.

- Для этого понадобится несколько дней. В центральной части города мы находим трехкомнатную квартиру, в которой, возможно, будет прописан один человек. Мы это абкрутим в один миг. Конечно, подбросим ему

несколько сот на пузырьки, а патом адправим в дом престарелых. Он ведь тоже человек. Не жить же ему на улице вместе с бомжами.

Минув тиждень. Арслан доповідав:

- Все сделано, шеф, как я и гаварил. Трехкомнатная в центре города.

- А меблі? - поцікавився шеф.

- Старинную рухлядь можно условно назвать меблями. Часть раздали.

Пианино оставили, пригодится. Ведь наша работа соткана не только из будней, но и праздников. Будут у нас свои музыкальные вечера. А вот что интересно, дак это старинный шкаф. Резьба по дереву. Панимаешь, шеф, настоящая резьба. Правда, снизу немножко шашиль подточил, но то ерунда, мы пакажем харошему специалисту, отреставрируем. На днях приступаем к ремонту. Впрочем, что тут много гаварить. Поехали, шеф!

Квартира і справді була в центральній частині міста на першому поверсі. Вже при побіжному оглядові було помітно - у ньому містилася робітнича сім'я: дешевенъкі в клітинку шпалери, де-не-де повідставали, підлога пощербилась, замазка давно відстала і між дошками виднілася щілини. На кухні стіни були пофарбовані у невизначений колір. Фарби виблякли, вкрилися сажею, один куток облюбували павуки, наткали різноманітні візерунки. Ванна уся в тріщинах, брудна, а на унітаз гидро було й дивитись. Ремонт належало зробити значний. Раптом, де не взявся чоловік, - заросле клиноподібне обличчя, під лівим оком виднівся синець, між кінчиком носа і верхньою губою проліг прямий глибокий жолобок, над вицвілими очима зависли широкі низькі брови. Носо-губні лінії від крил носа до верхньої губи чітко окреслені. Сам худий-худючий. Схоже, дмухни на нього - так і впаде.

- Ну, люди добрі, що ж це воно виходить? Не було грошей, похмелитися ні за що було, так хоч квартира була. А тепер нічогісінки не маю.

- Слушай, дарагой, тебе ясно сказано: квартира продана, не хади и не ной.

- Це господар? - Боб з огидою подивився на обірванця.

- Он самий, - піддакнув Арслан.

- Ви з ним розрахувалися? - запитав Боб.

- Частично, шеф, рассчиталися.

- Арслан, принеси там з багажника.

Шеф відкоркував пляшку, налив повну склянку, подав харпакові.

- Бери пий і заспокойся. Ми тебе на вулицю не викинемо. Ми тебе визначимо в геріатричний будинок.

Чоловік ніби аж похлинувся.

- А що воно таке? - хапливо запитав.

- Будинок для престарілих.

Чоловік хотів щось мовити, та передумав, махнув рукою і випив до дна. Крякнув, витер вуста брудним порваним рукавом.

- Бери он, закусуй.
- А це що таке? - чоловік недовірливо подивився на тоненькі скибочки.
- Це сервелат називається. Такий сорт ковбаси.
- О-о-о! Боже! Я ще ніколи і не чув про таке.

Боб налив ще одну чарку.

Чоловік знову випив до дна, за зужиткованою звичкою витер вуста рукавом сорочки, несміливо взяв шматочок ковбаси.

- А тепер можна б і закурити.

Боб дістав з кишені пачку цигарок.

- Бери, закурюй на здоров'я.

- Гм... Дивно. Що ж це за цигарки? «Ке-ме-л», - прочитав по складах. - Вперше чую. Крім «Паміру» та «Прими» я нічого не курив.

- Кури, друже, кури, поки куриться, - мовив Боб і по мобільному телефону зв'язався з директором геріатричного будинку.

- Володимир Савелійович?! Привіт, дорогий. Борис Чвертковий. Як живий-здоровий? Нічого? Ну, нічого - це пусте місце. Щось давненько ми з тобою, друже, не зустрічалися. А ти б заїхав коли. У шахи б зіграли, в більярд. М-да, слухай, тут я квартиру для офісу викупив. Ага, ремонт місяців на два. Заходь, по склянці французького перекинемо. А-а-а, тобі зараз ніколи. Чекаєш на делегацію з Великобританії? Зрозуміло. Слухай, Савелійовичу, тут ще одне питання. Один наш приятель, дуже гарна людина, залишився без квартири. Та так... Була і раптом не стало. Так слухай, Савелійовичу, допоможи людині. Влаштуй до геріатричного. Можна, так? Документи вже всі оформили. Гаразд, ми зараз привеземо.

- Ну, ще ковтнеш? - Боб спрямував погляд на захмелілого бомжа.

- Ні, дякую, я хоч і п'яница, та норму знаю.

- Гаразд. Я щойно розмовляв з директором геріатричного будинку. Ми тебе влаштуємо туди на постійне місце проживання. Не переживай. Все буде о'кей. А ось, - Боб подлубався в кишені і витяг звідтіль гаманець, - на тобі п'ятсот гривень. Тільки ж, дивися, щоб не вкрали. Там така босота. Витратиш, ми тобі ще підкинемо. Дуже не переймайся. Все буде о'кей!

XIII. З САНКЦІЇ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА

- Шеф, є ідея, - твердим рішучим кроком до кабінету Боба зайшов Геннадій Сіленок. - Давай розсудимо так: у нас офіс є, є! Значить, будемо переходити на нові рейки, будемо перекваліфіковуватися. Ми ж не будемо вічно пиряти ножиками, викрадати портмоне у тролейбусах чи красти курей, нападати на приватні магазини.

Шеф перестав посміхатися:

- Не словоблудь. Близче до теми.

- Пропоную, нову інтелектуальну гру. Щоправда, вона не нова, грають

у неї давно. Пам'ятаєш, шеф, у дитинстві ми посылали поштові листівки на п'ять адрес, потім видурювали по п'ять карбованців. Теоретично воно може було й так, але практично хрін в с... Спочатку в засобах масової інформації області, а потім і у всеукраїнських газетах опублікуємо оголошення. Суть така. Ми оголошуємо велику гру з призами на загальну суму до 200 тисяч гривень. Всі, хто бажають взяти участь у нашій грі, надсилають внесок у розмірі, ну, скажімо, до тридцяти гривень. Умови конкурсу такі: розігруються автомобілі з кондиціонером, холодильники, телевізори, пральні машини, скажімо, музичний центр.

- М-да, ідея цікава, Гена. Тільки, якщо ми будемо розкидатися такими призами, одразу збанкрутимо.

- Шеф, не переймайся. Ми не дамо їм жодного призу. Дзуськи! Це буде лише наживка. Нехай клює щука. Бреше, упіймається. Так ось, щоб учасник нашої грі міг дізнатися, який з шести призів він отримає, йому слід зробити для нас невеличку послугу, себто взяти на пробу без усякого на те ризику одне з наших видань, яке зможе допомогти вирішити фінансові проблеми, позбавитися від зайвої ваги, поправити свої справи, скажімо, на професійному рівні або налагодити стосунки у сімейному житті. Зараз, шеф, такої макулатури на ринку, як гівна. Це колись за Советів їх було вдень з вогнем не знайти. Ось дивися, - Гена простягнув Бобу книжки.

Борис Чвертковий знічев'я почав переглядати брошури «1001 спосіб бути здоровим», «Їжа - шлях до здоров'я». «Невже, якийсь дурень клюне», - недовірливо подумав, але сказав інше:

- Годиться. Крутко, Генка, круто.

- Тепер далі, - продовжував Силенок, - «Як добитися успіху», «Загадки історії», «Пророкування Нострадамуса», «Найпотаємніше очима сексолога».

Борис Чвертковий трохи чув про Нострадамуса, але, щиро зізнатися, нічого не читав. Книжку він узяв з інтересом, почав гортати, на деяких сторінках зупинявся на кілька хвилин.

- Цю залиш, я прочитаю. Дуже цікаві речі писав французький єврей.

- Так ось, шеф, - продовжував Генка Силенок, - учасник нашої грі, аби міг дізнатися, який з шести призів отримає, має зробити невеличку послугу, себто взяти на пробу без усякого на те ризику, одне з наших видань, яке допоможе вирішити фінансові проблеми, позбавитися від зайвої ваги, поправити свої справи на професійному поприщі або налагодити стосунки у сімейному житті. Мова йде про новітні методики, які зарекомендували себе у житті.

- І що ми на цьому матимемо?

- Кожна книжка коштує в середньому десь гривень півтори. Ми їх продаватимемо від 25 до 30 гривень. Нормально?

- Приймається.

- Отже, на одних книжках матимемо півсотні та плюс тридцять вступних. У кінцевому підсумку вісімдесят. Якщо нам вдастся залучити до цієї гри тисяч десять, а я в цьому ніскілеки не сумніваюся, ми дамо оголошення в «Сільських вістях», там півмільйонний тираж, то вісімдесят тисяч за один місяць.

- Нормально, - Борис Чвертковий слухав досить уважно.

- Це мінімум, а максимум - сто й більше. Оголошення повторюватимемо кожного місяця і так до безкінечності. Шістсот тисяч тиражу має і київська газета «Факти». Там ми також опублікуємо. Нам, шеф, важливо все це розкрутити, а потім піде, як по маслу. Іще одне, шеф, ти віриш у яснобачення?

- Якщо чесно, ні.

- Я також ні. То все для дурників і простачків. Однак інколи до їхньої думки варто і прислухатися. У 1904 році мадам Фрая передбачила лікарю Вашиду, професору Школи вищих наук, що він помре у віці 33 роки від пневмонії. Мадам передбачила насильницьку смерть Жока Жореса на вулиці, у 1913 році вона повідомила графиню де Ноай, що один з її друзів помре від вогнепальної рани в стегно. Справді, він так і загинув.

- Досить про смерть, друже. Досить. Давай близче до діла.

- Так ось, шеф, у нас також буде свій ясновідець. Звати його Софрос. Саме він зможе визначити сприятливі і несприятливі дні учасників цієї гри. Для того, щоб отримати «Уявний екран», з кожного учасника ми здеремо...

- Сім шкур? - зіронізував Борис Чвертковий.

- Всього-на-всього тридцять гривень. Але це великі гроші, якщо помножити на десять тисяч.

- Гено, а Софрос зможе для мене підготувати «Уявний екран сприятливих днів»?

- Шеф, ти жартуєш! Я ж сказав: це для дурників і простачків. Далі. Ми напишемо листа від твого імені до учасників нашої гри. У ньому будуть такі слова: «Про здібності цієї людини багато мовлено і писано. Якщо говорити чесно, я повинен признатися, що на початку йому не дуже довіряв. Це було шість місяців тому. Вперше я зустрівся з Софросом у наших спільнích приятелів і зізнався йому у скептицизмі. Однак наступного дня він приніс виграшні числа майбутніх лото. Я не скажу вам скільки виграв. Ви подумаете, що я над вами насміхаюся. Але ви повинні знати, що саме ці результати спонукали мене запропонувати організувати Велику анкету про феноменальні здібності Софроса».

- М-да, круто, Гено, круто, - сказав Борис Чвертковий.

- І приписка: «Декларацію честі» надішліть сьогодні ж. Завтра буде пізно. Що являє собою «Декларація честі»? Кожен учасник має відповісти на п'ять запитань і згідно з письмовою гарантією Софроса повинен замовити тридцять виграшних комбінацій тиражу лотереї і точні інструкції, як грati.

Вартість становитиме тридцять гривень, кожен учасник зможе замовити суперталісман «Цілісний екран», котрий зможе визначити сприятливі дні. І наші реквізити: р-р 26006733 в АППБ «Авалъ» МФО 3000335 код 21666571.

- М-да, Гено, і справді круто. А я тебе недооцінював.

- Шеф, у мене незакінчена вища освіта. Правда, заочно навчався.

Закінчив би вуз, як два пальці обпісяв, якби не зона.

Минув деякий час. Черняхівські і київські газети зарясніли об'явами.

Усім учасникам гри, зорганізованої фірмою ТОВ «П.С.Д» полетіли такі листи:

«Шановний /ім'ярек/

Якщо я дозволив собі написати Вам сьогодні, то лише для того, щоб повідомити Вам відмінну новину: дякуючи купону, який Ви вирізали з газети «Сільські вісті» і відправили його нам, Ви увійшли до числа небагатьох, кому пощастило брати участь у Великій рекламній грі, організованій нашою фірмою. Особисто Вам /ім'ярек/ надано один з шести чудових призів, які розігруються у нашій грі».

Отже, наживку було кинуто. І клунуло. Застрименіли тисячі листів. Гені Силенку довелося запропонувати шефу набрати штат співробітників. Взяли Ельвіру Філалеєву, молоду красиву дівчину, хоч і лесбіянку, Болеслава Нижника, колишнього п'яничку, нині закодованого, та Вадима Суркова, на диво, чесного, порядного і працелюбного хлопця. Той відразу увійшов у курс справи, і Генка Силенок повністю все йому переадресував. З часом роботи стало настільки багато, що штат вирішили поки що не розширяті, а підключати до роботи Валерію, Васильку Карпа, Славу Чернишова. Підключати всіх, хто був вільний і хто не був «на завданні».

Минув місяць. На нещастя, ситуація кардинально змінилася. По телефонах, мобільнику і міжміському, телефонували обурені учасники гри. Телефонували не лише з Черняхівська, а й з області, Києва, Мелітополя, Вінниці, Одеси. Проклинали на чім світ стоїть, посилали на три літери, бажали якомога швидшого здоху, мовляв, останні гроші з кишені викинули. Телефонували і до редакції. Там запевняли, що більше не нададуть місця для публікації таких реклам.

- Ну й біс з ними, - усміхнувся шеф. - Зате маємо гроші. Цілий мільйон заробили. - Гена, у тебе якась пропозиція?

- Так, шеф, є!

- Викладай!

- Поряд з нашим офісом або викуповуємо ще одну квартиру, або беремо в оренду і відкриваємо довірче товариство, скажімо, «Гротекс. Фінанс. Україна». В кожному обласному центрі відкриваємо філіали. З кожним довірителем під високі проценти укладаємо договори. Ну, скажімо, це ззвучатиме приблизно так: «Довіритель приймає на себе зобов'язання передати товариству у довірче управління /на зберігання/ активи загальною вартістю /у сумі/ там тисячу, дві, три тисячі гривень, а товариство

зобов'язане забезпечити збереження та ефективне використання активів, переданих йому довірителем у довірче управління /на зберігання/. Після закінчення строку виплатити фінансовий прибуток у такому-то розмірі».

- Круто, Гена, круто. А на лаву підсудних разом сядемо?

- Не хвилюйся, шеф! Ми - не одні. Нас таких по Україні десятки, сотні. Це по-перше. А по-друге, робитимемо все законно. Адже розпорядження про страхові і довірчі товариства підписав у 1993 році нинішній президент Лев Кузьма.

- Це тоді він ким був?

- Прем'єр-міністром, шеф.

Борис Чвертковий дістав з бару пляшку, налив по склянці.

- За успіх, дружище. М-да Лев Денисович теж крутий дід. Га-а-а. Далеко дивився.

- Ми його включимо до нашого товариства. Покладе тисячу, а одержить десять.

- А якщо не захоче?

- Невелика біда. Підключимо інших. Думаю, ті не відмовляться. Он скільки їх є в облдержадміністрації і в обласній раді, та й у міській не проти. Да, шеф, директором довірчого товариства назначимо далеку від наших справ людину. Ми зробимо все, аби у разі краху, а за моїми підрахунками воно повинно проприматися не більше п'яти місяців, на нас не впала бодай маленька тінь.

XIV. БОБ РВЕТЬСЯ У ДЕПУТАТИ

- Ти маєш рацію, Гено, - Боб пильно подивився на Гену Силенка, підіхав до бару, дістав пляшку «Посольської» і дві чарчини. - Досить нам колупатися в брудній білизні. Будемо виходити на люди. Я хочу висунути свою кандидатуру в депутати Черняхівської міської Ради. Ти здорово розкрутив інтелектуальну гру, тепер повинен допомогти у моїй передвиборній програмі. Ти там, давай, усе дізнайся як слід: що потрібно - програмки, буклети, плакати, треба написати «Слово до виборців». Бачу, голова в тебе варить.

- Шеф, ображаєш. Я вже говорив: у мене незакінчена вища освіта. Я у Київському будівельному заочно навчався.

- Визнач пріоритети в галузі економіки, регіональної політики, аграрної, соціальної, в галузі військової реформи.

- Шеф, що ти маєш на увазі у галузі військової реформи? Сам знаєш, я людина не військова.

- Тут давай скажемо: реформування Збройних Сил повинно йти шляхом створення професійної армії. Зрозумів? На заміну шмаркачам повинні прийти справжні орли. Тепер, можливо, два роки в армії - до хріна. Можливо й

півтора вистачить. Ну, тепер ти візьми, скільки сімей військовослужбовців без квартир.

- До хріна, шеф!

- Отож бо.

- Ну і щось там про соціально-економічні та духовні проблеми Черняхівська. Зрозумів?

- Так, шеф!

- Тобі два дні вистачить?

- Цілком, шеф.

- Гаразд. Це одне. Тепер - сьогодні річниця виведення радянських військ з Афганістану. За дві години покладання квітів до пам'ятника воїнам-афганцям і мітинг. Черкни мені пару слів.

- Шеф, чому про це вчора не сказав? Мені до того Афганістану, як козі до серпастого і молоткастого. Розкажі ліпше хоч про один якийсь бойовий епізод.

Боб налив у чарки.

- Прекрасна наша черняхівська горілка. Їй-право, чудова, - мовив Боб, перехилив чарку і єхидним примурженим поглядом подивився на Гену, - запитай щось полегше. Ти, думаєш, я був у тому Афганістані?

Гена Силенок оторопів:

- Шеф, я не розумію. Ти жартуєш зі мною, чи що?

- Жартують знаєш з ким. Не був я в Афганістані і - квит.

- Так, а як же зустрічі в школах, вузах? Перед сотенною аудиторією.

- То все туфта. Начитався я тієї літератури. Ось і мелю.

- То й сьогодні говори, те, що розповідаєш на зустрічах.

- Розумієш, Гена, мені треба щось свіженьке сказати. Таке покруче. На покладанні буде сам мер. А він, брат, пройшов афганське пекло. Того вже не обдуриш. Пиши, Гена. У тебе гарно виходить. А вчора не сказав, бо не знов, що виступатиму. Мені щойно зателефонували з міської Ради і сказали, щоб неодмінно виступив.

Через годину Геннадій Силенок читав написане.

- Слухай, дружище, ти так написав, ніби там служив, - Боб не приховував свого задоволення. - Молодчина. Зараз зодягайся, поїдемо на мітинг. За кермо сяде Ваня Чухня. Іди клич, де він там?

Чухня з Генкою викотили коляску з Бобом, посадили на заднє сидіння, потім закинули її в багажник і поїхали. Тихий зимовий день був напрочуд сонячним і теплим. Біля пам'ятника воїнам-афганцям люді зібралися чималенько. Нагнали учнів з школ міста, професійно-технічних училищ, студентів. Прийшли батьки, дружини-вдови, запнуті чорними хустинами. Годинникова стрілка зупинилася на позначці «10». Рівно секунда в секунду вдарив військовий оркестр. Жінки заголосили, чоловіки, а це були здебільшого колишні військові, застигли в німому скорботному мовчанні.

Від групи виокремилися люди - голова облдерждадміністрації та голова облвиконкому, міський голова, секретар міської Ради. Під звуки траурного маршу неквапливим розважливим кроком пронесли і поклали біля підніжжя пам'ятника розкішні вінки. Ось у свіжому морозяному повітрі розчинилися жалібні звуки, стих жіночий плач, простуджені чоловічі голоси. Хтось стиха кашлянув, йому з протилежного боку вторив інший приглушений старечий кашель.

- Товариші! Мітинг, присвячений річниці виведення радянських військ з Афганістану, вважаю відкритим. Слово надається міському голові Олегу Задніпрянському.

- Товариші! Сьогодні...

Що там сьогодні, вчора чи завтра, Боба не дуже цікавило. Він пильно дивився на молодого, здорового, з руками і ногами, гарно зодягненого красивого чоловіка і заздрив. «Нічого, - втішав сам себе, - я хоч і без ніг, але з головою. Та ще з якою! А якщо інколи олії бракує, хлопці піділлють. Важливо - є голова на плечах».

Потім слово надали йому, Борису Чвертковому, воїну-афганцю.

Він не говорив про себе нічого, тільки про своїх друзів, тільки про їхні подвиги, тільки про атаки, героїзм і смерть, яку не раз бачив на своїх очах. Генка Силенок настільки все близькуче видав, що плакали не лише жінки, але й на суворих заціпенілих чоловічих обличчях проступали скупі слезози.

Потім ще виступали воїни-афганці, батько загиблого, дружина-вдова. Все було чітко продумано, організовано. Ось тільки відразу після мітингу вийшла неув'язочка: до мера підійшов п'яний бомж, від якого на десяток метрів тхнуло екскрементами. Голова облвиконкому закрутів носом, голова облдерждадміністрації наразі почав чхати. П'яничка-бомж назвався афганцем, просив небагато - всього лише квартиру, мовляв, у нашій однокімнатній тулинтесь п'ятеро - дружина, син, невістка і внук. Йому місця не знайшлося - знайшов прихисток у каналізаційній шахті. Мер уважно вислухав і попрохав зайдти до нього вранці наступного дня. Як тільки міський голова сів до автомашини, його свита одразу накинулася на бідолаху, мовляв, як ти смів?

Через два дні Геннадій Силенок доповідав Борису Чвертковому про передвиборну програму.

- Я її озаглавив: «Давайте робити людям добро».

- Давайте, - м'яко усміхнувся Боб, всідаючись зручніше.

- Отже, шеф, здійснюємо реформи у всіх галузях економіки - раз, забезпечуємо нові робочі місця - два, зміцнюємо доходну базу місцевого бюджету, забезпечуємо цільове та прозоре її використання - три.

- А що таке прозоре? - поцікавився Боб.

- А хто його знає. Так у газетах пишуть.

- Гаразд, валяй далі.

- Усуваємо умови, які сприяють появі корупції та хабарництва - чотири...

Створюємо сприятливі умови для реалізації проектів, що фінансиуються засобами місцевих підприємств і те, що зв'язано із залученням інвестицій в актуальні сфери - шість... Потурбуємося про малозабезпечених - вісім, дамо всім можливість працювати дев'ять! - Силенок подивився у папрець, - потурбуємося про медицину, культуру, спорт...

- Десять, - в унісон Силенку додав Борис Чвертковий. - Класно, Гено, класно!

- Так, шеф. Це лише передвиборна. Ось, - подав папір, віддрукований на комп'ютері, - «Слово до виборців». На титульних сторінках - твій портрет і такі слова: «Черняхівці! Оберіть 31 березня депутатом міської Ради Бориса Чверткового. Доручіть йому захист ваших інтересів, він це уміє». В середині тексту. Тільки, шеф, - Силенок спрямував погляд у правий кут сторінки, - ось тут постав свій підпис.

Боб взяв китайську ручку, розмашисто розписався.

- Тепер ми підготуємо ось таку кольорову листівку, - продовжував Силенок, - з одного боку календаря свята - релігійні та політичні, з іншого - твое фото, шеф, і такі слова: «Шановні виборці! Ми - ветерани та інваліди війни, віддаємо свої голоси за людину, яка допомагає не тільки словами, а й справами». І підпис голови комітету ветеранів та інвалідів війни М.В. Бугринця.

- Класно, Силенок. Й право, класно. Коли я виграю вибори, отримаєш премію - поїздку з коханою на Канари.

- М-да, ось пам'ятка виборцю. У ній значиться: «Не забудь прийти на вибори. При собі мати: паспорт, запрошення, голову на плечах і віддати голос за Бориса Чверткового». А це запрошення на зустріч з тобою. Ось, що ми тут написали: «Ви дізнаєтесь більше про мене, як про людину, ознайомитеся з моєю передвиборною програмою, зможете поставити питання, які Вас хвилюють, а також дати мені доручення вирішити Ваші особисті проблеми та проблеми Вашого мікрорайону».

- Чудово, Силенок! - Боб відчинив дверцята бару і дістав пляшку вірменського коньяку. - За таку класну програму не гріх і випити!

...На зустріч з воїном-афганцем, який у далекому Кандагарі врятував від неминучої смерті самого генерала, кандидатом у депутати міської Ради прийшли близько тисячі черняхівців. У президії сиділи Борис Чвертковий і Геннадій Силенок, довірена особа. Вони поволеньки оглянули набитий зал. Боб не приховував радощів. Якщо сказати по совісті, він ніколи і не чекав, що збереться така солідна аудиторія. Що значить преса. Напередодні з ініціативи Гени Силенка майже в усіх черняхівських газетах з'явилися публікації про мужнього воїна-афганця, інтерв'ю з Борисом Чвертковим показала обласна телерадіокомпанія і передало обласне радіо.

Ось слово надали довіреній особі Геннадію Силенку. Гена повагом, з усвідомленням власної гідності підвівся, розміреним кроком підійшов до дерев'яної лискучої трибуни, що стояла обіч президії. Потім уважним поглядом, так наче когось шукав, окинув зал.

- Ви знаєте, як живеться у нашому стародавньому і вічно юному місті?

- Так! - тисячоголосо озвався зал.

- Таке життя вас влаштовує?

- Hi!

- Вам не прикро, що одні з найбільших підприємств у Черняхівську - «Хімволокно» і «Радіоприладний завод» ледь животіють?

- Прикро!

- Вас не хвилює те: що ви не можете вчасно отримати зарплату, безкоштовно лягти на лікування, що ваші діти не можуть навчатися у вузах за браком коштів?

- Хвилює!

- Ви не боїтесь відпускати дітей до школи, адже вони можуть стати жертвами сексуального маніака?

- Боїмся.

- Вам не байдуже, що влада зневажає вас і абсолютно не дає ніякої можливості реалізувати конституційні права?

- Hi!

- Ви вважаєте, що так жити не можна?

- Так!

- Ви хочете змінити життя на краще?

- Хочемо!

- Ви вірите, що є людина, яка може поліпшити наше життя?

- Віримо!

- Ви впевнені, що це зробить він?

- Впевнені!

- Ви знаєте його ім'я?

- Борис Чвертковий! - тисячоголосо озвався зал і встав, аплодуючи.

Боб захоплено дивився у зал. Він розумів, у яку копієчку обійдеться йому цей маскарад, але все-таки подумки хвалив Силенка. Молодчина. Це ж треба зуміти отак організувати. З такою довірою особою не те, що в депутати міської Ради йти, можна сміливо і в нардепи мандрувати. Але поки що туди рано. Трохи ранувато. Ось тільки він відкриє свій банк, зіпнеться на ноги, тоді можна і на Київ дивитися. Щоб сам Голова Верховної Ради з ним за руку вітався. Боб доторкнувся колеса. Західнонімецька коляска стиха безшумно покотила у напрямкові трибуни. Силенок щось там трохи підкрутів, вона наразі піднялася, ось уже Боба було видно з-за трибуни. Гена підійшов до мікрофона. Злегка нахилив, так що Боб ледь не торкався його вустами.

- Одинацятий рік ми котимося, - Боб добувся на слово, та в горлі щось задерло.

Він взяв склянку води, ковтнув, плямкнув своїми товстими губами, немов постолами.

- ...Котимося у прірву безгрошів'я. Далеко не будемо ходити - у Польщі мінімальна пенсія перевалила за двісті доларів, в Росії середня зарплата подолала стодоларову позначку, у нашого найближчого сусіда у Білорусі максимальна плата за комунальні послуги становила три долари, а в нас...

У перших рядах пронісся шум, вдарили в долоні.

- На фоні такого жахливого зубожіння зміцнюється авторитарність - всеправ'я бездарних чиновників, кожного дня вкрай погіршується й до того злиденне життя.

Потім Борис Чвертковий розповідав про стратегію і тактику на найближчий час, про прибутки жителів і бюджету, про бюджетні видатки і можливості, про працевлаштування, молодіжну політику, ставлення до здоров'я.

Зал озивався то вигуками «Молодчина!», то оплесками.

- Якщо ви оберете мене депутатом, - резюмував Борис Чвертковий, - я трупом ляжу, аби нашему рідному місту надати статус території пріоритетного розвитку. Це надасть можливість створити нові робочі місця і відновити виробництво в регіоні. Я хочу, аби Черняхівську ще надали статус міста, яке постраждало від Чорнобильської катастрофи. Це надасть можливість вижити нашим дітям.

Останні слова Боба потонули у морі бурхливих оплесків.

Передвиборна зустріч пройшла напрочуд вдало. Та останнє слово мали сказати вибори. Боб навіть не міг припустити, що його не оберуть. Але потрібна була гарантія. Йому пощастило вийти на члена виборчої комісії Мирослава Самбурського - п'яничку і людину, не чесну на руку. З свідків був лише Генка Силенок.

- Мирославе Амбросійовичу, я повинен пройти. Ви мене зрозумілі? Там, де мене викреслили, ви викреслюєте ще когось.

- Кого?

- Не має значення. Викреслюєте наобум лазаря. Аби тільки був зіпсований бюллетень.

- Зрозуміло. Скільки?

- П'ять тисяч баксів.

- І все?

- Ні, звичайно, це задаток. Аванс, так би мовити. Останній розрахунок тоді, коли я пройду. Але не переймайтесь. Я вас не зобиджу.

Мирослав Амбросійович постарається на славу: Борис Чвертковий був обраний депутатом міської Ради.

XV. БАНДИТА ВЗЯТИ НЕ ВДАЛОСЯ

- Богдане, щойно ми отримали дуже важливу інформацію, - розважливо мовив підполковник Арсірій, - у Києві, Харкові і Дніпропетровську на ринках і прямо в офісах приходять і продають золоті та срібні вироби - кулони, сережки, обручки, хрестики, браслети. Ті, які викрали у нашій «Валентині». Всі вони назвались рідними якогось Василя Карпа. У Києві це була тьотя - Ганна Іванівна Карп, у Харкові - дядя Олександр Сергійович Карп, а в Дніпропетровську - Наталія Карп. Наши колеги у різних містах допитали їх. На запитання, мовляв, хто їм дарував ці коштовності, усі назвали жителя Черняхівська Василя Карпа. М-да, а в Києві навіть у ломбард було здано паспорт на ім'я Юлії Карп. Отже, треба знайти і допитати Василя Орефовича Карпа. Мешкає він у Черняхівську по вулиці Гомельській, 18, квартирі 33.

- Все ясно, товаришу підполковнику. Дозвольте приступити до виконання завдання.

- Бажаю успіхів, Богдане. Здається, ми з тобою на правильному шляху. П'ятитповерховий будинок, викладений з червоної цегли, ще за хрущовських часів виокремлювався серед дерев'яних приватних будинків з вицвілою фарбою і відірваними віконницями. Щоправда, крути окремі будиночки встигли причепурити і надбудувати другі поверхи. Богдан піднявся на третій поверх, натиснув на кнопку дзвінка. Двері відчинила молода жінка, чорняве волосся трохи з'їхало набік і від цього вона виглядала ще звабливіше. З кімнати доносився голосний крик немовляти, у ванні лилася вода - певне, молоде господиня прала пелюшки.

- Карний розшук, - Богдан пред'явив посвідчення, - дозвольте зайти.

- Будь ласка. Заходьте, коли вам потрібно.

Раптом у коридорі загавкала маленька собачка. Та так голосно, що Богдан аж заусміхався:

- Досить уже, досить. Погавкала для годиться і досить.

- Чапа й Кнопа, ану геть звідси! - господиня змахнула рушником і їх немов вітром здуло.

- Пекінес, напевне? - уточнив Стоколос.

- Ота чорненъка пекінес, а оця риженька - пекінес з пінчером. Так, слухаю вас.

- Інспектор карного розшуку Богдан Стоколос. Я у справі Василя Орефовича Карпа. Даруйте, це ваш чоловік?

- Так, чоловік, - жінка хитнула головою і тут же уточнила: - але колишній. Якщо по совісті сказати, я за нього і заміж не збиралася виходити. А він, як пристав, як пристав, немов смола. Не змогла відчепитися. Ну, вийшла. Добре, що хоч завагітніти не встигла, як до тюряги потрапив. Я вдруге вийшла заміж. Тепер у мене, тъху-тъху, жінка тричі сплюнула, стукнула

пальцем по столу, - не чоловік, а золото. А що, власне, сталося?

- Колишнього вашого чоловіка ми підозрюємо у пограбуванні. Ви не скажете, де він зараз перебуває?

- Оцього я вже вам і не скажу. Про це тільки один Бог знає. Єдине, що можу вам сказати, у нього по вулиці Папанінців мама проживає. Будинок дев'ять, квартира вісімнадцять. Щоправда, він з нею уже давно стосунків ніяких не підтримує. Та, можливо, вона щось конкретніше скаже.

За годину по цьому Богдан вже розмовляв з матір'ю Василя Карпа. Це була жінка, на вигляд років сорока. На довгій і тонкій шиї, котрі бувають тільки у флегматичних і нерішучих людей, гніздилася кругла, мов яблуко голівка. На косі плечі - ознаку слабкого здоров'я, але діяльного та вивертного розуму, - спадало жовте, як осіннє листя, волосся. Була вона з плоскими і запалими грудьми, чим нагадувала висохлу стеблинку.

- Ой, ну що вам про нього сказати! Був хлопець, як хлопець. Не з хороших, та й не з поганих, - Любов Іванівна Карп тяжко зітхнула, почала перебирати в руках кінчик кофтини. - У школі особливого потягу до навчання не виявляв. Все було щось там ріжке ножицями, тулить, потім виходить лялька. Батько наш спився, хати не держався, поїхав до Сибіру на якусь новобудову і більше не повернувся. Ріс Василько без батька. І це в той час, коли він ой як був потрібний - саме час було давати добренну халазію. Я на роботі цілий день за днем пропадала, а вихованням сина займалася вулиця. З горем пополам закінчив школу, тоді профтехучилище. Влаштувався закрійником на Черняхівський райпобуткомбінат. Так наче й нічого попервах. Було й мені спідничку пошиє і блузочку. Я, правда, уже тоді зійшла зі своїм співмешканцем. Він і йому сорочку пошив, та таку гарну, не халабудисту, колоші в штанях були великі, так підкоротив. А тоді злигався з якимись халамидниками, поки і сам в халепу не потрапив. Звідтіль писав листи.

Любов Іванівна замовкла, так ніби їй забракло повітря, вона відкритим ротом хапала його, потім взяла склянку з водою відпила кілька ковтків.

- Вибачте... Це у мене на нервовому ґрунті. М-да, писав із зони, мовляв, коли звільнюся, прийду і всіх вас пообщиваю. Повернувся через два роки. Я його просто не відзнала. Це була зовсім інша людина. Злющий-презлющий. Місяців zo два швейної машинки і в руки не брав. Згодом влаштувався на роботу, почав одержувати гроші, злигався з однією п'янюгою. Наташкою звали. Мало того, що пила, курила, так ще й кололась. І він причастився до наркотиків. Я тоді давай йому вичитувати: «Васю, ну невже так можна? Одумайся. Ти ж ще зовсім молодий. Кинь ти її. Найди собі кращу дівчину, одружися. І живи, як живуть усі нормальні люди». А він мені знаєте що на те?

Богдан Стоколос слухав незмігно.

- ...Дістав пістолет і приставив до скроні. У мене всередині усе й

похололо. Я не так за себе злякалася, як за нашого спільногого з співмешканцем сина. Він би і його не пожалів. Тут, неподалік Черняхівська, є таке село Брусили. Там живе моя мама. Вася здебільшого у неї перебивався. Примусив її мак сіяти. Коловся. Місяців три тому я його бачила. Ходив, наче сам не свій, у якісь нестягі. Мені просто шкода було на нього дивитися. Оце і все, що я вам хотіла про нього сказати.

- А як звати бабусю?

- Онисія Меланівна Карп. А живе вона на царині, так неначе на узвишші, хата ліворуч, як до Десни йти.

Невдовзі Богдан Стоколос прибув на обійстя Онисії Меланівні. Біля халабуди з алюмінієвої миски хавкав кудлатий пес. Господиня - невисока на зріст жінка - саме поверталася з городу. У подолі фартуха лежали макові голівки. По краях подвір'я виднілися зарості кропиви й хабузу. «Ех, сюди б господаря та справжнього, - подумав Богдан, - а місце справді красиве».

- Онисія Меланівна?

- Так, вона сама. Уже сімдесят п'ять років, як Онисія Меланівна.

- Доброго вам дня.

- Доброго, синочку, доброго.

- Ви, певне, знаєте, Онисіє Меланівно, закон забороняє висівати мак.

- Ой, синку, та хто б його сіяв, якби оце не внук. Як причепиться, як причепиться, сій, бабо, і все. Не сіятимеш, застрелю, каже. А для острашки ще й пістолет витягне і до скроні приставляє. Що ж ви думаєте, змушенена сіяти. А це хтось там од низу десять голівок зрізав.

Бабуся, злегенька похитуючись, нерішуче ступає тонкими жилавими ногами. З-під спідниці змигують сухі кістляві коліна - ознака сили і діяльності. Певне, старенька весь вік не згуляла і дня, натомість трудилася з ранку до вечора.

- А де можна бачити вашого внука?

- Оце я вам достеменно і не скажу. Казав, що живе під Черняхівськом у якомусь бункері.

- До вас часто приїздить?

- Та вже, мабуть, місяць, як не був. Приїде, наварить з того маковиння дурного зілля, поналиває у банки, тільки й бачила.Хоч би ти мені, кажу, поміг що: картоплю вибрає, дровець нарубав, чи хоч відро витяг. Та ні, каже, діла в нього. Які вже там діла, я не допитуюся. Воно мені не треба. Один раз, було, зайкнулась, так він мені: «Мовчи, бабо, бо хату спалю». Я так і присіла з переляку.

- Ваш онук підозрюється у розбійних нападах.

- Ой ма! - бабуся сплеснула руками. - Я наче ніколи й не подумала.

- Ми, Онисіє Меланівно, вимушенні у вас провести обшук. Зараз я запрошу пойнятих - ваших сусідів.

За хвилину до оселі зайшли сусіди - Олександр Миколайович Піхотний,

вчитель місцевої восьмирічки, і Клавдія Максимівна Рябоштан, пенсіонерка.

Богдан Стоколос разом з пойнятими зайдли до оселі. Це була простора дерев'яна будівля, скромна, але охайнга. У сінях в кутку стояв мішок - Богдан Стоколос розв'язав його, засунув руку, дістав звідтіль макову соломку. Відсунув шухляду в кухонному столику - там в різнобій валялися шприци. Коли відчинив дверцята підвісної полички, вдарило неприємним запахом - швидше за все, тут нещодавно розливали ацетон.

- М-да, Онисіє Меланівно, внук у вас - наркоман стовідсотковий. А ви не знаєте, де Вася утримує зброю?

- А Господь його знає. Я цим, синку, ніколи не цікавилася. Тільки ось його сумка, - Онисія Меланівна дісталася з-під ліжка картату валізу, - подивіться, може, тут є.

Богдан Стоколос потягнув замочок - і змигнуло дуло пістолета. Так, саме того чехословацького пістолета «С-52», з якого було зроблено постріли у Полікомбанку та «Валентині». Поряд лежали ще два пістолети - «Маузер» і «Астра». Серед шкарпеток, сорочок, білизни аж на самому дні лежали шапочки з прорізами для очей.

- Онисіє Меланівно, скажіть нам, з ким приятелював ваш онук?

- Ну, це він дружив з Сашком Головенком, Генкою Орешком. Орешко цей у Москву мотнув на заробітки, а Сашка вже немає, царство йому небесне. Убили Сашка. Такий хороший хлопець був. І хто, ви думаете вбив? Сусід Грицько Нещерет. Він забивав худобу на м'ясокомбінаті у Черняхівську. Краще його у селі ніхто не вмів кабана заколоти. Було, як завдасть удару, з першого разу порося падає замертво і не писне. І так уже розбере, сало чисте-чисте, як перший сніжок, без жодної кровинки. Ковбаси, було, починить, кров'янки поналиває. І того разу він у Сашка кабана колов. А опісля вечеряли, свіжину їли, да понапивалися. Сашко випив зайвого, почав до Нещерета сікатися. А той, не довго думаючи, як уверне його у серце. Наповал. Так і вбив.

За годину Богдан Стоколос про результати обшуку доповідав підполковнику Арсірію.

- З сьогоднішнього дня, Богдане, потрібно встановити пильний нагляд за будинком, в якому мешкає мати, і за оселею бабусі. Не може бути, щоб він туди не навідався.

Богдан Стоколос зажадав кримінальну справу, згідно з якою Василь Карп сидів у в'язниці. Йому наразі стало цікаво дізнатися, що ж воно за фрукт такий. Так... Ану, що про нього кажуть невропатологи? Так, свідомість не затъмарена. Значить, розуміє, що коїть. Всі види орієнтування в повному обсязі. У поведінці спокійний, тримається з почуттям власної вищості. Відповіді носять прямолінійний, категоричний характер. Виявляє схильність до позерства, морально деформований. З холодом і байдужістю

розвідає про обставини інкримінованого. Емоційно грубий, егоцентричний, має послаблене почуття обов'язку, родинні почуття притуплені. Безцеремонний, схильний до переоцінки власної особистості, хвальковитості і осудності, нетерпимий до обмеження особистої волі.

- М-да, - розважливо мовив про себе Богдан Стоколос, - маємо справу з хитрим і підступним звіром.

Десять днів і ночей працівники міліції пильно стежили за квартирою матері та подвір'ям бабусі. І все марно. Здавалося, надій ніяких. В одинадцяту засідку пішов Богдан Стоколос. Стемніло. Накрапав дощ. Стоколос пильно подивився на годинник. Одинадцята ніч. Він збирається сісти до «газика», аби звідтіль пильнувати за хатою, як раптом гайнула довга гандрабата тінь, затріщав перелаз. Богдан Стоколос зіскочив з місця, як ужалений. Заслухав легенький стук у шибку. За стіною обізвалася Онисія Меланівна.

- Це я, бабусю. Відчиняйте швидше!

Дзенькнув засув, протупали кроки і зновутиша. Богдан Стоколос обережно підійшов до вікна. Василь Карп стояв у профіль. Достеменно такий, як на фотокартці у криміналній справі. Богдан Стоколос вийняв пістолет, рішучим кроком пішов до хати, хапливо відчинив двері.

- Василь Карп, стояти на місці! Ви арештовані!

Карп саме тримав у руці пістолет. Напівобернувшись, майже не цілячись, вистрілив. Обпекло ногу, Богдан Стоколос наразі присів. Цього було досить, щоб шмигнути мимо пораненого оперативника.

- Стій! Кому кажу! Стій, стріляти буду!

За спиною запопотіла кукурудза.

Богдан Стоколос вистрілив у спину. Потім зробив крок і знову присів, на чолі проступили росинки поту. Накульгуючи на ліву ногу, ледь дістався машини.

XVI. ВИКУП

Валерія, відвернувшись до стіни, солодко спала, немов кількамісячне малія. Боб перемикав канали нового кольорового «Samsunga»: останні віті, на добраніч, діти, фільми, мода і реклама, реклама... Як вона остобісила. Тільки Боб перемікне на інший канал - так і реклама. То памперси, то колготки, то біжутерія, то презервативи. Схоже, на телестудії тільки і чекають, щоб Боб перемікнув на їхній канал, і всучуєть рекламу. Та ось з екрана на весь голос заверещало: «Кенно - вигравай щоденно!». Свого часу Боб намагався розкрутити це капосне кенно, витратив пару тисяч гривень, але отого злощасного заповітного мільйона, про який вони щодня цвіріньяли з екранів телевізора, не було. Боб уже заніс вузлуватого пальця, аби перемікнути канал, як раптом молоденька напудрені фіфочка

нафарбованими вустами авторитетно ствердила: один мільйон гривень виграв житель Черняхівська Василь Олександрович Цехмайструк. Від такої раптової несподіванки Боб аж голову в плечі увібрал. Негайно викликав до себе Генку Силенка та Славу Чернишова і визначив завдання: негайно з'ясувати все, що тільки можна, про новоспеченого черняхівського мільйонера.

Наступного дня Генка зателефонував до адресного бюро міського управління внутрішніх справ. Жінка на протилежному кінці дроту роздратованим голосом відповіла, мовляв, по телефону адрес не даємо. Тоді за тридцять хвилин по ньому зателефонувала Валерія:

- Адресне бюро? Це з аптеки №124. Щойно ми видали ліки на ім'я Василя Олександровича Цехмайструка. Але трапилось непередбачене: ліки видали помилково. Якщо він їх прийме, неодмінно помре. Скажіть, будь-ласка, його домашню адресу.

- Взагалі-то адресу по телефону у нас не прийнято давати, - на протилежному кінці дроту відповів все той же грубуватий жіночий голос, - але хіба що як вийняток. Як?.. Як ви сказали? Ага, Цехмайструк Володимир Олександрович?

- Hi, Василь, - уточнила Валерія.

- Значить, так, Цехмайструк Василь Олександрович живе по вулиці Короткого, 113, квартира 89.

- Дякую, - чимно відповіла Валерія і відклала мобілку.

Уже через годину Генка Силенок під виглядом газівника побував у квартирі Цехмайструка. Квартира, як квартира. Нічого особливого. Середній рівень достатку. Меблі радянських часів, килими у вітальні, стіни у передпокої, пофарбовані у зелений колір. Ось тільки, де він заховав отої зlossenасний мільйон? Василь Цехмайструк у недалекому минулому чемпіон області з гімнастики, був дещо розповнілий, однак зберіг міцну, кремезну статуру. «М-да, такого голими руками не візьмеш», - подумав Силенок. У вітальні дід дивився телевізор, на кухні син-підліток саме снідав. Отже, йти з відкритим забралом на Цехмайструка, Генка не зважився. З часом Силенок дізнався: Цехмайструк працює на заводі «Автодеталь» інженером. Кожного ранку від будинку, в якому мешкає, їздить на роботу автомашиною. Вирішили піти іншим шляхом.

Цього разу біля житлового будинку на Цехмайструка чекали Силенок з Чернишовим та Арсланом. Останній був у формі дайшника. «Не Арслан, а красень, - милувалися хлопці, - такий орел будь-яку дівчину приборкає».

Вони від'їхали від п'ятиповерхового будинку, що на вулиці Попудренка, промінули Центральний ринок. Тут ледь оказя з ними не трапилася - дорогу на червоне світло переходила стара репетя - баба з двома валізами. Генка Силенок, матюкаючись, встиг натиснути на гальма. На проспекті Перемоги Цехмайструк, здійснивши поворот направо, порушив правила руху і

суворий «даішник» жезлом показав на гранітний червоного кольору бордюр. Цехмайструк зупинив «Москвича».

- У чому справа? - подивовано стенув плечима. - Я, здається, нічого не порушував.

- Ваші права, - суворо-стриманим тоном мовив Арслан.

Василь Цехмайструк подав документи, всередині яких зарані лежали заготовлені двадцять гривень.

- А-а-а, взятки! Ох, как нехарашибо... , - з осудом закивав головою Арслан.

- Вам, уважаємий гаспадин, - Арслан подивився у права, - э-э-э... Цехмайструк - придется проехать с нами.

- Шановний! - Василь Цехмайструк викинув дотори руками, - я на роботу запізнююся. У нас зараз у директора виробнича нарада.

- Убедительно просим в машину, там составим протокол, - Арслан був непробивний, як гранітна стінка, - и разберемся во всем...

Василь Цехмайструк - людина високої порядності та інтелігентності - вирішив не перечити, хоч сама поведінка даішника - людини кавказької національності - викликала сумнів. «Можливо, новенький, - подумав про себе. - Щось серед черняхівських даішників такого чумазого не бачив».

Як тільки Цехмайструк зайшов до салону автомашини, Арслан щільно причинив за собою дверцята, Генка Силенок увімкнув швидкість і наддав газу. Машина, немов навіжена, зірвалася з місця.

- Чекайте-чекайте! - обурено вигукнув Василь Олександрович. - Що це все значить? Де моя автомашина? І куди ви мене везете, врешті-решт?

- Не волнуйтесь! Она идет следом за нами.

Коли вискочили за місто, Арслан близкавично накинув на голову Цехмайструка капроновий мішок. Василь Олександрович навіть не встиг усвідомити, як це трапилося, настільки все було виконано професійно.

- Що ви робите-е-е? - з-під мішка долинув глухий розплачливий голос. - Пустіть негайно. Розв'яжіть мішок! Чуєте? Ви... Я задихаюся.

- Нічого, цілій будеш, - цинічно усміхнувся Генка Силенок.

Ось Василь Олександрович відчув: автомашина стишила хід і, зрештою, зупинилася. Наслухав, як на ланцюгах рвалися остервенілі собаки. Йому наказали залишити автомашину. Коли вийшов з салону, відчув, як у ніс вдарив свіжий запах лісу і поля. «Де це я?» - подумав, але так і не зміг зрозуміти. Сумніву не було: його вивезли за межі міста. «Звідси вже, мабуть, додому вороття не буде, - гадкував знову, - певне, тут уже не одна голова з плечей полетіла». Відчув: спускається східниками. Пахло вільгістю. Зрештою розв'язали на шиї мішок, зняли з голови. Перше, що відчув Василь Цехмайструк, в обличчя різко вдарив яскраво-сліпучий сніп електричного світла. Від різкого болю почав терти очі, які наразі засльозилися. Заплющив очі, витер слізози і знову розплющив, підвів голову — довкруж стіни та двері і жодного тобі віконця. «Я, певне, у підвальні»,

- подумав. Наразі світло і зовсім погасло, натомість з протилежного боку вдарив яскравий пучок.

- Ты стал абладателем целого миллиона. Нехорошо ведь получается, - Цехмайструк знову наслухав коряво-ламану російську мову: мабуть, той же «даішник». - Зачем тебе такая большая сумма? Через нее у тебя покоя не будет. Ночами будешь плохо просыпаться от одной только мысли: а что, если тебя уворуют?

- Скільки вам треба?

- О-о-о, виши, ты умный малый, смекалистый. Вот так бы сразу. Тебе тысяч сто хватит? - запитав Арслан і впевнено відповів - Да, канешно хватит! Нам астальное.

- Помилуйте! Та звідки у мене така сума? - Василь Цехмайструк у розpacії, немов обручем, стиснув руками голову. - Сімсот тисяч віддав зятю. Він у мене вирішив зайнятися бізнесом.

- А ты подумай! Не тарапись!

У цей час Василя Цехмайструка хтось позаду почав лупцювати металевим прутом. Він спершу прагнув оборонятися, але руки були закинуті назад і сповиті кайданами. Потім на нього натягнули шапку, очі заклеїли скотчем і вивели. Всеньку ніч Цехмайструк провів у безсонні, лише на ранок склепив повіки. Стерегли почергово - Іван Чухня, Арслан, Слава Чернишов, Генка Силенок. Уранці знову почали бити і вимагати гроші.

- У русских есть хорошая поговорка: «Утро вечера мудренее», - неквапливо повів свою мову Арслан. - Надеемся, ты спал эту ночь хорошо. Гони денежку и мы в расчете. Тебя больше никто и пальцем не тронет.

- Я вже вам сказав: немає у мене такої суми. Я віддав зятю, а той пустив у бізнес.

- Хорошо, допустим ты и отдал. Тогда забери у зятя, скажешь ему, мол, передумал, бизнесом будешь заниматься сам.

- Та казати нікому. Зять поміняв гривні на долари і полетів до Саудівської Аравії. Вирішив торгувати сантехнікою.

- Хорошо, мы проверим. Но тогда пеняй на себя. Понял?

Добу Василя Цехмайструка не чіпали. Наступного ранку розпочалися тортури по-новому.

- Слюшай. Ты в гадах человек. Ты, ведь, не мальчишка. Обманывать ведь нехорошо. Правда? В советской школе учили, родители учили, чтобы не врали. В Библии записано, мол, врать - грешно, - все той же кавказький голос долинав з-за настільної лампи.

Світло нестерпно било в очі Цехмайструку. Він не міг бачити свого знущальника. Скоріше здогадувався: це був той же чорнявий «даішник», який буцім за порушення правил затримав його у місті. Наразі знову почали бити по п'ятаках, зрештою, підвісили ногами до стелі.

- А-а-а, нехорошо врать. Ведь правда же? Нет у тебя зятя. У тебя есть

сын и дочь девятнадцати лет. Студентка педуниверситета. Мы уточнили. Будешь жадничать, мы ее сюда доставим и на твоих глазах изнасилием.

- О-о-о, Боже, - вигукнув у розpacії Василь Цехмайструк. - Хоч дітей моїх не чіпайте.

Його били доти, доки не порвалася мотузка. Цехмайструк, немов колода, упав на цементну підлогу. Прийшов до свідомості, як на нього вилили відро води.

Іван Чухня приніс бритву для гоління, доторкнувся до гострого леза:

- Зараз ми різатимемо тебе на частини, складатимемо у мішок, а потім подаруємо дружині.

- Ха-а-а! - в розpacії вигукнув Василь Олександрович.

- Не будь дурником! Віддавай гроші! - на зміну російсько-кавказькому суржику, пролунала чітка українська вимова.

Потім Цехмайструка знову почали жорстоко бити.

- Га... Гаразд. Я... Я згоден, - прохрипів Цехмайструк, випльовуючи на підлогу вибиті зуби.

- Сейчас мы наберем номер твоего телефона, пагавари с женой. Пусть она соберет деньги и сейчас приедет в Еловщину. Встретимся там, где раньше был пионерский лагерь.

Цехмайструк на знак згоди охоче кивнув головою.

- Орися?! Це я, Орисю, це Вася!

- Перестаньте мене розігрувати. Це не Вася, - вона роздратовано кинула трубку.

Арслан знову набрав той самий номер.

- Я вас очень прошу: не бросайте трубочку. Действительно, вашему мужу очень плохо. Для его лечения нужны деньги. Много денег. Если хотите, чтобы он остался в живых, вы должны с нами встретиться. И еще. Ни в коем случае не вздумайте заявить ментам. Тогда мы не только его убьем, но и всю вашу семью перережем. Надеюсь вы меня поняли?

- Орисю, я прошу тебя, - наслухала у телефонній трубці чоловікове белькотання. - Ці гроші, які я виграв, і справді принесли нам одне нещастя. Я прошу тебе Христом Богом, бери дев'ятсот тисяч і погоджуйся на зустріч. Інакше вони від нас не відстануть.

- О, Боже! - сумно зітхнувши, занепокоєно озвалася Орися. - Я беру ці гроші. Скажи ще раз, куди мені їхати?..

XV. КРОВНА ПОМСТА

Іван Чухня на новенькому «Мерседесі» розвинув мало не космічну швидкість - 200 кілометрів на годину. Попереду слалася рівна, випрасувана, наїжджена тисячами коліс траса. За бічними віконцями змігнули кущі, дерева, придорожні показники - «Козелець», «Єрків», «До

Москви 650 кілометрів» - виднівся напис на величезному полотнищі. У салоні «Мерседеса» були Боб, Валерія і Арслан. День народження Валерії Боб вирішив відзначити в Києві у нічному ресторані. Ресторан був дорогий, престижний. У ньому вечорами збиралася столична еліта. Боб не шкодував - заради красуні-дружини він міг викласти й не такі гроші. Позирки кинув погляд у вікно - все та ж картина - дерева, кущі, стовпли. Та ось світло фари вихопило вінок, прибитий на деревині, трохи далі змигнув хрест. Свого часу тут трапилася дорожньо-транспортна пригода - для когось зваблива траса стала останньою життєвою дорогою. Певне, кудись поспішав чоловік: додому, на весілля, іменини. Попереду мали бути нові стрічі, а можливо, й знайомства. І раптом - неймовірної сили удар, скрігіт металу і - густа й чорна непроглядь, з якої ще ніхто і ніколи не повертається. Бр... У Боба аж мороз холодною змійкою по спині проплазував. Яке безглуздя вигадала природа - смерть. Навіщо? Поряд зі славою, багатством паралельно плаває вічна і чорна порожнеча. Який нонсенс! Втім, не про це зараз. Раптові думки, що спонтанно спливли, Боб геть чисто вимів з голови, і вони подаленіли у степ, вкритий ожередами соломи, розграфлений зеленими лініями лісосмуг.

Боб чомусь позіхнув, чхнув, йому наразі всі побажали міцного здоров'я, на хвилину заплющив очі. Та коли розплющив, попереду вже яскраво змигували вогні гіантського міста. Сотні, тисячі вікон віддзеркалювали яскраве світло. За цегляними і бетонними стінами теплилось життя, панував домашній затишок. Один час і йому, Бобу, праглося до Києва, та потім змирився з Черняхівськом, а тепер і не шкодує. Коли так уже занудьгує за столицею, півтори години їзди - і він у Києві. Внизу ніс свої води сивий Дніпро, оспіваний у піснях і віршах. Чомусь спало на думку, завчене ще з шкільної програми: «Чуден Дніпр при тихой погоде»... Ще раз подивився на величаву і могутню ріку, кинув поглядом на Десну, котра несла сюди свої води.

Біля одного з будинків «Мерседес» повільно зупинився. На фронтоні світлими вогнями змигувало: «Нічний клуб «Аеліта».

- Здається, приїхали, - Чухня вийшов з машини і відчинив двері, де сидів Боб.

Потім вони удвох з Арсланом викотили коляску. Іван Чухня замкнув автомашину на ключ, покрутів на мізинці в'язку, і всі попрямували до входу за візком Боба.

При вході на них чекав сюрприз. Охоронник - двометровий амбал з копицею рудого волосся на голові і снопиками вусів під м'ясистим носом. На ногах сині спортивні штани, на тілі - чорна майка, на лівому плечі виднілося татуювання із зображенням дівчини та комбінації літер «СВТ». На ногах чітко окреслювалися черевики десь так розміру сорок четвертого. З допомогою електронного пристрою амбал перевіряв усіх, хто переступав

поріг нічного клубу. Певне, його цікавили колючі і ріжучі предмети. Деяких навіть обмачували пальцями. На Боба кинув недовірливо-подивованим поглядом, мовляв, а цей обрубок звідки взявся, скривився, немов скуштував кислицю, і відвернувся, чи дав знати: проходьте. Дівчат охоронник обмачував руками. Певне, йому це приносило особливе задоволення. Дівиці в коротких спідничках, з оголеними спинами нарочито вищали і підскакували.

Коли зайдеш до залу, в очах рябіло від розмаїття жіночих тіл. Блузки чи плаття були з великими вирізами на грудях, а позаду на оголених спинах трималися на тоненьких ниточках, зав'язаних у вузлики. Міні-спіднички в окремих дівчаток були настільки короткі, що нагадували пов'язки. На ногах виднілися прозорі колготки. Бобу здалося, що вони всі сюди поприходили без трусиків. Перед очима безкінечно змигували стрункі, витончені ніжки, округлі, мов яблучка, сідниці. В очах аж рябіло. «М-да, - міркував про себе Боб, - скільки живого товару! Оце їх би усіх та заграницю. Озолотився б».

Вони облюбували місце в кутку з правого боку. Невдовзі молоденькі, так років по шістнадцять, офіцантки, принесли їм коньяк, шампанське, горілку. Потім почали подавати страви. Десять взялася молодесенька темношкіра офіцанточка, підійшла і на столі запалила свічку. Потім відкрила шампанське, розлила по кухлях.

Боб підняв келих.

- Знаєте, чим казка відрізняється від справдешнього? - обвів поглядом компанію і додав: - казка - це коли одружився на жабі, а вона насправді виявилася царівною. А дійсність - це коли все навпаки. Так давайте ж вип'ємо за те, щоб наше життя і життя нашої іменинниці Валерії було схоже на казку.

- Ой, - вигукнула Валерія і прихилилася личком до грудей Боба. - Я ні в що не вірю. Мені здається, що я і справді живу у казці. - Потім вона оповила руками голову Боба і поцілувала у вуста.

Чвертковий випив шампанське і мокрими вустами поцілував Валерію.

Дівчатка без угаву подавали страви. Мулатка ж чесно і сумлінно виконувала свою справу - наливала коньяк і шампанське.

- Аднажды к Богу, - підвівся Арслан, тримаючи в руках келих з шампанським, - явился мужик и попросил сотворить женщину. Бог взял немножко лучей солнца, задумчивую грусть луны, ласковый взгляд серны, трепет лани, кротость голубя, красоту лебедя, нежность пуха, легкость воздуха, свежесть воды. А во избежание приторности прибавил непостоянство ветра, болтливость сороки, слезоточивость облаков и все ужасы грома и молнии. Потом все смешал.

Всі усміхнулися і поглянули на Арслана.

- Да, из этой массы получилась прекрасная женщина. Бог вдохнул в

нене жизнь, отдал мужчине, сказал при этом: «Бери и мучайся».

Боб першим розсміявся: «Молодчина Арслан. Що не говори, а макітра варить».

- Так выпьем же за эту прекрасную смесь! - вигукнув Арслан, перехилив чарку до дна, а потім високо підняв угору, мовляв, дивіться, як я поважаю Валерію.

Коли згасала свічка, мулатка-офіціантка запалювала нову. На стіл носили все нові страви. Серед них були й такі, які Боб куштував вперше. «Усе-таки чудово, - гадкував він, - що ми сюди приїхали. У Черняхівську вже перебували у всіх ресторанах. Тепер ось починаємо освоювати київські».

- Багато віків назад, - підвівся Іван Чухня, - Бог створив землю. Щоб земля була красивою, він створив Адама і Єву. Так давайте ж осушимо ці кухлі за жінок, завдячуючи зраді яких ми всі походимо від мавпи.

- Е, ні. Чекайте-чекайте, - усміхнулася Валерія, - як це зраджувати? Е, ні, я так не згодна. Я ніколи, - Валерія підвелася, - чуєте, ніколи не піdnіmu kelihi za zradu.

- Ти чуєш, Боб? - Іван Чухня пильно подивився на Чверткового.

Боб у відповідь лише посміхнувся і цокнувся з Валерією.

Заграла музика. З-за столів на авансцену почали вистрибувати хлопці і дівчата.

- Давай, давай. Ви уже засиделись. Танцуєм все вместе. Но, впрочем, после выпитого и съеденного вам стало немножечко тяжело. Так сбросим же из себя лишний груз, - відверто вигукнув молодий кароокий диск-жокей.

На потилиці темне волосся, немов у жінки, було перехоплене бантиком. У правій руці він тримав мікрофон, на лівій виднілося татуювання - літера В і п'ять крапок, розташованих по квадрату.

Першими почали оголятися мужчини. Молоді, налляті силою тулуби змигували у яскравих снопах потужних ліхтарів. Раптом на авансцену вибігли дві дівиці і почали удавати пристрасних лесбійок, час від часу задирали кофтинки, оголяючи тугі перса. Коло танцювальників все ширшало, схоже, у ньому вже й стати ніде було, а тугий обруч розривали все нові бажаючі хялясувати. Угору летіли блузки, міні-спіднички. Дівчата витанцювали в одних туфлях і колготках. Розігріті спиртним, танцюючі дихали жаром і здавалося, піднеси сюди палаючий факел, все перетвориться у велетенське полум'я. Ось хлопці та дівчата злилися у танцювальному екстазі, угору почали злітати трусики. Боб звернув увагу: на сцену виходили тільки мужні й сміливі, інші сиділи в кріслах, палили цигарки і насолоджувалися розкріпаченою обстановкою. Пристрасті розгорялися з кожною хвилиною. Диск-жокей оголосив, що починаються еротичні конкурси. Вони передували найголовнішій події вечора - вибору

міс.

- Арслан, може й ми візьмемо участь? - підморгнув Іван Чухня.
 - Арслан усміхнувся, затягнувся цигаркою.
 - Боб, я вот сижу, сматрю и думаю, давай, чтоб мы не зря сюда приезжали, организуем и в Черняховске такой клуб.
 - Арслан, світла голова! Щойно ця думка осінила й мене.
 - Ви, лишењь, подивітесь, що вони тільки вигадують. Ха-ха-ха... - широка, мало не до вух усмішка застигла на обличчі Івана Чухні.
- Валерія усміхнулася і злегенька почервоніла.
- Ми з Арсланом трохи відволіклися. Цікаво, що там за конкурс?
 - Пропонують двом дівчатам без рук зодягти на огорожу презерватив, - усміхнувся Іван Чухня.

Наразі спрямували погляди на сцену. Одна дівчина, намагаючись будь-що стати переможницею, почала на руках, ногах, животику качати отої злощасний огорожу. Та бісів презерватив ніяк не хотів зодягатися. Зрештою, він не витримав і лопнув. На очах невдахи зблиснули слізози. Зате в іншої учасниці - навпаки: все вийшло просто блискуче. Вона майстерно, кількома відточеними рухами вустами розкачала презерватив по тому огоркові.

- Браво-о-о! - публіка качалася зо сміху і не шкодувала долонь.

Ось на сцену вийшли дві молоді учасниці. Диск-жокей цього разу запропонував натягнути презерватив на сосиску.

Потім на сцену вийшла молода пара. Оголену дівчину ведучий обмазав солодкими вершками, а її супутник почав усе це ретельно злизувати. Ця пара виглядала досить розгублено і занадто скромно - дівчина ледь оголила перса, а хлопець тільки розстебнув сорочку. Їх освистали і мало не виштовхали зі сцени. Наступна пара почувалася більш розкuto. Дівчина без усяких комплексів скинула з себе блузку та ліфчик. Ведучий бризнув на красиве тіло липкі вершки. Кавалер, немов голодний кіт, наразі почав їх злизувати. Публіка ревіла від сміху і збудження.

- Шановне панство! Пара, яка зараз присутня на сцені, стала переможницею нашого традиційного конкурсу. Дамі ми підносимо в дарунок ось ці шоколадні трусики, які вона може з'єсти разом зі своїм партнером.

У відповідь зал вибухнув гомеричним сміхом.

- Чекайте-чекайте, - диск-жокей звернувся до тих, які зазнали поразки,
- у нас немає переможених і переможців. Ви отримуєте заохочувальні призи, - диск-жокей почав роздавати пачки з презервативами.

Гомеричний сміх, немов морський прибій, перекочувався з одного боку на інший, заглушав потужний голос диск-жокея.

- На сцену запрошується переможниця нашого конкурсу Ельвіра.
- На яскраву освітлену площадку вийшла молода красива дівчина. Над двома карими оченятами чорними арками зависли брови, пасмо красивого

чорнявого волосся спадало на білосніжні груди. На ній були туфлі і прозорі панчохи. Три міцні атлетично скроєні молодики запропонували виконати танець. Уже з першого такту хлопці почали імітувати рухи зексу.

- Сматри, что делается! - обурено вигукнув Арслан, - сматри: под сценой дэвушки имитируют групповой секс.

Іван Чухня розсміявся:

- У вас на Кавказі такого немає?

- Да зачем ты спрашиваешь? Канешно, нэт. У нас ни одна нормальная дэвушка не вышла бы на сцену.

- А ненормальная? - не вгавав Іван Чухня.

- Ее бы сразу прирезали.

На сцену вибігають оголені німфи. Одна з них була лише в трусиках. Танцюючи, вона нагнулася мало не до підлоги, раптом в цю мить один з молодиків потягнув за трусики і вона лишилася гола-голісін'яка...

У Черняхівську приміщення для нічного клубу довго шукати не довелося. Прямісінько в центрі міста напівгуляла чотириповерхова споруда, яка за радянських часів йменувалася, як «Полісся». Свого часу тут містилися ресторан, кафе, магазини - продовольчі і промтоварні. Нова хвиля змила все це як непотріб, і колишній торговий комплекс почали перекроювати на новий лад. На першому поверсі відкрили супермаркет, пивний ресторан. На другому - розташувалися більярдні, зал для комп'ютерів, де за певну суму можна було пограти, зайти до мережі «Інтернет». А третій і четвертий поверх пустували. Боб для нічного клубу облюбував четвертий поверх. Останнім часом тут встановили ліфт і Бобу не становило жодних проблем піднятися на горішній поверх.

Прибули вони втрьох - Іван Чухня, Боб і Арслан.

Арслан першим вийшов з «Мерседеса», вийняв візок, зрештою повернувшись, взяв на руки Боба, виніс з автомашини і вже збирався садовити в коляску. Для кілера, який сидів на п'ятому поверсі готелю «Україна», що містився на протилежному боці, кращого моменту годі було й чекати. «Іншої можливості, певне, не буде», - подумав він і холоднокровно натиснув на гашетку. Арслан, немов грудка, впав на асфальт разом з Бобом. Боб заверещав не стільки від того, що вдарився, як від переляку. «Так ось яка вона кровна помста». З правої скроні Арслана цівочкою струмувала кров.

Ховали Арслана на міському кладовищі в Яцево. Відспівували тут же, в маленькій церквичці, яка примостилася праворуч при в'їзді до цвинтаря. Боб сидів у колясці, спочатку досить уважно прислушався до слів, які витікали з вуст священика, зрештою йому страшенно набридло, гайнув по обличчях побратимів. Погляд наткнувся на молодих чорнявих людей неслов'янської національності. Після закінчення ритуалу, Боб підіїхав до одного з них, відрекомендувався.

- Ми, представники кавказької діаспори у Черняхівську, - мовив високий

чоловік з великим м'ясистим носом і чорною, немов шапка, чуприною. - Мене звати Джрафаров Арзу Манаф-огли.

Боб ще раз пильно подивився на представника діаспори - широкі чорні окуляри, важка нижня губа відвисла.

- Харош було чоловік Арслан. Добрий, честний, порадочний. Ми його все любили.

Боб уже ніскілечки не сумнівався, Арслана за тисячі кілометрів від рідного дому настигла кровна помста. Тільки ось хто вбив, він не знав. Можливо, ось цей, чорномазий, Джрафаров, чи як він там представився. Та Боб мовив інше:

- Після поховання просимо прийти на обід. Пом'янемо світлу і добру пам'ять вашого земляка, а мого кровного брата.

XVIII. МІЛІЦІЯ ЙДЕ ПО СЛІДУ

- Я перший. Я перший... Доповідає старший сержант Ядченко. Щойно в місто в'їхав чорний «Мерседес» за номером 40-84 ММ. Тримаю на контролі.

- Сержанте! З «Мерседеса» не спускайте очей. Простежте, куди він їхатиме і чим займатиметься власник. До речі, де він зараз перебуває?

- Прямує вулицею Шевченка. Скорі проїжджатиме повз міський відділ міліції.

- Гаразд, Ядченко, на підмогу висилаємо наряд беркутівців. А ви доповідайте про хід операції.

- Слухаюсь, товариш підполковник!

Порівнявшись з міським відділом УВС, Ядченко помітив, як з розчинених воріт виїхав міліцейський уазик. Відтак, став почуватися безпечніше. Не виключено, що бандит озброєний.

«Мерседес» зупинився біля приватного магазину. Відчинилися дверцята, з салону випірнув дебелій молодик трохи вище середнього зросту у сірій куртці з капюшоном, у гамашах, чорних шкіряних черевиках, по боках застібки у вигляді брошок. Ядченко пригальмував автомашину. За хвилину мужчина вийшов з магазину, певне, заходив за цигарками, обірвав целофанову обортку, кинув на тротуар, дістав цигарку. Спалахнуло світло запальнички. Ще мить - і «Мерседес» безшумно покотив вулицями Черняхівська. Невзабарі він зупинився біля намету, де продавали пиво. Молодик дістав з кишень портмоне, взяв кухоль. Пиво, певне, було холодне, пив не поспішаючи, маленькими ковтками, як п'ють гарячий чай. Зрештою випив, поліетиленовий кухоль білого кольору пожбурив до урни, яка стояла неподалік, про щось поговорив з молодою симпатичною продавщицею. Та спочатку уважно слухала, потім наразі зніяковіла, на заокруглених щічках червону фарбою розлилася молода гаряча кров, вона знічено

усміхнулася, крутнула стриженою голівкою, чим дала зрозуміти: «Hi!»

Чоловік сів у машину і поїхав далі через усе місто. На проспекті Миру повернув праворуч. Біля готелю «Градецький» вискнули гальма. Неподалік стояли дві іномарки - «Опель» і «Форд». До них направлялися їхні власники з двома дівицями у міні-спідничках. Ядченко усміхнувся: певне, не повезло. Втім, тут силою і не візьмеш - безліч торгових точок, люди. «Він, - певне, поїде тими вулицями, на яких немає нікого».

«Мерседес» деякий час прямував проспектом Миру, потім повернув ліворуч, виїхав на вулицю 50-років ВЛКСМ, згодом проїхав під залізничним мостом і виїхав на Пліскунівку. Тротуаром йшла дівчина років шістнадцяти-сімнадцяти. «Мерседес» зупинився поряд з нею. Мужчина, вистромивши голову, деякий час розмовляв з нею. У відповідь дівчина також привітно розмовляла, навіть відповідала люб'язністю. Мужчина озирнувся, забачивши за собою «хвоста», дещо скривився. Тоді Ядченко швиденько спрямував своє авто до найближчого провулка, але далеко заїжджати не став. Вийшов з машини, підняв капот, вдаючи, що порсається у моторі, тим самим приспав пильність. Мужчина почувався занадто розкuto - схопив дівчину за руку і почав силоміць тягти до машини.

- Рятуйте! Допоможіть! - дівчина несамовито заверещала.

Старший сержант одразу ж поспішив на допомогу. Майже водночас з міліцейського уазика вистрибуни «беркутівці».

Один з них блискавично збив нападника.

- Лежати! - голосно вигукнув інший, - міліція!

«Беркутівці» надягли кайданки, повели до машини.

Уже за тридцять хвилин підполковник Арсірій допитував затриманого.

- Ваше прізвище, ім'я та по батькові.

- Масло... - допитуваний замовк, так ніби він забувся, як його звати, зрештою додав, - Масло Михайло Сергійович.

- Ви були судимі?

- Так.

- За що і коли?

- Та так, все по-дурному вийшло. По п'янці точніше. Бухарили ми з другом. Понапивалися до чортіків. Друг додому поплентався пішки, а мені потрібно було їхати в протилежному напрямкові. Я пішов на зупинку «Бойова» і почав чекати на тролейбус. Час був пізний, а мешкав я у гуртожитку, транспорт ходив з великими інтервалами. Раптом, де не візьмись, дама. Тільки не з собачкою, як у Чехова, звиняйте, а з сумочкою. Тут у мені прокинувся справжній мужчина. Почав до неї залицятися. Вона ж - ні в яку. Тоді я вихопив сумочку і давай втікати. Забіг на якесь темне подвір'я. Там пісочниці стояли, грибки, певне, був дитячий майданчик. Раптом за щось перечепився і полетів на землю. Тут вона мене й наздогнала. «Віддай сумку, - кричить, - а то ментам заявлю!» Я її хватив за

руку, повалив на землю. Виявляється, люди з сусіднього будинку, зачувши її лемент, викликали міліцію, і коли я уже її дотрахував, настигли на гарячому. Відтарабанив вісім років.

- Ви знову взялися за старе. Строк не пішов на користь.

- Та ні, громадянине начальнику, я і не збирався її трахати. Досить уже. Ситий по саму зав'язку.

- Тоді скажіть чесно, з якою метою ви намагалися затягти дівчину до салону.

- Таке було розпорядження моого шефа. Доставити цілою і неушкодженою.

- Хто ваш шеф? Прізвище, ім'я та по батькові.

- Оцього я вже не знаю.

- Лукавите, Михайлі Сергійовичу. Знаєте ви свого шефа. І дуже добре.

Розповідайте.

- Ще раз повторюю: мое завдання було доставити дівчину.

- Куди?

- На квартиру.

- Яку?

- Вулиця Грушевського, 80, квартира 87.

- Знов лукавите. Я мешкаю в останньому будинку по вулиці Грушевського за номером 79. Будинок, який ви назвали, не існує в природі. Його тільки-но почали зводити. Вигнали лише другий поверх. До речі, ви курите?

Підполковник Арсірій дістав пачку цигарок, подав запальничку.

- Наркотики вживаєте - опіум, маріхуану?

- Пригостите, не відмовлюся, - іронічно усміхнувся. Якщо чесно, по совісті сказати, громадянин начальник, не вживаю. Нехай їх дурники вживають.

- Ваш кумир?

- Жан Жене.

Арсірій замовк - йому не хотілося бути просто філею в очах цього виродка. Масло відчув: громадянин начальник про такого письменника ні сном ні духом не знає. Тому продовжив:

- Це французький романіст, поет, драматург, який провів в ув'язненні третину свого життя. Коли хлопчині виповнився один рік, мама підкинула його до притулку. Та Бог розпорядився інакше - малюка Жене передали в родину ремісника. Уже в десятирічному віці хлопчик обкрадав своїх прийомних батьків. Згодом Жене пустився у мандри.

- За це і до в'язниці потрапив?

- Так. Крав усе підряд - гроші, носові хустини. Книги, пляшки. У пасажирському транспорті їздив тільки «зайцем». Щоправда, Жене був поганим злодієм і хорошим письменником...

- Де він ті книжки писав? Так цікаво-цикаво...
- Прозу писав у в'язниці, а п'єси у «великій зоні».
- Що ти читав його?
- Сьогодні перед виїздом читав п'єсу «Служанка». Класна, звичайно, п'єса.

- Ви, як і ваш кумир Жан Жене, також стали на шлях крадіжок. Чому?

- Злідні погнали, громадянине начальнику. Я з неблагополучної сім'ї.

Батько помер з горілки, а мати, напившись, кинулася під поїзд. Що мені було робити у чотирнадцять років? Тільки красти і - край.

- Гаразд, Михайлі Сергійовичу. Ми трохи відволіклися від головного. Так хто ж ваш шеф?

- Громадянине начальнику. У мене тремтить все тіло. Це ж знову тюряга і - небо в клітинку. Дайте мені гарячого чаю і дві години перепочинку.

Треба думки докупи позв'язувати.

Через дві години підполковник Арсірій знову викликав на допит Михайла Масла.

- Отже, Михайлі Сергійовичу, відверто і начистоту. Самі розумієте, широсердне зізнання...

- ...Так.

- У мої обов'язки входило заготовляти «живий товар».

- Дівчаток?

- І не тільки.

- Скільки ж ви заготовили?

- Та душ з двадцять.

- Що ви потім з ними робили?

- Ми їх продавали бізнесмену із Західної України. Той спочатку їх віз до Москви, потім переправляв до Сполучених Штатів.

- Скажіть, під яким виглядом вивозили дітей?

- Під різними, громадянине начальнику. Під виглядом благодійних акцій, культурних програм. Справжніми були лише фотознімки, все інше: місце народження і проживання, прізвища - були вигадані.

- З якою метою відправляли людей?

- Такого мені не дано знати, громадянине начальнику, але думаю, з такою метою: спочатку сексуальна експлуатація, а потім вилучення внутрішніх органів.

- Чи іх дітей ви підбирали?

- Здебільшого дітей з неблагополучних родин - алкоголіків, наркоманів. Їхні батьки ще мали нам сказати спасибі. Але траплялися і проколи. Були випадки, коли ми випадково і чисто помилково підбирали дітей багатих. Тоді виникало багато шуму.

- І скільки ви отримували за кожну дитину?

- Достеменно не знаю, але думаю: в рамках п'яти-шести тисяч.

- Хто ж ваш господар?

- Боб. Чули про такого? Щоправда, це кличка. А справжнє прізвище Борис Дмитрович Чвертковий.

У підполковника Арсірія, схоже, аж щелепа відвисла. «Як, - дивувався він, - воїн-афганець, депутат міської Ради?».

- Ви... Ви... не помилились? - заїкаючись, перепитав підполковник Арсірій. Йому аж ніяк не хотілося вірити у щойно почуте.

- Ни, громадянине начальнику. Я аж ніяк не помилився.

- У такому випадку скажіть, як ви потрапили до Бориса Чверткового?

- О-о-о, громадянине начальнику, - загадково і таємниче усміхнувся Масло. - Це ціла історія. Хочете розкажу? - запитав і тут же додав, - записуйте. Я - жигало.

Підполковник Арсірій вперше за час допиту усміхнувся: це ж треба? Такого ще в нього не було. Щоправда, з такою зовнішністю, як у Михайла, цілком можна бути коханцем старих дам.

- Ну і скільки отримував за візит?

- По-різному. Одна, скажімо, нагодує і напоїть вволю, інша - чоловікове барахло віддасть, третя - подарунок піднесе.

- Гм... Цікаво. Що ж за подарунок. Автомашину?

- Жартуєте, громадянине начальнику. Ну, годинник там, чи красиву сорочку. Втім, ви праві, можна б і машину. Звісно, ту, яка була в користуванні. Деякі гривнями платять, а багатші - доларами. Коли у кишені не залишається нічого, телефоную своїм дамам і нагадую про своє існування. Якщо вони вільні, тобто чоловіки їхні у відрядженнях, запрошуують. Кілька разів до Києва виїжджаю. Якось за одну ніч з багатою дамою, так років під шістдесят, заробив тисячу доларів. А то якось дама їхала до Криму в санаторій, то й мене запросила. Чотири тижні жив, як вареник у маслі. Уявляєте, громадянине начальнику, яка краса: Ялта, пальми, Чорне море б'ється об гранітну набережну, морські чайки квилять, і ми прошкуємо. Варто мені було подивитися на двері ресторану, як вона туди мене тягне. Дуже любила танцювати, особливо вальси. Замовляла музикантам. А мені що: хто замовляє музику, той і розплачуються. А я, громадянине начальнику, вмію кохати. Як мовиться, кохаю на високому професійному рівні. Цих азів мене навчила у п'ятнадцятирічному віці одна жінка, яка була удвічі старша за мене.

- Ексцесів ніяких не траплялося?

- О-о-о, чому, траплялося. Ще й скільки. З однією сорокарічною дамою кохалися з півроку - вона була дружиною якогось великого боса, котрий потім перейшов у бізнес. Їй так сподобалося, що вона вирішила подати з чоловіком на розлучення, а зі мною одружитися. Я ледь відмовив її. Правда, ще тижнів зо два телефонувала, клялася у коханні, вимагала нових зустрічей.

- Розкажіть, як ви потрапили до Бориса Дмитровича Чверткового?

- Це також історія. Уявляєте, одна дамуля повезла автомашиною на заміську дачу в сауну. Там у неї під Вишеньками така собі триповерхова стойть. Помилися ми з нею, попарилися добраче, випили, закусили, покохалися. Правда, брешу, кохалися перед випивкою. Після - не те сприйняття. М-да, сидимо п'ємо каву, розмовляємо так, по-домашньому. Я сиджу у капцях і халаті її чоловіка, якомусь заморському. Там такі пальми по ньому намальовані. Уже збиралися від'їжджати. Раптом відчиняються двері - двометровий амбал на порозі. Моя дама наразі знепритомніла. Спочатку він отетерів. Німа сцена тривала, можливо, хвилину.

Зрештою схопив швабру і давай дубасити по спині. Потім я трохи оговтався і так його оддухопелив, що він ледь живий застався. Коли виходив, він кричав мені навздогін: «Харцизя! Ловелас! Проститутка! Я тебе в буцегарні згино!». Він при гроших, а зараз в кого гроші - в того й влада, чого доброго, ще й справді до буцегарні запроторить і я не став ризикувати. Допомогли мені перебратися до Бориса Дмитровича мої прилузькі братки.

XIX. І ЗНОВУ - В БІЙ!

Поранення було незначне, та все ж Богдану Стоколосу довелося відлежуватися у лікарні трохи більше тижня. Спершу кілька днів відспався, потім почав штудіювати літературу - читав днями і ночами - готовувався вступати до аспірантури. Праглося більше почерпнути, більше дізнатися. Водночас усвідомлював: залежуватися нічого. У відділі карного розшуку, як ніколи, зібралася сила-силенна роботи. Інколи квапив лікаря: «поспішіть».

Молода симпатична лікар-хірург жартувала:

- Будете поспішати, ще на один тиждень затримаємо.

- Гаразд, - усміхався Богдан, - мовчу, як риба.

Нарешті його вписали з лікарні. Богдан Стоколос тепло попрощався зі своїми рятівниками і заспішив на роботу. Ось і двері такі знайомі до болю, які він відчиняє чверть віку. Та цього разу вони чомусь не піддалися. «Гм... Це ж треба, - усміхнувся про себе Богдан, - за якийсь десяток днів забувся, який ключ відмикає». Нарешті двері відчинилися, впустили свого господаря. За час його відсутності змін ніяких не трапилося. Все на місці - стіл, стільці, шафа, картина на стіні. Ось новенька газета, яку він придбав у кiosку, з резонансною статтею про столичне вбивство встигла злегенька пожовтіти. Роздягнувшись, полив квіти, відчинив кватирку. Поряд пролунав телефонний дзвінок.

- Інспектор карного розшуку Богдан Стоколос...

- Це я, це я Богдане, - наслухав у трубці знайомий голос Арсірія. - як твоє здоров'я?

- Дякую, товаришу підполковник. Здоров'я - відмінне, настрій - бойовий.

Готовий до виконання ваших завдань. До речі, як ви дізналися про мій прихід?

- Чисто випадково, Богдане, подивився у вікно: бачу, ти йдеш. А телефону невипадково: є приємна новина.

- Скажете, товаришу підполковник.

- Щойно зателефонував дільничний з Брусилова - Василя Карпа взяли на гарячому - саме коловся. Так що з хвилини на хвилину буде в тебе. Зустрічай «гостя».

- Зустрінемо, як і належить, товаришу підполковник.

Чекати довелось недовго. За кілька хвилин до кабінету Богдана Стоколоса завели Василя Карпа. Ішов він хамулуватою хodoю. На худорлявих жилавих руках виднілися наручники. Трохи вище середнього зросту, підтягнутий, шия видовжена, немов у гусака. Скосував погляд на Богдана, плечі нервово пересмикнулися.

- Сідайте, - Стоколос показав поглядом на стілець і, діставши папери, заповнив анкетні дані, зрештою, перейшов до головного.

- Скажіть, наркотики давно вживаете?

- Ще з зони. Там почав бадяжити ширку.

- А тепер?

- На маці та коноплях сиджу. Це безкоштовно, громадянине начальнику.

Самі знаєте, на щось серйозніше потрібні бакси. Один час на джефі сидів

- в аптеках кристали для джефа вільно продавали. Брали ми по сотні упаковок.

- І давали?

- А чому б і ні. В аптекі біля залізничного вокзалу у мене була знайома теличка. Трахалися ми з нею мало не щодня.

- Вона й зараз там працює?

- Вийшла заміж і виїхала. Куди - не знаю. Одні казали, в Одесу, інші - в Херсон. Брехати не буду.

- Скільки грамів потрібно на прийом?

- Для початкуючих однієї вистачить, а для «системників» і трьох замало.

- Ти які наркотики вживаєш: психостимулятори чи галюциногени?

- Ну, звісно, галюциногени, громадянине начальнику, «чорні наркотики».

Виготовляємо з макової соломки. Їх вживаете вся кримінальна публіка.

- Ви також себе до неї зараховуєте?

- Громадянине начальнику, «тюльку» женете. Я ніколи себе туди не відносив.

- Назвіть мені прізвища бариг. Я розумію, ви будете віднікуватись, мовляв, не знаю, але хоч одне.

- Мені, громадянине начальнику, ховатися нічого. Я в бариг нічого не куплю. Чого доброго, ще якесь фуфло підсунуть. У них можна ускочити

вище халяв.

- А буває й таке?

- Рідко, але трапляється. Бояться вони нас. Ми їм одразу таку рекламацію закатаємо, що їхні хазяї звіздулей навішають.

- Гаразд. Ми до цієї теми ще повернемося. Тепер - про головне: скажіть: у кого і для чого ви придбали зброю?

- Громадянине начальнику, знов «тюлька». Та звідки у мене та зброя?

- У вашої бабусі при обшуку ми виявили зброю іноземного виробництва.

- Зброю? То, може, це бабуся озброюється. Звідки мені знати. Зараз такі часи, що не доведи Господи...

- Що такі часи, я з вами повністю згодний. Із зброї, яку ми вилучили в оселі Онисії Меланівни, було зроблено постріли в Полікомбанку та «Валентині».

- Громадянине начальнику! Ну, ви даете! Чесне слово! - хамаркав Карп.

- Ви майстер вішати локшину на вуха. У мене аж голова кругом пішла. Такі собі миготливі крапки перед очима. Ви знаєте, громадянине начальнику, у мене мігрень. Ох, і болить, ох, і болить моя голівонька. Аж занудило.

- Болітиме вона, товаришу Карп, ох і болітиме, - суворо мовив Стоколос.

- Гаразд. На сьогодні досить. Можливо, й справді у вас мігрень. Та тут не те, що мігрень, пухлина в мозку може вирости.

Наступного дня Богдан Стоколос повторно викликав на допит Василя Карпа.

- Пам'ятаєте, учора ми вели мову про зброю. Так ось вона, - Богдан Стоколос дістав з сейфу пістолет. - Впізнаєте?

- Упізнаю, громадянине начальнику.

- Скажіть, тільки чесно, де ви його придбали?

- У криворізьких наркоманів. Торік вони у Брусилові міняли пшеницю на картоплю.

- І чим ви розплачувалися?

- Бочкою маку.

- Напад на «Валентину» і Полікомбанк справа ваших рук?

- Так!

- На кого ще влаштовували розбійні напади?

- На аптеку і магазин «Рута». Але я нікого не вбивав, громадянине начальнику. Ми тільки так, для острашки.

- Знаємо ми вашу острашку. Люди до лікарні потрапили. З депресією, шоком. Магазин позбувся коштовностей, зазнав збитків. Ви на цілісінький місяць паралізували у місті торгівлю. Люди боялися зайти до магазину.

- Скажіть, де ви цей час переховувалися?

Василь Карп подивився у вікно, зітхнув, почухав потилицю.

- У Боба, громадянине начальнику.

- Точніше.
- Якщо точніше, у Бориса Чверткового.

Тепер уже Богдан Стоколос був подивований: ось воно що виходить. Гніздо. Бандитське гніздо. І не інакше.

ХХ. СПОВІДЬ ПОВІЇ З ГРЕЦЬКОГО БОРДЕЛЮ

Коли Богдан Стоколос зайшов до кабінету Арсірія, той незворушно сидів за столом і уважно слухав юну співрозмовницю.

Маленьке личко, рівні чорні брови, пухлі, сексуально-звабливі вуста, рожеві вуха із заокругленими мочеками, кульками видувались щічки. Під міні-спідничкою окреслювалися стрункі білі ноги.

- Знайомся: Сніжана Руденко. Дивом пощастило втекти з грецького борделю. Потрапила туди завдяки фірмі «Розслабся». І знаєш хто її очолює? Наш афганець Боб.

- Ви серйозно, товаришу підполковнику?
- Абсолютно серйозно. Слухай.

- М-да, упіймалась на оголошенні «Вийти заміж за американця», яке пропонувала фірма «Розслабся». Що це за фірма, я про неї ні сном ні духом ніколи не чула... Збралися ми біля готелю «Градецький». У п'ятницю о восьмій вечора. Саме дощик накрапав. Потім заявився представник фірми - молодий дженджик. Нас мікроавтобусом доставили на дачу. Швидше за все, дача під Вишеньками, їхали у напрямку Пирогівки. Щоправда, це не дача, а справжнісінька вілла. З охороною при в'їзді і собаками-вівчарками. Нас східцями завели до підвальну, але там було все красиво оформлено: нічні бра, камін, дерев'яні лави, столи. Пригостили кавою з коньяком. Потім всі дивилися еротичне відео, а мене запросив до спальні господар фірми. Звали його Боб.

Стоколос не приховував подиву: «Ось тобі і афганець. Шанована у місті людина. Депутат міської Ради».

- Виявляється, він інвалід, їздив по кімнаті на візку. Коли я зайшла до його опочивальні, сказав мені відкритим текстом, мовляв, йому дуже подобається і він хоче зі мною покохатися. Я оторопіла. Як? З таким кохатися? Без ніг. Одні культашки. Це не людина, а якась Химера. Він, певне здогадався, розсміявся, мовляв, те на місці, не ушкоджено. До того ж, показав якусь книжку. Здається, триста варіацій сексу. Сказав при цьому, що всі «прийоми» за один раз не вдасться застосувати, а ось десятком скористаємося. Я тремтіла, боялася, вагалася. Мені здавалося, що це не зі мною, а з кимось іншим відбувається. Та діватися було нікуди. Довелося лягати під цей обрубок. Тъху, як це гидко! - Сніжана конвульсійно здригнулася. - Мало того, він вимагав ще й обняти його, поцілувати, погладити по спині. Тъху!

На світанку нас повезли до Бориспільського аеропорту. За кілька хвилин до відьому сказали, що із заміжжям за американця доведеться почекати. На перших порах ви, мовляв, трохи попрацюєте гувернантками і домогосподарками, по догляду за дітьми й людьми похилого віку у сім'ях заможних іноземців.

- Як ви сприйняли цю звістку? - підполковник Арсірій перебирає у руках олівець.

- Та як!? Зі слізозами на очах. Нас почали заспокоювати, мовляв, ви всі будете влаштовані до багатих людей. Тут важливо себе добре зарекомендувати, проявити з найкращого боку і - успіх гарантований. Ви матимете можливість вийти заміж за синів, братів, племінників і так далі і тому подібне. Ми заспокоїлися, сіли в літак. Нервові і моральні сили були виснажені настільки, що всі одразу поснули. Коли приземлилися в аеропорту, нам повідомили, ми в Греції. Потім нас тут розлучили і повезли по квартирах. Коли прибула на місце і дізналася, що працюватиму у борделі, ледь не збожеволіла. Я плакала, голосила, кусала лікті, билася головою об стінку, просила повернути мене негайно додому, на Україну. Мені сказали: «Будь ласка, повертайся, але за однієї умови, якщо повернеш затрачені на тебе гроші. Квитки на зворотній рейс купляй за власний рахунок».

- Отже, нічого не залишалося робити, як залишатися?

- Так. А що вдієш.

- Розкажіть конкретніше про свою роботу.

- Ми всі збиралися у великому холі. Тут, у розкішних кріслах, нас уже чекали клієнти. Кожен з них робив вигляд, що читає газети, а насправді ж чіпким поглядом обмачував кожну з нас, роздягав догола. Клієнтів завжди було навалом. Їх влаштовувала дешева ціна - один «сеанс» - тринадцять доларів. Три долари платили нам, десять забирає господар. Норми «відробітку» не було ніякої, завжди працювали з перевиконанням. А щоб не знижувалася наша «працездатність», робили анестезію - заморожуючий укол у піхву. Тих дівчат, які відмовлялися від уколів, били нещадно.

- І скільки таких борделей у місті - один, два? - поцікавився Стоколос.

- Ой, що ви! Підпільних будинків розпусти близько десятка. Знає про них і місцева поліція, але закриває очі, бо і тім досить частенько перепадає дурниця.

- Там чимало наших дівчат? - уточнив Стоколос.

- Дуже багато. В Афінах дівчата з Києва, Запоріжжя, Москви, Мінська, навіть з Кавказу і Середньої Азії. Серед нас є і свої «стукачі». Це, щоб за нами пильнували, аби ми не втекли. Та все ж мені пощастило. М-да, у Греції я зустріла одну нашу, яка була на студії, де знімають порнофільми... Те, що вона розповіла, це просто жах. Ночувала вона у кімнаті, в якій одразу спало 25 жінок. Годували собачими консервами. Розповідала,

бувало й таке, що коханець після статевого акту задушував у обіймах свою партнерку. Фільм так і називається «Кохання до божевілля». А то ще, було, г'валтують вдесятюх, потім різаком відрубують руки, ноги і перерізають горло. І скільки б, ви думали, коштує та касета?

Стоколос з Арсірієм лише переглянулися.

- П'ятнадцять тисяч доларів. Та ще й спробуйте купити. Деяким дівчатам вздовж розрізають язик. Оральний секс, виконаний таким язиком, коштує не менше двохсот доларів. Дівчат з Судану та Філіппін взагалі за людей не вважають. У Судані влаштовують справжні облави на дівчат, привозять на бази і перевіряють на незайманість. Якщо проштампована, ніхто з нею возитися не буде - кулю в лобешник. Одна ніч з темношкірою незайманою дівчиною коштує п'ятсот доларів. А на Філіппінах там взагалі у бідних селян скуповують дівчат 12-14 років, як у наших скуповують свиней. В Америці їх продають на одну ніч товстосумам, а потім використовують для зйомок садистських порнофільмів.

Арсірій і Стоколос були просто ошелешені. Таке їм доводилося чути вперше. Коли Сніжана замовкла, вони ще хвилину сиділи незворушно.

- Гаразд, Сніжано, дякуємо за розуміння справи і за те, що ви до нас прийшли і все розповіли, - добувся на слово Арсірій, - ми постараємося припинити поставку «живого товару» з Черняхівська. До речі, найближчим часом ви нікуди не збираєтесь виїжджати?

- Та що ви! - вигукнула Сніжана. - Тепер мене туди ніяким калачем не заманиш.

- Отже, будьте вдома. Ми з вами ще зустрінемося.

- М-да, Богдане. Пікантна ситуація. Якщо цей «афганець» організував викрадення людей, поставку наших дівчат у закордонні борделі, влаштовує розбійні напади на торгові точки і банки, думаю, на його совіті чимало злочинних справ.

- Абсолютно правильно, товаришу підполковник. Борделі, ота гра, довірче товариство. Круто бере. До речі, треба буде з'ясувати, чи він хоч був в Афганістані. Щось мені мало віриться.

- Я також так думаю, Богдане. Останнім часом у нас зібралося багато нерозкритих справ - то весільна сукня, то фальшиві долари, то розбої. Головне, я так думаю, ми з тобою на вірній дорозі. Хоч довгенько не могли на неї ступить.

У цей час в кабінеті пролунав телефонний дзвінок. Доповідали: «Годину тому в одного черняхівського бізнесмена викрали доньку - вимагають сто тисяч доларів. В протилежному разі, мовляв, отримаєте в мішку, порубану на шматки».

XXI. КІНЕЦЬ БАНДИТСЬКОГО ГНІЗДА

Посеред ночі Валерії зробилося злецьки. У животі колопо, так ніби хотсь

його чесав їжачком, нудило і праглося виблювати. Валерія раптово схоплювалася з ліжка і бігла до вбиральні. У блакитний унітаз летіла не менш дорога вечеря. Валерія, здається, викидала все, що могла, однак її продовжувало нудити. Випивала склянку води і знову починалося все спочатку. Крізь щілину дверей до спальні пробивалося вузеньке пасемце білявого світла.

Боб проснувся від якихось дивних звуків. Крізь розчинену кватирку долинало тривожне хававкання пугача, так ніби хтось косу клепав. В обличчя бив світливий струмінь, що падав крізь щілину з кімнати Валерії. Деякий час лежав незворушно, подивованим поглядом обводив стелю опочивальні. Він не міг дійти думкою: що ж, врешті-решт, трапилося. Схоже, нічого подібного за Валерією не помічалося. Дивно. Можливо, чимось отруїлася. Але ж ніби все свіже, з супермаркету. Кулем скотився на край ліжка. Зіпершись на дві руки, закинув гузно на дно візка, а потім артистично, немов клоун, впав туди й сам. Товстими короткими пальцями доторкнувся до коліс і західнонімецька коляска - о, диво техніки - безшумно покотилася у напрямку вбиральні.

Валерія, зігнувшись, стояла на колінах і блювала в унітаз. Схоже, блювати було уже нічим, вона лише тяжко стогнала, зсередини вириавався глухий, болісний і протяжний стогін.

- Що трапилося? - Боб нарешті озвався.

Валерію ніби хто вдарив навідліг по обличчю. Вона різко підвелається і спохованими очима боязко подивилася на Боба.

- Іди в ліжко, я зараз прийду.

Вона тремтіла. Немов одинокий осиковий листок на вітрі.

- Я зараз покличу лікаря.

Боб по мобільному телефону викликав Аникейчика.

- Це Боб. Вибач, що я перервав твій сон. Зайди до мене.

Адам Аникейчик вийшов у коридор в одних плавках. Забачивши Валерію, дещо сконфузився, хотів, було, повернутися, зодягнутися, та Боб махнув рукою:

- Заходь без всяких церемоній. Валерії погано. Подивися, що там з нею?

- Ляжте, - попрохав Адам.

Валерія покірно лягла. Під прозорою нічною сорочкою дихало молоде сильне пружке тіло. Оголені красиві ноги викликали в Адама дещо інше бажання, однак він жодним поруком не давав приводу на таку думку з боку Валерії. Оголив живіт, почав перебирати пальцями, немов на клавішах піаніно.

- Як давно це у вас?

- Буквально днями.

- Несвіжого нічого не єли?

- Здається, ні.
- Тут болить?
- Ні.
- А тут? - Адам стиснув дужче.
- Трішки.

Інколи блюмоту та нудоту може викликати інфаркт, але звідки він може взятися у неї. Щоправда, навіть проживши рік з Бобом, може трапитися що завгодно.

- Ну, що скажеш? - Боб пильно подивився на Адама. Він чекав конкретної і ясної відповіді.

- Вітаю вас, шеф. Ваша дружина вагітна.

Боб чекав чого завгодно, тільки не цього. Він якусь хвилину мовчки дивився на Адама. Йому здалося, буцім це вчулося. Бобу у це аж ніяк не хотілося вірити.

- Адаме, скажи, що це неправда.

- Як? - подивовано вигукнув Адам. - Все, що я сказав, абсолютна правда, Валерія вагітна. Я вас вітаю.

- Гаразд, Адаме, ти вільний, йди відпочивай. Втім, Адаме, я тебе прошу: не говори ні кому. Чуєш. Ніком-у-у-у!

Адам подивуванням поглядом окинув шефа.

- Гаразд, шеф. Я вмію тримати язик за зубами.

Коли Адам вийшов, Боб під'їхав до дверей, причинив щільніше і зло кинув у бік Валерії:

- Я безплідний. Я свого часу перевірявся у лікарів. Вони запевнили: у мене ніколи не буде дітей. Ніколи і ні з ким. Затямила? Скажи, сучко, з ким ти оце надбала?

Валерія плиском упала на подушку і, обхопивши голову, стиха заплакала.

- Я питаю востаннє: з яким ти падлом трахалася під моїм дахом? - Боб підкотив візок до Валерії і мобілкою вдарив по голові. - Признавайся, сучко, коли і з ким?

Плечі Валерії нервово тремтіли в судомі.

- Розкривай свою хавку! Не мовчи! Признавайся. Щире зізнання полегшить твою вину, - цинічно процідив Боб. - Інакше я покличу хлопців. Вони влаштують тобі «виховну годину».

Такі «виховні години» Валерія уже бачила - вони були схожі на катування в німецькому гестапо. А ще вона їх бачила у відеофільмах. Та найжахливіші були ті, які запроваджував покійний Арслан. Ставили гарячу праску на живіт, вмікали електроstrom до статевих органів. Потім Арслан так зав'язував руки і ноги, накидав зашморг на шию, що коли людина випростувалася, задушувала сама себе. Плечі Валерії від лише однієї згадки нервово пересмикнулися, ніби хто ошпарив кип'ятком.

- Не вбивай мене, не вбивай, - заїкаючись прохала Валерія. - Я радше зроблю аборт.

- Аборт вона, сучка, зробить. Та я тобі матку вирву, щоб більше ніколи не вагітніла. Питаю востаннє: від кого надула барабан?

- Від Васьки, - жалісно схлипнула.

- Від Карпа? - подивовано вигукнув Боб. - Від моєї правої руки? Наволоч. Яка наволоч! Негайно покличте до мене цю падлюку, - але наразі згадав, що Ваську Карпа напередодні замели менти. - Туди йому й дорога!

Валерія, вткнувшись у подушку, продовжувала схлипувати.

- Коли? Коли, сучка, ти від нього завагітніла?

- Як ти балтувався на виборах.

- А-а-а, то я, значить, перед людьми виступаю. Агітую, значить, а ти тут перед Ваською ноги розставляєш, - Боб знову угрів Валерію по оголеній сідниці.

- З оселі моєї геть, хвойдо! Іди к єдрюній фені, щоб очі тебе більше не бачили. А ще у церкві вінчалася. Клятву давала. Клятвопреступниця!

Валерія потихеньку підвелялася з ліжка і подибуляла у коридор. Боб до ранку не зімкнув очей, ламав голову над тим, яке винести покарання. І придумав. Серед хаосу думок виокремив одну. Лише тоді стулив повіки і провалився у глибокий сон.

Зібрання було призначено на одинадцяту годину. Під'їхав до вікна. З другого поверху відкривався мальовничий краєвид на Десну, яка срібною підковою огинала пагорб, котрий, ніби вкрившись зеленою наміткою, приліг спочити. Вже не раз спадало на думку Бобу прорити до отого пагорба підземний хід. Це на той випадок, коли про нього пронюхають вонючі менти і, боронь Боже, ще прийдуть брати. Щоб потім негайно викликати вертоліт, і поки охорона утримуватиме лягавих, потаємним ходом пробратися до пагорба, сісти до салону і махнути, куди очі дивитимуться. Втім, куди? Напевне спочатку до Росії, а там, звісна річ, за кордон. Можливо, у Швейцарію, чи на якісь там острови. Щоб ніхто і ніколи його не віднайшов. А поки що і думати про це не варто. Схоже, йому вдалося ухопити за хвіст славу. Він - депутат міської Ради, афганець. Його всі шанують і поважають. На покладанні квітів після голови облдержадміністрації і мера йому третім надали слово. У президіях сидить поряд з ними. Треба буде якось до сауни запросити. Ось, нехай тільки розрахується з цією курвою. Ну, це ж треба таку ганьбу? Пригрів, зробив справжніх людей, а вони ось яку свиню підсунули. Нічого, світ на ній клином не зійшовся. Мине час, рана загоїться. Тим часом обросте знайомствами. Головне - йому потрібно буде перемогти на виборах до Верховної Ради. Щоправда, коштів треба достобіса. Та нічого, вистачить. Містом, по суті, він уже керує, а ось би ще Головою Верховної Ради покерувати, чи навіть самим президентом. Сидиш тут, скажімо у бункері, набираєш номер по мобільному самого Президента. А тому вкрай

ніколи, там у нього хтось сидить. Він йорзається на стільці, крутиться, віднікується, просить перетелефонувати або і взагалі з чимось не погоджується. А ти йому: «Слухай, ти знаєш, хто з тобою розмовляє?». «Та знаю, знаю», - знічено відповідає. «Знаєш, ти цю справу припиняй. Ми тебе поставили, ми тебе й скинемо». Або інакше: «Мої хлопці стріляють досить влучно». І все. І більше жодного слова. І покласти мобілку. Тоді він сам наберє твій номер і м'яким приємним голосом запитає: «Що ви хотіли?»

А хочеться не так уже й багато. І ти називаєш перелік своїх бажань. Аби випустили з у'язнення твого кілера. І ще дещо, так, по дрібниці! Президент сопе, мнеться, чухає потилицю, але погоджується...

Годинник показував рівно одинадцять. Всі були в зборі. Боб, зрештою перестав вдаватися у химери і війхав на середину залу.

- Трапилася неприємна, непередбачена і навіть непрогнозована подія. - Боб почав чітко вимовляти кожне слово. - Моя дружина Валерія завагітніла. Звичайно, у цьому не було б нічого дивного, якби не одна обставина. Справа в тому, що десь з рік тому лікарі винесли для мене суворий, страшний і неприємний «вирок»: я - безплідний. Тобто у мене ніколи не буде дітей. Завагітніла Валерія, звісно, не від мене. Від кого б ви думали?

У залі встановилася могильна тиша. Боб важким давким поглядом обвів присутніх і свій чавунно-свинцевий погляд зупинив на Валерії.

- Важко навіть подумати. Чи не правда? Отож бо. І я ніколи б не міг подумати, що в той час, коли я розгортаємо виборну кампанію, моя права рука, Васька Карп, такий собі дівчачий хвіст, розводитиме ноги моїй дружині. Це той Васька, якого я свого часу пригрів і який наступного дня привів до нашої гостинної оселі хляжницю. Я, значить, до виборців, за кожен голос воюю, а вони тим часом сексом займаються. Більшої підлоти у своєму житті я не бачив. Я цілу ніч не спав. І виніс покарання. Гена і Ваня, приступайте!

Геннадій Силенок та Іван Чухня вивели на середину зали Валерію, зірвали одяг. Валерія стояла у чому мати народила.

- В'яжіть! - командував Боб.

Геннадій Силенок вніс, тримаючи обіруч камінь. З того, як він натужився, було помітно, камінь важить значно більше за пуд. Удвох з Іваном вони прив'язали тягар до грудей Валерії.

- А тепер у Десну. Нехай нею поживляться раки. Хлопці, - Боб звернувся до Івана і Гени, - виїжджайте човном на середину ріки, туди, де глибше. Спочатку стріляєте у потилицю, потім пожбурите у річку. Думаю, там вона назавше знайде своє пристанище. Шкода, що Васьки немає. На пару було б охотніше. - Потім Боб гострим поглядом обвів братву і додав: - Так буде з кожним, хто мене задумає зганьбити.

Раптом знадвору через розчинене вікно долинули різкі, немов удари

батога, постріли. Один, два, три, чотири... Всі насторожилися. Та постріли затихли. Присутні спокійно перевели подих. На якусь мить подумалося, що це лише здалося. Та ось у кишенні Боба озвався мобільник.

- Слухаю! - коротко кинув Боб.

- Шеф! Це охорона. Нас перебили чорти з каламутної води. Два вбиті, один поранений, я дивом уцілів. З секунди на секунду менти будуть у вас, - хекав у трубку охоронець.

Боб занімів, ні, певне, отетерів. На якусь долю секунди він випустив віжки з рук. Збирався з думками і вже хотів щось було сказати, як раптом до кімнати влетіли люди у камуфляжному одязі, у чорних масках з прорізами для очей. Іван Чухня вишкірився: ну достеменно так, як вони вривалися у Полікомбанк та «Валентину».

- Всім стояти на місцях! - голосно вигукнув один високий, немов баскетболіст. - При спробі втекти стріляю без попередження.

Хтось з бандитів зробив різкий порух, і автоматна черга затанцювала по стелі.

- Як ви смієте? - вигукнув Боб. - Я депутат міської Ради! Я афганець! Я воював. Я шанована у місті людина.

- Все! Твоє скінчилося. Ти виявився халіфом на годину. Щойно сесія міської Ради, на засідання якої ти сьогодні чомусь не з'явився - тебе позбавили депутатського мандату, - чітко і спокійно мовив підполковник Арсірій. - А щодо Афганістану, ми також уточнили. Ти жодного дня не був у тому пеклі, ти, навіть, навіть пороху не нюхав. Обманним шляхом заволодів документами справжнього воїна-афганця, до речі, однофамільця, який деякий час тому помер від тяжких ран. Ти наркоман і п'янюга, бандит і відморозок. Тобі ампутували ноги після того, як відморозив, заснувши у кучугурі снігу. Як Сонька Золота Ручка створила клуб злодюг, до якого увійшла еліта аферистів, злодіїв і шахраїв, так ти створив це бандитське гніздо.

Арсірій карбував слова, немов косив на лузі отаву.

«Все, амба, - подумав Боб, - це другий закон Чизхолла: «Якщо спрви йдуть добре, щось має трапитися у близькому майбутньому». А ось і наслідок: «Коли спрви йдуть гірше нікуди, в найближчому майбутньому вони підуть ще гірше».

Забачивши посередині залу оголену жінку, Арсірій і Богдан Стоколос зупинилися вражені.

- Що це все значить? - брови у підполковника зійшлися на перенісці.

У залі запанувала мовчанка.

- Я ще раз повторюю: що це все значить?

У відповідь -тиша.

- Гаразд, з'ясуємо на допиті, - Арсірій звернувся до спецназівців, - зніміть з неї оте каміння.

Коли вони зняли і поклали поряд важкий камінь, Арсірій мовив:

- А тепер зодягніться.

- Пане Чвертковий, - після невеличкої паузи, - мовив підполковник Арсірій, - ми змушені провести у вас обшук.

- Без чеки прокурора ви не маєте права на це.

- Так, пане Чвертковий, - така санкція є . - Арсірій дістав папірець, підніс Чвертковому і кинув у напіввідчинені двері: - Пойняті зайдіть!

До вітальні зайшли два чоловіки і жінка. Арсірій представив їх Чвертковому і продовжував:

- Зараз ми проведемо обшук. Доки він триватиме, всім перебувати на місцях. Ніхто з вас не має права залишити це бандитське гніздо. До того ж воно оточене беркутівцями. Так що практично вийти звідси неможливо. Отож прошу ніякої самодіяльності.

Розпочали з підвалу. Спочатку блукали якимись химерними лабіrintами. Потім Арсірій попросив відімкнути двері, які вели до, як з'ясувалося, «монетного двору» - тут виготовлялися фальшиві долари. Цю ідею свого часу втілив у життя Арслан. Закупили кольоровий ксерокс, верстати для підробки водяних знаків. І «монетний двір» запрацював. Місто один час так наводнили фальшивими доларами, що на допомогу черняхівській міліції прийшла київська, але віднайти творців фальшивок не вдалося. Боб розпорядився на деякий час призупинити виготовлення доларів.

Скрготнув у замку ключ, двері, оббиті металом, відчинилися.

- Товаришу підполковник, - звернувся до Арсірія Богдан Стоколос, - оце і є той «монетний двір», про який стільки багато наслухалися. Пам'ятаєте, три місяці тому ми збилися з ніг, шукаючи фальшивомонетників? Думали заїжджі, а вони, виявляється свої, доморощені. Ось і кольоровий ксерокс. А на цьому верстаті виготовляли водяні знаки.

- Кримінальну справу, яку ми було здали до архіву як безнадійну, будемо розслідувати заново, - владно мовив Арсірій. - Попрошу відчинити двері сейфу.

Коли відчинилися дверцята, у чорній пащі металевого сейфу лежали пачки доларів, обіч виднілися пістолети ТТ і «Вальтер».

- Попрошу перерахувати фальшиві долари, - розпорядився Арсірій.

Ця операція зайняла півгодини.

- Товаришу підполковник, - доповідав Богдан Стоколос, виявили п'ятсот тисяч фальшивих доларів. Купюри по 50 і 100. Крім цього, виявлено п'ять тисяч акцизних марок.

- Ксерокс і верстат вилучити як речовий доказ, - твердо сказав Арсірій.

Коли відчинили інші двері, перед зором постали ящики горілки. Пляшки професійно закорковані, на горловині - акцизні марки. На етикетці - чіткий штамп Черняхівського лікеро-горілчаного заводу.

Богдан відкоркував пляшку «Столичної», понюхав.

- Думаю, виготовлена з технічного спирту - деревина або глюкоза.

Потім відкрив пляшку «Посольської».

- О-о-о, це швидше за все, синтетика. Попахує нафтою. Але, певне, розбавляли водою з-під крану - віддає хлоркою і заржавілими трубами.

- М-да, обидва спирти отруйні, - мовив Арсірій. - Ох, і наволоч! Це ж скільки людей вони звели в могилу?! Тебе б напоїти оцією мерзотою.

- За даними обласного управління охорони здоров'я, торік у нашій області загинуло 539 чоловік, - уточнив Богдан Стоколос, - маємо десятки випадків отруєння зі смертельним кінцем.

- Значить, підрахуємо кількість виготовлених пляшок і вилучаємо обладнання, а також підроблені накладні і штампи, - резюмував Арсірій.

Потім вони зайшли до невеличкої, але зі смаком обставленої кімнати - м'які дивани, нічні бра, стіни оббиті оксамитом, відео і - жодного тобі вікна.

- Тут, - товаришу підполковник, - певне, вони інструктували дівчат перед відправленням до закордонних борделів.

А ця кімната чимось нагадувала морг. Цементна підлога, посередині стояли носилки, на них лежала гола-голісінька дівчина, посередині зяяла кров'яна порожнечा.

Пойнятій, а це була робітниця Надія Кириченко, зробилося злецьки, вона знепритомніла. Богдан Стоколос завше про всяк випадок носив нашатирний спирт. Він швидким поруком відкрутив пробку, підніс флакон до обличчя непритомної.

Жінка стрепехнула головою, розплющила очі, потім знову заплющила і закричала.

- Допоможіть їй звідси вийти, - розпорядився Арсірій.

Те, що вони побачили, вразило не лише пойнятих, а й працівників міліції. Тут, виконувалися операції по вилученню органів. У потерпілої, яка лежала на носилках, були вилучені серце, нирки і печінка. Арсірій негайно зв'язався по мобільному телефону з головним лікарем обласної лікарні Анатолієм Микитовичем Яблуком і попрохав надіслати медпрацівників.

- Тут повинна бути кваліфікована оцінка.

Відчинили ще одну кімнату - на плічках висіла міліцейська і військова форма - від рядового до генерала, внизу лежала зброя. Чого тут тільки не було - автомати, пістолети, рушниці, гранати, автомати-кулемети. Зброя не лише вітчизняна, а й іноземна. Знадобилося кілька годин, аби запротоколювати кожний її вид. Обшук закінчили опівночі.

- Ви всі заарештовані! - сувро мовив підполковник Арсірій і гнівним поглядом окинув присутніх. - Руки за спину! Виходите по одному!

На зап'ястках бандитів клацали наручники.

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Цієї весни, як ніколи, зацвіли сади. Перед травнем молочним цвітом облилися абрикоси, і ось зараз розквітли яблуні. Величезна гілка, облита

білим шумовинням, звисає прямо до чорної монументальної стели - пам'ятника охоронцям правопорядку, так ніби вклоняється, у такий спосіб висловлює подяку тим, хто загинув у борні з підлогою, хто захистив наш мир і спокій.

- Що ж, товаришу полковнику, цього разу будемо з урожаєм, - стиха мовив підполковник Арсірій і з захопленням оглядаючи яблуню.

- А будемо, - резюмував начальник Черняхівського обласного управління внутрішніх справ, полковник Горносталь.

У чітких рядах виструнчились охоронці правопорядку. Молоді, безвусі і з сивиною на скронях. Ті, які вже не один раз бували в бувальнях, і ті, які ще й пороху не нюхали. Полковник Горносталь плавно-зосередженим поглядом (чи всі зібралися?) обвів присутніх, злегенька відкашлявся:

- Товариші! Дорогі мої друзі, побратими! Сьогодні ми з вами зібралися, аби відзначити успішно проведену операцію по розгрому вкрай небезпечної злочинної банди, яку очолював Борис Чвертковий. Цей зухвалець зумів втертися в довір'я до деяких державних керівників, спекулюючи нашими гуманними демократичними законами, отримав мандат депутата міської Ради. Це була людина, яка мала двоє облич. Інше - бридке, потворне, сповнене ненависті до наших людей, жадоби до наживи будь-якою ціною. Ця банда впродовж тривалого часу тероризувала не лише наше місто, а й всю область, свої щупальця проклада навіть до інших регіонів. І не наша вина в тому, що ми певний час не змогли її виявити і знешкодити. Справа в тому, що ворог виявився напрочуд хитрим, добре замаскованим. Здійснивши злочин, поки ми всі тут, збиваючись з ніг, його розшукували, він, залягав у глибокий мул.

Нашим доблесним правоохоронцям вдалося розпізнати і обеззброїти цю бандитську наволоч. І в цьому заслуга нашої, української міліції, яка була, є і буде стояти на варті нашого народу. Особливий вклад у знешкодження банди внесли начальник карного розшуку підполковник Арсірій та інспектор карного розшуку капітан міліції Богдан Стоколос. Мені приемно сьогодні повідомити, що підполковник Арсірій нагороджений орденом «Хрест Слави». Товаришу підполковник..., - осяйним успіхом спалахнуло обличчя Горностала.

Арсірій, чітко карбуючи крок, підійшов до начальника обласного управління.

- Поздоровляю... Щиро від душі. Ми ще з вами попрацюємо, - глянув на його сиве волосся, що вибивалося з-під кашкета.

Богдан Стоколос був відзначений високим відомчим знаком «Закон і честь».

- Спасибі, Богдане Михайловичу, за вашу мужність і віddаність роботі, якій присвятили все своє життя, - полковник Горносталь міцно потиснув руку Стоколосу.

Неподалік на проспекті загурчала автомашина, але її тут же заглушила мідь оркестру.

**ЧЕРНЯХІВСЬК
НЕ ВІДПОВІДАЄ**

I.

- Ой, Боже-е-е! Страждальничок ти мій! – Оляна Касянівна, низько схиливши сиву голову, запричитала над покійним чоловіком. – І куди це ти вирядився? У які краї, яку дорогу зібрався?

Кінчиком носової хустини витерла червоні заплакані очі, поправила на голові чорну хустину, злегенька ненаrocом підсмикала чорну сукню і спрямувала погляд у продовгувату, оббиту чорним крепом вічну оселю, в якій назавше покоїлася її друга половина, її опора і підтримка, надія і розрада.

- Геть, капосна! – махнула долонею над жовтим, немов диня, чолом, прогнала муху, яка уже встигла ожити після зимової сплячки.

Жовте, посмуговане десятками років, болями і муками, страдницьке обличчя.

Вуста ледь трохи розтулені, так неначе він щось хотів сказати перед вічною дорогою, та не встиг. Безжалісна смерть у вигляді кістлявої старої скосила його прямо в путі. Пішов чоловік на ринок, скупився. З двома нав'юченими „авоськами” повертається додому і раптом – плиском на асфальт. Коли прибула карета „швидкої допомоги”, життя ще теплилося у колись міцному і дужому тілі. Прямий продовгуватий ніс, кущуваті, припалі сивою памороззю, брови, висохлі з вузлуватими пальцями руки, які стільки діла переробили на своєму віку, горбиком зійшлися на грудях. Ліворуч від Оляни принишкла, немов чаєчка, прибита горем донька Надія, праворуч – примостилася Наталя з сином Любомиром. Зачувши жаску вість, з Алмати прилетіли, немов на крилах. І внучок забажав в останню путь дідуся провести.

Усе, ніби в молочному тумані. Оляна плине і плине удалечінь, а роки все розмотуються і розмотуються, неначе нитки з клубка, який ненаrocом упав і покотився по підлозі. Коли ж це було? Ага, здається, восени сорок другого. Саме на фронті вона, сімнадцятирічна медсестра, знайшла своє щастя. Прийшло воно в особі молодого розвідника Ігоря Немілостяка. Короткими були зустрічі, немов помах палички, немов сонячний усміх грудневої днини. Та з кожним днем дружба зав’язувалася у все тутіший вузлик взаємної любові і вірності.

... Тоді у розвідку їх пішло четверо. Двоє повернулися обстріляні та ще й принесли на носилках тяжкопораненого Лук’яна Охрімовича. А її Ігора, за словами розвідників, убитого в груди, накрили плащ-наметом і поклали у видолинку під розлогим кущем калини.

О-о-о! Як тоді вона плакала, як голосила! Упала навколошки, рвала на голові волосся, заламувала пальці – втраченого не повернеш. Забилася в куточку, немов приблудне щеня, годину сиділа незворушно. Здавалося, тіло перетворилося на кам’яну брилу. Зрештою, спромоглася на слово:

- Одне прошу: покажіть мені дорогу. Я його хоч мертвого побачу.

- Не рви душу, - розраювали, - он скільки наших полягло. На міну можеш натрапити, та й снаряди без угаву рвуться.

- Я вас багато не прошу. Покажіть мені, лишень, у який бік іти.

Густа смолиста непроглядь була спільницею Оляни. Вона захищала і оберігала її. Коли почало сіріти, а згодом неначе чиясь невидима рука прибрала з небовиду хустину і все довкруж забарвилося у рожевий колір, упала плиском і поповзла у бік калини, що одиноко бовваніла серед поля. Ще зоддалеку погляд вихопив невеличкий продовгуватий горбик, вкритий плащ-наметом. Підповзла близиче. Метр. Ще метр... Ось уже вона поряд. Тремтячими пальцями, які, схоже, не відчували діткливого осіннього холоду, приправленого першим морозцем, розкрила плащ-намет. Доторкнулася холодної, немов крижинка, руки, похідко почала шукати пульс. Щось там злегенька рухалося. Приклала руку до вуст, ніби дише. Спочатку Оляна аж не повірила. Почала терти руки, щоки, вдруге нащупала пульс. Він давав ознаки життя. Притулила круглу, мов яблучко, голову до грудей – кволе, ледь живе серце прагнуло життя. Ось і рана. Перев'язала свіжими бинтами, розтулила вуста, які ще недавно ціувала до нестяями, і нумо вдихати в конаючий організм свіжий струмінь. Тіло поволеніки, але уперто поверталося до життя: солдат тяжко застогнав.

- Голубчику, ти мій!! – впала на груди, не приховуючи сліз, – живий. Значить, будемо жити. Відтак я тобі уже ніколи не дам піти з цього світу!

Розіслала плащ-намет, поклала свого Ігоря і поповзла з ним у бік наших.

Протягом доби не відходила від нього у військовому шпиталі. Масажувала серце, дихала у вуста, які з кожною хвилиною оживали і тепліли. І сталося диво: солдат став у стрій.

Куди їх потім тільки не розкидали смертоносні вибухи, на яких тільки фронтових дорогах не губилися, все ж по війні зустрілися і побралися. Ігор повернувся з чотирма орденами Червоної Зірки і „Золотою Зіркою” Героя. Тривалий час мешкали в Алмати. Оляна народила двох дочек – Надійку та Наталю. Обидві дівчини повиходили заміж, народили дітей, а вона дочекалася внуків.

На старість мамі запраглося повернутися до рідного міста, на тихих старовинних вуличках якого минуло її босоноге дитинство і розпочалася юність, в якому вона скінчила перший курс медичного училища і з якого пішла у те страшне воєнне пекло, в якому, за іронією долі, знайшла своє щастя. Дочки не заперечували – трикімнатну квартиру в Алмати продали досить вигідно. У Черняхівську придбали чотирикімнатну, та ще й гроши про „чорний” день залишилися. Сиділа без діла день – два. Потім місяць – другий. А тоді сама собі й каже: „І чого це я, дурна, сиджу, як пен’”. І вирішила Оляна Касянівна на старість бізнесом зайнятися. Спочатку поїхала до Хмельницького. Там, на оптовому ринку, набрала товару подешевше, а тут, у Черняхівську, продала подорожче. Ніби й нічого. І при ділі, і навар є.

Познайомилася з такими, як і сама, бізнесменами. Ті порадили гайнути до Одеси, так, мовляв, вигідніше. Розумна порада – товар на її прилавку не залежувався довго. З часом торговельні справи в Оляні Касянівні пішли так успішно, що вона почала навіть донькам допомагати.

Все було б добре. Та раптом страшне і непоправне лихо увірвалося до її привітної і затишної оселі. Тоді, у сорок другому, вона врятувала життя своєму бойовому другові, та цього разу була безсила будь-що вдіяти. Квіти, квіти, вінки... Безліч. Її чоловіка шанували і поважали у місті, хоч вони тут з'явилися і нещодавно. Він був частим гостем воїнів Північного оперативного командування, зустрічався з учнями шкіл, профтехучилищ, студентами вузів. Сидів у президіях поряд з міським головою та головами облдержадміністрації і обласної ради.

- Прийміть, Оляно Касянівно, наші щирі співчуття, - голова обласної ради тепло, по-синівськи глянув у її виплакані очі. – Ми завжди з вами.

Після поховання чоловіка відходила тижнів зо два. Згодом рани почали зарубцюватися. Пішла на ринок, до людей, знову закрутилася у круговороті торгових будинків. Там, дивися, спершу поїхала до Хмельницького, зрештою, до Одеси. Нові люди, нові стрічі, нові клопоти. Біль, здається, почав притихати. На сороковини батька з Алмати прибули доночки.

- Кріпися, мамо, ми тобі телефонуватимемо почергово, через день-два – мовили на прощання.

II.

З висоти пташиного польоту Алмати виглядала особливо красivoю і привабливою. Місто розкинулося у передгір'ях Зайлійського Алатау між річками Великою та Малою Алматинкою. Навіть улітку з вікна чотирнадцятіповерхового будинку бачилися сріблясті шапки на верхів'ях гір. Надія всім серцем і душою любила це старе і водночас юне казахське місто, в якому народилася і зросла, вийшла заміж, скінчила вуз, має улюблену роботу. Та віднедавна, коли батьки переїхали на мамину батьківщину, до Черняхівська, її серце почало розриватися немовби на дві частини.

Все ж, хоч і розділяє їх відстань у тисячі кілометрів, зателефонує до Черняхівська, наслухає у трубці м'який мамин голос, так, неначе вона за стіною у сусідній кімнаті розмовляє. Поговорить отак хвилин зо дві-три і на душі полегшає.

Надія зруечно вмостилася у м'якому фотелі, підсунула до себе телефонний апарат, набрала вихід з міста, код Черняхівська і номер маминої квартири. Ще трохи терпіння і в мембрانі наслухає ледь приглушений, але радісний голос. Надія була в передчустві радості, мала поділитися новиною – днями вона влаштувалася на високооплачувану роботу, а син дві п'ятірки зі школи приніс, одну з них із казахської мови. Там так говорить на ній, що де тільки

ї навчився – неначе все життя в гірському аулі прожив. Сигнал до Черняхівська надійшов одразу, але на протилежному кінці дроту слухавку ніхто не брав. „Нічого, певне, ненька з ранку по магазинах пішла, - втішала сама себе, - зателефоную через півгодини”.

Згодом Надія зателефонувала вдруге, але у відповідь матусина квартира озвалася мовчанкою. „Гм... Дивно. А може, - впав раптовий здогад, - до Одеси за товаром поїхала... Та ні ж. Такої розмови між нами не було. За крамом їздила минулого тижня. Його он на скільки днів вистачить. То якби поїхала, мені б зателефонувала, аби не турбувалася.”

Невдовзі повернувся чоловік.

- Привіт! – кинув з порога. – Як наші справи?

- Та наші справи ніби й непогано, - в'яло відповіла Надія, - мене підвищили на посаді. Зарплату пообіцяли гарну. Тільки ось... – намагалася усміхнутися, але усмішка вийшла дещо кислою, - тільки ось чомусь мама не відповідає.

- Не переймайся, завтра зателефонуєш. Можливо, кудись поїхала, - почав втішати чоловік, - а цю радісну новину не гріх би й відзначити.

Надія пригубила, але пити не стала. Поколупала виделкою котлети з рисом – істи ніби не хотілося. І чомусь так сумно-сумно зробилося на душі.

- Я ж кажу, не переживай. Можливо, до когось на день народження пішла, чи що? Завтра вранці і зателефонуй. Отак годині о восьмій. Це скільки там у них буде?

- Шоста ранку.

- Отоді й зателефонуєш. Поки на ринок не гайнє.

Надія довго не могла заснути, то переверталася, то поправляла подушку, то вмикала світло і навіщось зиркала на годинник. Зрештою, сон міцно прив'язав її до ліжка. І наснилося Надійці, буцім прилетіла вона до мами, а та не впускає її до квартири – ключі десь загубила. Чи то в Хмельницькому, чи то в Одесі на ринку посіяла, коли діставала гаманець із грошима. Прокинулася Надійка опівночі: подушка мокра, серце калатає невимовно, як не вискочить. Всунула босі ноги у капці, пішла на кухню, дістала з холодильника валокордин, накrapала у склянку сорок крапель. Освіжила обличча холодною водою, знову почала набирати номер. Але безуспішно. Зателефонувала Наталі:

- Слухай, я до мами не можу дозвонитися. Сигнал надходить, але трубку ніхто не бере.

У другій половині дня Наталія подзвонила Надії на роботу.

- Тепер – навпаки. Телефоную, а там увесь час зайнято. Я вже й сусідам подзвонила.

„І як же я сама не здогадалася їм подзвонити”, - подумала Надія і запитала:

- То й що?

- Вони дзвонили-дзвонили у двері. Ніхто не відчинив. Можливо, мама

за товаром поїхала? – Наталя висловила припущення.

- Ми щойно від неї. Ти сама бачила, скільки у неї того товару. Там на цілій місяць вистачить.

- І то правда.

- Слухай, давай так: якщо завтра не дозвонимося, після завтра вилітаємо до Черніхівська.

- Оце, Надю, я подумала: навіщо мама нам ті гроші давала. Радше б вона собі мобілку купила. І ми б не мутилися з тобою.

- А хіба з Алмати можна було б дозвонитися?

- А чому б і ні. Хоч з Америки. Це ж космічний зв'язок.

* * *

Все відбувалося, немов, у сні. Спочатку вони летіли літаком до Києва, приземлилися у Бориспільському аеропорту, тряслися в старенькому рейсовому автобусі, нарешті дісталися Черніхівська.

Серед одно-і двоповерхівок п'ятиповерховий будинок, викладений з силікатної цегли, по вулиці Комсомольській стояв гордо і незалежно, пишаючись своїм миловидним обличчям. Сестри сумно і тяжко зітхали, мовчечки піднімаючись на п'ятий поверх. Оббиті чорним дерматином одностулкові двері, на яких позолотою відсвічувалася пластина з цифрами „52”. Наталя пальцем доторкнулася круглої, немов копійка, чорної кнопки. У передчутті стрічі з мамою сестри немов заніміли, перестали дихати. Здавалося, ще мить, ще якась доля секунди і за протилежною стінкою прошурхотять такі знайомі старенькі кроки, клацне замок, відчиняється двері, і на порозі постане такий рідний, знаний мамин образ. Забачивши доньок, вона наразі стрепенеться, розведе руками – о, Боже, що трапилося! – і почне почергово цілувати.

Але дива не сталося. Дзвінок, надісланий Наталею, немов розчинився у могильній тиші глибокого бездонного колодязя. Тоді кнопку натиснула Надія. Стояли тихо-тихо. Навіть було чути, як в унісон годиннику билися їхні серця.

- А давай сусідам подзвонимо, - Надія натиснула кнопку до сусідньої квартири.

Двері відчинила бабуся – сиве, як срібло, волосся, з-під рудуватих вицвілих брів допитливо дивилися насторожені очі.

- Доброго дня, тъютю Маріє, а ви мами нашої не бачили?

- Не бачила, дітки, і вже давненько. То, було, чую, як двері відмикає, а це більше тижня, як не чути. Я подумала: може, за крамом поїхала?

- Ну, звиняйте, бабусю Маріє, - додала Наталя.

- Та нічого-нічого, - миролюбиво мовила старенька. – Коли що, заходьте.

- Ой, - болісно вихопилося з грудей Надії, - будемо додому шлях торувати!

III.

Начальник карного розшуку обласного управління внутрішніх справ

підполковник Арсірій, уважно вислухавши двох молодих жінок, запросив до кабінету інспектора карного розшуку в особливо важливих справах, капітана Богдана Стоколоса і, познайомивши з відвідувачками, коротенько виклав суть справи.

- Зрозуміло, товаришу підполковнику, - мовив Стоколос. – Отже, як я зрозумів, перше, що ми повинні зробити – це проникнути до квартири.

- Володимир Портянко на місці? – поцікавився Арсірій.

- Так, товаришу підполковнику. Я щойно з ним розминувся у коридорі.

... Володимир Портянко свого часу закінчив юридичний технікум і вже тривалий час працював в органах внутрішніх справ. Він не ганявся з пістолетом у руках за бандитами, не ловив кишенькових злодіїв у тролейбусах, а всього-навсього завідував господарською частиною. Здавалося б, нічого особливого. Та від природи Володимир Портянко мав особливий дар, чим не раз дивував навіть самого начальника управління внутрішніх справ полковника Горносталя. Заплюшивши очі, доторкнувшись до холодної металевої стінки, міг безпомилково, абсолютно точно визначити, який це метал: мідь, сталь, олово, бронза, алюміній. Якось випадково підібрав на вулиці в'язку ключів, один з них здався достеменно схожим на ключ до його кабінету. Вставив у щілину, повернув направо, двері відімкнулися. Як не намагався віднайти власника – марно. Так і залишилися у нього оті ключі. А потім долучалися все нові. Коли колеги дізналися, що Портянко колекціонує ключі, приносили йому мало не щодня. У його „колекції“ зібралося близько п'ятсот таких ключів. Коли виникла необхідність відімкнути двері, господарі яких через свою необачність загубили ключі, Володимир Михайлович завше приходив на допомогу. А одного разу ось який фокус вийшов. Бандити замкнули в квартирі потерпілих, а ключі забрали з собою. І тут на допомогу знову прийшов Володимир Портянко. Відмикав замки від найстаровинніших і до електронних модифікацій. Перед його мудрими і вправними руками не могли встояти і ті замки, які мали секрети і були виготовлені за найновішою схемою.

- ... Викликали, товаришу підполковнику? – на порозі стояв середнього зросту чорнявий чоловік.

- Так, заходить, Михайлович! – мовив Богдан Стоколос.

За хвилину група, до складу якої увійшов експерт-криміналіст, старший лейтенант міліції Володимир Богатирьов, начальник міського управління внутрішніх справ Іван Совенко їхала на Комсомольську, 52.

Минуло хвилин з десять, але двері не піддавалися. Нарешті у замку щось клацнуло. Михайлович ребром долоні натиснув на стінку і вона злегка прочинилася.

- Бачите, – Володимир Портянко звернувся до Богдана Стоколоса, – у дверях – два замки. Що характерно, верхній був замкнений лише на один оберт, а другий взагалі не замікався.

- Дивно, - мовила Наталія, - мама була дуже зібрана і скрупульозна – вона ніколи не замикала квартиру на один замок.

- Та ще й на один оберт, - додала Наталія.

- Це говорить про те, що квартиру замикала зовсім інша людина, – висловив припущення Стоколос, – до того ж робила це явно нервуючи і кудись поспішаючи.

У цей час саме підійшли прокурор міста Володимир Колісниченко, заступник прокурора – криміналіст обласної прокуратури Гордій Шахов.

- Заходьте першими, - Богдан Стоколос звернувся до Надії й Наталі, – але прохання: нічого не чіпати. Все має залишатися так, як і було.

IV.

У передпокої на вішалці висів одяг – пальто, плащ, халат, внизу стояли чобітки, капці. Ліворуч, в кутку, накритий вишиваним рушником, з гордим і незалежним виглядом стояв холодильник „Донбас”, поряд був диван. Як тільки переступили поріг, холодильник раптово обізвався, стрепенувся, немов хто ненароком уковов голкою, загув. Надійка з Наталею в унісон також стрепенулися – все було так несподівано. Водночас в обличчя вдарили дивні запахи.

- Ти чуєш, Наталю, - мовила Надія, - я ще вловила запах дезодоранту. Такого міцного. Жінки його не вживають.

- Значить, хтось був. І до того ж мужчина.

- Дивись, Наталю, - мовила Надія, - немає килимової доріжки і, повернувшись до Богдана, додала: - Мама у нас така хазяєчка була!

- А-а-а, бач, де доріжка! Он, - Наталя показала рукою на згорнуту у рулон килимову доріжку, яка лежала біля туалету.

- Певне, комусь заважала.

- А ось і недопалки, - Володимир Богатирьов акуратно підібрав з підлоги кілька розчавлених цигарок. – Це вагомий речовий доказ.

- А пам'ятаєш, Наталю, яка красива джокортова ковдра лежала на дивані?

- То мама її з Одеси привезла. Бач, комусь в око впала.

Богдан Стоколос підійшов до телефонного апарату – відірваний провід валявся на підлозі.

- Ось чому ви не змогли зателефонувати, - Богдан Стоколос приклав до вуха телефонну трубку – глухо.

На журнальному столику стояли дві банки з бустилатом.

- Дивно... Навіщо він здався? Його у мами ніколи не було.

- А може, на продаж купила?

- Мама ні в якому разі не могла купити бустилат. Вона торгувала лише промисловими товарами, а не господарськими, - заперечила Наталія.

У ванні завжди лежала ганчірка. Нею мама витирала підлогу. Цього разу її бракувало. У самій ванні без води знаходилася білизна. Увімкнули

світло.

- Зверніть увагу, - мовив Володимир Богатирьов, - на стінці дивана і ось, на шпалері, сліди бурого кольору. Дев'яносто відсотків гарантії – це кров.

Експерт-криміналіст акуратно зробив надрізи на дивані та на стіні й поклав до теки.

- Боже! Невже? – вихопилося у Надії, - невже вони маму вбили?

Наталя з пополотнілим обличчям стояла ні жива ні мертвa.

- А де Чапик? Де наш красень, карликовий пінчер? – Надія кинулася до вітальні, зойкнувшi, зупинилася вражена: - Ха-а-а! Наталю, подивися, лишень, що тут робиться!

У трьох кімнатах, особливо у спальнях, був звичайнісінький погром – так, неначе тут орда пройшла. Шухляди повисовувані, дверцята відчинені, одяг на ліжках лежав уперемішку. На журнальному столику валялися голки, нитки, клубки. Наталя кинулася до шухляди, в якій лежали батькові нагороди – „Золота Зірка” Героя, ордени, документи, а також золоті вироби – шлюбні обручки, сережки, кулони, печатка, валюта – мама нещодавно продала бабусину квартиру. У шухляді було порожньо.

- Ви, лишень. подивіться! Вони... вони, - у Надії забракло слів, - звідси вигребли все. Навіть наші казахські гроші і ті забрали. Я давала мамі п'ятсот таньге, аби вона у гості приїхала.

- Пам'ятаєш, Надю, отут стояли дві синтетичні сумки в таку широку різникользорову смужку?

- А що, немає і цих сумок?

- Ато ж. У мами була така товста книга. До неї вона записувала, хто і що здавав на продаж. І ту забрали.

- Пам'ятаєш, коли ми виїжджали, в опочивальні, на шафі, стояв магнітофон „SONI”?

Сестри гайнули до опочивальні, але тільки руками розвели... І скільки не шукали, запасних ключів від квартири не було ніде.

V.

Очі червоні – стільки плакано-переплакано. Сліз уже не було, тільки кінчиком хустини витирала кутики очей. Богдан Стоколос уважно подивився на співрозмовницю: кругле обличчя, темно-карі очі, темно-русяве волосся. Деінде проступали срібні прожилки. Надія була схожа на батька.

- Не переймайтесь, - Богдан Стоколос намагався втішити Надію. – Будемо шукати. Можливо, ваша мама й жива. Пам'ятаєте, як сказав один мудрець: надія вмирає останньою.

- Ні, - сумно і тяжко зітхнула. – Я не вірю ні в які чудеса. До того ж у мене так неспокійно на душі.

- Ви мешкаєте в Алмати?

- Так. Прикордонна, 18 квартира 49.

Богдан Стоколос почав писати, але після кількох слів пасти скінчилася.

- Вибачте, - він змінив стержень і продовжив: - мамина квартира приватизована?

- Квартира приватизована на моє ім'я, а довіреність на право продажу вписана на батька. Вона, звісна річ, знаходилася у мами. Посвідчення про смерть батька також зникло. Коротше, пропало майже все. І кому тільки воно було потрібне?

- Коли ви були востаннє в мами?

- Дев'ятнадцятого березня. Ми з сестрою приїжджали на сороковину.

- Коли востаннє розмовляли з мамою?

- Це було якраз двадцять другого березня. Потім я зателефонувала двадцять п'ятого. Телефон уже не відповідав. Наступного дня знову вийшла на зв'язок – тихо, як у вусі. Потім дзвонила моя сестра Наталя, а вже згодом ми прибули до Чернігова.

- Опишіть портрет мами.

- На вигляд 65 - 70 років, середнього складу тіла. Волосся у неї було світле, але вона інколи його підфарбовувала. Обличчя трохи видовжене, поосноване зморшками, очі блакитні. Коли розмовляла чи посміхалася, були помітні коронки з жовтого металу... А ще в мами був на голові шрам, так сантиметрів на два з половиною, а можливо, й усі три. На спині з лівого боку якось я бачила пухлину. Злякалася спочатку. Мати почала втішати: „Не бійся, мовляв, це добреякісна пухлина. Ліпома називається. Вона буває у багатьох людей. Живуть же з нею і нічого”.

- Ви не скажете, з ким ваша ненька підтримувала ділові стосунки?

- Оцього вже не знаю. Мама мені про це ніколи не розповідала.

- Товаришу слідчий, - дозвольте я доповню, - обізвалася Наталя, яка весь час сиділа, немов загінотизована, вступившись в одну точку. – У мами в Москві є одна дуже давня подруга – Лідія Олексandrівна Сиворакша. Ось її координати, - Наталя, подлубавшись у сумці, дісталася записничок, - вулиця Степного, будинок 5, квартира 49, телефон 8-095-75-223-59. Оскільки мамин телефон не відповідав, я зв'язалася з Лідією Олександровною, поцікавилася, чи випадково немає у неї мами. Вона сказала, що немає, потім я вдруге зателефонувала і попросила її приїхати до Черніхівська. Лідія Олександровна спочатку ніби й погодилась, мовляв, приїду, але не приїхала. Телефоную вдруге. Вона заявляє, що збирається їхати до рідних у Полтаву – там уже не була більше, як півроку. Я тоді страшенно обурилася і нічого більшого не могла придумати, як кинути слухавку. Матуся приятелювала з Сиворакшою з раннього дитинства. А це вчора ще приходила мамина подруга. Звати її Марія Григорівна, прізвища не знаю. Вона сказала, ніби ненька їй розповідала про те, що Сиворакша просила маму подзвонити в Черніхівськ якомусь Гродану, котрий наче заборгував Лідії Олександровні гроші. Серед матусиних знайомих я знаю Емму

Соломонівну Откідач. Чому я запам'ятала це ім'я? – запитала Наталя і тут же відповіла: - Та тільки тому, що вона – директор чи то якоїсь фабрики, чи то концерну. Я ще здивувалася: директор отакого підприємства, а займається приватним бізнесом!

- Гаразд, - ви вільні, - мовив Стоколос. – До речі, ви не збираєтесь повернутися до Алмати?

- Ой, що ви! – вигукнули сестри. – Поки маму не знайдемо, нікуди звідси не рушимо.

- Маму ми неодмінно знайдемо, - суворо мовив Богдан Стоколос. – У моїй практиці ще не було жодного випадку, щоб я не розкрив злочин.

Коли за сестрами зачинилися двері, Стоколос набрав на телефонному дискові шестизначний номер.

- Емма Соломонівна?

- Так. Соломонівна слухає вас.

- Карний розшук турбує. Інспектор Богдан Стоколос. Чи не змогли б ви приїхати до нас на одинадцять годину?

- Ой, у нас тут саме нарада. Такі дебати. А чи не можна так: я приїду о пів на дванадцять?

- О-о-о, будь-ласка. Тридцять хвилин туди, тридцять сюди. Приїжджайте, ми вас чекаємо.

До кабінету зайшла середніх років жінка, зодягнена в однотонний костюм-сукню. Він їй пасував і за кольором, і за стилем. „Сказано – директор,” – подумав Стоколос.

- Доброго дня. Я, Емма Соломонівна, - подала білу руку з ненафарбованими нігтями. Це Богдана приємно вразило.

Сіла на стілець, закинула ногу на ногу. Богдан пильно подивився: красиві, витончені ноги обтягували панчохи під колір шкіри. Ще звернув увагу: у ній все було в міру. Не була обтяжена ювелірними виробами, як інші директори.

- Скажіть, ви знайомі з Оляною Касянівною Немілостяком?

- Так, ми з нею знайомі ... Дай Бог пам'яті, так років з п'ять. Життя примусило пенсіонерку стати реалізатором на Центральному ринку. До речі, а що з нею трапилося? Я уже її давно не бачила.

- Ось і ми хочемо про це дізнатися, хитромудро мовив Богдан. – Поки що Оляна Касянівна в розшуку. Через радіо і телебачення ми звернулися до громадськості.

- Ой, та проводового мовлення у мене немає. Телевізор наш черняхівський канал не бере. Отож даруйте, я трохи відстала від життя.

- Скажіть, ви давали на реалізацію свій товар?

- Так. Я давала Оляні Касянівні свої речі на реалізацію. Наскільки я знаю, під реалізацією, крім мене, вона більше ні в кого товару не брала. У неї було дуже вузьке коло людей, з якими тісно співробітничала.

- Ви не знаєте, у Москві в неї не було знайомих?

- Та ні. Чому? Була. Якось Оляна Касянівна мені розповідала, що коли їздить до Москви за товаром, зупиняється у своєї давньої ще по Чернняхівську подруги. З жодним чоловіком вона не підтримувала ніяких стосунків. Щоправда, на сороковинах якось зізналася, начебто напередодні увечері у квартиру добивався якийсь мужчина. При цьому називався сусідом. Однак дверей вона йому не відчинила. Потім уранці обійшла сусідів, та всі зізналися, що в такий пізній час ніхто не насмілився турбувати.

- Коли ви її востаннє бачили?

- Це було десь дев'ят... ні, таки двадцятого квітня. Зустрілися ми з нею на Центральному ринку. Вона стояла так далеченько від входу на речовий ринок. Через два дні годині о восьмій розмовляла по телефону. Оляна Касянівна розповідала, мовляв, треба поїхати на кладовище і поставити огорожу на могилу чоловіка, а завтра, тобто двадцять третього квітня, повинні приїхати з „Ремпобуттехніки” і поставити металеві двері.

„Отже, не приїхали, - розмірковував Богдан Стоколос. – Дверей не поставили.

Втім хто зна, можливо, й приїжджали, привозили ті двері, котрі б на її думку, мали оберігати оте багатство. Проте Оляни Касянівни на той час вже не було на світі”.

- Я ще телефонувала двадцять п'ятого березня, трубку ніхто не брав, а наступного дня пішли телефонні дзвінки – так, наче номер був зайнятий.

Аби зосередитися, Богдан Стоколос влаштував поквартирний обхід.

Багаторічний досвід підказував: злочин трапився саме тут і злочинця потрібно шукати саме в цьому будинку. Натиснув на дзвінок квартири за номером 54. Двері відчинила жінка старшого віку. Світло-каштанове волосся спадало на покаті плечі. З-під густих брів дивилися великі блакитні очі. Була вона зодягнена у старомодну шовкову сукню з вишивкою малюнком, відрізану по лінії талії і трохи розкльошену внизу. Рукав був подвійний: верхній – призібраний, нижній – вузький. „Ta-a-k, бабусю, в такому старомодному платті тільки вдома ходити”, - подумав Богдан Стоколос, назвався і додав:

- Я відносно Оляни Касянівни.

- Заходьте, - махнула рукою і, причиняючи двері, запитала: - Ще не знайшли?

- Шукаємо, - ствердно мовив Стоколос. – Що б ви нам сказали у цій справі?

- Та що скажу... Стояла на балконі своєї квартири і чекала автомашину – син мав приїхати з гаража. Ми збиралися в село саджати картоплю.

- Коли це було? – наразі пожвавішав Стоколос.

- Як зараз пам'ятаю, це було двадцять четвертого квітня.

- Час не пам'ятаєте?

- Та чому. Я ще й на годинник подивилася – п'ята ранку.

- Гм... - продовжуйте.

- Бачу йде лікар Ювеналій Дворкін. Він мешкає у нашому будинку, в квартирі за номером 66. Це, правда, в сусідньому з нами під'їзді. На правій руці несе щось загорнуте у покривало. Ще пробіг очима по вікнах нашої квартири – на кухні горіло світло. Мене, мабуть, не помітив. Вікна балкона у нас завішенні тюлем. Біля під'їзду стояла машина Дворкіна.

- Яка вона? Не могли б охарактеризувати?

- Я добре в них не розбираюся, але машина червоного кольору. Казав син, що першої моделі. Десять на початку шостої ранку, коли я вийшла на подвір'я, наслухала, як з квартири Дворкіних доносилася суперечка – Ювеналій сварився з дружиною. Оце мені дивно: він – хороший і вона – непогана, а між собою не мирять. Оце і все. Більше нічого ні додати, ні відняти не можу!

Злата Фотіївна Дериквас з 53 квартири саме була вдома. Обличчя запнуте білою хустиною, халат злегенька замазаний вапном. У вітальні, до якої зайдов Стоколос, стояли відро і швабра.

- Ой, дивіться не впадіть, - Злата Фотіївна, для годиться, виправдовувалася, - ви вже вибачайте за такий безлад. – Ми купили квартиру в Оляни Касянівні і саме ремонтуємо. Поки що у ній ми не живемо.

- Євромонт? – жартома спитав Стоколос.

- Ой, та куди нам до того євро. На одну квартиру п'ятнадцять тисяч „зелених” викинули.

- Ми розслідуємо справу Немилостяк. Скажіть, які у вас з нею були стосунки?

- Нормальні. Правда, після смерті чоловіка вона стала замкнутою, мало з ким спілкувалася.

- Кого ви знаєте із знайомих Оляни Касянівні?

- Щодо знайомих, то я вам скажу по совісті, вона була дуже вимоглива. До її оселі була вхожа одна особа – Ольга Григорівна Кукоба.

- Ви знайомі з лікарем Ювеналієм Дворкіним?

- До того часу, як пропала Оляна Касянівна, я його не знала і навіть ніколи не бачила. Правда, його дружину, Калерію Якубівну, кілька разів бачила. Якось чула, як вона так погано відгукувалася про Оляну Касянівну, мовляв, це ж треба мати отаку підприємницьку жилку – квартиру за п'ятнадцять тисяч баксів продати!

- Коли ви востаннє бачили Немилостяк?

- Це було десь отак сімнадцятого березня. Уранці я її бачила на ринку. А десь о пів на п'яту вечора ми з нею зустрілися біля магазину „Союз”. Йшла така дама – у береті кольору бузку і червоній куртці. Ми поздоровалися і розійшлися. Більше я її не зустрічала. Щоправда, мій чоловік казав, ніби бачив її на кладовищі двадцять першого. Та після цього я навіть не чула, щоб до її квартири прочинялися двері. А десь числа отак двадцять

четвертого на площадці і східникових прольотах побачила руді плями, схожі на кров. Вони йшли від труби сміттєпроводу по східцях на другий поверх. Однак наступного дня плям уже не було. Певне, хтось витер, а можливо, просто ті плями ногами вичовгалися. Таке буває...

Двірник Євдокія Падалка, одна з сусідок Оляни Касянівни, саме прибирала на подвір'ї – змітала сміття, що за зиму наскідали неохайні мешканці. Невисока на зріст, припідняті дотори плечі, з-під картатої хустини вибивалося чорне з сивиною волосся. Вона зупинилася, доки пройде солідний чоловік у демісезонному пальто і кашкеті. Аж ні. Він зупинився, подав посвідчення.

- Богдан Стоколос – інспектор карного розшуку. Нам потрібно з вами поговорити.

- О-о-о, будь-ласка. У кабінеті? – допитливо зиркнула сірими очима.

- Необов'язково. Можна й тут. Скажіть, тільки чесно, ви лікаря Ювеналія Дворкіна добре знаєте?

- Знаю наочно. Ми з ним ніколи не віталися. Він ось у цьому під'їзді живе, – показала мітлою.

- Скажіть, у яких стосунках Дворкін з Немилостяком?

- Я чула, що Оляна Касянівна торгує, але чим – не знаю. Додому вона особливо не запрошує. Двері на дзвінки не відчиняє, особливо після того, як помер її чоловік. Я, скажімо, жодного разу не бачила, щоб вони удвох на подвір'ї розмовляли, жодного разу не бачила, щоб Дворкін заходив до Оляни Касянівни або ще до когось.

- У ці дні чогось особливого не помічали?

- Та ні, чому ж? Помічала. Це було у четвер, саме прибирала на подвір'ї. Бачу на балконі Оляни Касянівни висить натільна білизна. Саме дощ лив, немов з відра. Я ще й подивилася: така акуратна в усьому, а тут балкон не закрила, білизну не зняла, а накрила клейонкою. Наступного ранку дивлюся, а білизни немає уже. Іще таке вам скажу. У мене з нею спарений телефон. Він працював увесь час, а це замовк раптом. Бувало уже не раз – Касянівна або трубочку не так покладе, або з кимсь занадто довго розмовляє. Цього разу я подзвонила у двері, та мені їх ніхто не відчинив.

Ольга Григорівна Кукоба не дуже привітно зустріла Богдана Стоколоса. Та коли дізналася, що з карного розшуку, наразі оживилася.

- А я думала прохач якийсь, – зніяковіло усміхнулася. Ото все ходять – то на погоріле дайте, то на ліки, то на квиток.

- А я чимось схожий на прохача, – також усміхнувся Стоколос.

- Звичайно, ні. Ви аж ніяк не схожий. То мені чомусь здалося. Ви уже вибачайте.

- Я стосовно вашої сусідки. Скажіть, з якими мужчинами Оляна Касянівна підтримувала дружні стосунки?

- Такого й бути не могло! – вигукнула Ольга Кукоба. – За її складом

характеру вона з жодними не спілкувалася, а якщо й підтримувала ділові стосунки, то лише з близькими і добре знайомими людьми. Мушу сказати, що вона не зізналася, що продала квартиру, а про те, що віддавала свої речі під реалізацію, навіть розмови не було. Та й навіщо вона б здавала, якщо сама торгувала на ринку?! Якось я їй і кажу: „Зробила б перерву, відпочила, гайнула б у санаторій чи будинок відпочинку”. А вона у відповідь, мовляв, немає часу, треба дітям допомагати. Оляна Касянівна ніколи не скаржилася на невдачі, завжди говорила: торгівля йде нормальню, товар продається. Вона за ним їздila до Москви і Хмельницького.

- Скажіть, коли ви востаннє бачили Немилостя?

- Це було вісімнадцятого квітня. Якраз на сороковину її чоловіка. Після поминок Касянівна зізналася, що вночі хтось тарабанив у двері. Вона ще й спитала: „Хто стукає?” Чоловічий голос відповів: „Сусід. Відчиніть двері”. У відповідь Касянівна пояснила, що ніяких сусідів-мужчин у неї немає, а якщо хочете поговорити, приходьте завтра вранці. Однак ранком наступного дня ніхто не прийшов. Вона ще поцікавилася у сусідів, чи до них ніхто не добивався? Ті сказали, мовляв, не стукав ніхто.

Отже, картина вимальовувалася. У центрі з'явилася фігура якогось чоловіка. Хто б це міг бути? Для початку Стоколос вирішив поговорити з Ювеналієм Дворкіним, але його вдома не виявилося. Тоді Стоколос пішов до школи, де в присутності класного керівника поговорив з прийомним сином Ювеналія Дворкіна.

- З мамою і татом ми наймаємо квартиру по Комсомольській, - мовив хлопчик. Тато працює в онкодиспансері, мама вдома. Наприкінці квітня ми з мамою приїхали в Донецьк.

- Не пам'ятаєш, яке це було число?

- Двадцять п'ятого квітня, ні, помилився. Двадцять шостого. Там гостювали у татового товариша. Звати його Володимир Хижняков. Побатькові не знаю. У них ще є дочка Яна.

- А ти не пам'ятаєш, як називалася та вулиця, на якій ви зупинялися?

- Вулиці не знаю, номера квартири не пам'ятаю. Дядя Володя разом навчався з моїм татом. Ми були у них до вечора. Потім поїхали у Горлівку до бабусі. Другого чи третього травня приїхав тато, ми там були до одинадцятого, а потім виїхали до Києва.

- Тато там залишився?

- Там. У нього саме відпустка. Він має приїхати наприкінці травня.

- Про що говорив тато по приїзді?

- Тато розказував мамі, що у нашій квартирі з'явилися меблі, але вони не наші, а Андрія Шувила з вулиці Паторжинського. Це знайомий тата.

- Які саме меблі?

- Два крісла шкіряні, два кухонні стільці. Тато сказав мамі, що меблі тимчасово знаходитимуться у нас. Коли я повернувся додому, на тумбочці

стояв кольоровий телевізор. Його раніше у нас не було. Це також, мабуть, дяді Андрія.

- Скажи, тато привозив до Горлівки якісь речі?

- Щось привозив на продаж. В одній сумці було якесь ганчір'я, я не цікавився, а в другій – магнітофон.

- Гаразд, Саша, ти вільний, - мовив Стоколос.

Невдовзі запросив до кабінету маму Саші – Калерію Якубівну Дворкіну. Увійшла витонченою, граціозною ходою. Високі каблуки лунко вищукували. З-під чорної шкіряної розстебнутої куртки на грудях переливалося намисто. Світле волосся, карі очі, обличчя кругле, як копієчка. Подала руку з пофарбованими у зелений колір нігтями.

- Добрий день.

- Доброго здоров'я, - Стоколос показав рукою на стілець.

- Дякую.

- Скажіть, ви знали Оляну Касянівну Немилостяк?

- Так. Знала. Вона продавала мої речі, які я в'язала і шила.

- Ваш чоловік її також зізнався?

- Звичайно. Він навіть допомагав Касянівні у домашніх справах.

Вибачте, - Калерія Якубівна відкрила дамську сумочку, - я... я... хвилююся. Можна запалити?

- О-о-о, будь-ласка, - дістав з шухляди запальничку.

- Красно дякую. Ви справжній джентльмен.

- Ваш чоловік з Немилостяк ніколи не сварився?

- Напередодні нашої поїздки якось зізвався: чимсь там не помирилися.

- Ви не разом виїжджали до Донецька. Чому?

- Ювеналій придбав три квитки на поїзд Київ – Донецьк, та в останню хвилину їхати з нами відмовився. Чому, я не дуже цікавилася. Живемо з ним дуже погано. Сваримося не те, що кожного дня, а кожної години. Інколи справа доходить до розлучення. Так далі жити просто неможливо.

- Скажіть, перед від'їздом чоловік додому приносив якісь речі?

- Не приносив. Що ні, то ні. Тільки, правда, як приїхав у Горлівку, привіз з собою магнітофон. Щоб не влаштовувати там ніякі конфлікти, я його ні про що не розпитувала. Я взагалі ним не цікавилася: куди пішов, чого, прийшов раніше чи пізніше, чому з нами не поїхав – мене це абсолютно не цікавило. Чим він займався – не знаю. Знаю тільки, що підробляв в патологоанатомічному бюро. Трохи займався комерцією. У нашій квартирі одна кімната – нежила. Там стоять лише меблі, які залишилися від моїх батьків, я іх збиралася продати. Там він зберігає свої речі. Але які, ніколи не цікавилася. Він говорив, мовляв, не твоя справа.

VI.

- Докази слабенькі, товариш підполковнику, але є. Все зводиться до однієї особи – Ювеналія Дворкіна.

- Хто за один? Наш, черняхівський?

- Донецький хлопець. Народився у Горлівці. Закінчив середню школу, профтехучилище за спеціальністю автослюсар. У 1979 році вступив до Донецького медичного інституту на педіатричний факультет. Після закінчення отримав направлення до нас.

- Де він працював?

- Так, значить до 1989 року в обласній лікарні патологоанатомом, був на курсах у Києві, після – в міській лікарні №1 хірургом, потім в медсанчастині на „Хімволокно”. Згодом відкрив приватне підприємство „Дюнікс”, почав займатися комерційною діяльністю.

- Характеристики брали?

- Так.

- Що там у них?

- З „Хімволокна”: хороший фахівець, до функціональних обов'язків ставився сумлінно. Контактний у спілкуванні. Освоїв метод гастроскопічного обстеження і лікування людей. Тепер, - Богдан Стоколос взяв до рук інший папірець, - з міської лікарні: „Трудової дисципліни дотримувався, доган не мав”. Ось характеристика з патологоанатомічного бюро: „Зарекомендував себе досвідченим спеціалістом, орієнтувався як у загальних, так і в спеціальних питаннях патологічної анатомії, користувався повагою та авторитетом серед співробітників бюро.”

- Та-а-к, хоч до ордена представляй, - іронічно мовив Арсірій. – Що ж, Богдане, будемо робити обшук. Він ще не з'явився?

- Зараз у Горлівці. Але з дня на день має бути.

- Саме час. Бери санкції і – вперед.

... – Якщо ви збираєтесь робити обшук, починайте з цієї кімнати, - Калерія Якубівна прочинила двері, і в ніс ударило важке повітря, настояне на запахах старовинних меблів, залежаного товару. – Я вже говорила: тут мій чоловік зберігає свої речі.

Богдан Стоколос потягнув замочок на пузатій валізі. Перед ним наразі оголилися всілякі кофтинки, блузки, ліфчики, сорочки, дитячі костюмчики. На дні валізи чомусь стояв чайний сервіз.

- О-о-о! – радо вигукнула Емма Соломонівна, яку Богдан узяв у поняті.

- Та це ж той сервіз, який ми з Касянівною брали в Одесі. Тільки я взяла кавовий, а вона – чайний.

У шафі на горішній полиці лежали шапки. Одна з них, норкова, привернула увагу Богдана.

- Вам не знайома ця шапка? – Стоколос звернувся до поняті.

- А чому ж? Знайома та ще й як! Це шапка Оляни Касянівни.

Потім Богдан Стоколос висунув шухляду, дістав картонну коробочку. На дні лежали патрони.

- Виходить, що у нього і зброя є?

- Ні, це патрони моого батька, - пояснила Калерія Якубівна. – Він у мене військовий був.

Потім Богдан дістав товстелезну теку, розв'язав поворозки і аж присвистув:

- Здається, те що ми шукали. Довіреність на продаж квартири Немилостяк, довіреність купівлі-продажу, розрахункова книжка за квартиру.

Богдан Стоколос виклав на стіл паспорт, орденські книжки.

- А ось і „Золота Зірка” Героя, - високо підняв нагороду.

VII.

- Ваше прізвище, ім'я та по батькові?

- Дворкін мосе прізвище. Звати Ювеналій Максимович.

Перед Богданом Стоколосом сидів окоренкуватий, невисокого зросту чоловік з лисиною на тім'ї. Під темно-русим волоссям з короткою стрижкою виднілося овальне обличчя. Кари очі нервово моргали, припухлі вуста, схоже, злегенька сівалися. „Нервус старий, нервус,” - подумав Стоколос. На підборідді виднілася ямочка, але не по центру, трохи змістилася у лівий бік, на правій щоці сиділа родимка, так неначе художник вималював пензлем. Ювеналій Максимович був зодягнений у темно-синю куртку з плащової тканини, чорні кросівки темно-фіолетового кольору.

- Ювеналіс Максимовичу, ви підозрюєтесь у вбивстві Оляни Касянівни Немилостяк.

- Я?... У вбивстві? Та ви що! – Ювеналій Максимович аж відсахнувся. – Оляну Касянівну вбито? Та не може бути! Коли я їхав у Донецьк, ми ще привіталися з нею на площадці.

- Привіталися, кажете? – іронічно перепитав Богдан Стоколос. – Можливо, ви обізналися?

- Оляну Касянівну я будь-де впізнаю.

- Гаразд. Ювеналіс Максимовичу. Не будемо дебатувати. У вас вдома було проведено обшук. Виявлено не тільки речі, викрадені з квартири Немилостяк, а й особисті документи.

- Та-а-а, - заплямкав Дворкін і на хвильку задумався. – Обікрав я Немилостяк.

Це справді. Вона й так багата, з квартирами. Це не те, що я – жити ніде, квартиру знімаю. Те, що я вкрав, воно й не позначилося.

- Але навіщо було позбавляти життя?

Дворкін увібрав голову в плечі, скосував погляд на Стоколоса:

- Вдруге повторюю: обікрав – так, але вбивати?! Та я куриці не заріжу. Одного разу дружина з базару живого півня принесла, то ми усім під’їздом різали. Прошу вас: не шийте мені цю справу.

- Скажіть, Дворкін, як давно ви знайомі з Немилостяк?

- Приблизно з 1990 року я наймаю квартиру за номером 66 по вулиці Комсомольській, 31. Я мешкаю там спільно з дружиною і дитиною. Десять

орієнтовно о цій порі в сусідній під'їзд, здається, з Алмати переїхала родина Немилостяків. Навесні, а точніше у березні 1997 року, ще до смерті її чоловіка я почав тісніше спілкуватися з Оляною Касянівною. Вона торгувала на Центральному ринку, і я запропонував їй продавати деякі речі. Касянівна охоче погодилася. Ми зустрічалися з нею один раз на тиждень або раз на десять днів. На початку квітня цього року я приніс їй на реалізацію блузки, колготки, спідниці, вовняні сукні, туфлі. По-моєму, я їй більше нічого й не приносив. Касянівна мала брати десять відсотків від реалізованої вартості. Цей товар у мене залишився ще відтоді, коли я займався комерційною діяльністю. До 23 квітня я кілька разів навідувався до Касянівни. Було це, як правило, у другій половині дня. Двадцятого квітня, а це було в неділю. Нараз пам'ятаю, я зашов о другій половині дня, після того, як вона повернулася з ринку, і забрав весь товар. На її запитання, чому забираю, відповів, мовляв, мене не влаштовують ціни і я запропоную реалізаторів, який їздить по районах. Я забрав свій товар, і на цьому ми розійшлися. Цього ж дня увечері я ще не раз приходив до Немилостяк запитати, коли вона віддасть гроші за проданий товар. Про це я її попередив ще вдень під час зустрічі у місті. Тому вона знала про мій прихід... Коли прийшов, двері були прочинені. Я здивувався. Як правило, Касянівна замикає обидва замки на два оберти. Коли переступив поріг у передпокої, на голій підлозі лежав труп. Я занімів. Я не міг придумати, що його робити. Повертати назад? Будь-якої миті сюди міг підійти її знайомий або навіть сусід і сказати, що це я її вбив... Водночас мене підігрівала пристрасть оволодіти хоч енною частиною її багатства... У неї був товар, були гроші і навіть долари... Багато доларів. Саме покійної мамі квартиру продала.

- Давайте розсудимо так, Дворкін. Ви лікар. Ви не намагалися надати їй якусь допомогу? Ну, там, скажімо, викликати „швидку“ чи хоча б доторкнутися до пульсу.

- Так, я лікар. „Швидко“ не викликав, вона уже її була не потрібна. Я справді нащупав пульс. Його не було. Переді мною лежала мертвa людина... I вже ніхто не міг її повернути до життя...

- I що ви почали робити?

- Я зашов до квартири, замкнув за собою двері і почав пакувати до валізи речі.

- Скільки ви взяли з собою цих валіз?

- Дві звичайно. По одній в кожну руку.

- Отже, ви не причетні до вбивства?

- Абсолютно.

- Гаразд, Дворкін, ви дуже нервуете. Та, мабуть, і стомилися. Відпочиньте, добре подумайте, а потім продовжимо нашу розмову.

Через дві години інспектор карного розшуку в особливо важливих справах Богдан Стоколос продовжив допит.

- Громадянин Дворкін, ви розумна людина, маєте вищу медичну освіту. Ну, навіщо вам запиратися? Давайте явку з повинною.

- Гаразд, товариш слідчий. Кінцівку я й справді вигадав.

- Непогано, Дворкін, непогано придумали. Вам би детективи писати. – Фантазія є, плюс творча вигадка, багата уява. Все те, що необхідне для письменника. А художній рівень – то справа наживна.

Дворкін усміхнувся, заплямкав вустами.

- Дійсно, ми ще вдень з Касянівною домовилися про зустріч. Коли я прийшов, вона відмікнула двері, впустила до передпокою. Далі я нікуди не проходив, розмовляли стоячи. Немилостяк стояла спиною до вхідних дверей, а я стояв супроти, біля холодильника. Я поцікавився, чи думає вона віддавати гроши за реалізовану продукцію? Гроші, між іншим, були немалі. Десять гривень чотириста заборгувала. Касянівна прохала зачекати, мовляв, таких грошей у неї зараз немає. При цьому зазначила, що як тільки з'являється, неодмінно віддасть. Я продовжував наполягати на своєму: гроші мені потрібні тільки сьогодні! На цьому ґрунті у нас виникла сварка. Все-таки цей конфлікт мені хотілося розв'язати мирним шляхом. Я вирішив піти геть. Але вона стояла на моєму шляху. Я був дуже схвильований і збуджений. Сягнистим кроком я рвонув до дверей, корпусом ненароком штовхнув Оляну Касянівну. Вона несподівано впала, вдарившись головою об спинку дивана, який стояв позаду. Вже, коли вдарилася, то впала на лівий бік. Я її одразу перевернув на спину і почав робити масаж серця. Струшуючи голову в руках, намагався привести її до тями. Але безрезультатно. Тоді я зрозумів, вона померла. Повірте, я був у шоковому стані. Вийшов з квартири, причинив двері на ручку із защіпкою. Собаченя весь час перебувало у квартирі. Повернувся додому. Товариш слідчий, ще раз прошу звернути увагу: я весь час перебував у шоковому стані. Ніяк не міг зібратися з думками, мовляв, що ж мені робити далі. Потім десь так орієнтовно о третій-четвертій годині ночі повернувся до квартири Немилостяк.

- Чому все таки повернулися? – спітав Богдан Стоколос.

- Я вирішив сховати труп. Взяв з дивана покривало, загорнув його туди. Та-а-к, а перед цим мотузкою зв'язав руки і виніс у свою автомашину.

- Вона у дворі стояла?

- Біля трансформаторної будки. Потім знову зайшов до квартири Немилостяк і випустив на подвір'я собачку. Трапилися на очі документи її покійного чоловіка. Вони лежали в целофановому пакеті.

- Навіщо ви їх забрали?

- Мені спало на думку взяти ці документи, аби зімітувати від'їзд Оляни Касянівни, скажімо, до дочок в Алмати. Я забрав документи, ключі від квартири, вони висіли в коридорі, вигнав собачку і зачинив за собою двері.

- А труп?.. Куди ви поділи труп?

- Дочекавшись ранку, я сів в автомашину і поїхав до себе на дачу.

- Де ваша дача?

- У Рижиках, це кілометрів двадцять від Черняхівська.

Богдан Стоколос чудово пам'ятав це село: на початку своєї слідчої діяльності він там розслідував справу про вбивство молодої особи.

- Конкретніше, де ви закопали труп?

- У своєму дачному будинку.

Богдан Стоколос аж голову пригнув від несподіванки, мовляв, бачив на своєму віку всякого, а такого ще ні.

- До квартири Немилостяк я вже більше не повертається, - продовжував Дворкін, - ключі по дорозі викинув. Куди пожбурив, достеменно й не пам'ятаю.

- Про вбивство дружині не розповідали?

- Звичайно, ні. Моя дружина для мене ніколи не була другом. Ми постійно сварилися, навіть через якусь елементарну дрібницю, на яку б інший і увагу не звернув. На Пасху вона збиралася поїхати до Горлівки, там мешкала моя мама, на поминки. Якраз роковини, як не стало батька. Я сказав, мовляв, мене такий варіант цілком влаштовує і порадив їхати удвох з сином, а мені потрібно деякий час побути самому, оскільки у мене були важливі справи. 25 квітня вона виїхала з Києва поїздом „Вуглик“. Я залишився сам і хотів прийти в себе після всього того, що трапилося. І справді, побувши наодинці, я заспокоївся, а 30 квітня таки виїхав до Донецька.

VIII.

За два дні оперативники доставили Дворкіна з Горлівки до Черняхівська.

Небавом поїхали на дачу. Праворуч, за містом, відкривалася мальовнича панорама на дачне містечко. Був травень, все довкруж зазеленіло. Рясно цвіли сади. Будиночок Дворкіна ще був не добудований, але виглядав солідно – споруджений з силікатної цегли, критий шифером, з мансардою. Щоправда, бракувало вікон, пройми затуляли шматки фанери, дощані щити. Дворкін відімкнув двері, подав лопату. Обережно, сантиметр за сантиметром почали копати. Зрештою, лопата наткнулася на щось тверде. Сумніву не було – перед ними лежав труп. Коли його повністю звільнили від землі, Немилостяк лежала, згорнувшись калачиком, так, як лежить дитина в утробі матері. Руки були зв'язані капроновою мотузкою. Зодягнена в светр коричневого кольору з білим орнаментом, чорну спідницю, на ногах виднілися вишневого кольору в'язані носки.

- Трупні плями синюшні, - мовив судмедексперт Володимир Богатирьов і почав натискувати тіло. – Так.. Очі заплющені, рогівки каламутні, зінці не розрізnenі. Рот закритий, зуби свіжих пошкоджень не мають. Кістки і хрящики цілі. Куди ж її били? Ага, здається, у ліву скроню, - судмедексперт почав перебирати пальцями, як піаніст клавішами, - пошкодження завдавали тупими предметами. Вони мали ребристу поверхність.

У морзі дочки Оляни Касянівни в трупі упізнали неньку.

- Так, це наша мама, - сплакнула Надійка.

- Ось, під лівою лопаткою у неї ще була й доброякісна пухлина, - додала Наталя.

Повторний допит у Черняхівську носив короткий характер.

- Скажіть, Дворкін, - поцікавився Богдан Стоколос, - як ви можете пояснити, що у потерпілої є багато ран на голові і закрита травма шийного відділу хребта із забиттям спинного мозку, а ви стверджуєте, що вона падала лише один раз.

- Я вважаю, ці травми могли утворитися тоді, коли я вантажив тіло Немилостяк до автомашини, а потім вивантажував уже на дачі і ховав у ямі.

- Скажіть ще раз: ви виносили труп самі чи допомагала вам дружина?

- Я вже не раз наголошував, і ще раз скажу: дружина для мене – абсолютно чужа людина. У мене з нею – ніяких контактів і ніяких розмов. Мало того, вона про це не знала і навіть не підозрювала.

- Чим ви можете пояснити той факт, що у вашій квартирі під час обшуку виявлено речі, які належать Немилостяк?

- Та-а-к... Я вже говорив, коли я в Немилостяк забираю товар, то запропонував їй неліквідний товар, котрий у неї місяцями не продавався, пустити на реалізацію по районах. Вона погодилася і запропонувала мені взяти її товар. Оляна Касянівна віддала мені сорочки, плащ, якісь туфлі і щось там ще, уже й не пам'ятаю. Пам'ятаю, все було нове, з етикетками. Коли вона віддавала товар, він був звалений на ліжку у великій кімнаті, в якій ніхто не жив. Сама ж спала у маленькій кімнаті біля входу.

- При обшуку у вас виявили патрони калібру 7,62 і малокаліберні. Кому вони належать?

- Ці патрони належать моєму покійному тестю, колишньому військовому.

Після його смерті ми продали квартиру, а його речі перевезли до себе. Ось так і потрапили ці патрони до мене.

- Коли ви перебували у Горлівці, кого, крім матері, відвідували?

- Я був лише у матері, більше ні до кого не заходив. Тільки, коли перебував у Донецьку, заходив до свого приятеля Володі Хижнякова.

- Визнаєте свою вину?

- Абсолютно ні. Немилостяк я вбив не навмисно, а чисто випадково. Я вже вам говорив: штовхнув, а вона вдарилася об спинку дивана і померла.

- Ви згодні показати всі події на місці пригоди?

- Так. Я добровільно погоджуся показати все, що відбулося на місці події...

2004 р.

**АЛЬФА
І ОМЕГА**

Світлої пам'яті старшого сержанта міліції, прилуччанина Олександра Ткачука, загиблого у боях з бандитами.

I.

До залізничного вокзалу Зіновій Ліфшиць їхав у старому, обшарпаному переповненому тролейбусі. У салоні пахло випарами немитого тіла, кількою, квашеною капустою і ще чимось таким, від чого праглося випити розсолу. Тролейбус їхав повільно, погойдувшись на вибоїнах. У Зіновія було таке передчуття, що ось-ось він зламається і частину маршруту доведеться долати підтюпцем. До відправлення поїзда на Прилужжя залишалися лічені хвилини. Ліфшиць тільки про це подумав, як наразі тролейбус хилитнувся, щось там угорі затріщало, загуркотіло, і він зупинився, так, неначе більше не стачило сил. „Все, приїхали,” – подумав про себе Зіновій. Виявляється, злетіли штанги. Водій взяв рукавиці, через передні двері вийшов з тролейбуса. Зіновій зиркнув на годинник: у цейтноті ще не був, але до цього наблизався. Зрештою, тролейбус обізвався джмеліним гудінням, а небавом кинувся долати останні метри до кінцевої зупинки. „Якийсь недобрий знак, – подумав Ліфшиць, – цікаво, перед чим це воно?” Коли зістрибував на асфальтовану привокзальну площа, засіяну недопалками, лушпинням, обгортками з цукерок, з динаміка прорізався м'який приємний жіночий голос:

– Увага! На другу колію на посадку подається приміський поїзд за маршрутом Черняхівськ – Прилужжя.

– Слава Богу! – нервово видихнув спресоване повітря. – Встиг таки. Капосний тролейбус. Ледь не запізнився.

У маленьке квадратне віконце Зіновій подав гроші, молода чорнява кіоскерка з підвіденими бровами видала квиток. На пероні уже юрмілося чимало людей – студенти, жінки-перекупниці, селяни з клунками. У багатьох у руках були міні-візочки, які в народі один дотепник дуже влучно назвав „кравчучками”. Що цікаво, маленькі візочки на мініатюрних колесиках утримували величезні баули. Багато таких купців і перекупників їхало до Ніжина, аби потім пересісти на приміську електричку і дістатися столичних ринків. Їхали з цими «кравчучками» тисячі людей – колишні вчителі, інженери, лікарі. Це був їхній єдиний спосіб доточити скромну зарплату. Багато з них її не отримували взагалі.

Економіст за фахом, Зіновій Ліфшиць прекрасно усвідомлював: стара, заяложена, немов селянський кожух, командно-адміністративна економіка розвалена. У спадок від колишнього Союзу молода незалежна держава одержала спрацьовані основні фонди. Довкруж владарював товарний дефіцит. Сучасна економіка, якщо її так можна було назвати, почала давати збої – різко падало виробництво, а якщо десь воно і животіло, то товари

виготовлялися низькоякісні, допотопні, ні кому не потрібні, і вони, здебільшого, йшли на склад. Гіперінфляція сягала позначки десять тисяч відсотків. Новоявлени політики, аби хоч як-небудь утриматися на плаву, почали запроваджувати бартерну систему. Панували неплатежі, дефіцит бюджету...

Зіновій Ліфшиць зайшов до купе. У ньому сиділи два чоловіки і дві жінки – грали в карти. Карти були настільки обшмульгані, що про те, що там на них було зображене, можна було лише здогадуватися.

- Сідайте до нас за кумпанію, - дорідна жінка намагалася посунутися.

- Дякую, - чे�мно відповів Зіновій. – Я не граю.

Прискіпливим поглядом окинув купе. Хотів поставити валізу на другу поличку, але вона була просто зірвана. Шкірзамінник на нижньому сидінні виявився акуратно зрізаним, певне, якимись підприємливими ділками. Швидше за все, вони його використали на черевики, які потім продавали на базарі. Бокова поліця наполовину розтрощена. Жіночка перехопила його погляд і посміхнулася: „Що, не сподобалося? Такі часи. Немов у роки революції”. Зіновій мовчки похитав головою.

- Це добре, що ми вдень їдемо, - кинув чоловік, тасуючи карти. – Уночі тут темно, як у негра в дупі...

- Та мовчи, як тобі не соромно! – нагримала інша жінка, певне, дружина.

- Бачиш, який чоловік солідний!

- Аж страшно їхати, - продовживав незнайомець. Бувало, задрімаєш, а потім зі сну кидаєшся – ще якийсь вуркаган приріже...

- Налякаєш чоловіка, то і їздити боятиметься, - не вгавала жінка.

„І справді, вагон часів громадянської не інакше,” – подумав Зіновій. Такі вагони він, здається, бачив у фільмах про громадянську війну.

З кожною хвилиною вагон заповнювали люди з “кравчучками”, жінки з кошиками.

- Пиріжки! Кому пиріжки? Скуштуйте моїх пиріжечків, такі смачні, - поряд пролунав голос косоокої жінки.

Один пасажир недовірливим поглядом окинув вилупкувату продавницю, яка усім своїм виглядом скидалася швидше на дурепу і недбало кинув:

- Я заплачу гроші, а ти хавай свої пиріжки.

Потім один за одним повалили продавці морозива, цукерок, води, пива, лимонаду. Хтось пропонував тертушки, інші – шкарпетки, треті – батарейки, голки, запальнички...

- А горілки у вас немає? – єхидно кинув все той же гострослів.

- Горілки, вин, навіть домашнього виробництва, у нас немає і бути не може! – ствердно і авторитетно мовив вусатий продавець у заяложеному піджаку і додав: - Горілку питимете вдома, якщо вам дружина налле.

Раптом у вагоні дрібно зачовгали дитячі черевики. Зіновій, який уже почав дрімати, розплющив очі. Перед ним стояв низькорослий чорнявий

кучерявий баяніст, певне, циган, а попереду йшли двоє маленьких діточок і так красиво співали:

Я не знаю о судьбі, лучшее храню в себе,
И признанием тебе досаждая,
Привыкая к боли ран, я прошу тебе обман,
Ты ж, как в песне у цыган, молодая, э-э-эх молодая!

Зіновій потягнувся до кишени, дістав новісіньке, вишневого кольору, портмоне, вклав у маленьку долоню, що вигнулася жолобком, ще новеньку купюру, яка майже нічого не коштувала. Юні артисти подибуляли до іншого вагона. А продовгуватим коридором продовжували туди-сюди сновигати все ті ж продавці і пасажири. Одні збиралися до виходу, інші сідали на більші станціях. Схоже, у Зіновія розпочинала боліти голова, і він заплющив очі. Раптом наслухав поряд голос. Коли розплющив повіки, побачив середніх років циганку у широкій квітчастій сукні.

- Слушай, маладой, красивый, давай тебе погадаю. Всю правду расскажу: что было и что будет.

Плечі Зіновія нервово пересмикнулися. Його завжди тіпало від цих зухвалих і нахабних циганок. Їх Зіновій чомусь найбільше боявся у житті. Йому весь час здавалося: оті безцеремонні циганки в будь-яку хвилину бовкнуть таке, що й на голову не налізе. У них на язиці те, що в розумної людини лише в голові. Засунув руку до кишени, нащупав асигнацію, подав чорноокій циганці.

- Візьміть. Тільки прошу вас про одне: нічого мені не говоріть!

- Харашио не буду. Но скажу только одно, потому что мне тебя жаль. Ты едешь в город, в котором обретешь лишь адни неприятности. Возврат домой будет только через тюрьму. Я тебе советую: не едь туда, паварачивай оглобли назад.

Трапилося те, що Зіновій і передбачав. Він ледь не плюнув в нахабні, насмішкуваті очі, натомість тяжко зітхнув і відвернувся до вікна.

Циганка зникла так само несподівано, як і з'явилася. Складалося враження, начебто вона розчинилася в повітрі, немов привид.

Кепський настрій підняв провідник. Як тільки за циганкою зачинилися двері, провідник почав перевіряти квитки. Ліфшиць показав квиток, а в його супутників їх бракувало. Скільки раніше неприємностей мали натерпітися безбилетні покупці від ревізорів-контролерів! А сьогодні – усе навпаки. Мовляв, немає, то й краще: гроші – на „лапу.” Контролер не дуже допитувався: звідки і куди хтось прямує. Він справно брав гроши.

- Колись і квитки видавали, - не стерпіла жінка, відклавши карти.

- Колись і воли велись, - іронічно усміхнувся контролер, п'ятірнею згріб зі столика пожмакані купони і засунув до широкої кишени. Ще раз усміхнувся, підморгнув дебелій молодиці і, похитуючись, поніс дорідне черевце до сусіднього купе.

Нарешті встоялася тиша. Зіновій Ліфшиць, схоже, задрімав. Верзлося йому казна що. Ніби він забрів до якогось палацу. Навколо – розкіш, але на вікнах замість фіранок, чи то портьєр, - одні гратеги. Він блукає, блукає тим палацом, а вийти ніяк не може.

- Просинайтесь, скоро Прилужжя, - усміхнено кинула жінка, збираючи карти.

Зіновій Ліфшиць, який, було, задрімав, наразі розплющив очі, протор долонею, спрямував погляд у брудне вікно. Прямо посеред поля білими стінами, викладеними з силікатної цегли, змигнули нові споруди. Двоповерхові котеджі, майстерно виготовлені народними умільцями, приємно радували око. Неподалік виднілися продовгуваті сараї з мансардами – „круті” збиралися тут жити надовго і всерйоз. Перевів погляд – праворуч змигнули дев'ятиповерхівки військового містечка. Колись у Прилужжі був великий військовий аеродром, на ньому базувалися надзвукові літаки. Тепер це лишилося в минулому. Новій державі виявилося все це не те, що непотрібне, вона просто була не в спромозі утримувати таку солідну військову техніку. Тому сріблясті лайнери, які ще вчора прудкими орлами шугали в піднебесі, сьогодні пустили на металолом. Прилужжя – невелике провінційне містечко, щоправда, обласного підпорядкування, з сімдесятитисячним населенням, в якому всі один одного знають. Якщо і не за іменем, то, принаймні, в обличчя. З’ява кожної людини, яка б вона не була: молода, середніх літ, а чи похилого віку: вродлива, посередня, неприваблива, завше розглядалася з цікавістю. Появу на вулицях старовинного містечка Зіновія Ліфшиця люди вітали з особливим інтересом. Середнього зросту, худорлявий, темно-русий, з-леді помітними залисинами. Світлі окуляри в позолоченій оправі, особливо підкреслювали імпозантний вигляд. Зодягнений красиво й елегантно – однотонний костюм у вузьку вертикальну смужечку, світла бавовняна сорочка, краватка. Вимоги до одягу відповідали не лише професії Ліфшиця: хто він і чому сюди приїхав. Коли жителі міста близче запізналися із Зіновієм, відзначили про себе: ввічливий, коректний, діалог підтримує по суті, високоерудований, щоправда, трохи схильний до монологів, емоційно-адекватний, мислення послідовне і логічно завершене.

... Зіновій Ліфшиць саме переглядав папери, коли двері офісу відчинилися...

- Дозвольте?

- Прошу, - коротко і лаконічно мовив.

Той, хто просив дозволу, був середнього зросту з довговидим обличчям, копичкою чорного волосся на голові. З-під веселок-брів допитливим поглядом дивилися карі з прозеленню очі.

- Будемо знайомі. Вакуленко. Ростислав Вакуленко, місцевий бізнесмен.

Чіпкий погляд Зіновія вихопив невеличкий ґандж: на безіменному пальці

бракувало нігтя. Гість був високим на зріст, мало не до плечей спадало темно-каштанове волосся, його очі швидше пасували б дівчині. Між бровами виднівся шрам – завбільшки з п'ятакопійчану монету. Був зодягнений у світлоклітчасту теніску, спортивні штани фірми „Nike”, темні кросівки від фірми „Reebok”. Приємній зовнішності так імпонувала цілеспрямованість, помножена на працелюбність, прагнення виокремитись, стати багатим.

- А це, - Ростислав Вакуленко кинув поглядом на свого низькорослого, зодягненого в чорну футболку і темно-сині джинси, - Тимур Бичик, мій водій і охоронець.

Тимур мав веселий характер, був небайдужим до жінок, любив розваги і компанії.

- Дуже приємно, - сухо і офіційно мовив Зіновій і почергово потиснув руки.

- Давайте, хлопці, за знайомство, - Ростислав відкрив валізу і з її пащі дістав пляшку коньяку та коробку цукерок. – Коньяк п'ємо лише п'ятизірковий, - покрутів у руках гранчасту пляшку.

Зіновій Ліфшиць дещо скривився, ну хто п'є зранку? Коні, правда, п'ють, та ще оці „крути”... Він, якщо і дозволяв собі перехилити одну-другу чарочку, то лише увечері і в невеликих дозах. Але діватися було нікуди. За правилами гостинності Зіновій дістав з серванту три рюмочки, з холодильника – лимон, нарізав тоненькими кружальцями, посипав цукром.

- Аби наше знайомство переросло у дружбу, – Ростислав першим підняв келих.

- Будьмо! – додав Тимур Бичик.

- Щоб між першою та другою і куля не пролетіла, - Вакуленко налив по другій склянці.

Смачно, немов молоденький, щойно вирваний з грядки огірок, хрумкотів на зубах лимон.

- Третю п'ють за дам, - Ростислав підняв келих, — давайте вип'ємо, щоб в офісі нашого шановного пана Зіновія назавше прописалася молода симпатична прилужанка.

Заки пили по чарці, закипів чайник. Ліфшиць дістав з серванта три мініатюрні чашечки. – Так, кому скільки цукру?

- Мені дві ложечки, - обізвався Ростислав.

- А мені три кави, а цукру – жодної, – мовив Тимур.

У кімнаті наразі запахло ніжно-п'янким ароматом.

- Смачні цукерки. Це що, ваші? – запитав Зіновій.

- Наші! – усміхнувся Ростислав і лукаво підніс догори палець, мовивши ніби між іншим, - у нас не лише цукерки смачні, а й дівчата.

- Смачнющі-пресмачнющі, - таємниче-змовницикі підморгнув Тимур.

- Ну, розповідай, друже, які тебе шляхи-дороги привели до нашого міста?

– Ростислав Вакуленко перейшов до справи.

Зіновій Ліфшиць відкрив пачку цигарок.

– Пригощайтесь, – мовив неквапом, дістаючи цигарку, – я повернувся, так би мовити, на шляхи дитинства моїх батьків. Тут народилися мої тато і мама, одружилися. Тут народився і я. Але згодом батьки переїхали до Черняхівська. Там мешкають вони і понині. У Прилужжі маю родичів – тут живуть двоюрідні сестра і брат. Та місто мене цікавить не стільки у плані генеалогічного дерева, як у плані нафтогазопереробної промисловості...

– Скажу відверто, – Ростислав Вакуленко перейшов на іншу тему, – Прилужжя здавна славилося бандитами, а зараз у криміногенному плані воно досягло чи не найвищої точки. Маємо бандитські формування. Вони і поділили його на зони та сфери впливу.

– Нафту і газ також тримаєте під контролем?

– Ато ж. Пустохвалівець тут у нас заправляє. Сисой Мохначов – москаль. На прізвисько Лисий. Рецидивіст, мокрушник. П'ять разів на зону ходив. М-да, падлюка ще та... Треба з ним якось обережно...

– Не вперше... Будемо вести дипломатичні переговори.

– Трохи і я був у їхній компанії. Набридло. Можна і за грата впекти. Хочеться зайнятися чесним бізнесом.

– Бізнес є бізнес. У жодній країні світу він не розпочинався з чеснот, – роздумливо мовив Зіновій Ліфшиць. – Але будемо працювати у межах закону. Я тобі допоможу на перших порах. До речі, ти там говорив щось про пустохвалівців.

– Наше, прилузьке угруповання, завжди ворогувало з пустохвалівським. Є між нами такі собі міжкнязівські розбірки – один одного любимо штрикнути.

– Цей Лисий де зараз?

– Один час жив у Пустохвалівці, потім перебрався до нас. Тут ходив королем. А коли тесть з тещою окачурились, знову назад повернувся. Там, кажуть, триповерховий палац відгрохав. На прилузькій нафті.

– І нехай повертається. Назавжди! – коротко і лаконічно резюмував Ліфшиць.

* * *

Фаїна Соломонівна взяла до рук електромашинку.

– Як стригтися будемо?

– Канадку. Зніміть трохи на голові, бакенбарди особливо не чіпайте, нехай будуть продовгуваті.

При згадці про бакенбарди Зіновій усміхнувся. Один час його рідний дідуся шпетив, мовляв, песики розвів. Навіщо вони тобі?

– Гаразд. Сядьте трохи близче до спинки стільця, голову підніміть. Ага, ось так.

О-о-о, чудово! – вигукнула Фаїна Соломонівна і на голові Зіновія почала

творити дива. – Де це ви стриглися востаннє?

- У Черняхівську.
- Ви що, там мешкаєте?
- Так.
- До нас прибули у відрядження чи назавше?
- Побачимо, як сприйме мене Прилужжя. Я взагалі-то цікавлюся бізнесом.

- О-о-о! То ви бізнесмен. Та ще й з Черняхівська! – вигукнула Фаїна Соломонівна. Я жодного разу не обслуговувала мільйонера, – знову кокетливо вигукнула і перейшла майже на шепот: - Ви б не змогли моїй знайомій придбати квартиру? Вона тут у нас готельним комплексом завідує. Така гарна жіночка. Вона б вам і віддячила. А чоловік попався п'яничка. Життя вдома немає. Власне, квартира потрібна їхній доноці. Дівчині уже за двадцять. Хотіла б відокремитися, жити самостійно. Дивись, там би і заміж вийшла.

- А чому б і ні, – охоче погодився Зіновій. – Звичайно допоможу. Скільки там з мене?

- З вас ніскілечки. Заходьте, будь-ласка, завжди. Ми завжди вам раді.
- Тільки до вас, – усміхнувся щиро Й непідроблено.
- Зачекайте, я зараз зателефоную Есфірі Давидівні, і ви домовитеся, де і коли вам зустрітися.

Повернувшись до офісу, невдовзі Зіновій Ліфшиць наслухав трохи приглушений голос. З того, що незнайомка запитувала про зустріч, Зіновій зрозумів: телефонувала Есфіра Давидівна.

- А ви приходьте прямо до мене в офіс – вулиця Корольова, будинок 5, квартира 21.

Незабаром до офісу зайшла у літах, але на вигляд ще моложава жінка – загострений носик, тонкі вуста, пряме волосся, пофарбоване у каштановий колір. Вуста віддавали червоною фарбою, загострені продовгуваті нігти були пофарбовані у чорний колір. „Ох і несмак!” – подумав про себе Ліфшиць. Зіновій позирки окинув гостю. Окоренкувате тіло ледь трималося на високих тоненьких каблучках – як тільки вони не зламаються. „Певне, роз’їлася на американських окорочках”, – Зіновій ще раз окинув поглядом Есфіру Давидівну. Від неї тхнуло різким і надмірним запахом парфумів, певне, наблизкалась перед приходом. З-під глибокого декольте виднілися обриси персів, які мали червонуватий відтінок.

- Есфіра Давидівна, – подала оголену руку.
- Сідайте, будь-ласка, – чемно мовив Ліфшиць.
- Як ви вже знаєте, мене хвилює квартирне питання, – утасмничену мовила, – доночка трохи у дівках засиділася. Вона, може б, і вчасно вийшла, якби не батько-п'яничка. Самі розумієте, місто у нас невеличке – одне одного достеменно знає. Хто захоче йти на квартиру, у якій тхне самогонним

смородом. Самі розумієте.

- Так, звичайно, я розумію. Все добре розумію. За цим справа не стане. Скільки?

- Гадаю, для початку дві тисячі американських баксів.

- Ви будете у себе?

- Так.

- Добре. Я прийду хвилини за двадцять...

- М-да, паспорт, Есфіро Давидівно. Обов'язково візьміть паспорт доњки.

Увечері Зіновій Ліфшиць вечеряв у кафе „Синій птах”. Замовив сто п'ятдесят грамів коньяку, салат, другу страву, печеною. Інколи Зіновію праглося розслабитися, зректися цього світу, повитати десь під хмарами. Випивши чарку, закусував, потім наразі заплющував очі, прислухався до чужих розмов, деяку інформацію мотав собі на вус. Бажання розслабитися виникало на якусь мить, натомість пробивалася тверда, немов граніт, думка: ніякого розслаблення, ти завше мусиш бути зібраним і сконцентрованим, зосередженим і акумульованим. Розслаблення дорівнює нулю, повній невдачі.

- Вибачте, біля вас можна присісти? – наслухав поряд чоловічий голос.

Зіновій розплющив очі і побачив перед собою худорлявого, дещо сутулого молодика. З опущених плечей звисала картата сорочка, так, ніби з чужого плеча, на овальному обличчі виокремлювався прямий продовгуватий ніс, по боках пильно зоріли двоє чорних оченят.

- А чому б і ні. Звичайно, сідайте, – Зіновій злегенька підвівся.

Це був Артур Ушацький. Виховувався у багатодітній сім'ї. До знань особливого потягу не мав, навчався без усілякого інтересу, домашні завдання не виконував, без поважних причин пропускав уроки. Ріс справжнім дурником. Свідоцтво за вісім класів так і не отримав, видали довідку. Проте відзначався жорстокістю, підводив під вплив сильніших за себе, був здатний до самопожертв. До всього, що не робив, докладав багато зусиль та енергії. Завше намагався йти вперед, не знаючи відступу.

Зіновій Ліфшиць – тонкий психолог. Він одразу оцінив усі плюси і мінуси свого нового знайомого.

- Мене звати Артуром . Прізвище Ушацький.

- Артур, Артур, - почав пригадувати Зіновій. – Схоже, це ім'я вже чув. Так, що ти хотів, Артур?

- Я чув, ви бізнесом у нас будете займатися. Можливо б взяли і мене на роботу?

- А яка в тебе родина? – поцікавився Зіновій.

- Я - то взагалі холостяк. Живу з батьками. А сімечка у нас - не доведи Господи. Тато у молодості любив випити. Та й зараз з чаркою не розминеться. На умі тільки випити та дітей робити. Ото, як налижеться, так маму цілісіньку ніч, було, й мучить.

- Ти десь працював?
- Та майже ніде. Трохи на механ заводі підробляв, поки робота була, а це завод закрили, там десь сотня залишилася, то ніде не працюю. Можна сказати, байдикую.
- Так кажеш, що неодружений.
- Офіційно ні. Але інколи підночову в однієї жінки.
- Якщо є бажання, можеш працювати прямо у мене в офісі.
- А чи справлюся?
- Справишся, - усміхнувся Зіновій. – Тут особливого розуму не треба. Ти тварин любиш?
- Люблю, - щиро зізнався Артур, - у нас, скільки й пам'ятаю, у дворі водилися собачки, а в хаті – коти.
- Ось про це й мова, - Зіновій близче підсунувся. У мене вдома є породистий собака на імення Оріон. Познайомишся з ним, подружишся. Коли я буду у відрядженні, кожного ранку гулятимеш з ним, потім годуватимеш. Будеш, ніби мій охоронець. Ну так що, згода?
- Не те слово! Я вдячний долі, що вас тут зустрів. Слово честі, я десь з півгодини вагався, перш ніж до вас підступити. Нарешті віднайшов у собі силы.
- От і добре. Будемо вважати, ми знайшли спільну мову.

II.

- Привіт, друже! – Зіновій Ліфшиць почув у слухавці знайомий голос. – Це Ростислав Вакуленко. Чим ти зайнятий?
- Працюю... Збираюся...
- Над чим працює і куди збирається Зіновій Ростислав не хотів знати.
- Ти ж не забув, друже, через годину виїжджаємо. Хлопці вже наловили риби і варять юшку.
- Гаразд. Буду неодмінно.
- Від цього пікніка отримаєш велике задоволення. До того ж ми підготували маленький сюрприз.
- Ну, брате, ти мене заінтригував. А що за сюрприз?
- Сюрприз на те й сюрприз, аби мовчати!
- Кажи, а то більше не маю сил терпіти.
- Розумієш, друже, ми приготували для тебе одну „теличку”. Так років двадцять з хвостиком. Класна дівка! Думаю, сподобається. Ну, давай, до зустрічі!

Коли прибули на пікнік, Зіновій спочатку вирахував „теличку”. Це й справді була класна дівка. Розповніла, з темно-руявим волоссям, круглим обличчям і темно-карими оченятами, пухкими сексуально-багатообіцяючими вустами. Щоправда, Зіновій пригадав: десь ніби читав, що такі пишнотілі люблять насолоджуватися лише життям, а коханки з них ніякі.

На пагорбі в казанку варилася риб'яча юшка. Неподалік, під навісом, виднівся овальний стіл. За „стільці” правили широкі колоди. Внизу, в оточенні очерету, німотно застигло широке плесо озера. Довкруж зависла вечірня тиша, вода в озері, схоже, також застигла, лише де-інде сплескувала риба. Сіра намітка вечора небавом набрала чорного кольору. Та ось спалахнув іскристий місяць, загорілися зорі.

- Ти бач, - усміхнувся Зіновій. – Жирує риба.

- Здесь много рыбы, - усміхнувся юнак з кавказькою зовнішністю на ім'я Варданян. – Хоч руками бери.

- Шеф, поки ми тут шашлики підсмажимо, займись дівахою.

- Ну, хлопці, ви й даете. Ні сіло ні впало. Як же її хоч звати?

- Зінаїда!

- О-о-о! Та ми, виходить, майже тезки!

Зіновій запропонував пройтися стежечкою до березняку, який виструнчився на тому березі, на що Зінаїда люб'язно погодилася.

- Ви давно тут живете?

- Років з п'ять буде, - охоче відповіла дівчина.

- Самі з Росії?

- Так. З Саратова я.

- І яким чином потрапили в наші краї?

- Та таким... – сумно зітхнула Зінаїда. – Чоловік у мене військовий.

Закінчила школу, вийшла заміж. Де ми з ним тільки не були: у Грузії, Прибалтиці, а потім до Прилужжя відправили. Так ніби й нічого не було. Квартиру у військовому містечку виділили. Життя тільки-но починало налагоджуватися. Та раптом нещастя... – вона не доказала, в голосі забриніла слізоза, обличчям повернулася у бік озера.

- А ви ж хто будете?

- Я радник голови Держкомітету України у справах бізнесу і підприємництва, - так почав Зіновій, відчуваючи, що у таких випадках треба було розпочинати з іншого, але стриматися не зміг, - прибув сюди піднімати приватну справу. За нею сьогодні – велике майбутнє.

Потім чомусь так трапилося, що Зіновій заговорив за економічне приватне життя ряду капіталістичних країн, мовляв, які вони багаті. Що то значить приватність! Це сильна економіка, стабільна зарплата, упевненість у завтрашньому дні. Вони обійшли березовий гайок і знову вийшли на середину, котра і привела на те місце, звідкіля вийшли. Зіновій у стосунках з жінками був несміливий. І, якщо у нього й були якісь зв'язки з представницями слабкої статі, то, як правило, вони самі виступали ініціаторами. У Зіновія бракувало досвіду, аби „розкрутити” цю тему, він не знов з чого почати розмову, аби привести її до логічної розв'язки. Нарешті наважився:

- А як же у вас особисте життя?

Зінаїда іронічно усміхнулася.

- Син до третього класу ходить, а донька – до першого.

- Я теж свого часу був одружений. Маю діток. Але з дружиною розлучився і вона поїхала додому, до свого Белгорода.

- Так що ви мешкаєте самі?

- Можна сказати, що так. – Зіновій сумно усміхнувся, відчувши свою нищівну поразку. Він чекав на привід, за який можна було б схопитися, однак, на думку Зіновія, підстав не було.

Зінаїда також чекала, коли новий знайомий запропонує інтим, але, схоже, у нього чогось такого і на думці не було. Вона ще раз скептично окинула поглядом розгублену постать свого „коханця”, усміхнулася, взяла під руку:

- Ходімте до вогнища. Певне, нас там уже чекають.

На столі парувала смачна риб'яча юшка, гіркою лежали засмаглі розчервонілі, трішки підсмажені на вогні, шашлики.

- О-о-о, з поверненням! – радо вигукнув Ростислав Вакуленко, підморгнувши Зінаїді. – Ну як?

- А, ніяк! – байдуже стена плачима, - він у вас якийсь, немов теля.

Потім всі тісним кільцем сіли довкола столу. Зінаїда сіла супроти Зіновія, намагалася не дивитися у його бік. Спочатку випили за знайомство з такою великою людиною, як Зіновій. Потім пили за бізнес, підприємництво, за відпочинок на Канарських островах, за власну справу, за майбутні мільйони, за вродливих жінок, за майбутній успіх і процвітання.

Коли захмеліли, почали розповідати анекdoti.

- Чукача закінчив ВПШ при ЦК КПРС і повернувся додому, - розпочав Зіновій. – Його й запитують, мовляв, розповідай, чому там тебе вчили. „О, тепер я розумна стала, - каже чукача. – Я тепер знаю, що Маркса і Енгельса - два різні чоловіка. Ульянов і Ленін одна й та ж чалавека, а слово КПРС - зовсім не людина.

Всі засміялися. Ниточку розмови продовжив Варданян.

- Ідёт грузин по городу и видит симпатичную девушку. Девушка, а девушки Пойдём со мной в баню! «Дурак, нахал!» - возмущается девушка. «Не хочется мыться, хади грязный!», - отвечает грузин.

- П'яний Вано сідає в таксі, - мовить Ростислав Вакуленко. – Таксист і запитує: „Вам куда?“ „А тобі, казъол, яке діло?“

Сміються всі. Та найбільше Зінаїда. Схоже, вона дійшла до кондиції. Вся червона, немов пожежа.

- Шеф, не пропусти момент.

- Я пас, - мовить Ліфшиць і починає новий анекdot.

- Мені можна? – цікавиться Тимур Бичик.

- А чому б і ні?

Тимур узяв за руку Зінаїду і повів за автомашину, яка стояла поряд. Спочатку вони перекинулися кількома фразами, потім нараз розмови стихли.

З-за машини донеслося сопіння, потім залунало жіноче завивання. Наразі автомашина заходила ходором, всі аж сахнулися. Вакуленко, було, підхопився, аби її втримати. Певне, Тимур впирався ногами об колеса. Згодом все так само раптово стихло, як і розпочалося. Підсмикуючи коротеньку спідницю, з-за машини вийшла Зінаїда, потім, задоволено усміхаючись, з'явився Тимур Бичик.

* * *

По дорозі на фірму „Грант” Ліфшиць зайшов до магазину „Спорттовари”.

- О-о, старі знайомі! – приємно усміхнулася Неоніла Миколаївна Мосягіна.

– Чомусь давненько не заходите.

- Та все справи, справи, - загадково усміхнувся Зіновій. – За справами, мабуть, буде ніколи і померти.

- О-о-о, не говоріть такого, Зіновію Леонідовичу. Рано ще. Вам тільки жити та й жити.

- Гаразд. Не буду. Що ви новенького отримали?

- Ось візьміть „Дику орхідею”, - Неоніла Миколаївна подала відеокасету, а це ось „Лабіринт смерті” за Джеймсом Чейзом.

- О-о-о, чудовий письменник! Я прочитав усі його 32 томи. Окремі романи перечитував по кілька разів. Скажу вам по совісті, що у мене чотири улюблени письменники детективного жанру – Артур Конан Дойль, Джеймс Чейз, Жорж Сіменон і наш, черняхівський, - Віталій Леус. До речі, скільки там з мене?

Мосягіна назвала суму. Ліфшиць розплатився. Неоніла Миколаївна подала здачу.

- Це зайве, - мовив, - візьміть назад. Не потрібно.

„Який щедрий чоловік, - подумала про себе. – Це не те, що наші козли, у церкві за копійку пукнуть”.

Невзабарі Ліфшиць дістався фірми. Тут на нього чекало повне розчарування. Директора фірми Івана Лендріка на роботі не було – відбув у відрядження до Києва.

- Шкода, так, гм... Дуже шкода.

- А в чому справа? – поцікавилися секретарка Бистрова.

- Тут така ситуація. Свого часу ми домовилися з Іваном Євтихійовичем, що телефон, який він нещодавно придбав, удень працює на нього, а увечері на ніч я забираю до себе. Потім, вранці, звісна річ, повертаю.

- Як на ніч? – обурливо вигукнула секретарка. – Як відає? Та ви знаєте, що це за факс? „Панасонік” – один з найкращих. Ми заплатили за нього великі гроші!

- Але у нас є домовленість з Іваном Євтихійовичем, - наполягав на своєму Ліфшиць. – До того ж ми забезпечуємо комерційну безпеку фірми і його особисту безпеку, як директора. За таку послугу фірма має віддавати двадцять відсотків від одержаного прибутку.

- Ви прекрасно знаєте, такі послуги неприйнятні для нашої фірми, і ми від цього відразу відмовилися, - ствердно мовила секретарка, а про себе подумала: „І добре, що відмовилися. З таким, як ти, зв'язуватися небезпечно”.

У цю мить пролунав телефонний дзвінок.

- Вибачте, - секретарка Бистрова взяла телефонну трубку.

Вона довго і уважно слухала, зрештою, мовила:

- Та ось він стоїть поряд зі мною. Гаразд, я передаю йому слухавку.

- Іване Євтихійович! Ми з вами інтелігентні, порядні люди. Здається, ми з вами домовилися...

- Знаєте, пане Зіновію, нас такі умови не влаштовують.

- Але ж я ще раз наголошу: ми домовилися з вами.

Потім ще хвилин з п'ять тривала суперечка між Ліфшицем і Лендриком.

- Та ви знаєте, хто я? – зрештою нерви у Зіновія не витримали. – Я радник голови Держкомітету. Ви усвідомлюєте, хоч з ким ви розмовляєте? Ви тримаєте сірники біля порохової бочки! – зле кинув і передав слухавку секретарці Бистровій.

- Гаразд, Галино Георгіївно. Не будемо з ним зв'язуватися, - спокійно мовив Лендрик. – Віддайте йому той факс. Але з умовою, щоб факс кожного ранку був на місці. А я приїду, розберуся.

III.

Еліна Зіновію сподобалася одразу. „М-да, це не те, що Зінаїда,” – подумав. Перед ним стояла чарівна принцеса: трохи вища середнього зросту, стрункі напліті ноги, рожеві щічки, повні вуста, принадні сіднички, біле волосся злегенька віддавало жовтизною. Зіновій глянув на дівчину, схоже, так і прикипів до її обличчя. Дивився довго і ретельно. Вона наразі усміхнулася: відчула – бізнесмен закохався у неї з першого погляду. Коли побачив цей усміх, Зіновію здалося: сотні сонця спрямували струмені до його офісу. Він знову ще раз вичікувальним поглядом подивився на Еліну. Раптом спохопився: так розглядати впритул занадто довго – неетично і некоректно, перевів погляд донизу. У центрі опинилися її красиві, злегка засмаглі ноги, він зрештою мовив:

- Я беру вас на роботу на посаду секретарки. У коло ваших обов'язків входить...

Еліні виповнилося п'ятнадцять років, коли вона посварилася з батьками і гайнула від них подалі. Спочатку мандрувала по країні з далекобійниками. Об'їздила Нечорноземну зону, Прибалтику, Кавказ, навіть Уралу дісталася, потім зупинилася у Москві у своєї знайомої. Починався розвал Союзу, і дівчата перебазувалися до столиці – зореносної Москви. Жінка зустріла радо, пригостила сніданком, випили по чарчині. А увечері Еліна вже вийшла на роботу. Десятки дівчаток у міні-спідничках нервово очікували своїх клієнтів

біля ресторану „Пекін”. Працювати, як на диво, було дуже зручно: ти забезпечена квартирю, отримуєш задоволення, та ще й гроши платяте. І немалі. Еліна вдалася на зрист, і на вигляд їй давали сімнадцять–вісімнадцять років. В окремі дні „щастило” працювати навіть у „дві зміни”. З часом скупилася – придбала шубу, взуття, модні плаття, і ще гроши про „чорний день” лишилися. Одного разу Еліна здибалася з Сисоєм Мохначовим – „крутим хлопцем”. Вона настільки сподобалася Сисою, що той, коли повертається додому, забрав і її. Так Еліна опинилася в Прилужжі. Спершу Сисою влаштував її секретаркою на макаронну фабрику. Але вона там так загуляла, що директор через кілька місяців витурлив у шию. Трохи згодом працювала в якісь фірмі, а зрештою, все той же всюдисущий Мохначов прилаштував Еліну в офіс Зіновія Ліфшиця. Умова була одна: вона ні в якому разі не повинна розповідати Зіновію про свої походеньки і, тим більше, ніколи не говорити про нього, Сисоя.

Зіновій Ліфшиць, як здалося Еліні, довго і монотонно розповідав, що ж вона, врешті-решт, повинна робити. До того ж доведеться опановувати новий вид секретарської оргтехніки – комп’ютер. Запевнив, мовляв, нічого страшного – на перших порах протягом місяця у неї буде вчитель.

- Між іншим, ти вмієш друкувати на машинці? – поцікавився Зіновій.
- Я вмію друкувати бездоганно! – авторитетно ствердила Еліна.
- Тоді все інше – справа техніки, – погодився Зіновій.

Еліна про себе таємниче усміхнулася – говорив-говорив, а основного і не сказав.

Минув місяць. Швидкий допитливий розум Еліни схоплював все, немов на льоту. І справді, вона бездоганно оволоділа комп’ютером, що навіть привело у здивування Зіновія. Буває: філолог за освітою, а як набере текст – помилка на помилці. У набраному Еліною тексті Зіновій міг вставити одну або дві коми. Як тільки до офіса заходив молодий імпозантний відвідувач, Еліна чимдуж бігла на кухню і заварювала каву. П’янкий приємний аромат наразі розливався по затишних кімнатах офісу. Еліну відзначала не лише компетентність, пунктуальність, а й гостинність. Схоже, обопільна розмова тоді протікала в злагодженому ключі, і всі ділові питання вирішувалися просто й легко.

Одного вечора розігрався буревій – пружкий вітер наразі почав таращанити цинковим дахом, потім повалив опору лінії електропередачі, на тротуарі зламав молодий каштан, озвався протяжним громом так, неначе з неба посыпався каскад каміння. Слідом за електричним розрядом спалахнула блискавка, гіантськими ножицями, немов сувій тканини, розкрайла темно-синє небо. Еліна забилася в куток, злякалася не на жарт. Вона страшенно почала боятися грози після того, як у їхньому селі вбило молодого хлопця. Закінчив юнак десять класів, збирався вступати до Прилуцького педагогічного училища. Улітку трохи працював на комбайні.

Перед екзаменами вирішив повторити науку. А тут, де не візьмись, бригадир: „Прошу тебе Христом-Богом, сходи ще сьогодні раз. А тоді вчитимеш стільки, скільки тобі треба буде. Он хлопці повернуться з міста, а сьогодні повір: мені просто нікого послати.” Взяв хлопчина вила і мало не зі слізами пішов на те поле. До обіду ще так сонечко світило, гарно було. Пообідали з комбайнером Іваном Гордійовичем, знову взялися молотити. Аж тут – раптом небо спохмуріло, вітер здінявся, все навколо потемніло і – гроза. Як уверне та уверне. Хлопці чимдуж від металу та до копиці. Ось там їх накрила гостро-кінджальна блискавка. Приїхала автомашинка зерно забирати, комбайн стоїть, хлопців немає. З копиці тільки попіл залишився та два трупи.

Звітоді, як тільки загримить, так і пригадує Еліна отого хлопчину, якого привезли з поля чорного-пречорного, усього обгорілого.

-Гаразд, - мовив Зіновій, - пересидь, поки воно перемежениться.

У цей час так тріснуло, що аж сам Зіновійувівав у плечі голову. Еліна, яка стояла поряд, з переляку притиснулася до нього. Через тонку тканину сорочки і блузки відчув, як пульсує її молоде гаряче тіло. Він обійняв Еліну за плечі, вустами доторкнувся до її пахучого шовкового волосся. Вона тицьнулася йому в плече, потім Зіновій взяв її за голівку і подивився у чисті, глибокі, як бездонна криниця, блакитні очі, міцно припав до вуст. Розумів: так з секретарками поступати негарно, до добра це не доведе, але якась магічна сила притискувала його до неї. Ім дай лише привід. Вона безцеремонно зловживатиме довір’ям, згодом продемонструє свої „зубки”: запізнюватиметься на роботу, а то й просто, в робочий час, швидятиме по магазинах, на зауваження не реагуватиме, поводитиме себе зухвало, підвіщуватиме голос, а тоді, чого доброго, й взагалі сяде на плечі.

Втім, планку було подолано, і вже нічого йому не залишалося робити, як у цьому ключі рухатися далі. Потім події розвивалися, неначе в тумані. Він роздягнув її блискавично, злився з нею, немов одне-єдине тіло. Вона злегенька скімлила, відкидалася набік, випростувалась, і, заплющивши очі, мовила:

-Ти навіть не уявляєш, як мені добре з тобою.

Буревій раптово налетів на Прилужжя, наробив чимало лиха. На деякий час вийшло з ладу електроосвітлення, тому Зіновій дістав свічку – він був передбачливий. Коли їхав до Прилужжя, ще в поїзді купив в однієї жіночкі дві свічки. Зараз вони були, як ніколи, доречні. Зіновій запалив свічку, поставив на журнальний столик. Пелехаті тіні гайнули по кімнаті, створювали казкову, таємничу обстановку лише для них двох. Пили коньяк, закушували цукерками, лимоном з цукром. Потім Еліна приготувала свою фірмову каву. Лише під ранок двоє оголених тіл, які зовсім вибилися з сил, зморив міцний здоровий сон.

Розбудив пес, який почав скімлити під дверима. Зіновій, було, взявся

його виводити, як наразі з'явився Тимур Бичик.

IV.

... Зіновій, прокинувшись, пішов на кухню. Поставив чайник, увімкнув телевізор і потрапив саме на сексуальну сцену, котра досягла кульмінаційної точки. Дістав цукор, але пригадав, що цього разу він буде зайвим. Останнім часом Зіновій приготував для чаю своєрідну приправу – лимон перекрутів на м'ясорубку і залив свіжим медом з білої акації. Одну столову ложку заливав окропом, злегенька помішував срібною ложкою, позирки дивився на випуклий екран кольоворого телевізора. Здається, пристрасті ущхли і герой, стомившись так, неначе вистояли зміну біля верстата, безвільно лежали на білосніжному простирадлі. Маленькими ковтками Зіновій спізнявав смак насолоди. Хвилинна стрілка на годиннику піднімалася все вище. Об ногу Зіновія – останнє придбання Ліфшиця – терся, випнувши дугою хвоста, сірий пухнастий кіт. Зіновій дістав з кухонного столика „Віскас”, ножицями надрізав краєчок. Кіт, зачувші хрускіт обгортки, підвівся на задні лапки і почав голосно няvkати у передчутті смачного сніданку.

Чай, здається, розморив Зіновія, гарячим багаттям обклав довкруж себе. Він піdbив подушку, взяв до рук черговий номер журналу „Плейбой”, приліг на канапу. Погортав кілька сторінок, одне й те ж: оголені жінки. Вони були на картинках, виконані у стилі сучасного дизайну. А йому праглося жінки не бутафорної, а живої, справжньої. Еліні вдома не було – відпросилася на два дні, поїхала в Київ до професора, якіс там у неї проблеми по жіночій лінії.

Думки Зіновія перервав телефонний дзвінок.

- Слухаю вас.
- Пан Зіновій?
- Так. Ліфшиць слухає вас.
- Це Есфіра Давидівна. Пригадуєте таку?
- О-о-о, а чому б і ні. Добрий день. Добрий день, дорогенька!

Есфіра Давидівна кляла той день і ту годину, коли за протекцією своєї знайомої перукарки Фаїни Соломонівни попрохала пана Ліфшиця придбати квартиру для її доньки. Зіновій запросив дві тисячі долларів. Есфіра Давидівна сказала, що має лише тисячу. Через деякий час пан Зіновій повідомив, мовляв, є інший варіант, але квартира коштує 1700 долларів США. Ліфшиць попрохав для укладення договору передати йому тисячу долларів, а решту передати пізніше. Есфіра Давидівна погодилася з цими умовами. Зіновій підтримував з нею по телефону ділові зв'язки і запевняв усе зробити в блискавично короткий час. Він навіть назначив день, але коли доходило до справи, щось там у нього не спрацьовувало, при цьому називав іншу дату і вже запевняв, що того дня вони неодмінно дивитимуться нову квартиру. Але надходив час, і все починалося спочатку.

- Пане Зіновію, - Ліфшиць наслухав у трубці схвильований голос. Певне, жінка, перш ніж зателефонувати, не одну хвилину просиділа біля апарату, ніяк не зважуючись набрати номер:

- Я вже більше не хочу ніякої квартири. Сита нею по самісіньке горло. Прошу одне: поверніть мені гроши.

- Есфіро Давидівно, без проблем! – вигукнув у слухавку Зіновій. – А ви б могли зараз прийти до мене в офіс?

- Звичайно, зайду, а чому ж і ні.

- Розумієте, Есфіро Давидівно, - так почав розмову Ліфшиць, коли жінка переступила поріг його офісу, - я за фахом економіст і гроші у мене ніколи не лежать мертвим капіталом. Гроші, які ви мені давали, - в роботі, тобто в ходу. Зараз я прокручую одну дуже вигідну для мене справу. Якщо вона вигорить, а в цьому я аж ніскілеки не сумніваюся, долари повертаю одразу. А зараз, - відчинив дверцята сейфа, - можу вам повернути тільки паспорт вашої доночки.

V.

Зіновій Ліфшиць відсунув папери, зняв окуляри в позолоченій оправі, стиха поклав на стіл, білими тонкими пальцями затарабавив по відполірованій до блиску дощі письмового столу, закинув руки за плечі, солодко потягнувся, встав і підійшов до вікна, відсунув тюль. Заснуле місто уже пробуджувалося. Супроти у п'ятіповерховому будинку на першому поверсі повідчинали двері промтоварні магазинчики, викуплені свого часу у жителів міста і перероблені на свій лад та смак. Продавали в них здебільшого всілякі дрібнички - мобільники, взуття, одяг, парфюмерію, біжутерію. Крайній праворуч був магазин Сисоя Мохначова, його суперника по бізнесу. Вищербленим тротуаром поспішали городяни, здебільшого пенсіонери, з "кравчуками". Деякі під продукти застосували дитячі коляски.

"Матері відмовляються народжувати, - розмірковував Ліфшиць, - нехай хоч сільгосп продукти в колясках возить". Раптом біля його будинку зупинилася новенька іномарка - "Мерседес". Відчинилися передні дверцята, з кабіни водія вийшов стрункий молодий чоловік в темно-синій куртці з білими смужками на рукавах, чорній в'язаній шапці. Не минуло й хвилини, як у передпокої офісу пролунав дзвінок. Ліфшиць поспішив відчинити двері.

- Доброго дня! - весело вигукнув незнайомець. - Дозвольте?

- Прошу, - коротко і лаконічно мовив Зіновій.

Він тепер уважніше роздивився прибульця. Це був середнього зросту худорлявий чоловік, на скронях сивою білизною відсвічували коротенькі волосинки. Очі сіро-зелені, обличчя ледь продовгувате, вуста тонкі, немов лозинки, брови прямі. Подав руку. На всю ширину правої руки чітко окреслювалося татуювання "За Вас?"

- Будемо знайомі, Антон Найдьон, інженер Степанівського нафтопере-

робного зяводу.

- О-о-о! Дуже приємно!, - радо вигукнув Зіновій. - Свого часу мені про вас доводилося багато чути.

- І що ж про мене говорили? - єхидно примружив очі.

- Тільки гарне.

- Ось і добре! - Антон радо посміхнувся у відповідь і подумав про себе: "Я також про тебе багато наслухався всякого, і хорошого, і поганого".

Зіновій приготував каву, розлив по мініатюрних з квітами чашечках. Дістав пляшку коньяку, накрапав по кілька крапель. М'який аромат шовковою хвилюю розтікався по кімнаті. "Бісові єvreї!", - подумав Найдьон – вміють же жити. Це не те, що ми, хохли-придурки".

- Я до вас, пане Ліфшицю, в одній дуже важливій справі, - Найдьон коротким поглядом окинув кімнату, чи, бува, ніхто не підслуховує.

Зіновій вловив тонкий натяк співрозмовника і м'яким поглядом заспокоїв:

- Не хвилюйтесь. Нас тут ніхто не підслуховує. Слава Богу, зникло КДБ, а разом з ним і ця триклята система підслуховування. Так що почувайтесь вільно. До речі, - господар пильно подивився на Антона, - схоже, ми з вами майже ровесники. Можеш називати мене на ти.

- Гаразд, - повеселів Найдьон і продовжив: - У мене є можливість отримувати сиру нафту. Про реалізацію я також домовився. Бензовозом її доставлятимуть в Прилужжя. Документами все це оформлятиметься, як пічне паливо.

- Документи, наскільки я зрозумів, оформлятимуться фіктивні?

- Цілком правильно.

- Що від мене потрібно?

- Ти, Зіновію, як людина економічно освічена, вестимеш всю оцю бухгалтерію. Займатимешся обліком. Оприбутковуватимеш для подальшої реалізації нафту. Отримані кошти, переводитимеш у готівку.

- Зараз не готовий сказати. Але в ображених не будеш.

- Згода.

Уже з наступного дня до Прилужжя прибув бензовоз, вщерть заповнений нафтою. Зіновій Ліфшиць оформляв відповідні бухгалтерські документи про надходження не нафти звичайно, а пічного палива. Документи оформлялись від фіктивних приватних фірм, підприємств, товариств. Завели ділові стосунки з керівниками підприємств, які у своїй роботі використовували пально-мастильні матеріали. Підприємства, отримавши "пічне" паливо перераховувало гроші на рахунок ТОВ "Естакада", а Зіновій Ліфшиць, перераховані кошти переводив у готівку, частину віддав Найдьону, який уже потім на власний розсуд розподіляв винагороду. З часом рахунок нафти пішов на сотні тонн, а прибуток на сотні тисяч гривень. Так тривало деякий час.

Начальнику Прилузького міськвідділу внутрішніх справ полковнику

Володимиру Косинському доповіли: неподалік Сухоярівки довкруж законсервованих бурових веж час від часу з'являються масляні плями бурого кольору. Уточнили: сумніву не було - плями залишалися після нафти. Правоохоронці вирахували: сиру нафту можуть збувати тільки в Прилужжі.

Працівники міліції на місце злочину навідувалися кілька днів, але безрезультатно.

- Будемо робити засідку - ствердно мовив полковник. - Іншого виходу немає.

Дві доби просиділи в лісосмузі правоохоронці. То палило сонце, то пішов густий дощ. Довелося ховатися у "газику". Тугі краплі тарабанили по тенту. Та ось дощ стих, пелехаті хмари, немов з пагорба валуни, покотилися до обрію, золотим кільцем викотилося сонце. Неподалік медами запахла гречка. Раптом з боку центральної дороги наслухали гул автомашини. У напрямку лісосмуги іхав бензовоз. Уже ніхто з правоохоронців ніскілечки не сумнівався: він прямував саме сюди, на "точку". Міліціонери принишкли. Ось бензовоз настільки наблизився, що можна було розпізнати номерні знаки. У видолинку трохи забуксував, згодом вибрався і діставшись нафтової вежі, зупинився. Водій вистрибнув з кабіни, тримаючи в руках інструмент.

- Час брати! - мовив старший лейтенант міліції Ігор Корогодський.

- Ходімо! - охоче погодився сержант Кирило Міхуренко.

- Стояти! Ні з місця! Міліція!

Водій кинувся, було, втікати до лісосмуги, але тут, швидше за все, спрацював інстинкт самозбереження. Він безнадійно махнув рукою, зупинився.

VI.

Минуло кілька місяців... Ім'я бізнесмена Зіновія Ліфшиця та його фірми не сходило з вуст тисяч мешканців міста. Його знали в обличчя від малого і старого. Фірма широко розгорнула благодійницьку діяльність, надавала матеріальну і фінансову допомогу дитячим будинкам, інвалідам війни і чорнобильцям, будинкам-престарілих, підтримувала талановитих місцевих письменників, художників, акторів. Зіновій Ліфшиць по праву заслужив повагу та авторитет серед бізнесменів і політиків, адміністрації міста. Десятки, сотні людей залучив до праці, дав їм роботу і заробітну плату, забезпечив їх матеріальний добробут, визначив джерела достатку. Його бізнес не обмежувався Прилужжям. На території України на ім'я Зіновія Ліфшиця реєструвалися все нові підприємства, укладалися все нові угоди і контракти. Багато підприємців користувалися його послугами, брали гроші в кредит. Щоправда, траплялися і такі, котрі неохоче розлучалися зі своїми кровними.

Водночас, займаючись бізнесом, Зіновій Ліфшиць одержав багато

повчальних уроків. На яскравих прикладах він отримав підтвердження своєї думки про те, що бізнес ніколи не був, не є і, звісна річ, не буде чесним. Щоб вільно у ньому почуватися, потрібно виявляти зухвалість, нахабство, якщо необхідно, то й когось обдурити, десь вкрасті, а інколи, можливо, й повестись і взагалі круто, когось позбавити життя. Такі жорстокі правила бізнесової гри закладено у цю справу. Ті, які не дотримувалися цих правил, а прагнули йти чесним шляхом, вже давно збанкрутіли і пішли по світу з торбинками. Зіновій Ліфшиць пізнав десятки, сотні людей, вивчив їхні характери, достеменно зізнав, що вони хочуть і що вони затівають, піднімаючи чергову склянку коньяку. Багато було таких, що з ним пили, віталися, підлецувалися, називали своїм захисником і кумиром, а позаочі дивилися вовком, заздрили по-чорному, а деякі й взагалі хотіли бачити Зіновія у труні в білих капцях.

Заяву Ростислава Вакуленка Ліфшиць зустрів не особливо радо. Цей „крутий” говорить одне, думає інше, а робить третє. Він ніяк не дочекається, аби повністю оволодіти багатством Зіновія. Все ж за законом гостинності Ліфшиць дістав з бару пляшку коньяку.

- Не час, Зіновіє, не час... – Ростислав доторкнувся руки Ліфшиця. – Розмова серйозна буде.

- У чому справа?

- Братки незадоволені. Братки наступають.

- Кінчай базар, – нервово мовив Зіновій. – Говори конкретно.

- Приховувати не буду. Павло Кунденко замовляє кілера.

- Як кілера? – Ліфшиць аж присів від несподіванки. Це той голоштанець, якому він свого часу дав зелене світло у великий бізнес. – Та не може бути?!

* * *

Варвара Фоківна обвела поглядом товар – черевики чоловічі і жіночі, сандалі, ботинки на будь-яку ногу. І ціни різні, доступні. Одні для заможних, інші для людей середнього достатку. Вона називає одну ціну, а якщо братимуть, злегка поторгується, скине якусь п’ятірку – носи на здоров’я! Ось тільки купляють неохоче. Та воно й не дивно. Он скільки товару понавозили. А містечко невелике. Та й взуття це ж не хліб – кожного дня не купляти меш.

- Скажіть, ви мама Павла Кунденка?

- Я, – зраділо мовила у відповідь Варвара Фоківна, а про себе подумала: „Ти бач, півдня не було покупців, а це під обід з’явилися”. – Вибирайте черевики, ботинки на зиму. Є й чобітки. Візьму недорого.

- Матусю, іншим разом. Зараз не до цього, – мовив той, що був високий.

– Ваш син домовлявся з нами стосовно бензину. Бензовоз уже прибув. Повний-повнісін’кий. Так що нехай забирає.

- Тільки ж ви неодмінно передайте, – додав інший, трохи нижчий зростом.

Хлопці раптово розчинилися у велелюдному натовпі. Варвара Фоківна набрала мобільник сина.

- Слухай, Паша, тут тебе тільки що два хлопці розшукували. Ти ніби замовляв бензовоз.

- Хто?.. Я?.. – Павло не приховував подиву. – Розмови такі були, а ось, щоб замовляв, так наче ні. А які вони з себе?

- Один такий високий, худорлявий, обличчя прямокутне, так наче трохи скидається на козака, волосся темне і шрам між бровами комою завис.

- Це, мабуть, Бернард, – мовив про себе Кунденко. – Ну, а другий який?

- Цей трохи нижчий, обличчя кругле, вуста тоненькі, підборідок так наче трохи виступив.

- Ну, а це Вадим. Тепер все ясно. Так куди, мамо, вони сказали прийти?

- До Зіновія Ліфшица.

- М-да... Цікаво, - роздумував Павло Кунденко, - що ж вони задумали? До Зіновія Ліфшица за так не запрошують.

Коли Павло переступив поріг офісу Ліфшица, на дивані сиділи Артур Ушацький, Гевор Варданян і Тимур Бичик. Зіновій широкими кроками міряв кабінет. Павло Кунденко насторожився. Зрозумів одразу: розмова буде не з приемних, однак виду намагався не подавати.

- Привіт, братки! – першим привітався Павло Кунденко. – Розповідайте, чого викликали?

- Привіт, привіт! – не дивлячись на Кунденка глухо мовив Ліфшиць. – Зачекай, лишень, незабаром має підійти Лукаш Криволап.

Лише при одній згадці про Лукаша, Кунденка пройняв острах: ще не вистачало цього бандита.

Та відступати було нікуди. Схоже, пастка зачинилася. Павло приготувався до найгіршого.

Кунденко встиг зайняти місце в кутку, як двері знову відчинилися і на порозі постав Криволап – волосся темно-русяве, на скронях пробивалися срібні прожилки, на голові кашкет. Зодягнений у джинси і сірий светр з ангори.

- Привіт чесній кумпанії! – Лукаш різко підняв десницю, обвів усіх поглядом і зупинився на Кунденку.

- О-о-о! Кого я бачу?! – удавано весело вигукнув, а потім наразі перейшов на інший тон. – Здається, ми з тобою дійшли однієї мислі, а ти знову воду каламутиш!

- „Помирилися, як порося з вовком”, – подумав Кунденко, але мовив інше:

- А я з тобою і сваритися не збираюся.

- О-о-о, це ти даремно, даремно так. А хто говорив Сміяну і Оверченку, що буцім є такі люди, які за три-п’ять тисяч баксів можуть вбити будь-якого авторитета. Під авторитетом, звісна річ, ти мав на увазі мене або

Зіновія.

- Що ти мелеш? Ай-я-яй! – покрутив головою Кунденко. – Та чи ти про своєму розумі?

Павло наразі окинув присутніх. – Наговорює він на мене, братки. Якусь нісенітницю несе.

- А-а-а, не говорив, значить, - Криволап дістав пачку, одну з цигарок розім'яв у пальцях. – Допустимо, ти не говорив цього. Могло бути так, що говорив про це сам Сміян.

- У такому випадкові чому ти нас не повідомив? Чому інформацію ми повинні чути з інших вуст? – озвався Ліфшиць і додав: – "Мокруха" нам не потрібна, але провчити треба.

Не встигли слова розчинитися в повітрі, як Кунденко відчув різкий удар у бік – били по нирках. Від несподіванки Павло аж присів.

Ліфшиць відірвав від бильця дивана планку і почав гамселити по плечах. Артур Ушацький вихопив ніж, тільки срібне лезо збліснуло в повітрі.

- А вот этавого не надо, - закричав Варданян. - Сейчас крові много буде. Правильно сказала Зиновій. Нам мокруха не нужна.

Гевор вдарив Кунденка в обличчя.

... Потім били всі почергово: в груди, обличчя, спину, голову. Били руками, ногами і палицями.

- Хлопці, бийте куди попало, тільки не вбивайте! – мало не зі слізами на очах благав Кунденко.

- Від тебе вимагається небагато, - Зіновій ковтнув ковток гарячої кави. – Назви імена кілерів. Скажи, кому я тут заважаю? Хто хоче моєї крові?

- Гаразд, я вам зараз скажу, - випльовуючи кров, мовив Кунденко.

Ліфшиць піdnіс диктофон.

- Значить, т...так Сміян до мене п...приходив, н...ні. Приїздив і сказав...

- Виразніше! Говори дужче! – вигукнув Ліфшиць.

- Щ...що є такі люди я...які за бакси готові в...вбити Л...Лукаша, Л...Ліфшиця та інших.

- Скільки це коштуватиме? Говори голосніше!

- Т...три т...тисячі баксів.

- Тепер, кореш, ти в мене свого часу позичив десять тисяч американських баксів. Пам'ятаєш, не забув?

- Т...так, пам'ятаю.

- Ти обіцяєш повернути долари сьогодні до двадцять першої години?

- Т...так, обіцяю.

- Конкретніше!

- Д...долари я обіцяю п...принести до двадцять першої години. Т...тепер, прошу тебе, З...Зіновію, захисти мене від Ушацького.

- Сховай свій ніж! – Ліфшиць з неприязнню подивився на Артура.

Артур Ушацький неохоче поклав ніж до кишень.

- Давай ключі. Автомашина в завдаток! – Ліфшиць простягнув руку.

- Автомашина не моя, батькова, - резюмував Кунденко, подаючи в'язку ключів.

- Слухай, Зіновію, віддай ти йому ключі. Нехай іде за „зелененькими”.

Нікуди він від нас не подінеться.

Ліфшиць віддав ключі назад.

- Не смій втікати. Найдемо і в Алжири. Там у мене є свої люди.

... За Кунденком розбрелися всі. Ліфшиць залишився один. Секретарці ще навіть перед зібранням наказав залишити офіс. Аби зняти стрес, випив сто грамів коньяку, приготував каву. Сидів за журнальним столиком, довго і ретельно помішував чайною ложечкою каву, що парувала у мініатюрній чашечці. На душі було кепсько. Можливо, він занадто жорстоко повівся з цим Кунденком, але іншого виходу не бачить. Ну чому, чому на нього всі наїжджають? Що він кому погане зробив? Кому перейшов дорогу? І що це, врешті-решт, означає? Невже ота циганка була права? А можливо, все кинути к бісовій матері і гайнуть додому. Ось і Кунденко. Бач, який хороший. А прийде, було, розплачеться: „Дайте грошей. Або позичте під відсотки. Я вам обов'язково поверну”. І Ліфшиць позичав. Нікому не відмовляв. Але як тільки виб'ються в пір'ячко, так і забивають про свого благодійника. Мало того, зжити зі світу прагнуть. Кілерів замовляють. - Що ж його робити? – Ліфшиць зробив ковток. – А може треба було до міліції звернутися? Так уже звертався! Толку – аніякісінського. І в цьому нічого дивного. Ця сволота з „ментами” пов'язана. Півроку тому в містечку з'явилися двоє татар - Ренат і Альберт. Донедавна про них ніхто сном і духом не чув. Та взяли круто, погоду роблять, половину території тримають. Говорив про них у міськвідділі. Вартові порядку слухають, стенають плечима, недвозначно усміхаються. На Кунденка заявляти не став. Вирішив розібратися сам. Розібрався. Можливо, навіть трохи жорстоко. Втім нічого. Нехай буде наукою для інших.

Ранком наступного дня Зіновій Ліфшиць вирішив все-таки зателефонувати начальнику міськвідділу міліції полковнику Косинському.

- Володимире Сергійовичу, доброго ранку. Ліфшиць вас турбує. Га? Ніколи. Я буквально на п'ять хвилин.

- Зіновію, при усій повазі до вас прийняти, на жаль, не маю можливості. У місті цієї ночі трапилася надзвичайно неприємна подія. Та, власне, не вночі, а перед самісінським ранком. Виїжджаємо на місце. Давай так годин через дві. Але перед цим ви зателефонуєте.

Після цієї розмови Ліфшиць кілька разів телефонував полковнику, але того на місці не було. Косинський прийняв Ліфшиця перед обідом.

Зіновій Ліфшиць чесно розповів, з якими намірами рік тому приїхав до Прилужжя. Як починав свою підприємницьку діяльність, розповів про своїх друзів і недругів, про кілерів, які пообіцяли за три тисячі „зелененьких” його

„замочити”, про Павла Кунденка, якого вчора добряче провчили.

Начальник міліції, поки вислухав Зіновія Ліфшиця, скурив не одну цигарку. Вибивши попіл об попільничку, суворо-стриманим голосом мовив:

- Скажу вам не як начальник міліції, а як людина людині. Я тут народився і виріс. Я тут знаю кожен дім, кожнувулицю, кожний квартал. Я обійшов і об'їхав місто сотні, тисячі разів вздовж і впоперек. Виростали мої ровесники, зростав і я. Одні ставали великими людьми, в інших дорога пролягла за гррати. Мені лише тільки за сорок, а бачите, який я вже сивий. Не від добра. Думаєте, мені легко. Не дочекаються, коли на пенсію відправлять. Прилужжя завжди було бандитським містом, скільки я його пам'ятаю. Вічні бійки, поножовщина. А тепер, коли долучився ще й бізнес, і поготів. Та що мені говорити. Ви краще знаєте.

- Так, товаришу полковнику. Бізнес – чорна справа.

- Ото ж бо й воно. Я ще й понині дивуюся, як вас до цього часу не зачепили.

Скажу відверто, те, що ви задумали, здійснити не вдасться. Вам просто не дадуть цього зробити. А тому пораджу: повертайтесь туди, звідки приїхали. І чим швидше, тим краще для вас буде. А Павло Кунденко вже встиг подати нам заяву, і ми порушили кримінальну справу. Будемо розбиратися. М-да, добряче ви його. Добряче... Маємо вердикт лікаря. Ось він, - Косинський взяв папірець, - подряпини лівої щоки, забиття м'яких тканин, крововилив лівої щоки, крововиливи на підборідді справа і тулубу, садно лівої вушної раковини.

- Товаришу полковнику, скажіть, тільки чесно: я комусь заважаю?

- Так, пане Зіновію. Заважаю – не те слово. Ви як більшо в оци!

VII.

Зіновій Ліфшиць, схоже, з кожною хвилиною скаженів:

- Це ж треба! Отаку підлоту вчинити! Отаку підлоту... „Кинули” нас на вагон цукру. Ми їм гроші справно перевели. А вони нам фігу. Бичик? Де Тимур?

Ростислав Вакуленко набрав номер мобільника Тимура Бичика.

- Негайно сюди. Шеф просить.

За кілька хвилин Тимур Бичик був у кабінеті Зіновія.

- Значить, так. Бери відрядження і дми на Пустохвалівку. Кинули нас пустохвалівські братки.

- Як машина, шеф?

- Машина на ремонті. Учора ми з Варданяном їздили. Поверталися додому, мотор забарахлів. Зараз ремонтую. Казав, під вечір буде готова. Та з моря погоди чекати не будемо. Кожна година на вагу золота. Їдь автобусом.

Тимур Бичик спакував валізу – електробритва, кип'ятильник, цукор, кава,

пляшка „Столичної”, сорочка, мило, зубна щітка. Мало чого, можливо, доведеться затриматися днів на два-три. На автовокзал прибув вчасно. Щойно прибув автобус, який мав їхати через Пустохвалівку, він придбав у касі квиток, перекурив і пішов до салону. Лише тут з'ясувалося: квиток був на тринадцяте місце. „От чорт!” – вилаявся про себе Бичик. Він був забобонним і передбачливим. Однак цього разу забув нагадати касирці, аби не видавала квиток за цим номером. Неприємності розпочалися уже з першої хвилини, коли він сів на тринадцяте місце. Сонце так палило нестерпно, що довелося опустити фіранку. Перед дорогою Тимур у привокзальному буфеті випив сто п'ятдесяти його наразі розморило, як тільки автобус рушив у рейс. Тимур почав дрімати. Не зчувся, як дістався Пустохвалівки. На привокзальній площі найняв таксі, назвав адресу і незабаром прибув до потрібної йому фірми. Але тут на Тимура Бичика чекало повне розчарування. Фірма „Ритм” виявляється, збанкрутіла і на фронтоні значився інший напис – „Смак”. Після виселення тут саме йшов ремонт. Теперішні господарі про існування „Ритму” не мали абсолютно ніякого уявлення, а тому жодної інформації практично дати не змогли. Тимур Бичик вирішив звернутися до райвідділу міліції – можливо щось там знають. Його уважно вислухав черговий, але й він нічого конкретного не міг сказати. Чув, буцім фірма збанкрутіла, очолював її в недалекому минулому Сисой Мохначов. Побував Бичик і в райпрокуратурі, і в райвиконкомі: але марно. Фірма була і лопнула, немов мильна бульбашка.

Увечері Тимур Бичик спроквола прошукав у напрямку місцевого готелю. „Переночую, – гадував про себе, а вранці продовжу пошуки. Десь же, врешті-решт, мають бути кінці”. Незабаром перед ним з'явився двоповерховий будинок готелю. Тимур Бичик, наблизившись, присів на тверду і нещодавно пофарбовану у зелений колір лаву, дістав цигарки. Раптом неподалік прошурхотіла і зупинилася іномарка. З передньої кабіні висунувся бритоголовий водій.

- Ти будеш Тимур?

- Так точно! – по військовому вигукнув Бичик, а про себе подумав: „Можливо, хоч цей допоможе проглити світло на ту злощасну фірму.”

Наблизившись до автомашини, мовив:

- Ви випадково не чули про таку фірму – „Ритм”?

- А чому ж. Не лише чули, а й знаємо дещо. Збанкрутіла фірмулька.

Збанкрутіла. А така ж хороша була, як лялечка. Сідай, – водій кинув на вільне місце поряд, – не будемо ж на вулиці розмовляти.

Тимур Бичик зручно вмостиився на передньому сидінні. Водій піддав газу, і „Мерседес”, немов ужалений, стрімко помчав уперед.

Схоже, місто закінчувалося. Пішли якісь промислові об'єкти: склади, бази, гаражі, всілякі прибудови.

- Стійте! – збентежено вигукнув Бичик. – Куди ви мене везете?

- Не хвилюйся, - спокійно мовив молодик, який сидів позаду, - ми лише з'ясуємо стосунки. Без свідків, звичайно.

Лише тепер Бичик дійшов певності: у салоні на задньому сидінні перебував ще один бритоголовий. Як він його раніше не помітив? Кинувши позирк назад, у віконці Бичик побачив ще одну іномарку, яка на шаленій швидкості летіла за ним. Автомашина, в якій він перебував, звернула праворуч. Тут була ґрунтува дорога, і водій збавив швидкість. Спочатку проїхали ярком, потім виїхали до лісосмуги. Водій збавив швидкість, загальмувала й автомашина, яка їхала слідом. Дверцята відчинилися, і з салону вийшли три кремезні хлопці.

- Роздягайся! – вигукнув один з них.

- Та що я - жінка! – обурився Тимур Бичик.

- Коли переді мною голий мужик, мені видніше, куди його краще бити, – ехидно мовив тип із заячою губою.

Бритоголові обступили довкруж, а потім зірвали з нього сорочку і джинси. Тимур залишився в одних плавках. Раптом відчув нечуваної сили удар. Не втримався, упав на землю. Його підвели, схопивши за волосся на голові. Як тільки Бичик відчув під ногами опертя, його знову вдарили. Цього разу по печінці. Бичик закрутися на місці, здається, відібрало мову.

- И...и...и, – щось виривалося з горла.

Не втримався і знову впав. Після цього Тимура ніхто не підводив. Били носаками.

Тимур обома руками закрив обличчя, і мав надію, хоч очей не повибивали. Зрештою, відчув, як бити перестали. Ляпнули дверцята обох автомашин. Наразі розплющив очі. Обидві іномарки по узгірку видряпувалися на автотрасу. Рукою обіперся об дерево, похитуючись злегенька, підвівся, але не втримався і опустився на землю. Деякий час лежав, не підводяччись. Боліло все тіло. Скільки отак пролежав, не пам'ятає. Схоже, свіжа земля, напередодні пройшов дощ, дала йому сил і наснаги. По-пластунськи поповз до траси. Тримаючись за дерево, знову намагався підвестиця. Цього разу йому вдалося. Забачивши автомашину, викинув правицю. Та автомашини, мов навіжені, одна за одною пролітали мимо, лише обдавали Тимура синім димком. Було зрозуміло: з ним ніхто не хоче зв'язуватися. Коли Бичик, здавалося, вже втратив усі надії, поряд пригальмував рефрижератор з блакитним тентом.

- Що з тобою, голубе? – відчинив дверцята водій, але забачивши побитого бідолаху, більше ні про що не став розпитувати, – залазь хутчіш.

Тимур, злегенька заїкаючись, переповів про все, що з ним трапилося.

- Ох і наволоч, ох і наволоч! – люто вилася водій. – Немає на вас товариша Сталіна. Той би швидко навів порядок.

У цей час Зіновій Ліфшиць збирався відпочивати. Він ще раз зателефонував до Белгорода. Цього разу трубку підняла дружина. З нею

офіційно розлучився, але зв'язки інколи підтримував. Дуже вже любив свою донечку. Ось і цього разу хотів наслухати її голос.

- Де ти ходиш? – дорікнув дружині.

- У нас сьогодні прем'єра була.

- Потім фуршет? – з іронією кинув Зіновій.

- Як і завжди, – весело відповіла дружина. – Але фуршет це – мізер.

Справжнісінський бал. Спонсор багатий трапився.

- А діти де?

- Ой, ти знаєш, вони у мами сьогодні ночують.

- Розумію, розумію, аби не заважали.

- Що ти мелеш? – обурилася дружина.

- Невже я ось так і повірю, що поряд нікого немає? – зле кинув у слухавку Зіновій.

- А хоч би й був хто? – обурено вигукнула. - Що я звітувати маю чи комусь зобов'язана. Я – вільна птаха!

Цим вона дала зрозуміти: розмову закінчено. Зіновій кинув слухавку на важелі. Цієї миті у двері подзвонили. Зіновій роздратовано відчинив двері і оставлів – перед ним в одних плавках стояв Тимур Бичик.

- Не впізнаєш? – озвався спроквола гість.

- Що з тобою?! – обурено вигукнув Зіновій.

- Як бачиш...

- Це тебе так привітали пустохвалівці?

Тимур пішов до ванни, вмився, зодягнув штани та сорочку, яку подав Зіновій, і розповів усе по порядку.

- Нічого, йди відпочивай, – заспокоїв його Зіновій, – ми їм влаштуємо Варфоломіївську ніч.

* * *

Коли Зіновій вимкнув світло, цього разу обізвався телефон.

- Ну й деньок сьогодні, – подумав Ліфшиць і неохоче взяв трубку. – Слухаю.

- Це Ростислав Вакуленко.

- Та впізнав, впізнав, – позіхаючи мовив Зіновій. – У тебе якийсь особливий голос. Можна впізнати і спросоння.

- Слухай, Зіновію, я, звичайно, перепрошую, але у мене для тебе є дуже неприємна новина. Хоч і перед сном, однак необхідно розповісти. Зачекай трохи, зараз буду.

Зіновій зодягнув штани, всунув ноги в капці, відімкнув двері. Незабаром до квартири-офісу зайшов занепокоєний Ростислав Вакуленко.

- Не фартить тобі, брат, з жінками, – мало не з порога почав. – Пам'ятаєш, ми тобі спочатку Зінку підсунули. Гарна теличка! Вона, правда, хоч і москалька, хоч і слабенька на передок, зате в іншому плані – чесна і порядна баба.

- Ну... – солодко позіхнув Зіновій. – До чого хилиш. Давай ближче до суті. Чи ти приїхав до мене, щоб це розказувати.

- А суть така, – випалив Вакуленко, – твоя прес-секретарка Еліна – коханка Сисоя Мохначова!

- Як Сисоя? Отого смердючого цапа? Та він же удвічі старший від неї! – обурено вигукнув.

- Зіновію, ти розумний хлопець. Мало того, що вона коханка, так вона ще і його „стукач”. За бакси працювала в тебе і видавала всю інформацію Сисою.

Обличчя Зіновія пополотніло, він опустився на стілець. Сидів хвиликнув незворушно. Потім підійшов до бару, налив чарчину коньяку. До Ліфшица повернулася впевненість: правду говорить цей Вакуленко. Він не раз уже над цим задумувався: із появою Еліни справи почали йти вкрай нікудишньо. Так, ніби хто підглядав його документи, а потім всю інформацію передавав опоненту.

- Ти пригадуєш, як Еліна відпрошуvalася у тебе на три дні, мовляв, збирається їхати в Київ на консультацію до професора?

- Так, було таке. То до професора, то в село картоплю підгортати. Я її завжди відпускав та ще й оплачував.

- Так ось, знаєш з яким вона професором консультувалася? З Сисоєм Мохначовим три дні і три ночі провела на Дніпрі!

- Наволоч! Ох і наволоч! – Зіновій стискував до болю кулаки.

VIII.

- Тимуре, покажи лишењь, як тебе привітали пустохвалівці, – суворо-стриманим голосом мовив Зіновій Ліфшиць.

Тимур Бичик зняв сорочку, повернувся спиною. Вся脊на аж до плечей була посмугована одними синцями.

- Такого не можна прощати, – резюмував Зіновій, – якщо ми цей дикий випад спустимо на гальмах, вони нам на голову сядуть. Сьогодні о дев'ятій вечора виїжджаємо на „стрілку”. Зі мною їдуть Ростислав Вакуленко, Лукаш Криволап, Тимур Бичик, Гевор Варданян і Артур Ушацький. Прошу не запізнюватися. „Стрілка” призначена на 21.00. Наші суперники виклик прийняли.

День пролетів у турботах непомітно, хоч нерви були у всіх напружені до незмоги. Виїхали рівно о двадцять першій. За містом розвинули швидкість до ста кілометрів на годину. За двадцять хвилин були на місці призначення. Через п'ять хвилин прибули й пустохвалівці. Новий-новісінський овальний сіл був своєрідним кордоном, по протилежних боках якого сиділи прилужани і пустохвалівці. Зіновій Ліфшиць обвів поглядом Сисоя Мохначова: широкі плечі, налиті, немов гири, груди, обличчя дещо прямокутне, червонувате, певне, від хвилювання піднявся тиск. „Ще б тиску

не було, - подумав про себе Зіновій, - п'ять разів на зону сходити". Волосся руде, ніс схожий на картоплину, тернові очі глибоко посаджені. Зодягнений у сині радянського зразка штани, на ногах темно-коричневі мокасини. З-під паперової кепки на потилиці світила лисина.. „І оце з таким козлом Еліна? Тъху на тебе!" – про себе вилаявся Зіновій. Коли Сисой повернувся боком, на лівій руці Ліфшиць помітив татуювання у вигляді кола діаметром десь сантиметрів на десять. У середині виднілося зображення якогось якоря й кінджала.

- Які претензії до нашої братви? – першим порушив мовчанку Сисой.

- Є претензії і досить вагомі, - на обличчі Зіновія не здригнувся жодний фібр. – Ви нас „кинули" на вагон цукру.

- Ми чули про це. Глибоко співчуваємо, але це не наших рук справа.

- Ов-а-а! – зле вигукнув Зіновій. – Я чекав чого завгодно, тільки не такого зухвальства.

- Я ще раз підкреслю: до цього вагона ми не маємо жодного відношення, - ствердно мовив Сисой Мохначов.

- У нас є інформація, - продовжував Зіновій, - збанкрутіла фірма належала панові Мохначову.

- Чемоданову належала ця фірма, - наполягав на своєму Сисой, - а не Мохначову. Дійсно, вона збанкрутіла.

- Так, правильно, Чемоданову, - Зіновій говорив так, неначе різав по живому, - але хто такий Чемоданов Валерій Євгенович, ми також з'ясували. Це, як виявилось, ріднеський зять Сисоя Мохначова!

Мохначов, певне, не чекав цього. У відповідь йому крити було нічим, він провинено захилитав плечима і, щоб якось підтримати своє реноме, додав:

- Що вам ще вдалося з'ясувати?

- Невже вам цього замало? – продовжував атакувати Ліфшиць, - якщо і справді недостатньо, то мушу додати: ви не по-джентльменськи обйшлись з нашим перевіряючим. Ви не лише над ним познущалися, а й насміялися. Чоловік повернувся додому в одних плавках. Тимур, покажи панові Сисою, як вони тебе розмалювали!

Тимур підняв теніску і повернувся спиною до пустохвалівців. Синці уже були не такі темно-олив'яні, та однак чітко окреслювалися на молодому засмаглому тілі.

- Ось вам факти. Конкретні, реальні. А вони, як мовиться, річ уперта, - наполягав на своєму Зіновій Ліфшиць.

- Такого бути не може! – вигукнув Сисой Мохначов. – А якщо таке й справді трапилося, то це приkre непорозуміння. Слово честі. Ми покараемо винних.

- Будемо сподіватися, - суворо мовив Зіновій і пильно подивився в каламутні очі Сисоя. – Які ще будуть запитання?

- Запитання будуть. І не менш вагомі. Місяць тому взяли Антона Найдьона.

Ви палець об палець не вдарили, аби його визволити.

- А ви? – запитання на запитання поставив Зіновій.

- Ми робимо все, однак наших зусиль замало.

... Антон Найдьон мешкав з батьками у Варві, працював на Степанівському нафтопереробному заводі інженером. Одружений – мав сина й доньку. З часом справи на заводі пішли кепсько, місяцями не було зарплати. Власне, зарплата була. Та начальство клало її в банки під відсотки на кілька місяців. Лише схопивши солідні дивіденди, видавало людям. До такої крутогорії афери Найдьон не був вхожий. Тоді він вирішив піти іншим шляхом. Врізався в трубопроводи, по яких йшов бензин. То десь у вилюрку прилаштується, то на околиці цвінттаря. Бензин продавав як прилузьким бізнесменам, так і пустохвалівським. Гроші рікою потекли до його кишени. Користувався цим і Зіновій. Знав, що крадене, але нічого не міг вдіяти. Зиск був над усе.

Справи Антона просувалися настільки успішно, що невдовзі у квартирі він зробив евроремонт, придбав шикарну двоповерхову дачу, купив іномарку, відпустку дозволяв проводити в Об'єднаних Арабських Еміратах. Все йшло ніби добре. Та ось помер батько. З горя запила мати. Та так запила, що рідний син вигнав її з квартири, і вона залишилася мешкати у під'їзді, на площадці між третім і четвертим поверхом. ІсТЬ те, що випросить та дадуть сусіди. Лежала стара сива жінка на холодній цементній підлозі. Люди, які піднімалися на горішній поверх, переступали через бідолаху. Спочатку з страхом, згодом привычайлися і переступали, немов через колоду. Деякі милосердні і до міліції зверталися, та їм байдуже, мовляв, у справи родинні ми не втручаємося, вирішуйте самі.

Коли Антон впіймався на гарячому, всі люди в один голос мовили: „Це його Бог покарав”.

- Ми зробили все, аби його визволити. Однак це – справа не одного дня.

Мохначов окинув постать Зіновія: „Ти бач, який розумний єврейчик. А вигляд який імпозантний: окуляри в позолоченій оправі, піджак кольору малини, біла сорочка, краватка, чорні штани, чисто виголений, напахчений дорогими дезодорантами. Це не те, що він, Сисой, рубака-хлопець. Вирядився в що попало. Збирається, було, їхати в капцях – літо ж, спека. Дружина в останню мить нагримала: „Хоч би черевики взув!”. Не послухався, взув білі кросівки. Мохначов чудово усвідомлював, Зіновій його також недолюблює. Особливо після того святкування старого Нового року в ресторані „Удай”. Якось увечері він зайшов до ресторана. За одним столиком у кутку примостилися Ростислав Вакуленко, Зіновій Ліфшиць і московський бізнесмен Фрідріх Снетков. Мохначов уже був напідпитку. Розв'язною ходою

підійшов до столика, не привітавшись, сів за нього, безцеремонно втрутivся в розмову, чим дав зрозуміти московському бізнесмену, тут, мовляв, у Прилужжі, він – кримінальний авторитет. Налив склянку коньяку, підвівся, похитуючись на цибатих ногах, просвердлив поглядом Зіновія: „Земля тобі пухом”. Чому він тоді так мовив, і сам не знає. Певне, був нетверезий. Інтелігентний Зіновій тоді не мовив жодного слова, навіть вигляду не подав, ніби це його не стосувалося. Однак для себе зазначив: тут, у Прилужжі, їм двом затісно. Хтось один з них цей кримінальний світ мав покинути.

Сисой зняв з плеча дорожню валізу, почав розстібати замочок. Напруження загострилося. Ліфшиць послав руку до кишені, машинально доторкнувся пістолета. Холодний метал неначе остудив його гарячу руку, котра нервово трептіла і немов горіла вогнем.

Сисой Мохначов виставив на стіл дві пляшки шампанського і стільки ж коньяку. Зіновій Ліфшиць полегшено зітхнув:

- Тимур, подивися, що там у нашему бардачкові завалялося?

IX.

Пилип Роговенко у родині – первісток. Як і всі його ровесники, у семирічному віці пішов до школи. Навчався на „добре” і „відмінно”, був компанійським, мав багато приятелів, однак їх часто зраджував. Після восьми класів вступив на навчання до радгоспу-технікуму на відділення гідромеліорації. І тут хлопця немов підмінили: уже з перших днів особливого потягу до навчання не було. У громадському житті також активної участі не брав. Все ж технікум закінчити вдалося, і Пилип отримав кваліфікацію „технік-гідротехнік”. До армії не взяли – медична комісія військкомату визнала непридатним для військової служби у мирний час. Влаштувався товарознавцем – спершу на фабрику „Прилужанка”, потім – до магазину „Червона рута”. Приятелі з часом розбіглися – насправді друг виявився брехливим, egoцентричним та ще й п’яничкою. Остерігалися і дівчата – яка захоче кохатися з сифілітиком. Того дня Пилипа Роговенка знову „занесло”. Спочатку зі знайомим Валерою остограмився в кафе „Океан”, що неподалік станції технічного обслуговування, потім підчепили двох новеньких дівчаток. Як виявилося, навчалися вони у радгоспі-технікумі, але на першому курсі. Взяли шампанського, пляшку горілки, зупинилися неподалік стадіону „Юність”. Пилип дістав з багажника розмальовану квітами клейонку, розіслав на капоті, поклав коробку цукерок. Валера відкоркував шампанське. Пробка лунко вистрілила і здійнялася у простір.

- Класно! – в захопленні вигукнула одна з дівчат.

Раптом неподалік зупинилася „Волга” з чітко окресленим написом „ДАІ”.

- Схоже, ми впіймалися, - спантеличено мовила Свєтка.

- А ю правда, - збентежено додала Юля. – І в чому наша вина?

Роговенко озирнувся і зле скривився – прямо на них чіткою, впевненою

ходою з іронічною усмішкою на вустах кроував знайомий дайшник.

- Старший сержант міліції Ткачук! – козирнув дайшник, підійшовши впритул до Роговенка, і додав: - Нагадую, за кермом розпивати спиртні напої категорично заборонено. Прошу вас усіх проіхати зі мною!

„Ох і наволоч, - зважив про себе Роговенко, - чіпляється де треба, а де й не треба. Просто уже дістав. То з дискотеки забрав прямо у міськвідділ, то почав гримати, аби я повернув шлем міліціонера Герасимова. А де я його візьму, коли не брав”.

- Товаришу сержанті, - Роговенко почав наразі вправдовуватися, - ми ще й не пригубили. І крапочки спиртного в роті не було. Ви ж мене прекрасно знаєте: за кермом я ніколи не п’ю. Ми з приятелем хотіли дівчат пригостити. Самі розумієте, тільки що познайомилися.

- Гаразд, - категорично резюмував старший сержант, - у такому разі я говоритиму інакше. Справа в тому, що я за вами стежу хвилин з тридцять. Біля першої школи ви порушили правила, проїхали на червоне світло і ледь не збили пішохода. На мое прохання зупинити автомашину, ви її не зупинили, а навпаки – довели швидкість мало не до космічної.

- Добре, добре! – замахав руками Роговенко, - я готовий заплатити штраф, тільки відпустіть нас з миром.

- Заплатите, звісно, заплатите, - владно мовив міліціонер. – Куди ж ви тепер від нас подінетесь. А ось до міського відділу міліції доведеться поїхати.

З міського відділу Пилип Роговенко вийшов, як ніколи злий. „Я йому цього ніколи не прощу, - гадував про себе. – Пристав, як циган до точилі”.

Довелося їхати за місто. Настрій було зіпсовано. Але спиртне трохи розвеселило.

Він відвіз дівчат до гуртожитку, домовився про повторну зустріч. На зворотному шляху Пилип заїхав до співмешканки. Вона, як і Пилип, страждала на сифіліс. Жінка відрахувала йому прошій на ліки – Пилип мав їхати до обласного центру. Десять опівночі заїхав до Ліфшиця. Зіновій з Артуром Ушацьким і Гевором Варданяном грали у нарди.

- Ти чимось занепокоєний? – забачивши знервованого Пилипа, поцікавився Зіновій.

Роговенко розповів про останню пригоду зі старшим сержантом міліції Ткачуком.

- Пора з ним кінчати! – першим вигукнув Артур.

- Обнаглели, гады, - додав Варданян.

Зіновій згадав про свій останній візит до міліції і також мовчки згодився.

- Я йому цього не прощу! – шипів Роговенко. – Я не хотів, упирається, так він мене силою затягнув, та ще й по обличчю вдарив.

- У нас такі фокуси не проходять, - уточнив Зіновій.

Годинник пробив дванадцяту ночі.

- Значить так, братва, Ткачук близько першої ночі повертається додому. Треба зустріти. І поговорити.

- По душах, - хихикнув Ушацький.

Невзабарі вони прибули на вулицю Гвардійську, де мешкав старший сержант.

Цей район був забудований одноповерховими приватними будинками. У жодній з осель не світилося. Лише в кінці вулиці блиimalа лампочка. Подув вітер, накрапав дощ. Роговенко зупинив автомашину з протилежного боку. Нервував. Аби хоч трохи заспокоїтися, запалив цигарку, опустив бокове скло. Свіжий струмінь вітру увірвався до салону, дещо остудив розпашлі тіла. Минуло кілька хвилин. Поряд з будинком старшого сержанта зупинилася все та ж „Волга” з написом „ДАІ”. З неї вийшов високого зросту, дещо сутулуватий чоловік. Це був старший сержант Ткачук. Спрямував свою ходу до металевої хвіртки. Ще трохи і його сховає причаєне обійстя.

„Це він, падло, - стиха мовив Роговенко, - пішли, братва.

Ніби за помахом скаженої палички вислизнули з автомашини, стиха, непомітно підкraliся ззаду. Роговенко, не роздумуючи, металевим прутом вдарив міліціонера по голові. На диво, Ткачук не розгубився. Перемагаючи неймовірний біль, намагався вдарити по ногах одного з нападників. Однак сили були нерівні. Вони наразі збили міліціонера, схопили за ноги і потягли по асфальту. Голова підстрибуvala на вибоїнах.

- Этот гад ещё и биться будет! – зашипів Варданян.

Артур тут же хутко дістав пістолет „Вальтер” і вистрілив у голову міліціонера.

М'яке тіло розпласталося на асфальті. Вони ще трохи протягли його і кинули. Міліцейський кашкет колесом покотився по асфальту у темряву ночі.

X

Дід Гурій прокинувся рано. Сходив до вітру, потім зайшов на кухню. Дістав цигарку, розім'яв жовтими пальцями, підніс сірник. Леді встиг кілька разів затягнутися, як закашлявся, та так, що в грудях засвистіло і затріщало, немов хуга здійнялася. „Треба буде до лікаря сходити”, - подумав про себе.

- Ти знову цицьку смокчеш? - почув поряд голос баби. – Та хоч би поснідав, а тоді вже й закурив. Так ні ж, натщесерце.

Дід Гурій вдав, що не почув цих слів.

- Слухай, стара, з насолодою затягуючись, мовив дід, - чи це мені здалося, чи й справді, наче так посеред ночі якісь крики долинали з боку сусідів і так ніби вистрілило.

Баба зупинилася посеред кухні, не знаючи, що й сказати.

- Я вчора так натомилася, спала, немов убита.

- Знаєш що, зараз піду подивлюся, - дід плюнув у долоню, загасив

цигарку, неначе у попільничці, і пішов на подвір'я.

Не минуло й хвилини, як дід Гурій зайдов до хати збентежений.

- Сашу Ткачука пристрелили, - кинувся до телефона.

- Ха... Та ти що?! – вигукнула баба. – Нашого Сашу?

- А то ж чийого!

Невдовзі прибули „швидка допомога” і міліцейська машина. Старший сержант ще був живий. Його обережно поклали на носилки і карета „швидкої допомоги” хутко помчала у напрямку лікарні.

Потім на місце події приїхала бригада – прокурор, судмедексперт, начальник міліції. Вони щось заміряли, занотовували, а вже потім поїхали.

Дружина Олександра Ткачука Мирослава поправила ковдру, прислухалася. Саша, хоч і важко, але все-таки дихав. Опісля зайдла до кабінету головного лікаря.

- Скажіть, будь ласка, тільки чесно: він житиме?

Головний лікар мовчки окинув поглядом Мирославу, зрештою, заперечливо хитнув головою, над якою гороїжився білоніжний ковпак.

- Мужнійте. Готуйтеся до гіршого. Немає див у світі. У вашого чоловіка проникаюче кульове поранення черепа, роздроблення мозку, завдано багатьох ударів у життєво важливі органи. Просто він ще молодий, і серце у нього здорове. Максимум тиждень протягне.

Як тільки за Мирославою зачинилися двері, в кабінеті головлікаря пролунав телефонний дзвінок.

- Міський відділ міліції. Косинський.

- Слухаю, Володимире Сергійовичу.

- Стосовно Ткачука. Скажіть чесно, є надія на одужання?

- Практично ніяких, Володимире Сергійовичу. Він уже не жилець на цьому світі.

До пам'яті не приходить. Та, власне, це й неможливо. Просто здорове серце. Ось і живе.

Рівно через тиждень серце старшого сержанта міліції Олександра Ткачука зупинилося. Була золота літня днина, яка вже вийшла на свою околицю. Труна з тілом стояла на подвір'ї покійного, неподалік оселі, яку він вибудував власними руками і в якій збирався жити довго. Не судилося. Проститися з людиною, яка вартувала правопорядок, прийшли сотні і сотні людей. На подвір'ї – море живих квітів і вінків. Похвилинно змінюється почесна варта. Нарешті його побратими підняли труну з тілом і поставили на автомашину, застелену килимом з красивим східним орнаментом.

На кладовищі відбувся траурний мітинг.

- Хто б міг думати, що саме цього дня ми будемо назавжди прощатися з нашим побратимом, – мовив начальник Прилузького міського відділу міліції полковник Косинський. – У розквіті фізичних сил пішов від нас Саша Ткачук. Він був дисциплінований і стараний при несенні служби по охороні

громадського порядку, проявляв ввічливість, коректність і увагу, дотримувався законності і правопорядку. Серед колективу користувався заслуженою повагою і авторитетом. Для молодих співробітників старший сержант Ткачук був взірцем дисципліни і порядку. Прощай, наш друже і колего! Над твоєю могилою ми клянемося: зробимо все, аби віднайти бандитів, які вкоротили тобі життя. Знай: вони понесуть заслужене покарання!

Затріщали автоматні черги. Тіло Олександра Ткачука на рушниках опускали до могили.

XI.

Стосунки з пустохвалівським угрупованням, які ніби-то на певний час стабілізувалися, незабаром вкрай загострилися.

- Далі з ними панькатися не будемо! – в холодних очах Зіновія Ліфшица зблиснув металевий полиск. – З цим Сисоєм ми повинні покінчти раз і назавжди.

У цей час до офісу зайшов Пилип Роговенко.

- Що за збори? – поцікавився.

- Сідай, слухай і все зрозуміеш, - мовив Артур Ушацький і спрямував погляд на Зіновія.

- У який спосіб маємо його позбутися? – запитав Лукаш Криволап. – Невже „мочити” будемо?

- Так, „мочити”! – ствердно мовив Ліфшиць.

- На коли назначена операція? – уточнив все той же Ушацький.

- На сьогодні! – категорично ствердив Зіновій. – Відкладати у довгий ящик не будемо.

- Отже, треба негайно викликати пустохвалівців?

- Цілком правильно. Викликати і негайно, - Зіновій Ліфшиць взяв до рук телефонну трубку.

У цей час Сисой Мохначов збирався залишити офіс, як поріг переступив високий, стрункий і самовпевнений молодик.

- Будемо знайомі, - мовив він, - я - письменник Валерій Луговий. Хоч і молодий, але багатообіцяючий. Маю видані книжки в Києві, Черняхівську, Полтаві. Пишу психологічну прозу, для дітей, документальні повісті, а також детективи. Підготував до друку детективну повість “Альфа і омега”.

„Якийсь заголовок придуркуватий, - подумав Сисой. – Що, значить альфа, а що омега? Гм.. Повигадують казна-що!”

- Так ось, я вам буду невимовно вдячний, якщо спонсоруєте мое видання.

„На біса ти мені здався, козел паршивий, зі своїми детективами, - думки, немов комарі, роїлися в голові Мохначова, - пишеш, то й видавай. За чий рахунок – то вже твоя справа. Ну, звісно, не за мій. Вас тут таких до хрена

ходить, а я один..." Все ж Мохначов в очах молодого письменника також намагався виглядати інтелігентом.

- Розумієте... У нас бракує грошей.

- А я багато не прошу. Гриневъ триста... Ви дасте триста, та що хтось виділить триста гриневъ. Дивись, уже й можна видрукувати книжечку так примірників на двісті.

- Розумієте, - запнувся Мохначов, - у статуті нашого приватного підприємства немає такої статті, щоб виділяти гроші на книговидавничу справу. Ми допомагаємо людям похилого віку, інвалідам, чорнобильцям, ветеранам війни. Оце одному „афганцеві” допомогли у придбанні квартири. А ось на книги - так ні... Так що вибачайте... Інколи у нас на зарплату не вистачає. Зводимо кінці з кінцями. Самі сидимо голі.

Лукавив Сисой Мохначов. Ох, і лукавив. Він швидше б у церкві пукнув, ніж дав би гриню чорнобильцеві чи тому „афганцеві”.

Письменник так і пішов ні з чим. Сисой Мохначов дістав ключі, аби замкнути офіс, як раптом прозвучав телефонний дзвінок.

- Прилужоя. Зіновій Ліфшиць, - пролунало в мембрани.

- Слухаю, пане Зіновію, - мовив Мохначов, а сам подумав: „Задушив би тебе власними руками. Іде тільки цей єврейчик узявся на мою голову? Він гадить і паплюжить, перекроїв розподіл сфер, завжди суне свого гакуватого носа не туди, куди треба”.

- Нам зустрітися б, поговорити, - продовжував Ліфшиць.

- Це можна. Тільки не сьогодні.

- А чому раптом. Відклад не йде в лад. До того ж візьми своїх хлопців. Маємо і до них розмову. А потім на березі Удаю такий собі фуршет приготуємо. З риболовлею, юшкою, смаженими карасиками.

У Сисоя Мохначова на цей вечір були інші плани. Домовився з місцевими братками також про риболовлю, туж саму юшку, карасики. Тепер доведеться їхати чорт знає куди. Гаразд. Доведеться відкласти, раз так уже хочуть бачити пустохвалівців прилузькі братки. Ось тільки його машина на ремонті. Хіба що Васю запросити. Сисой зателефонував на квартиру Найденка.

- Гаразд, - роздумливо мовив Сисой. На котру годину?

- На двадцять вечора, - мовив Ліфшиць і додав. – Тільки ж не запізнююватися.

- Пустохвалівці не з таких! – мовив у відповідь Сисой і поклав слухавку. Потім зателефонував Василю Найденку. Трубку взяв якийсь чоловік.

- Васю можна?

- Я вас слухаю, - пролунало поряд.

- Не впізнав. Багатим будеш. Це Сисой Мохначов.

- А-а-а, слухаю вас.

- Васько, слухай мене уважно. Тільки що з Прилужоя зателефонували.

Нас запрошують на фуршет. Будь добрий, підкинь. Га?

- Тільки туди?

- Та ні, - розсміявся Сисой. – Що значить - туди. В обидва кінці. За нами не стане.

- Це десь кілометрів сто двадцять?

- Орієнтовно так. Бензин – наш. А за роботу – двадцять баксів. Годиться?

- Гаразд. Я лише колесо подивлюся. Щось переднє випускає повітря.

- Подивися, дорогенький, подивися. Виїжджаємо о сьомій. На восьму маємо бути там неодмінно. Я пообіцяв. Там один єврейчик, до якого ми їдемо, дуже пунктуальний чоловік. Запізнюватися не будемо.

Рівно о сьомій Василь Найденко під'їхав до офісу Сисоя Мохначова. Зодягнений по літньому: чорна майка, чорні спортивні штани з червоними смужками і в шльопанцях на босих ногах. В офісі, крім Сисоя, були Борис Горовецький і Дмитро Кашпур. Горовецький деякий час тому посварився з батьками, кинув дружину з маленькими дітьми і перешов жити до куми, в якої чоловік загинув в автомобільній катастрофі. Особливо маті не схвалювала такого вчинку: „Ай-я-я-яй, - крутила головою, - та це ж гріх! Боже! Який це гріх жити з кумою. То тільки у піснях співається, що кум до куми залиявся, а насправді ж...”

Невдовзі виїхали за місто.

- З правого боку дверцята як слід не причинені. – мовив Василь Найденко.

Борис Горовецький відчинив дверцята, а потім рвучко потягнув на себе.

- О-о-о, це інша справа, - схвально відгукнувся. Увімкнув радіо, гайнув по хвилях.

До салону увірвалася естрадна мелодія.

- М-да, колись за моєї молодості були гарні пісні, - задумливо мовив Сисой Мохначов. – Зараз співають чорт зна й про що: ні голосу, ні тексту нормального, а так – набір слів.

- Колись перед мікрофоном виступали справжні таланти, а зараз на сцену рветься бездарщина, тільки й того, що уміє переспати з ким треба, - уточнив Дмитро Кашпур.

Сисой Мохначов зиркнув на ліву руку.

- Ти бач, годинник забув, - подивовано мовив. – І де це я? А-а-а, це в офісі, як руки мив.

- Погана прикмета, - висловив думку Василь Найденко, - однак вертатися не будемо.

- Ану їх до біса ці прикмети! – вигукнув Сисой. – Я не вірю ні в які прикмети, ні в які забобони. І тобі не раджу. Все буде о'кей!

Перед дорогою Сисой перехилив добрячу склянку. Незабаром його розморило, він відкинув голову на спинку і задрімав. Дрімав і Дмитро Кашпур. Він працював у фірмі експедитором, рано-вранці повернувся з відрядження, минулу ніч провів у вагоні.

Невдовзі на обрії з'явилися контури міста.

- Шеф, розлупуйся, - протер очі Борис Горовецький, - під'їжджаємо.

- Невже? – Сисой подивився у вікно. – Як швидко минув час. Я не зчувся, коли й задрімав.

В офісі Зіновія Ліфшиця на пустохвалівців уже чекали Артур Ушацький, Гевор Варданян, Пилип Роговенко і двоє татар – Альберт і Ренат. Схоже, останнім часом Зіновій знайшов з ними спільну мову.

- Привіт шановному товариству! – вуста Сисоя розплілися в усмішці.

- Привіт чесній компанії! – Зіновій змахнув рукою. – Просимо до столу.

Наразі з'явилися горілка, ковбаса, сир, сервелат. Зіновій більше не довіряв секретаркам, а тому після того, як витурлив Еліну, більше нікого з дівчат не запрошуував. Обходилися самі. Ось і зараз Варданян тоненькими кружальцями нарізав ковбасу, сир, хліб.

- Прошу всіх до столу, – Зіновій почав розливати горілку, – що ж давайте першу чарку за наших дорогих гостей.

- Будьте здорові! – вигукнув Варданян. – Многая літа.

Потім налили по другій, третій.

- Панове! – підніс чарку Зіновій Ліфшиць, – ми вам циро від душі бажаємо здоров'я, а не так, як ви: „Земля тобі пухом!”.

Сисой Мохначов наразі противerezів. Сисой, який не вірив ні в які прикмети і забобони, цього разу був пройнятій думкою, яка прилетіла невідь звідки: „Ні, тут щось не те, не те. А що насправді затівається? Чому це раптом ні сіло ні впало викликали прилузькі братки? Ніби й події немає ніякої. М-да, колись він, перебуваючи під добренною мухою, ляпнув таку фразу. А, бач, який Зіновій. Не забув. Пам'ятас. Так, тут треба бути насторожі.”

- Які претензії у пустохвалівських братків до наших? Чи, бува, не зобирають? – Зіновій відсторонив чарчину.

- Претензії такі, – відкашлявшись, мовив Сисой Мохначов, – хтось з ваших прилузьких зібраав по п'ятдесят баксів з торгових точок нашого ринку. Мало того, що зібраав, так ще й прикрився моїм іменем.

Ліфшиць з Вакуленком перезирнулися.

- Стара тема, брате, – відповів Зіновій. – Ми її вже давно вирішили. Не було такого. Це не наших рук справа. Туди ми Варданяна посилали. Я ще раз підкresлюю: то не наша робота. Отже, будемо вважати, з першим питанням покінчено раз і назавжди. Так, що у вас на друге?

- А на друге, панове, наш соратник Антон Найдьон зі Степанівського нафтогазопереробного вскочив у халепу. Ми намагалися його порятувати, та марно. Чому ви мовчите? Чому ви нічим не допомагаєте?

- І це питання не нове. Ми уже його обговорювали, – підвів руку Зіновій,

- запам'ятайте: всьому свій час. Настане час, і тут ми допоможемо. Я вже вийшов на Генеральну прокуратуру України. Не поспішайте, панове. Не все так швидко робиться, як вам здається. Гаразд, а що на третє?

- А на третє... по сто грамів, - Сисой дістав з валізи дві пляшки коньяку.

- Оце по-нашому! – не втримався Тимур Бичик.

За хвилину дві пляшки спорожніли. Слово взяв Зіновій Ліфшиць:

- Дорогі наші братки! – підвісся Зіновій, - ми вам щиро вдячні за розуміння справи, за те, що ви так оперативно відреагували. Ми б з вами повелися негостинно, якби зараз на всі чотири боки відпустили. А тому пропонуємо продовжити фуршет на лоні природи, на нашему мальовничому озері, в райському куточку. На превеликий жаль, я зараз дещо завантажений, до того ж чекаю на дзвінок зі Стокгольма, а тому не можу підтримати компанію. Все ж, гадаю, ви досить гарно, культурно і весело проведете час. А допоможуть його скрасити наші чарівні дівчата, які уже чекають не дочекаються вас у цьому мальовничому куточку.

- Пане Зіновію, - підійшов до Ліфшиця Мохначов, - ну що ви так, га? Отак гарно говорили... і раптом. Давайте забудемо всі образи. Забудемо раз і назавжди. Отакий прекрасний вечір!

- Я б з дорогою душою, - таємниче усміхнувся Зіновій, - але ж справді справи не дають. До того ж завтра я вирушаю до Москви у нагальній справі.

- Шкода, шкода...

- Життя не закінчується. Я вважаю, іншим разом. До речі, у мене на початку липня день народження. Так що зустрінемося.

- Тоді щасливо залишатися! – Сисой Мохначов недовірливо оглянув Зіновія і подав на прощання руку.

Першими вийшли пустохвалівці. Зіновій щільно причинив двері, відімкнув сейф, дістав пістолети „Вальтер” і „ТТ”, покликав Артура Ушацького:

- Візьміть й автомат про всякий випадок.

Артур потягнув замочек валізи, до чорної порожньої пащі обережно поклав автомат Калашникова.

- Значить, так, - Зіновій пильно подивився на Рената й Альберта – „мочити” усіх, аби не було зайвих свідків. Коли впораєтесь, зброю слід надійно заховати. Одразу повертайтесь. Доповісте. Успіхів вам!

Червнева ніч справді виявилася напрочуд теплою та чарівною. Крізь розчинене віконце доносився медвяний запах трав, розквітлої конюшини. На лузі срібними пасемцями розляглися тумани, паслися коні, змахуючи хвостами. Біля гінкої тополі дорога поверталася наліво. Автомашини, одна за одною, по крутосхилу спустилися до невеликого, але повноводного озера, яке застигло в оточенні крислатих дерев і зелених чагарників. Зійшов повновидний місяць, і на озерці встиг прослати сріблясту доріжку, по якій так і праглося пуститися вскач. Першими вийшли з автомашини прилужани. Вони дістали з валізи горілку і продукти. Що вразило Сисоя, пан Зіновій обіцяв юшку, смажені у сметані карасики, але подібного нічого не було. Щоправда, сліди від тієї ж самої юшки та шашликів були. Дійсно, колись

тут все варилося і смажилося. Тільки ж не сьогодні. Не було й дівчат, про яких так у захопленні говорив Зіновій. Втім, чорт з ними, дівчатами. Серед цієї компанії він тут найстарший, має сім'ю. Останнім часом дещо знизилася потенція. Зі своєю дружиною ще справляється, а ось з чужими побоюється. Чого доброго, нічого не вийде, засміють. Зараз вони такі. Віагру вживати побоювався – ще кінці відкине. Чарки були поналивані, закуска приготовлена. Хтось виголосив тост. Один, другий, третій... Пили за дружбу, ділові стосунки, щоб більше ніхто ні на кого не наїджав, потім, коли сп'яніли, почали виголошувати щось сороміцьке на кшталт: „Чтоб столы трещали от продовольствия, а кровати от удовольствия”. Мохначов відчув: його хилить на сон. Вирішив піти до автомашини. Трохи передрімати. По дорозі зайшов за якийсь кущ, справив нужду по-маленькому, закурив цигарку, затягнувся кілька разів, зрештою, пожбурив геть. Коли відчинив дверцята автомашини, помітив Василя Найденка. Він сидів за кермом і настроював радіоприймач на концертну програму.

- Щось не подобається мені ця компашка, - недовірливо мовив Василь.

- Та мені також, - буркнув Сисой, - та чорт з ними, я трохи передрімаю.

Скоро пойдемо. Ти б пішов щось там перекусив.

- Хіба що, - мовив Василь. – Пити все одно не буду.

Сисой сів на передньому сидінні, ледь заплющивши очі, наразі задрімав. Він не чув як буквально за лічені хвилини до салону на задньому сидінні вмостився Пилип Роговенко, дістав пістолет і націлився в потилицю Сисою.

- Васю, ти не бачив Мохначова? – поцікавився Борис Горовецький.

- Він у машині. Певне, уже дрімає.

- Знаєш, щось і мене на сон хилить. У них горілка якась сонлива, - намагався усміхнутися, - піду і я трохи подрімаю.

Коли Борис Горовецький відчинив задні дверцята, оставів. Поряд сидів Пилип Роговенко, тримаючи пістолет. Він нараз знервовано ляпнув дверцятами, намагаючись кинутися навтішки, але тут, де не візьмись, Артур Ушацький. Підставив ногу Й Горовецький впав навзнак. Артур, не довго роздумуючи, підбіг і вдарив бідолаху по голові. Схоже, він втратив свідомість. Потім Артур удвох з Варданяном, який саме нагодився, взяли Горовецького за руки та ноги і кинули до багажника. Зачувши підозрілу метушню, прибіг Дмитро Кашпур, але його одразу запхали до салону автомашини.

- Поїхали! – скомандував Артур Ушацький.

Першою поїхала прилузька автомашина. Потім Артур наказав Василю прямувати за прилужцями. Коли праворуч з'явилася лісосмуга, водій стишив хід, повернув праворуч і поїхав за лісосмугу.

- Варданян, на шухер! – скомандував Ушацький.

Гевор вийшов на дорогу. Шлях був рівний і чистий. Жодної тобі автомашини, жодного тобі вогника. Скільки він отак простояв, не пам'ятає.

Раптом наслухав три сухі постріли. Коли Варданян повернувся, у лісосмузі вже чорніла яма, а поряд лежали три трупи. Водій пустохвалівців сидів у машині. Тимур Бичик дістав з кишені небіжчиків документи, підніс до запальнички. Спражкий вогонь злизав мовчазних свідків. Лукаш Криволап з Тимуром Бичиком взяли трупи і кинули до могили. Пилип Роговенко почав швидко закидати. Справившись, до салону пустохвалівської автомашини сіли Артур Ушацький і Пилип Роговенко.

- Тебе, здається, Вася звати? – процидив крізь зуби Артур.

- Атож, - кивнув головою хлопчина.

- Якщо вестимеш себе розумно, подаруємо життя, – додав Ушацький, – а зараз їдь за нашою автомашиною. Зупиниться вона, зупинишся й ти.

Автомашина прилужан вийшла на трасу, промчала на шаленій швидкості кілька кілометрів, потім повернула ліворуч у виярок і зупинилася біля зеленого насадження. Весь цей час Василь Найденко відчував, як йому в потилицю впирається дуло пістолета.

- Зупинися! – наказав Альберт.

- Хлопці, я вас одне прошу: не вбивайте, – жалісливо мовив Василь. – Я до них не маю абсолютно ніякого відношення. Мене попросили тільки підвезти. Їхня автомашина, бачте, зламалася.

- Дивак! – вигукнув Ушацький.

- Панікер! – додав Пилип Роговенко. – Та ти знаєш, що під час війни товариш Сталін за панікерство розстрілював.

- На ось, бери, радше, лопату, – подав копаницю Тимур Бичик.

- Хлопці... Я прошу вас! – вигукнув Василь. Мама, як дізнається про мою смерть, не переживе.

- Кто тебе сказав, що ми тебе собираємся убити, – зло вигукнув Гевор Варданян, – копай тебе сказано!

Аби не гаяти часу, на допомогу Василю прийшли Роговенко і Ушацький. За кілька хвилин яма була готова.

Василь відкинув лопату і хутко побіг до автомашини. Взявся за кермо, прагнув утекти, можливо пощастиль, можливо усміхнеться йому доля, можливо, врешті-решт, він залишиться в живих.

Не посміхнулася.

Не пощастило.

Ренат вискочив наперед і натиснув на гашетку. Жорстка, підла, зухвала куля влучила в лобове скло і навідліг вдарила юнакові в обличчя. Він замертво випав з салону автомашини.

XII.

- Шановні пасажири! – наразі в динаміку прозвучав урочисто піднесений жіночий голос. – Розпочинається посадка на пасажирський літак, який прямує за маршрутом Іркутськ - Москва...

Десятки людей взяли до рук валізи і попрямували в аеропорт.

- Ну, сестричко... Коли ми це з тобою зустрінемося, - Людмила Найденко обійняла сестру, притулилася до щоки, - далеченько ти забралася, далеченько. Приїди до нас. Ти вже так давно не була. Пустохвалівка так забудувалася, що не впізнаєш.

- А Вася здорово виріс?

- О-о-о, ти і Васю не впізнаєш. Такий красень.

- Пора б женити, аби не розгулявся.

- Сказав, ніби на осінь. Там з однією зустрічається. Така гарна дівчина. Так що приїжджай.

- Неодмінно, Людочко, приїду. Можливо наступного року, а якщо ні, то через рік уже точно.

- Ну, бувай, сестричко!

- До зустрічі!

Пасажири заповнювали просторий салон літака. Коли їх набилося чималенько, двері зачинилися. Запрацювали мотори, літак зробив стрімкий розбіг, немов стайєр, а вже потім здійнявся в небо. Людмила окинула поглядом супутника – поряд сидів бородатий чоловік у зеленій спецівці і розгадував кросворд. „Певне, геолог”, - чомусь промайнуло на думці. Відкинула на бильце голову, заплющила очі. Схоже, задрімала. Скільки отак провела часу, не пам’ятає. Перевела погляд в ілюмінатор. Під крилом літака прослалося велетенське море тайги.

- Перепрошую, ви не знаєте, як називається столиця Еквадору?

Людмила знічено усміхнулася:

- Ви знаєте, я дуже поважаю інтелектуалів, які розгадують кросворди, немов насіннячко лузают, але чесно, я іх розгадувати не вмію.

- Еквадору... Еквадору... - на чолі збіглися зморшки. – Крутиться ж у голові, але ось пригадати не зможу.

Через хвилину супутник радісно вигукнув:

- Чекайте, здається, Кіто. Ану! Точно! – голосно вигукнув і вписав у клітинки чотири літери.

Людмила знову заплющила очі, намагаючись задрімати, але той же супутник знову звернувся до неї із запитанням:

- Вибачте, ви не спіте?

- Hi, - усміхнулася Людмила, - у вас знову проблеми з кросвордом?

- Так! – вигукнув сусід, - місто в Абхазькій РСР. Сухумі, Батумі, Гагра, Сочі, - бурчав собі під ніс.

- При чому тут Сочі, - хитнула плечима Людмила і наразі згадала, як чомусь врізалося в пам’ять одне кавказьке місто, вичитане в якійсь газеті, і вона сказала: „Ану спробуйте Гудауті”.

- Слухайте, ви праві. Дійсно, Гудауті, Гудауті... І як я забув. Я ж там колись відпочивав. Потім напівбернувся до Людмили: - Та ви справжній

інтелектуал! А кажете, що нічого не знаєте. Ви людина надзвичайної скромності. До речі, ви звідки будете?

- З України. О, з України. Люблю українок. Красиві, розумні і порядні дівчата. Це не те, що наші росіянки. Втім я одружений на естонці.

Людмила усміхнулася без усякої зацікавленості, мовляв, яке мені діло хто твоя дружина за національністю.

- Чекайте, а ви не знаєте, куди впадає річка Міссісіпі?

- А ось цього вже і не знаю. Про себе подумала: „Запитав би, куди впадає Дніпро, Десна чи, скажімо, Удай або Сула. А то Міссісіпі.”

Сусід розгадав половину кросворда, на другу у нього сил не стачило, він склонив до неї голову і задрімав. Людмила також заплющила очі, спати не спала, чула, як по салону ходила стюардеса, про щось там говорила, десь неподалік жебоніла розмова. Перекинула місточок додому. В уяві постав чоловік, синок. Раптом чомусь неспокійно зробилося на душі. Неспокій той, немов туман, з кожною хвилиною огортає її все дужче. Вона ніби аж сахнулася, розпллющила очі. „Може, щось там трапилося”, – подумала.

Московський аеропорт зустрів пасажирів дощовою погодою. Довелося зодягнутися тепліше. З часом дісталася залізничного вокзалу. До відправлення поїзда до Києва залишалося кілька годин, і Людмила присіла на лаву у залі чекання. Поряд з нею сиділа миловидна дівчина. Невзабарі до неї підсів молодий симпатичний мужчина і почав щось говорити. Дівчина ніякovo усміхнулася, зашарілася, однак їй здалося, що пропозиція молодика її зацікавила. До Людмили донеслися окремі слова:

- Ви що? Та ви знаєте, які ви гроши отримуватимете?

Дівчина ще дужче почервоніла, потім рвучко підвела, взяла свою валізу і пішла геть. Лише тепер до Людмили прийшла певність, що мав на увазі отой молодик, нашіптуючи на вухо. Вона сумно зітхнула, мовляв, якого тільки бізнесу у світі немає. Кожен багатіє, як тільки може. Подумки знову полинула додому, до рідної Пустохвалівки, і на душі зробилося сумно-сумно. Лише наступної доби Людмила зійшла на станції рідного містечка, підійшла до телефона-автомата, набрала номер домашнього телефону. Сигнал пішов одразу, але на протилежному кінці слухавку ніхто не брав. „Син, певне, як завжди на гульках, а він, користуючись моментом, знову запив,” – подумала. Раптом у трубці пролунав охриплий голос:

- Алло! Слухаю.

- Це ти, Миколо?

- Я. А це ти, Людо? Ти вже приїхала?

- Я уже приїхала і перебуваю на залізничному вокзалі. Вася вдома? – і, не дочекавшись відповіді, продовжила: - Скажи Васі нехай приїде і мене забере.

- С... слухай, Людо. А Васі немає вдома.

- От капосний. Знову загуляв.
- Та ні. Ти розумієш, уже немає четвертий день.
- Як немає? – похололо в душі.
- А так. Немає і все. Найми таксі і приїжджаї. Я тобі вдома все розкажу.

За декілька хвилин Людмила вже була вдома. У квартирі світилося.

Чоловік встиг накришити кілька картоплин і смажив на сковорідці.

- Не знаю, як тобі й сказати, - безпорадно розвів руками, але Васі немає вдома вже четверту добу. Я і до міліції звертався. Мені там сказали, ніби наш син зв'язався з дуже поганою компанією. Тоді я влаштував маленькі розшуки і дізnavся: не повернулися додому Боря Горовецький, Діма Кашпур, а з ними кудись подівся і сам Сисой Мохначов.

- І Сисоя немає? – подивувалася дружина.

- Сисоя Гавrilовича також немає, - уточнив чоловік.

Наступного ранку Людмила Найденко поїхала до батьків Бориса Горовецького.

- По совісті вам скажу, - мати скрестила на грудях руки, - вперше од вас чую.

Син з нами два місяці, як не живе. Я вже його з батьком, як сварила, як сварила, а йому, немов до стовпа.

У родині Кашпурів також не знали, куди подівся Дмитро. Щоправда, дружина Сисоя Мохначова Марія дала адресу, ніби вони мали їхати в Степанівку до якогось Антона Найдьона.

Тоді Людмила Найденко зателефонував кумові:

- Добриден! Ви вже вдома?
- Так, відсилаюся після ночі.

Людмила розповіла про все, що сталося. Кум Іван Іванович охоче погодився поїхати на розшуки свого хрещеника.

Невдовзі дісталися Степанівни. Розшукувати квартиру Антона довго не довелося. Будинок, в якому він мешкав, містився прямо в центрі містечка. Двері відчинила проста сільська миловидна жінка. Дізnavшись, з чим приїхали непрохані гости, жінка лише руками розвела:

- Нічого втішного не можу сказати. На превеликий жаль, мій чоловік уже не один місяць сидить у слідчому ізоляторі. Не сьогодні – завтра буде суд. Отож останнім часом з пустохвалівцями у нього не було ніякого контакту.

Людмила вирішила звернутися до районного відділу міліції.

- Чим можемо допомогти, то лише такою інформацією, - суворо мовив начальник райвідділу, середніх років вусатий мужчина, - у лісосмузі на трасі Пустохвалівка – Прилужжя дніами виявлено „Жигулі” червоного кольору. Машина покинута. Переднє скло пробите, на сидінні виявлено сліди крові.

- О, Боже! – вихопилося у Людмили. – Це, скоріше за все, і є наша машина. А де ж сам Вася?

- Поки що нічого не можу сказати. Порушено кримінальну справу. Йде слідство.

- Скажіть, а машину я зараз можу побачити?

- Ця машина перебуває у Прилужькому райвідділі міліції...

За годину вони дісталися Прилужжя. Переходжі показали, як проїхати до районного відділу внутрішніх справ. Коли Людмила Найденко зайшла на подвір'я, то ледь не зомліла. Під високим дощаним парканом стояли їхні „Жигулі”. Вона б впізнала їх серед десятків, сотень. Скільки економили, скільки недоїдали, скільки збиралі по копійці, по гривні. Усі дверцята, крім переднього, були зачинені. У передньому склі напроти керма зяяла пробоїна. Людмила злегенька натиснула на ручку. Дверцята відчинилися. Унизу, під кермом, лежали закривавлені капці. Відчинила бардачок – порожньо. Там завжди лежали її права – Людмила також уміла водити автомашину. Відчинила багажник, але там, крім запасного колеса і старої ковдри, більше не було нічого.

XIII.

Про бандитські розбірки в Прилужжі одразу стало відомо в Черняхівську і Києві. На допомогу місцевим оперативникам прибули оперативники з обласного центру.

Заступнику прокурора Черняхівської області
старшому раднику юстиції Усенку М.І.

Генеральною прокуратурою України контролюється стан слідства по кримінальній справі № 78/219 стосовно Зіновія Ліфшиця згідно ст. 69 КК України та інших.

Прошу забезпечити кваліфіковане розслідування цієї справи та відповідний прокурорський нагляд.

За вказівкою заступника Генерального прокурора України Винокурова С.М. про результати розслідування інформуйте Генеральну прокуратуру України.

Начальник управління старший радник юстиції
В.Ю. Черніков. м.Київ.

- Товаришу підполковник, - інспектор карного розшуку капітан міліції Богдан Стоколос незабаром доповідав начальнику карного розшуку обласного управління внутрішніх справ підполковнику Арсірію, - експертиза показала: кулі випущені у пустохвалівців і в сержанта міліції Олександра Ткачука з однієї й тієї ж зброї – пістолета „Вальтер”.

- Є підозри, капітане?

- Так, товаришу підполковнику. У поле нашого зору потрапив дехто Гевор Варданян.

- Прізвище вірменське. Здається, у нас такого ще не було.

- Так. Але мешкає в Прилужжі. Працював водієм у самого пана Ліфшиця.

- Гаразд. Як тільки допитаєте, інформуйте мене одразу.

- Буде зроблено, товаришу підполковнику.

Через годину Богдан Стоколос доповідав Арсірію.

- Ситуація прояснюється, але ще дуже багато запитань. Справа в тому, що, на превеликий жаль, Гевор накивав п'ятами, і знайти його нам не вдалося. Водночас маємо таку інформацію: народився у Тбілісі, за національністю вірмен. У батьків він старший, ще є менший брат. У дитинстві переніс хворобу Боткіна, має перелом правої стопи. До школи пішов у сім років. Навчався задовільно, захоплювався легкою атлетикою. Був призваний до армії, служив у автомобільній частині. Після демобілізації деякий час жив у Білорусі. З 1980 року мешкає у Прилужжі. Працював шевцем у взуттєвій майстерні райпобуткомбінату.

- І на якому він там був рахунку?

- Взагалі, товаришу підполковнику, не на поганому рахунку. Планові завдання виконував, користувався авторитетом у колективі. Доручення адміністрації виконував добросовісно. За характером – спокійний, урівноважений. Хоч, на думку медиків, дещо нервозний, буває занадто емоційний.

- Дружину допитали?

- Дружина наша, з місцевих. Звати Людмила Іванівна. Вона на вісім років старша за Гевора. Шлюб уклали у 1983 році. Разом збудували дім. Дітей немає. Щоправда, років сім тому, народився хлопчик, але через два дні після народження його не стало. Гевор деякий час працював чоботарем у селі Чорнухи, це на Полтавщині. На роботу в Прилужжя їздив на власній машині. Дуже товариський, має багато друзів.

- У Чорнухах не були?

- Були, товаришу підполковник. Але й там немає.

- З ким підтримував дружні стосунки, з'ясували?

- Безумовно. Підтримував зв'язки з Тимуром Бичиком, Артуром Ушацьким, Лукашом Криволапом, Пилипом Роговенком.

- М-да, це мені мало про що говорить.

- Серед них – підприємці, ділки і взагалі „круті” хлопці, авторитети, з якими рахуються у Прилужжі.

- Ви їх допитали?

- У тому то й справа, товаришу підполковнику, що допитувати нікого. Всі порозібгалися, немов руді миші. Всі, крім Зіновія Ліфшиця.

- М-да, я ще не сказав. Гевор до 1989 року жив з дружиною, потім наймав квартиру, а згодом зійшовся з такою собі Кларисою Лободою.

- Співмешканку допитували?

- Так. Але особливої інформації вона нам не надала. За її словами Гевор

- спокійний, урівноважений, вивести його з себе фактично неможливо, психічно здоровий, якихось дивацтв за ним не спостерігала.

Наступного дня оперативникам вдалося затримати Гевора Варданяна. Виглядав він дещо розгублено. Одразу погодився на явку з повинною. Богдан Столокос показав фотокартку Зіновія Ліфшиця.

- Скажіть, ви знаєте цю людину?

- О-о-о, конечно! Это Зиновий Лифшиц. Директор фирмы. Я работал у него водителем.

- Що ви скажете про нього як про людину і керівника?

- Как про людину и керівника ничего плохого сказать не могу. Очень умный человек. Розбирался в экономических вопросах. Вёл большую благотворительную деятельность, помогал как богатым, так и бедным людям.

- Скажіть, ви були в офісі Зіновія Ліфшиця 9 червня 1995 року, коли туди прибули пустохвалівці?

- Да, канешно. Правда, сначала я где-то ездил, выполнял какие-то его мелкие поручения. В офис зашел около 23-х часов. Там уже были Тимур Бычик и два татарина – Ренат и Альберт.

- Назвіть їхні прізвища.

- Фамилий, к сожалению, назвать не смогу. Дело в том, что они своих фамилий никогда не называли.

- Можливо, вони й імена вигадали?

- Возможно, вратъ не буду.

- Розкажіть про обстановку, яка панувала в офісі, коли ви прибули.

- Когда я пришел, они распивали спиртные напитки. Потом вскоре пришел Ушацкий и Роговенко. Через некоторое время кто-то позвонил по телефону, и Лифшиц сказал, что говорил по телефону с Сысоем Мохначовым, тот вскорости приедет. Действительно, минут через пятнадцать в квартиру постучался Мохначов. С ним были ещё двое незнакомых мне ребят. Я засобирался было уходить, да Лифшиц попросил остаться. Снова немножко выпили. Потом кто-то с наших посоветовал поехать на озеро искупаться. Мы взяли спиртное, закуску и вышли на улицу. Возле дома стояла машина, на которой приехали наши гости. За рулем сидел молодой человек. Ево я тоже видел впервые. Мы сели у две машины и поехали на озеро возле села Удайцы. Там снова продолжали пить и розвиваться.

- Ви також вживали спиртне?

- Немножко. Вообще-то много я никогда не пил.

- Що ви робили потім?

- Потім я пашел отдыхати. Когда я приблизился к машине, меня неожиданно позвал Піліп Роговенко, который оказался в машине гостей. Я подошел поближе, и увидел, что на заднем сиденье, развалившись, хропел Сысои Мохначов, а позади водителя сидел Піліп и держал в руках пистолет. Он был нацеленный в голову водителя. Кто-то с пустохваловцев начал убегать, Артур Ушацкий крикнул, чтобы его догнали, в том числе и мне. Я со

всех сил кинулся догонять, но вдруг за что-то зацепился, упал и сильно забился. Потом того, кто убегал, догнали, начали бить, рукояткой пистолета ударили по голове, и он потерял сознание. После этого наши ребята бросили бедолагу в багажник, и мы поехали. Где-то через два километра, остановились. Поскольку у меня болела нога, мне наказали смотреть за дорогой. Через некоторое время прозвучали выстрелы.

- Скільки іх було?

- Точно сказать не могу. Пять или четыре. Вскорости меня позвали. Когда я подошел, то увидел, что Мохначев и те двое, которые с ним зашли в офис, лежали убитые. Водитель копал яму. Кто-то из наших предложил помочь копать, но я сослался, что болит нога.

- А якби не боліла, копали б?

Над этим я не задумывался. У меня действительно болела нога, и было не до этого. После того как спрятали трупы, снова проехали и остановились вблизи лесополосы. Мне снова приказали смотреть за дорогой. Через некоторое время я услышал выстрел. Когда возвратился, увидел убитого водителя, в машине была лужа крови. Потом на двух автомобилях мы выехали на трассу, вскорости машину пустохваловцев оставили в лесополосе, а нашей возвратились домой.

- Де ви сховали зброю?

- Я отвёз Артура Ушацкого в лес по трассе Киев - Сумы. Он там вышел и где-то на обочине её закопал.

- Коли ви повернулися в офіс, доповіли Ліфшицу про виконання завдання?

- Так. Ми доложили сразу.

- І що ж?

- Ліфшиц був доволен. Сказал, что нас ожидают премиальные.

Після Гевора Варданяна Богдан Столокос допитував Сергія Черниченка. Це був середнього зросту чоловік, брови густі, широкі, вуста тонкі, немов леза ножів. Волосся темно-русяве, підстрижене під їжачка.

- Ви обвинувачуєтесь у кримінальній справі щодо побиття Павла Кунденка.

Скажіть, що ви знаєте по суті?

- Десь числа двадцять п'ятого, ні, брешу, двадцять шостого. А це було у серпні місяці, мені зателефонували і попросили прибути на квартиру за номером 21 по вулиці Корольова, 5. Там, мовляв, перебуває людина, яка хоче вбити Зіновія Ліфшица. Коли я переступив поріг офісу, там було чималенько людей, до того ж були люди, котрих я бачив упередше.

- Що саме робив Ліфшиць?

- Він стояв біля дверей і тримав у руках поручень. Водночас наказував Павлу Кунденку розповісти все по правді, як він збирався його вбити. Кунденко при цьому поцікавився, мовляв, звідки у тебе така інформація?

Тут Зіновій піdnіс до вуст диктофон і почав усе записувати на плівку.

- Зіновій Ліфшиць завдавав удари по Кунденку?

- Так. Після того, як Павло стих, Ліфшиць поручнем почав бити у різні частини тіла. Згодом наказав говорити, ніби він, Кунденко, позичив у Ліфшиця десять тисяч доларів і обіцяє повернути до 26 серпня 1995 року. Після того, як Павло замовк, Ліфшиць ще кілька разів ударив палицею і руками.

Одразу після двох допитів Богдан Стоколос проінформував підполковника Арсірія.

- Гаразд, Богдане, - резюмував Арсірій, - Зіновій Ліфшиць на місці?

- Так. Він продовжує очолювати фірму.

- У такому разі його необхідно допитати. І негайно.

XIV.

Водій, за професійною звичкою, пригнув голову. Він подивився у заднє віконце, потім повернув кермо праворуч, злегка відпустив, і воно гайнуло у лівий бік. Проїхали вузенькою вуличкою, потім виїхали на центральну магістраль, яка за радянських часів носила назву вождя світового пролетаріату, а сьогодні отримала іншу – вулиця Панаса Мирного. Великий український письменник, хоч і не жив тривалий час у Прилужжі, але працював кілька років в одній установі, вніс певний вклад у культурне та історичне життя міста. Ще донедавна головна магістраль була не так забита транспортом, як сьогодні. Поряд з вітчизняними „жигулями“ та „запорожцями“ з вітерцем пролітали іномарки різноманітних модифікацій. Іноземці, які у справах приїздять на місцеву тютюнову фабрику, котра останнім часом своїми виробами прославилася мало не на всю Європу, не перестають дивуватися: „Ви скаржитеся, що бідні. Нічого подібного. Он на яких машинах роз'їжджаєте. У нас на таких машинах їздять лише багаті“.

Немов із-за обрію випірнули – на протилежній смузі зустрічного руху з'явилися мотоциклісти, зодягнені у чорні шкіряні куртки. Вражали вогнедишні сопла глушників, зблискували хромовані рами, позаду тріпотіли на вітрі різникользові вимпели.

- Це наші прилузькі байкери, - з гордістю мовив начальник міського відділу міліції Володимир Косинський.

- Даруйте, Володимире Сергійовичу, - однак я хочу висловити власну думку, - засовався на місці судмедексперт Григорій Кошарний.

- Давай, Гришо, говори, - усміхнувся Косинський, - у нас тепер демократія.

- Дивіться, з появою оцих байкерів до нашого міста влетів ніби скажений, осатанілій вітер. Гасають якісь вгодовані виродки без усякої на те совісті, порушують спокій, звичайний ритм життя. Гасають вранці, вдень і вночі. Можливо, десь задрімала стара хвора людина. Й би хоч трохи

спокою. А вони летять, куди очі дивляться. Ім до лампочки перехожі і пости ДАІ.

- М-да, логічно і переконливо, - усміхнувся Косинський. – Я тебе цілком розумію і підтримую: збагнути їхні закони, філософію, життєві принципи і правила, за якими вони живуть, просто неможливо.

- Та й назву яку придумали – байкери. Від чого вона походить? – не вгавав Кошарний.

- Байкери – від слова „байк”, - почав пояснювати Косинський.

- У такому випадку, що ж таке „байк”?

- А „байк” – звичайнісінський мотоцикл. Цей рух докотився до нас з Америки, - на правах знавця продовжував пояснювати Косинський, - там він існує уже півстоліття. Потім цей рух перебазувався в Росію, а тепер, бач, і нас дістався. І справді, спочатку до нього ми ставилися з недовірою, настороженістю, та, як би не було, з кожним роком він набирає все більшої масовості.

- Виїхали за місто. Деякий час тривала мовчанка. Міліцейський „рафік” нестримно мчав уперед. Гевор Варданян сидів посередині, обіч його охороняли два міліціонери.

- Ще далеко? – поцікавився Косинський.

- Вот за этим леском будет поворот направо, - відповів Гевор.

Невзабарі Варданян попрохав водія зупинитися. Всі вийшли з автомашини. Гевор показав на озеро, неподалік якого розпивали спиртне і купалися.

- Вот здесь стояла машина пустохваловцев, - кинув рукою у напрямку куща, - а вот там - наша. Здесь, - Гевор зробив кілька кроків уперед, - я об что-то зацепился и впал. На этом месте Артур Ушацкий рукояткою пистолета ударил по голове Бориса Горовецького.

Потім всі зайшли до „рафіка”, проїхали певну відстань і звернули вбік, заїхали за лісосмугу.

- Вероятнее всего, расстреливали здесь, - пояснив Гевор, - стреляли Ренат и Альберт. Как, объяснить не могу, я стоял на шухере.

- Ви чули постріли? – запитав Богдан Стоколос.

- Так.

- Скільки їх було?

- Я уже говорил: четыре, пять. Точно не помню.

- А тут ви, певне, копали яму? – Богдан Стоколос показав рукою на свіжий горбик.

- Да.

- Що ж тепер будемо ми копати, - ствердно мовив Богдан. – На якій глибині?

- Было темно, точно сказать не могу, где-то на глубине метра полтора.

Гевор був близький до істини. Десь після метра копали повільніше й

обережніше.

Нарешті лопата вдарилася об щось тверде, певне, об кістку. Один за одним витягли чотири трупи, завантажили на „уазик”, який прибув водночас з міліцейським „рафіком”.

Згодом „уазик” взяв курс до міського моргу, а „рафік» виїхав на трассу Київ - Суми.

- Вот зде сіднемо, - попрохав Гевор Варданян.

Неподалік автостради жебоніла річечка, довкруж росли кущі, здіймалися у вись дерева. Знову почали копати. Але цього разу копати довелося недовго. Невзабарі з'явилася напізволіла мішковина, в якій, за словами Гевора, була прихована вогнепальна зброя.

Цього ж дня Богдан Стоколос допитав Пилипа Роговенка.

- Що ви скажете про Зіновія Ліфшиця?

- Із Зіновієм у нас були винятково ділові стосунки. Він прибув до нашого міста з Черняхівська з одним наміром – розвинути бізнес і підприємництво. І в цьому я не бачу поганого. Ліфшиць відкрив дрібнооптовий склад „Лабірінт”, ломбард, якого раніше не було, охоронну фірму. Водночас займався благодійницькою діяльністю.

- За яких обставин вас заарештували?

- Я живу зі своєю співмешканкою. Ми обоє хворіємо на сифіліс. Моя співмешканка виділила кошти і попросила мене, аби я з’їздив до Черняхівська і у шкірвенерологічному диспансері придбав ліки. Я попрохав Гевора Варданяна з’їздити до Черняхівська. Ми поїхали, знайшли там цей диспансер, придбали ліки, а коли повернулися, нас обох заарештували.

- У чому вас звинувачують?

- Мене звинувачують у вбивстві міліціонера-даїшника Олександра Ткачука. Однак хочу заявiti на повному серйозі: до цього вбивства я абсолютно не причетний. Щоправда, виникали проблеми з Ткачуком, однак мене затримував не лише він, а осіб шість-сім. Втім, я знаю хто мене обмовляє.

- Ви можете назвати прізвище цієї людини?

- Безумовно. Це Ростислав Вакуленко.

- Ваш місцевий бізнесмен?

- Громадянине начальнику, „бізнесмен” це – не те слово. Ростислав Вакуленко на перших порах створював „дах” самому пану Зіновію. Ростислав мав безпосередні стосунки зі злочинним світом, був одним з лідерів злочинного угруповання. До того ж він нікого не боїться – ні своїх, ні „ментів” – у нього кум працює в органах внутрішніх справ. І, на моє глибоке переконання, у зневаженні пустохвалівців винен не стільки Зіновій Ліфшиць, як Ростислав Вакуленко. Я вам скажу далі ось що. Коли перебував у слідчому ізоляторі, мене відвідував сам Ростислав. Він мені порадив все валити на Артура Ушацького, тобто я повинен був обмовити

Ушацького в тій частині, що він має відношення до здійсненого злочину. Наші „менти” Кодола і Горкавенко не раз підказували, аби я погоджувався з усім тим, що говорить Ростислав Вакуленко. Ростислав же вчив мене слухати те, що говорять міліціонери Кодола і Горкавенко, тоді, мовляв, усе буде добре. Я повинен був зробити з Артура Ушацького головного злочинця.

- Ви перебували на лікуванні у Черняхівському шкірвенерологічному диспансері?

- Так, перебував. Але мене, по суті, там не лікували. Вимагали від мене тих зізнань, про які я вам говорив вище. Мовляв, якщо я погоджуся співробітничати з “ментами”, отоді мене й лікувати розпочнуть.

„Отже, Ростислав Вакуленко... – розмірковував Богдан Стоколос, – у тому, що його до цього часу не те що не заарештували, а навіть не допитали, немає нічого дивного. Гаразд, ми заповнимо цей пробіл. Допитаємо сьогодні ж”.

Богдан Стоколос розпорядився негайно розшукати Ростислава Вакуленка. Зв’язатися по мобільному телефону з Вакуленком не було особливою проблемою. Виявляється, цього дня він у бізнесових справах перебував у Києві і зараз повертається додому у салоні міжміського автобуса, який ішов за маршрутом Київ - Суми.

- Доведеться трохи зачекати, – мовив про себе Богдан Стоколос і зиркнув поглядом на годинник. – П’ята вечора.

Чекати довелося більше. До приходу автобуса залишалася якась година.

Утворилося „віконце” – Богдан Стоколос вирішив його заповнити – допитати рідного брата Гевора Варданяна – Вахтанга. Той працював продавцем у магазині „Орхідея”. Вахтанг розповів, що влітку 1995 року його рідний брат Гевор перебував у квартирі – офісі Зіновія Ліфшица. Згодом сюди прибули четверо жителів Пустохвалівки, на чолі з Сисоєм Мохначовим. Крім них, там були татари Ренат і Альберт. Спочатку влаштували застілля, потім поїхали до озера скрапатися. Там також вживали спиртне, згодом почали з’ясовувати стосунки, внаслідок чого татари розстріляли з вогнепальної зброї пустохвалівців, а потім вбили і їхнього водія. Після цього додому зателефонував Зіновій Ліфшиць і попросив, аби Гевор кудись підвіз Артура Ушацького. Гевор повіз Артура на трасу Київ - Суми. Там Ушацький і закопав зброю.

Богдан Стоколос був дещо розчарований: абсолютно ніякої додаткової інформації. А тому великі надії він покладав на зустріч з Ростиславом Вакуленком.

Рівно о шостій вечора Богдан Стоколос зайшов до начальника міського відділу міліції Володимира Косинського.

- Маємо неприємну новину, товариш Стоколос, – начальник міськвідділу безпорадно розвів руками. – Щойно на автостанцію прибув міжміський автобус з Києва. Приїхав ним і Ростислав Вакуленко. Але...прибув мертвим.

Прямо в салоні його схопив серцевий напад. Зараз небіжчика повезли до моргу. Закінчилася бізнесова кар'єра Ростислава!

XV.

- Мужнійте! – середніх років лікар, у білому трохи прим'ятому халаті з сининою на скронях, затягнувшись цигаркою, видихнув у бік синюваті кужелі диму, потім загасив у попільничці, – картина не з приємних.

- Потім підвівся і запросив до сусіднього залу. Як тільки лікар прочинив дверцята, в обличчя вдарив неприємний запах. Обіч на полицях лежали оголені трупи – чоловіки і жінки вперемішку. Тут уже ніхто нікого не соромився – усім було байдуже. Лежали старезні, як світ і ще дужі молоді, котрим би жити й жити.

- Ось цих ви повинні відізнати.

Обличчя було спотворене. На грудях виднілися хаотично розташовані родимки, на лівій нозі коліна був шрам. Серце в Людмили забилося пришвидшено, вона хилитнулася, ледь не впала: перед нею лежав ії Вася, синок. Колись ще маленьким упав з велосипеда. Кинула погляд на ліву руку – годинника, якого подарувала на день народження, не було.

- О-о-о, Боже! – болісне вихопилося з грудей і вона руками закрила обличчя.

Дві санітарки обережно взяли під руки Людмилу, вивели на чисте повітря.

- Ось тут у нас лавочка, сідайте, заспокойтесь.

- Проникаюче кульове вогнепальне поранення голови з наявністю вхідного отвору, - констатував лікар, - між горлом і шийним хребтом потиличної частини і вхідного отвору в ділянці лобової кістки справа. Смерть настала в результаті проникаючого кульового поранення голови з руйнуванням речовини головного мозку за ходом пораненого каналу.

- А це..., а це... мій син... Діма Кашпур, - стиха мовила жінка. – Він у нас був такий кремезний хлопець.

- Тут також мало місце проникаюче вогнепальне поранення голови з наявністю вхідного отвору, тільки в тім'яно-потиличну ділянку, в ліве око, перелом грудини, перелом другого, третього і четвертого ребер біля грудинної лінії зліва. Смерть настала внаслідок проникаючого кульового поранення голови, зруйновано частину речовини головного мозку...

Батько відізвав свого сина Бориса Горовецького по родимці на лівій скроні, слідах опіку на лівій руці та шраму після видалення апендициту.

- Значить, так... Горовецький, - лікар-патологоанатом перегорнув сторінку, - що ж тут? Проникаюче кульове вогнепальне поранення голови з наявністю вхідного отвору в лівій частині ока і вихідного отвору в потилиці справа, перелому сьомого, восьмого, дев'ятого, десятого ребер зліва навколо грудної лінії. Смерть настала в результаті проникаючого кульового вогнепального поранення голови з руйнуванням частин речовини головного

мозку.

Залишався ще один неопізнаний труп. Марія Мохначова підійшла ближче. Невже це Сисой? Ніби він і водночас ні. На руці вона не побачила годинника, на пальці не було золотого персня з іконою Богоматері та ніби й татуювання в нього було зовсім інше.

- Маємо проникаюче кульове вогнепальне поранення голови з наявністю вхідного отвору в потиличній частині посередині і вихідного - в ділянці лівого ока. Смерть настала внаслідок проникаючого кульового вогнепального поранення голови...

XVI.

- Товаришу інспекторе карного розшуку, бив себе у груди Зіновій Ліфшиць, - повірте моєму слову: бізнес – це справді справа чорна. Це всілякі розкрутки, махінації, афери. І в цій битві перемагає не тільки той, хто сильніший, а й ...

- ... Розумніший?

- Абсолютно правильно, товаришу інспекторе. У кого більше кмітливості, глупзду, спритності, вправності...

- Зухвалиства і нахабності, - додав Стоколос.

- Без цього також не обйтися.

- Товаришу інспекторе, ще раз наголошую, це – справа абсолютно проти мене сфабрикована. Я до вбивства не мав і не маю жодного стосунку.

- Гаразд, пане Зіновію. Тоді давайте розпочнемо все спочатку. Ну, скажімо, перекинемо місточок у недалеке минуле. Розкажіть, як таке могло трапитися, що ви відібрали факс у свого колеги – бізнесмена Івана Лендрика.

- З директором фірми „Грант” Іваном Євтихійовичем у нас були дружні взаємовідносини, основані на довірі і взаєморозумінні. Це зараз факсів у Прилужжі, як мінеральної води, а тоді, у 1995, році з ними була ціла проблема. Напередодні я домовився з Іваном Євтихійовичем: факс у нього стоятиме вдень, а в мене – вночі. Я прийшов на фірму „Грант”, не знаючи, що Іван Лендрик того дня поїхав до Києва. Зверніть увагу, товаришу слідчий, що того дня я нікому не погрожував, ні в кого не відбираю факс, як це заявляє його секретарка. Навпаки, ми дочекалися дзвінка з Києва, порозумілися з Лендриком. До того ж з цією фірмою, оскільки вона містилася на околиці міста, ми підтримували ділові стосунки. Тобто, організувавши свою охоронну фірму, взяли її під свою опіку. Ви не можете уявити, з якими труднощами мені вдалося зіштовхнутися, перш ніж її організувати. Я зібрав аж 22 підписи великих начальників, які не заперечували проти відкриття. Тут були підписи начальника обласного управління внутрішніх справ, відповідальних чинів СБУ. Отже, говорив і ще раз скажу: винним себе у історії з факсом не визнаю.

- За несення охорони ви вимагали двадцять відсотків від заробітку. Чи

не забагато?

- До певної міри я згодний. Можливо, й справді забагато. Але хто буде задарма охороняти? До того ж знаєте, яке бандитське місто Прилужжя? Тут завжди ходиш по лезу бритви!

- Тепер, з громадянки Есфіри Бауер ви взяли 1700 американських доларів, ніби для купівлі квартири, а потім привласнили.

- Та в громадянки Есфіри Бауер не брав я ніяких доларів! Громадянка Бауер свого часу завідувала готельним господарством. Мені ж був потрібний всього-на-всього офіс у центрі міста. Біля готелю „Удай” містився будинок, знаний між людьми, як „Теремок”. Там були люксівські номери для номенклатури. Свого часу я хотів придбати будинок під офіс. З приводу цього я і познайомився з Есфірою Давидівною. Вона обіцяла мені допомогти, тобто на засіданні міськвикономіку порушити ці питання. А ні про яку квартиру ми з нею мови не вели. Тепер давайте тверезо розсудимо, з яких це прибутків Бауер зібрала капітал в 1700 американських доларів, коли отримувала мінімальну зарплату? Це одне. Тепер друге. Есфіра Давидівна була вхожа в кабінет голови міської ради Шавлія. То невже вона не могла з ним домовитися про квартиру? Як бачите, винним у цій історії я себе не визнаю.

- Тепер, товаришу Ліфшиць, чи то, вибачайте, пане, переходимо до іншого питання, - мовив Богдан Стоколос. – Свого часу ви набрали у бізнесменки Мосягіної аудіо-і відеокасет на суму близько 400 американських доларів і не віддали. Чому?

- Так, Неоніла Миколаївна Мосягіна у магазині „Спорттовари” орендувала куточек, де торгувала касетами і компакт-дисками. Вона їздила до Києва, купувала їх там, потім привозила додому, записувала всяку „порнуху” і продавала. Я, дійсно, користувався її послугами, але коли брав, кожного разу повертає. Кожна така касета коштувала три-чотири долари. Тепер давайте підрахуємо: скільки касет потрібно було набрати на 400 долларів. З Мосягіною ми були у прекрасних стосунках. Наприкінці серпня 1995 року один мій знайомив зателефонував з міського відділу міліції і сказав, що затримана група. Їх примушують дати проти мене свідчення. Можливо, це співробітники управління боротьби з організованою злочинністю примушують це зробити. І тут я не визнаю себе винним.

- Ви вимагали з Павла Кунденка десять тисяч американських доларів. Розкажіть конкретніше, чому і за що?

- Павло Кунденко був одним з перших, з ким у мене з перших днів склалися ділові, нормальні стосунки. Спочатку я познайомився з його батьком, який продавав квіти і в якого ці квіти я постійно купував. Згодом ми майже заприятлювали, і він доставляв мені квіти прямісінько в офіс. Потім познайомився з його сином – Павлом. Я йому позичав невеличкі суми, на які він у Степанівці купував бензин, газолін і реалізовував у

Прилужжі. Прибутки ми ділили наполовину. Він приходив і називав ту суму, яка була йому потрібна, а також суму, яку мав віддати мені. Двічі на місяць Кунденко заходив до офісу і звітував, показуючи на паперах, що і куди пішло. Було й заборгне. Та я його не квапив. Павло кожного разу борг повертає. Але одного разу до мене в офіс зайшов такий собі Овчаров і розповів, що напередодні він випивав на квартирі у Сміяна, у нього прізвисько Змій, - Ліфшиць усміхнувся, - і ніби Сміян запропонував напасті на пост ДАІ, оволодіти зброєю, а потім знешкодити лідера злочинного угруповання, себто мене. Сміян, тобто, Змій, пропонував убити не лише мене, а й Лукаша Криволапа. Та який з мене лідер! Я ніколи не був ним і не збираюся. Я звичайнісінський бізнесмен. У нас була така інформація, що до неї причетний і Павло Кунденко. Ось чому ми й запросили його до офісу. Поговорити з ним, як мужчини з мужчиною. Перше, що я запитав у нього: чи спілкується він зі Сміяном. Кунденко сказав, що з ні з яким Сміяном він не спілкується і спілкуватися не може. Я сказав, що це, мовляв, є неправда, і відтак ми будемо розмовляти інакше. Тоді я попросив Варданяна привести Лукаша Криволапа. Кунденка ми особливо не били, а просто так, залякали. Мені приписують, ніби я бив Павла палицею з дивана. Це – звичайнісінський нонсенс. Можливо, у старих дивах і є якісь палиці чи поручні, чи як там вони називаються. Тільки в мене меблі сучасні і немає ніяких паличок. Навіть якби там вона й була, я б ні в якому разі не дозволив би бити людину палицею. Я тоді просто заявив Кунденку суверено, мовляв, віднині ніяких контактів – ні ділових, ні фінансових - з ним підтримувати не буду. А десять тисяч доларів він дійсно був мені винен. Обіцяв привезти того вечора, віддав у завдаток автомашину і ключі. Щоправда, ключі я йому повернув, мовляв, я тобі й так вірю.

- Ви підтримували дружні стосунки з Артуром Ушацьким. Розкажіть конкретніше про цю людину.

- Артур дуже любив тварин, зокрема, собак. У мене він виконував роль тигрового боксера. Коли я відбував у відрядження, Артур прогулював містом мою собаку. Стосунки ми з ним підтримували на рівні відео- і аудіокасет. У плані інтелекту, освіти, виховання між нами дуже велика дистанція. Нам шиють, ніби я з Ушацьким організували в Прилужжі бандитське угруповання, - Зіновій Ліфшиць скептично усміхнувся, - дурниці все це.

- І все ж, пане Зіновію, ви звинувачуєтесь у знищенні пустохвалівського угруповання на чолі з Сисоєм Мохначовим...

- Взагалі, я чув про такого рецидивіста, як Сисой Мохначов, але до нього не маю ніякого відношення. Цей напівосвічений бидло-зек мені в підметки не годиться. Я, вибачайте на слові, справляти потребу разом не сів би, уже не кажучи ні про які ділові стосунки. Він у мене жодного разу не був в офісі. Хто його вбивав і за що – не маю елементарного уявлення. А про село Удайці, неподалік якого на озері розігралася трагедія, я взагалі

вперше чую. Звинувачення мене у вбивстві Мохначова шите білими нитками, воно базується тільки на показаннях Гевора Варданяна, який зламався від численних побоїв у міліції. Гевора затримали 31 жовтня, а зізнання в провині він написав 16 листопада. Трохи більше, ніж півмісяця його „опрацьовували”.

- До речі, які у вас стосунки з Варданяном?

- Гевора я знав раніше, як майстра чоботаря. Йому діставав шкіру. Дружина Толі Левицького попросила мене, аби я допоміг Гевору влаштуватися на роботу. Оскільки у нього була автомашина, я взяв його до себе водієм. Гевор возив мене по місту у справах. Варданян у цій справі – підсадна качка, його підставили під мене. Ще раз підкреслюю: його били в міліції, аби дістати потрібні докази. Все розпочалося після 31 жовтня, коли затримали Варданяна і Роговенка. Пилип хворів на сифіліс і був змушеній давати брехливі показання. Варданяна били, він боявся за своє життя, за життя брата і своєї родини і також вимушений був давати брехливі показання. Тепер дивіться, яке я маю відношення до вбивства міліціонера Ткачука. Абсолютно ніякого. Ясно, як Божий день, його вбив Пилип Роговенко зі своєю компанією. Можливо, тут і справді є злочинна група. Тільки до неї я ніякого відношення не маю. Як немає і моєї вини.

XVII.

- Товаришу підполковнику, - інспектор карного розшуку доповідав Арсірію, - ситуація, схоже, прояснилася: пустохвалівці убивали наймані бандити – татари Ренат та Альберт пістолетом „Вальтер”, який належав Артуру Ушацькому.

- Вам, зрештою, вдалося встановити прізвища вбивць?

- На превеликий жаль, ні. Це зальотні кілери. Вони зробили свою чорну справу, отримали бакси і негайно зникли з місця злочину.

- Шкода, - мовив підполковник Арсірій, - а цього вдалося затримати?

- Артур Ушацький спочатку дременув у Тольятті. Там чи то купував, чи, може, крав автомашини і перепродував в Одесі. Російська міліція його впіймала, потім Ушацького судили, і зараз він відбуває покарання.

- Це – важлива інформація. Будемо клопотати про етапування до нас.

5 листопада 1997 року прокурор Черняхівської області санкціонував постанову про етапування затриманого Артура Ушацького з СІЗО м. Тольятті до Черняхівського СІЗО. Згідно з телетайпограммою, яка надійшла 31 жовтня 1997 року, Артур Ушацький затриманий УБОЗ при УВС Тольятті Самарської області в Російській Федерації.

10 квітня 1998 року до Генеральної прокуратури України було подано клопотання про видачу обвинувченого Артура Ушацького. Водночас було надіслано весь необхідний пакет документів. Але минув відповідний час, та Артура до Черняхівського СІЗО не було етаповано. Не надійшла з Росії

ї відповідь про задоволення клопотання чи його відмову.

Тоді заступник прокурора Черняхівської області М.І.Усенко звернувся до начальника відділу екстрадиції управління міжнародно-правових стосунків, старшого радника юстиції Кабанця В.Г. з проханням про прискорене вирішення питання про екстрадицію обвинуваченого.

24 квітня 1999 року прокурор-криміналіст обласної прокуратури О.І Сизенко звернувся до начальника установи 13-42/2 м.Сизрань підполковника внутрішньої служби Кучерова В.В.

Нарешті надійшла відповідь з Росії від самого Кучерова: „Розшукуваний Артур Ушацький перебуває в установі 13-42/2 м.Сизрань Самарської області Російської Федерації”.

14 червня 1999 року прокуратура Черняхівської області звернулася до начальника міжнародно-правового управління з проханням позитивного вирішення по екстрадиції Артура Ушацького і повідомити причини, згідно з якими обвинувачений до цього часу не переданий правоохоронним органам України для притягнення його до кримінальної відповідальності.

Через десять днів прокурор-криміналіст Черняхівської області О.І.Сизенко виніс постанову про поновлення попереднього розслідування кримінальної справи №78/00219.

Незабаром інспектор карного розшуку капітан міліції Богдан Стоколос уже допитував Артура Ушацького.

- Ви звинувачуєтесь у створенні злочинної групи.

- Громадянине начальнику, - Артур силувано всміхнувся, - та який з мене організатор? Коли це все відбулося, мені було лише двадцять років. Вщучили?

- Скажіть, коли і за яких обставин ви познайомилися з паном Ліфшицем?

- Уперше я з ним зустрівся і познайомився 1994 року в кафе „Синій птах”. У нього була собака рідкісної масті, чистої крові. Коли він віїжджав у відрядження, я її доглядав.

- Ви були знайомі з пустохвалівцями – Мохначовим, Горовецьким, Кашпуром і Найденком?

- Це, здається, було дев'ятого червня. Отоді я їх вперше побачив.

- Чому у вас виник конфлікт з бізнесменом Ростиславом Вакуленком?

- Він мені був винен 26 тисяч доларів за автомашину. Гроші не віддавав. На цьому ґрунті ми з ним посварилися. До того ж у Вакуленка в міліції працював кум. Залишатися було небезпечно. Мало того, коли я жив у Тольятті, у мене стріляли. Мене хотіли вбити. Не сумніваюся, замовником виступив Ростислав.

- Чим ви займалися у Тольятті?

- Я переганяв автомобілі до Одеси і там їх продавав. Привозив також запасні частини до автомашин. По суті, займався комерцією.

- Це були крадені автомашини?

- Бога побійтесь, громадянине начальнику. Які крадені?
 - Розкажіть, у яких стосунках був Ліфшиць з Мохначовим?
 - Не знаю. Це їхня особиста справа. На мою думку, стосунки були в них абсолютно нормальні.
 - Що це за люди були – татари Альберт і Ренат?
 - Я з ними особисто не знайомий. Про татар тільки чув. Скажу одне: місцеві „круті” їх побоювалися і рахувалися.
 - Скажіть, хто з вас вбивав міліціонера Ткачука: ви чи Пилип Роговенко?
 - Я не знаю ніякого Роговенка. І ні з ким до оселі міліціонера я не їздив, а тим більше, не вбивав.
 - А які у вас стосунки з Гевором Варданяном?
 - Ніяких. Спочатку я чув про нього. Потім кілька разів бачив в офісі Ліфшиця.
- Свого часу я розмовляв по телефону з Ростиславом Вакулenkом. Він повідомив, що начебто затримали Роговенка й Варданяна. Оце й усе, що можу відповісти. Як бачите, я до злочинної групи ніякого відношення не маю і винним, тим більше, себе не визнаю. До того ж, громадянине начальнику, я щойно з дороги. Дуже погано себе почиваю, у мене розпочинаються головні болі.
- Воно й видно, - резюмував Богдан Стоколос, - ідіть, відпочиньте і добре подумайте. Зустрінемося завтра...

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

- Богдане Михайловичу, ми тут саме каву заварили, заходьте, побавимося, - двері прочинив начальник міського відділу міліції полковник Володимир Косинський.

- Дякую, Володимире Сергійовичу. Зараз буду.

Богдан Стоколос вже збирався вийти з кабінету, як раптом озвався телефон.

Богдан взяв слухавку і почув голос начальника карного розшуку Арсірія.

- Так. Слухаю, товаришу підполковнику.

- Як справи, Богдане? Щось прояснюється?

- Справи, товаришу підполковнику, наближаються до логічної розв'язки.

Керівник бандугруповання Зіновій Ліфшиць і члени банди Пилип Роговенко, Гевор Варданян і Артур Ушацький заарештовані і дають свідчення. Щоправда, викручаються, обмовляють один одного.

- А де ти, Богдане, бачив порядну наволоч? Таке ми повинні завжди від них чекати!

- Так. Павло Кунденко накивав п'ятами і зараз опинився аж в Ізраїлі.

- Видно, рильце в пушку...

- І в добрячому! Перепродував крадений бензин. Іще одне: кримінальний авторитет Ростислав Вакуленко, повертаючись з Києва, помер у салоні автобуса. Заарештовані інші члени банди, правда, вони не брали участі в убивствах, але інформацію видають дуже цікаву. З основної банди, на жаль, поки що не вдалося спіймати Тимура Бичика і двох татар – Рената й Альберта.

- Богдане, ми тобі продовжуємо відрядження, - уважно вислухавши Стоколоса, мовив Арсірій, - але цю наволоч треба буде знайти і допитати. Навіть у тому випадку, якщо вона сховатиметься під землею.

2003 р.

ЗМІСТ

Гніздо бандита, або Нитки одного клубка	3
Черняхівськ не відповідає	101
Альфа і омега	123

Літературно-художнє видання
Леус Віталій Миколайович

**ГНІЗДО БАНДИТА,
АБО НИТКИ ОДНОГО КЛУБКА
ЧЕРНЯХІВСЬК НЕ ВІДПОВІДАЄ
АЛЬФА І ОМЕГА**

Повісті

ТОМ 2

Редактор	Сергій Дзюба
Коректор	Володимир Назаренко
Технічний редактор	Олена Василенко
Комп'ютерний набір	Олена Савченко
Верстка	Сергій Єрмоленко
Художній редактор	Сергій Єрмоленко
Художник	Оксана Коршун
Здано на виробництво	Підписано до друку
05.04.2006	30.05.2006
Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура arial	Друк офсетний
Ум. друк. арк.	Обл.-вид. арк.2
Наклад 500 прим.	Ціна вільна

Зам.

Видрукувано з готових оригінал-макетів у
ТОВ "Видавництво" Аспект-Поліграф".
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів виробничої справи
ДК №1115 від 12.11.2002р.
16610, Чернігівська область, м. Ніжин, вул. Шевченка, 109-А.
Факс /04631/ 3-11-08, тел. /04631/ 3-18-03, 3-12-84
e-mail: aspect@ne. cg.ukrtel.net